

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TARİHİ YAPILARIN ÇAĞDAŞ SİMBİYOTİK EKLENTİLER
İLE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR
YAKLAŞIM**

DOKTORA TEZİ

Veli Rauf VELİBEYOĞLU

Mimarlık Ana Bilim Dalı
Mimarlık Programı

OCAK, 2025

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TARİHİ YAPILARIN ÇAĞDAŞ SİMBİYOTİK EKLENTİLER
İLE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR
YAKLAŞIM**

DOKTORA TEZİ

Veli Rauf VELİBEYOĞLU
(Y1913.700005)

Mimarlık Ana Bilim Dalı
Mimarlık Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma SEDES

OCAK, 2025

TEZ SINAV TUTANAĞI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, ... tarihinde tez savunma sınavı yapılan'nun tezi hakkında* ile** kararı verilmiştir.

JÜRİ

1. Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Fatma SEDES
2. Üye : Prof. Dr. Yegan KAHYA SAYAR
3. Üye : Prof. Dr. Ayşe SİREL
4. Üye : Doç. Dr. Dilek YASAR
5. Üye : Doç. Dr. Zeynep Emel EKİM

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararı

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

ONUR SÖZÜ

Doktora tezi olarak sunduğum “Tarihi Yapıların Çağdaş Simbiyotik Eklentiler İle Yeniden İşlevlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (24/01/2025).

Veli Rauf VELİBEYOĞLU

ÖNSÖZ

Doktora eğitimim, akademik hayatımın en önemli ve en anlamlı süreçlerinden biri olmuştur. Bu uzun ve zorlu yolculuk boyunca hem bilgisi ve tecrübesi, hem de yol göstericiliğiyle bana her daim destek olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatma SEDES hocama en içten teşekkürlerimi sunarım. Kendisi, bilgi birikimi ve akademik rehberliğiyle tezimi yazarken bana ışık tutmuş, bu süreci daha anlamlı ve verimli kılmamı sağlamıştır.

Tez sürecimde her zaman yanımda olan, bana mimarlığın inceliklerini öğreten ve mesleki hayatımda örnek aldığım sayın dekanım Prof. Dr. Turhan Nejat ARAL hocama da sonsuz minnettarım. Kendisi, akademik yolculuğum boyunca bana ilham vermiş, mesleki gelişimime büyük katkılar sağlamıştır.

Tez jürimde yer alarak beni yönlendiren ve değerli katkılarıyla çalışmamın gelişmesine yardımcı olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Yegan KAHYA SAYAR, Prof. Dr. Ayşe SİREL, Doç. Dr. Zeynep Emel EKİM ve Doç. Dr. Dilek YASAR'a da en derin teşekkürlerimi sunarım. Onların yapıcı eleştirileri ve akademik katkıları sayesinde tezimi daha güçlü bir noktaya taşıma fırsatı buldum.

Bu süreçte, hayatım boyunca bana destek olan, beni her daim yüreklendiren ve bugünlere gelmemi sağlayan aileme de minnettarım. Hayatıma kattığı değerlerle her daim yolumu aydınlatan, bilgi birikimi, özverisi ve sonsuz desteğiyle hayatıma değer katan babam, hocam ve aynı zamanda ilk basketbol koçum olan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Baki VELİBEYOĞLU'na, İktisat Fakültesi eğitimi ve mesleği dolayısıyla da bana her zaman disiplinli ve analitik düşünmeyi öğreten sevgili annem Ekonomist Seyyare VELİBEYOĞLU'na ve son olarak her zaman yanımda olup beni destekleyen canım kardeşim Ürolog Uzm. Dr. Arslan Fatih VELİBEYOĞLU'na en derin sevgi ve teşekkürlerimi sunarım. Onların varlığı, bu yolculuğun en büyük motivasyon kaynağı olmuştur.

Bu tez, yalnızca akademik bir çalışmanın sonucu değil, aynı zamanda bana destek olan herkesin emeğinin ve sevgisinin bir yansımasıdır. Hepinize sonsuz teşekkürlerimle...

Ocak, 2025

Veli Rauf VELİBEYOğLU

TARİHİ YAPILARIN ÇAĞDAŞ SİMBİYOTİK EKLENTİLER İLE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR YAKLAŞIM

ÖZET

Tezde, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin koruma ve tasarım kriterleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Tarihi yapılar, kültürel mirasın önemli unsurları olup, zamanla doğal afetler, çevresel faktörler ve insan müdahaleleri nedeniyle zarar görebilmektedir. Bu yapıların korunması, mevcut yapı malzemelerinin eskimesi, yapısal hasarlar ve estetik bozulmalar gibi sorunları içermektedir. Çağdaş simbiyotik eki olan restorasyon projeleri, tarihi yapıların özgün özelliklerinin korunarak çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesini öngörmektedir. Bu süreçte, tarihi yapıların özgün karakterini bozmadan yeni işlevlerle uyumlu hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Araştırma, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde karşılaşılan işlevsel, fonksiyonel, yasal ve toplumsal problemlere odaklanmıştır. Tarihi yapıların orijinal işlevlerini sürdürmekte zorlanması, modern altyapı eksikliği, enerji verimliliği ve erişilebilirlik standartlarına uyumsuzluk gibi sorunlar başlıca problemler arasında yer almıştır. Ayrıca, uluslararası standartların eksikliği ve farklı ülkelerdeki uygulama yaklaşımlarının uyumsuzluğu, projelerde ölçek ve üslup açısından belirsizliklere yol açmıştır. Toplumsal kabul ve eleştiri süreçleri ise, özellikle ünlü mimarların projeleri ile diğer tasarımlar arasındaki algı farkları nedeniyle restorasyon projelerinin toplumsal boyutunda önemli bir sorun teşkil etmiştir.

Tez, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkiyi yönlendiren ulusal ve uluslararası standartları anlamak için yapılan literatür taramasıyla başlamıştır. Bu tarama; Atina Tüzüğü, Carta del Restauro, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi ve Washington Tüzüğü gibi 13 farklı bildirgeyi kapsamaktadır. Bu dokümanlar, tarihi bina ve çağdaş eklemeler arasındaki

ilişkiye dair önemli ilkeleri ve yönlendirmeleri içermektedir. Literatür araştırmaları sonucunda belirlenen 10 adet “Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar” (Koruma Kriterleri) ve 10 adet “Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu” (Tasarım Kriterleri), koruma ve restorasyon projelerinde dikkate alınacak temel ilkeleri yansıtmaktadır. Her bir kriter 5 üzerinden değerlendirilecek şekilde yapılandırılmış ve toplamda 20 kriterden oluşan bir değerlendirme ÇİZELGESİ oluşturulmuştur. Her bir yapı için yapılan değerlendirmeler sonucunda, 100 puan üzerinden subjektif bir değerlendirme yapılmıştır. Değerlendirme sonuçları, “radar chart” (örümcek grafiği) kullanılarak görselleştirilmiş ve her bir yapının belirlenen kriterlerine göre puanları görsel olarak sunulmuştur.

Tezde ana araştırma sorusu “Tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, koruma ve tasarım kriterleri açısından nasıl değerlendirilebilir ve optimize edilebilir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma sorusu, tarihi yapıların çağdaş eklerle uyumlu bir şekilde entegrasyonunu sağlayacak kriterlerin belirlenmesine yönelik kapsamlı bir inceleme yapılmasını gerektirmektedir.

Tezin hipotezleri “Tarihi yapıların restorasyonu sürecinde uygulanan çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyarak, bu yapıların yeni işlevlerle etkin kullanımını artırır ve uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkı sağlar” ve “Koruma ve tasarım kriterlerine göre çağdaş simbiyotik eklentiler ile restore edilen tarihi yapılar, tarihi çevreye uyum sağlayarak bu yapıların değerini artırır ve korunmasını sağlar” şeklinde belirlenmiştir.

Tez, restorasyon ve tarihi binalarda yeni ek ve işlevlendirme alanlarında faaliyet gösteren mimarlar için rehber olabilmeyi hedeflemiştir. Ayrıca, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde korunmasına ve çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Tezin sonuç bölümünde, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi sürecinde koruma ve tasarım kriterlerinin uygulama düzeylerini değerlendirilerek bulgular ortaya koyulmuştur. İncelenen örneklerde, tarihi dokunun korunması ve kültürel çeşitliliğin sürdürülebilir şekilde devam ettirilmesi sağlanırken, özgün işlevin korunması ve minimal müdahale

prensiplerine büyük ölçüde uyum gözlemlenmiştir. Tasarım kriterleri açısından, modern eklentilerin tarihi yapılarla estetik ve işlevsel bir bütünlük oluşturduğu, özellikle malzeme uyumu, mimari form dengesi ve doğal ışık kullanımı gibi unsurlarda başarılı sonuçlar elde edildiği belirlenmiştir. Buna karşılık, bazı projelerde toplumsal kabul ve katılım eksiklikleri, uluslararası standartlardaki uyumsuzluklar ve çevresel duyarlılık konularında yetersizlikler dikkat çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi Bina, Çağdaş Eklenti, Simbiyotik İlişki, Yeniden İşlevlendirme, Revitalizasyon.

AN APPROACH TO THE ADAPTIVE REUSE OF HISTORIC BUILDINGS THROUGH CONTEMPORARY SYMBIOTIC EXTENSIONS

ABSTRACT

The aim of this dissertation is to evaluate the symbiotic relationship between historic buildings and contemporary additions in terms of conservation and design criteria. Historic buildings are essential elements of cultural heritage, yet they can suffer damage over time due to natural disasters, environmental factors, and human interventions. The conservation of these structures involves challenges such as the deterioration of existing building materials, structural damages, and aesthetic degradations. Restoration projects incorporating contemporary symbiotic additions aim to preserve the original characteristics of historic buildings while adapting them to contemporary needs. In this process, ensuring that historic buildings are functionally integrated with new additions without compromising their authentic character is of great importance.

The research focuses on the functional, operational, legal, and social challenges encountered in the adaptive reuse of historic buildings. Key issues include difficulties in maintaining the original functions of historic structures, the lack of modern infrastructure, non-compliance with energy efficiency and accessibility standards, and various other constraints. Additionally, the absence of standardized international guidelines and the discrepancies in implementation approaches across different countries have led to uncertainties regarding scale and style in projects. The processes of public acceptance and criticism have also posed significant challenges, particularly due to the perception differences between projects designed by renowned architects and other restoration approaches.

The dissertation begins with a literature review to understand the national and international standards that govern the symbiotic relationship between

historic buildings and contemporary additions. This review covers 13 different charters, including the Athens Charter, Carta del Restauro, Venice Charter, Amsterdam Declaration, and Washington Charter. These documents provide essential principles and guidelines regarding the relationship between historic buildings and contemporary interventions. Based on the findings from the literature review, 10 “Design Constraints under Conservation Principles” (Conservation Criteria) and 10 “Symbiotic Addition Design Guidelines” (Design Criteria) have been established as fundamental principles to be considered in conservation and restoration projects. Each criterion is structured to be evaluated on a five-point scale, resulting in a total assessment framework of 20 criteria. The evaluation of each building is conducted based on these criteria, and an objective scoring system out of 100 points has been applied. The results of these evaluations have been visualized using radar charts (spider diagrams), allowing for a graphical representation of each building’s scores based on the established criteria.

The primary research question of the dissertation is: “How can the symbiotic relationship between historic buildings and contemporary additions be evaluated and optimized in terms of conservation and design criteria?” Addressing this research question requires a comprehensive analysis of the criteria that enable the harmonious integration of historic buildings with contemporary additions.

The hypotheses of the dissertation are as follows: “Contemporary symbiotic additions applied during the restoration of historic buildings preserve their aesthetic and structural integrity, enhance their functional reuse, and contribute to their long-term sustainability.” And “Historic buildings restored with contemporary symbiotic additions in accordance with conservation and design criteria integrate harmoniously with the historic environment, enhance their value, and ensure their preservation.”.

The dissertation aims to serve as a guide for architects working in the fields of restoration, adaptive reuse, and the integration of contemporary additions into historic buildings. Furthermore, it seeks to contribute to the sustainable preservation of historic structures while adapting them to contemporary needs.

In the conclusion section, the findings regarding the implementation levels of conservation and design criteria in the adaptive reuse of historic buildings with contemporary additions have been presented. The case studies examined demonstrate that while the preservation of historical fabric and the sustainable continuity of cultural diversity have been largely achieved, there has been significant adherence to principles such as maintaining original functions and applying minimal intervention. From a design perspective, contemporary additions have generally succeeded in forming an aesthetic and functional unity with historic buildings, particularly in terms of material compatibility, architectural form balance, and the use of natural light. However, certain projects have revealed shortcomings related to public acceptance and participation, inconsistencies in international standards, and deficiencies in environmental sensitivity.

Keywords: Historical Building, Contemporary Extension, Symbiotic Relationship, Refunctioning, Revitalization.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xxiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxv
I. GİRİŞ	1
A. Problemin Tanımı	2
1. İşlevsel Problemler.....	3
2. Uluslararası Standart Problemleri	4
3. Toplumsal Kabul ve Eleştiri Problemleri	5
B. Tezin Amacı, Önemi ve Kapsamı.....	6
1. Tezin Amacı.....	7
2. Tezin Önemi.....	8
3. Tezin Kapsamı	9
C. Tezin Araştırma Sorusu ve Hipotezleri	10
D. Tezin Araştırma Yöntemi	14
E. Tezin Alan Çalışması.....	19
F. Tezin Akış Şeması	20

G. Literatür Özeti.....	24
1. Temel Eserler	24
2. Konvansiyonel Eserler	26
3. Umut Vadeden Eserler	27
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	31
A. Tarihi Çevre ve Bileşenleri	32
1. Tarihi Yapı	35
2. Sit Alanları	39
B. Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu	44
C. Simbiyotik İlişkiler	47
1. Mimarlıkta Simbiyoz (Ortak Yaşam) Kavramı	49
2. Tarihi Yapılarda Simbiyotik Mimari	51
3. Simbiyotik Mimarlıkta Sürdürülebilirlik	56
D. Bölüm Sonucu.....	59
III. TARİHİ YAPILARDA RESTORASYON VE ULUSLARARSI	
BELGELER.....	63
A. Tarihi Yapılarda Restorasyon	67
1. Tarihi Yapılarda Belgeleme	70
2. Tarihi Yapılarda Restorasyon Yöntemleri	72
a. Yeniden Kullanım (Reuse)	73
b. Uyarlanabilirlik (Adaptation)	74
c. Dönüştürme (Conversion)	74
d. Güncelleme (Upgrading)	75
e. Uyarlanabilir Yeniden Kullanım (Adaptive Reuse)	76
f. Rekonstrüksiyon (Reconstruction)	77
g. Anastilosis (Anastylosis)	77

h. Temizleme (Liberation).....	77
i. Taşıma (Moving)	78
j. Bütünleme (Integration)	78
B. Konuya İlişkin Uluslararası ve Ulusal Belgeler ve Bildirgeler	79
1. 1931 – Carta del Restauro.....	80
2. 1933 – Atina Tüzüğü (Tarihi Miras Bölümü).....	81
3. 1964 – Venedik Tüzüğü.....	81
4. 1975 – Amsterdam Bildirgesi	82
5. 1982 – Quebec Tüzüğü	82
6. 1983 – Appleton Tüzüğü (C Bölümü, “İlkeler” (Principles)):	83
7. 1987 – Washington Tüzüğü:.....	83
8. 1999 – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü / Meksika:.....	84
9. 2010 – Yeni Zelanda Tüzüğü (“Koruma Amacı ve Prensipleri Bölümleri) 84	
10. 2011 – Dublin İlkeleri	85
11. 2011 – Valetta İlkeleri.....	86
12. 2013 – Burra Tüzüğü.....	87
13. 2013 – ICOMOS Türkiye - Mimari Mirası Koruma Bildirgesi.....	87
C. Bölüm Sonucu	88

IV. TARİHİ YAPI – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK İLİŞKİ VE TİPOLOJİLER 99

A. Tarihi Yapı – Çağdaş Eklenti Arasındaki Simbiyotik İlişki.....	100
1. Simbiyotik Mimari.....	101
a. Parça – Bütün İlişkisi.....	101
b. Plan – Kesit – Cephe / Gabari Analizi.....	103
c. Mekansal Sirkülasyonun Sayısal Etkisi.....	105
d. Mekansal Sirkülasyonun Zamansal Etkisi.....	107

2. Restorasyon Uygulamalarında Simbiyotik İlişki Gereksinimleri	109
a. İşlevsel Gereksinimler	109
b. Mekansal Gereksinimler	110
c. Çevresel Gereksinimler	110
d. Sosyo-Ekonomik Gereksinimler.....	110
e. Sosyo-Kültürel Gereksinimler	111
3. Restorasyon Uygulamalarında Simbiyotik İlişki Getirileri	111
a. Tarihi Yapıların Korunarak Yaşatılması	112
b. Çevresel Getiriler.....	113
c. Kültürel Getiriler	114
d. Ekonomik Getiriler	114
e. Sürdürülebilirlik Katkısı	115
B. Tarihi Yapı – Çağdaş Eklenti Simbiyotik İlişki Tipolojileri	116
1. İlişkisel Tipolojiler.....	118
2. Pozisyonel Tipolojiler	119
3. Bağlantısal Tipolojiler.....	120
C. Bölüm Sonucu.....	121
V. TARİHİ YAPI – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK	
İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDEKİ YÖNTEM VE KRİTERLER. 123	
A. Tarihi Bina – Çağdaş Eklenti Arasındaki Simbiyotik İlişki Metodolojisi.....	124
1. Endüktif (Tümevarım) Yöntem	126
2. Dedüktif (Tümdengelim) Yöntem	127
B. Tarihi Bina – Çağdaş Eklenti Arasındaki Simbiyotik İlişkinin	
Değerlendirilmesindeki Kriterler	129
1. Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar	131
a. Özgün İşlevin Korunması	133
b. Yeni Kullanıma Uygunluk.....	134

c. Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi.....	135
d. Minimal Müdahale	135
e. Uyumlu Kullanım	136
f. Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi	137
g. Kültürel Çeşitliliğin Korunması	137
h. Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı	138
i. Sürdürülebilir Gelişme	139
j. Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı	140
2. Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu	140
a. Mimari Formda Uyum ve Bütünlük	142
b. Simbiyotik Eklentide Özgünlük	143
c. Oranlar	143
d. Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum	144
e. Teknolojik İnovasyon	144
f. Doğal Işık	145
g. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk	145
h. Çevreye Karşı Duyarlılık	146
i. Mimari Anlatım Dili	146
j. Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme)	147
C. Bölüm Sonucu	147
VI. TARİHİ BİNA – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK İLİŞKİNİN ÖRNEKLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	149
A. Simbiyotik Mimari Uygulamalarına Genel Bakış	150
B. Uygulanmış Simbiyotik Mimari Örneklerinin Seçim Nedenleri	153
C. Seçilen Örneklerin Belirlenen Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi	154
D. Seçilen Örneklerin Belirlenen Kriterler ve Metodoloji Kapsamında Değerlendirilmesi	157

1. Şerefiye Sarnıcı	162
2. Esma Sultan Yalısı	168
3. Bomonti Bira Fabrikası	174
4. Cibali Tütün Fabrikası	180
5. Elbphilharmonie Hamburg	186
6. Dresden Militärlıstorisches Museum der Bundeswehr	192
7. Jüdisches Museum Berlin	198
8. Kunstmuseum Moritzburg	204
9. Universalmuseum Joanneum	210
10. Universität Zürich Library	216
11. Museum der Kulturen Basel	222
12. Amsterdam Club Paradiso	228
13. Antwerpen Havenhuis	234
14. Kraanspoor	240
15. Square Brussels	246
16. Malmö WMU	252
17. The Union of Romanian Architects	258
18. Bombay Sapphire	264
19. Tai Kwun Centre for Heritage and Art	270
20. Asian Civilisations Museum	276
21. Royal Ontario	282
22. Harvard Art Museum	288
23. Kansas University Forum	294
24. New York Stealth Building	300
E. Bölüm Sonucu	305
VILKURGUSAL TASARIM ÖNERİSİ	313

A. Sepetçiler Kasrı'nın Tarihçesi ve Mevcut Durumu	314
B. Sepetçiler Kasrı'nın Seçim Nedenleri	315
C. Kurgusal Tasarım Önerisi Kapsamında Tasarlanan Alternatifler	317
1. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1	319
2. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2	326
3. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3	333
4. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4	340
5. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5	347
D. Bölüm Sonucu	353
VIII. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME.....	359
A. Genel Değerlendirme.....	359
B. Belirlenen Kriterlere Dayalı Bulgular	360
C. Hipotezler Kapsamında Bulgular ve Değerlendirme.....	365
D. Sonuç	368
IX. KAYNAKÇA	371
EKLER.....	389
ÖZGEÇMİŞ.....	399

KISALTMALAR LİSTESİ

BE	: Başarı Eşiği
bkz	: bakınız
cm	: santimetre
cm²	: santimetrekare
ICOMOS	: The International Council on Monuments and Sites
K_i	: Her Kriterin Katsayısı
km	: kilometre
km²	: kilometrekare
m	: metre
m²	: metrekare
n	: Toplam Kriter Sayısı
orj	: orijinal
SEM	: Standard Error of Measurement
S_i	: Her Bir Kriter İçin Ortalama Başarı Puanı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMOKMKK	: Türkiye Mimarlar Odası Kültürel Mirasın Korunması Komitesi
vb	: ve benzeri
vs	: vesaire
WCED	: World Commission on Environment and Development

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.	Tespit edilen maddelerin koruma kriterleri ile ilişkisi	95
Çizelge 2.	Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki tipolojileri .	116
Çizelge 3.	İlişkisel Tipolojiler	117
Çizelge 4.	Pozisyonel Tipolojiler	117
Çizelge 5.	Bağlantısal Tipolojiler.....	117
Çizelge 6.	Endüktif ve dedüktif yöntemlerin açıklaması	125
Çizelge 7.	Koruma esasları kapsamında belirlenen her tasarımsal sınırlamalar .	127
Çizelge 8.	Tasarım kılavuzu şeklinde belirlenen simbiyotik eklenti karakteristikleri	128
Çizelge 9.	Koruma ilkeleri kapsamında tasarıma getirilen sınırlamalar	142
Çizelge 10.	Tipolojilere göre seçilen binalar	305
Çizelge 11.	Seçilen binaların simbiyotik ilişki başarı sonucu	311
Çizelge 12.	Kurgusal tasarım önerilerinin puan ve başarı çizelgesi.....	356

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.	Tezin akış şeması	22
Şekil 2.	Doğal sit alanına ait bir örnek / Manyas Kuşgölü (https://tr.wikipedia.org/wiki/Manyas_Kuşgölü).....	40
Şekil 3.	Tarihi sit alanına ait bir örnek / Gelibolu Yarımadası (https://tr.wikipedia.org/wiki/Gelibolu_Yarımadası).....	40
Şekil 4.	Arkeolojik sit alanına ait bir örnek / Çatalhöyük (https://tr.wikipedia.org/wiki/Çatalhöyük).....	41
Şekil 5.	Endüstriyel sit alanına ait bir örnek / Coalbrookdale (https://en.wikipedia.org/wiki/Coalbrookdale)	42
Şekil 6.	Kentsel sit alanına ait bir örnek / Safranbolu (https://tr.wikipedia.org/wiki/Safranbolu)	42
Şekil 7.	Kırsal sit alanına ait bir örnek / Düğmeli Evler, Antalya (http://www.akseki.gov.tr/dugmeli-evler).....	43
Şekil 8.	Karmaşık sit alanına ait örnek / Pamukkale Hierapolis Antik Kenti (https://tr.wikipedia.org/wiki/Pamukkale)	43
Şekil 9.	Elbphilharmonie Hamburg binasına yapılan eklentiye aşamalar halinde gösteren maket görselleri (https://www.pinterest.com/pin/402579654181100933/). 47	
Şekil 10.	Simbiyotik ilişkileri açıklayan görsel (Velibeyoğlu, 2023)	48
Şekil 11.	Tarihi bina ve çağdaş simbiyotik eklerin birleşim tipolojilerini gösteren görseller (Velibeyoğlu, 2023)	54
Şekil 12.	Elbphilharmonie binasında (Hamburg Filarmoni Binası) konak bina ve simbiyotik ekinin birleşimi ve mekansal bütünlüğünü gösteren görsel	

(https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan).....	55
Şekil 13. Cosmisch Ontspanningscentrum Paradiso (Eski Kilise) / Club Paradiso (Gece Kulübü) / Reuse (https://en.apoplife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/)	74
Şekil 14. Topkapı Sarayı Müzesi / Adaptation (https://tr.wikipedia.org/wiki/Topkapı_Sarayı).....	74
Şekil 15. Louvre Müzesi / Conversion (https://www.archdaily.com/88705/ad-classics-le-grande-louvre-i-m-pei)	75
Şekil 16. Palazzo Valperga Galleani / Upgrading (https://blog.leonardoimmobiliare.info/curiosita/palazzo-valperga-galleani-torino-e-stato-eletto-miglior-ristrutturazione-dellanno/).....	76
Şekil 17. Antwerp Port House / Adaptive Reuse (https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects).....	76
Şekil 18. Bidirgelerin yaklaşımlarının yıllar içindeki değişimini özetleyen görsel (Velibeyoğlu)	88
Şekil 19. Şerefiye Sarnıcı Künyesi	162
Şekil 20. Şerefiye Sarnıcı Simbiyotik İlişki Çizelgesi	167
Şekil 21. Esmâ Sultan Yalısı Künyesi	168
Şekil 22. Esmâ Sultan Yalısı Simbiyotik İlişki Çizelgesi	173
Şekil 23. Bomonti Bira Fabrikası Künyesi	174
Şekil 24. Bomonti Bira Fabrikası Simbiyotik İlişki Çizelgesi	179
Şekil 25. Cibali Tütün Fabrikası Künyesi	180
Şekil 26. Cibali Tütün Fabrikası Simbiyotik İlişki Çizelgesi	185
Şekil 27. Elbphilharmonie Hamburg Künyesi.....	186
Şekil 28. Elbphilharmonie Hamburg Simbiyotik İlişki Çizelgesi	191
Şekil 29. Dresden Militärlhistorisches Museum der Bundeswehr Künyesi	192

Şekil 30.	Dresden Militärlıstırısches Museum der Bundeswehr Simbiyotik İlişki Çizelgesi	197
Şekil 31.	Jüdisches Museum Berlin Künyesi	198
Şekil 32.	Jüdisches Museum Berlin Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	203
Şekil 33.	Kunstmuseum Moritzburg Künyesi	204
Şekil 34.	Kunstmuseum Moritzburg Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	209
Şekil 35.	Universalmuseum Joanneum Künyesi	210
Şekil 36.	Universalmuseum Joanneum Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	215
Şekil 37.	Universität Zürich Library Künyesi	216
Şekil 38.	Universität Zürich Library Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	221
Şekil 39.	Museum der Kulturen Basel Künyesi	222
Şekil 40.	Museum der Kulturen Basel Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	227
Şekil 41.	Amsterdam Club Paradiso Künyesi	228
Şekil 42.	Amsterdam Club Paradiso Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	233
Şekil 43.	Antwerpen Havenhuis Künyesi.....	234
Şekil 44.	Antwerpen Havenhuis Simbiyotik İlişki Çizelgesi	239
Şekil 45.	Kraanspoor Künyesi.....	240
Şekil 46.	Kraanspoor Simbiyotik İlişki Çizelgesi	245
Şekil 47.	Square Brussels Künyesi.....	246
Şekil 48.	Square Brussels Simbiyotik İlişki Çizelgesi	251
Şekil 49.	Malmö WMU Künyesi.....	252
Şekil 50.	Malmö WMU Simbiyotik İlişki Çizelgesi	257
Şekil 51.	The Union of Romanian Architects Künyesi	258
Şekil 52.	The Union of Romanian Architects Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	263
Şekil 53.	Bombay Sapphire Künyesi.....	264
Şekil 54.	Bombay Sapphire Simbiyotik İlişki Çizelgesi	269

Şekil 55.	Tai Kwun Centre for Heritage and Art Künyesi	270
Şekil 56.	Tai Kwun Centre for Heritage and Art Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	275
Şekil 57.	Asian Civilisations Museum Künyesi	276
Şekil 58.	Asian Civilisations Museum Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	281
Şekil 59.	Royal Ontario Künyesi.....	282
Şekil 60.	Royal Ontario Simbiyotik İlişki Çizelgesi	287
Şekil 61.	Harvard Art Museum Künyesi	288
Şekil 62.	Harvard Art Museum Simbiyotik İlişki Çizelgesi.....	293
Şekil 63.	Kansas University Forum Künyesi.....	294
Şekil 64.	Kansas University Forum Simbiyotik İlişki Çizelgesi	299
Şekil 65.	New York Stealth Building Künyesi.....	300
Şekil 66.	New York Stealth Building Simbiyotik İlişki Çizelgesi	305
Şekil 67.	Seçilen binaların simbiyotik ilişki başarı puanlaması	310
Şekil 68.	Sepetçiler Kasrı (özgün çekim)	314
Şekil 69.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1 Künyesi	319
Şekil 70.	Alternatif 1 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi	321
Şekil 71.	Alternatif 1 – Vaziyet Planı (şematik).....	321
Şekil 72.	Alternatif 1 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel.....	321
Şekil 73.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1 İlişki Çizelgesi	325
Şekil 74.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2 Künyesi	326
Şekil 75.	Alternatif 2 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi	328
Şekil 76.	Alternatif 2 – Vaziyet Planı (şematik).....	328
Şekil 77.	Alternatif 2 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel.....	329
Şekil 78.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2 İlişki Çizelgesi	332
Şekil 79.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3 Künyesi	333

Şekil 80.	Alternatif 3 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi	335
Şekil 81.	Alternatif 3 – Vaziyet Planı (şematik).....	335
Şekil 82.	Alternatif 3 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel	335
Şekil 83.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3 İlişki Çizelgesi	339
Şekil 84.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4 Künyesi	340
Şekil 85.	Alternatif 4 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi	342
Şekil 86.	Alternatif 4 – Vaziyet Planı (şematik).....	342
Şekil 87.	Alternatif 4 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel	342
Şekil 88.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4 İlişki Çizelgesi	346
Şekil 89.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5 Künyesi	347
Şekil 90.	Alternatif 5 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi	349
Şekil 91.	Alternatif 5 – Vaziyet Planı (şematik).....	349
Şekil 92.	Alternatif 5 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel	349
Şekil 93.	Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5 İlişki Çizelgesi	353

I. GİRİŞ

Tarihi yapıların kültürel miras olarak korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir. Ancak, bu süreçte tarihi yapıların özgün karakterlerini koruyarak modern ihtiyaçlara yanıt verebilmek zordur. Tarihi yapılar, zamanla doğal afetler, çevresel faktörler ve insan müdahaleleri nedeniyle zarar görebilmekte, bu da mevcut yapı malzemelerinin eskimesi, yapısal hasarlar ve estetik bozulmalar gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Çağdaş simbiyotik eklerle yapılan restorasyon projelerinde, bu yapıların orijinal özelliklerinin muhafaza edilerek çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi hedeflenmiş ve bu süreçte çağdaş eklemelerle uyumlu bir şekilde bütünleşmeleri sağlanmıştır.

Çağdaş eklentilerin tarihi yapılarla uyumlu bir şekilde entegre edilmesi, estetik ve işlevsel bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, koruma ve tasarım kriterleri belirleyici bir rol oynamaktadır. Literatürde ve uluslararası bildirgelerde bu ilişkiyi yönlendiren birçok ilke ve standart bulunmaktadır. Örneğin, Carta del Restauro, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi ve Washington Tüzüğü gibi dokümanlar, tarihi yapılar ve çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkiye dair önemli ilkeler ve yönergeler sunmaktadır. Bu ilkeler, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü korurken, çağdaş eklerin işlevselliğini ve estetik değerini artırmaya yönelik stratejiler içermektedir.

Tezde, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, belirlenen koruma ve tasarım kriterleri çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, bu ilişkinin nasıl değerlendirilebileceği ve optimize edilebileceği üzerine bir yaklaşım önerisi sunmaktır. Bu doğrultuda, belirlenen koruma ve tasarım kriterlerinin uygulanabilirliği belirlenen yöntemlerle test edilmiş ve subjektif bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, tarihi yapıların çağdaş bir yapıyla simbiyotik ilişki kurma sürecinde izlenmesi gereken en iyi uygulamaların belirlenmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Tezde, mimarlık, restorasyon ve şehir planlama gibi disiplinlerde faaliyet gösteren profesyoneller için rehber niteliğinde bilgiler sunulurken, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde

korunmasına ve çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesine yönelik önemli katkılar sağlanması hedeflenmiştir.

A. Problemin Tanımı

Tarihi yapılar, toplumların kültürel mirasının somut göstergeleri olarak büyük bir önem taşımaktadır. Bu yapılar, geçmişten günümüze kadar uzanan tarihi ve kültürel değerleri barındırmakta ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, zamanın etkisiyle bu yapıların fiziksel bütünlüğü bozulmakta ve işlevselliklerini yitirmektedir. Bu durum, tarihi yapıların korunarak restore edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Simbiyotik eklerle yapılan restorasyon projeleri, tarihi yapıların özgün karakterini ve estetik değerlerini koruyarak, çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesini amaçlamaktadır. Bu süreçte, tarihi yapılar ile çağdaş ekler arasında kurulacak simbiyotik ilişki büyük bir öneme sahiptir. Ancak, bu ilişkinin başarılı bir şekilde kurulması ve sürdürülebilir hale getirilmesi, çeşitli zorlukları ve problemleri de beraberinde getirmektedir. İşlevsel ve mevcut bina ile eklentinin kullanım amaçları arasında uygunluksuzluklar, uluslararası standartlardaki belirsizlikler ve toplumsal kabuldeki farklılıklar, bu süreçte karşılaşılan temel problemlerdir.

Bu problemler, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle simbiyotik ilişki kurma sürecinde dikkatle ele alınması gereken konulardır. Bazı tarihi yapılar, orijinal işlevlerini günümüzde sürdürememekte veya çağdaş normlar kapsamında yetersiz kalmaktadır. Ayrıca, bu tür tarihi yapıların restorasyonu sürecinde uluslararası standartların eksikliği veya farklı ülkelerdeki yasal düzenlemelerin birbirleriyle olan uyumsuzluğu, projelerin ölçek ve üslup açısından büyük farklılıklar göstermesine neden olmaktadır. Tanınmış mimarların projeleri genellikle toplum tarafından daha olumlu karşılanırken, benzer projeler diğer mimarların ellerinden çıktığında yoğun eleştirilere maruz kalmaktadır. Bu çelişki, tarihi yapıların korunması ve çağdaş gereksinimlere uyum sağlama sürecinin etkinliğini doğrudan etkileyen önemli bir sorun teşkil etmektedir.

1. İşlevsel Problemler

Tarihi yapılar, inşa edildikleri dönemin ihtiyaçlarına ve koşullarına göre tasarlanmış ve kullanılmışlardır. Ancak, günümüzde bu yapıların orijinal işlevlerini sürdürmesi, değişen yaşam standartları ve teknoloji nedeniyle zorlaşmaktadır.

Zaman içerisinde değişen sosyal, ekonomik ve kültürel dinamikler, tarihi yapıların mevcut haliyle kullanımını sürdürülemez hale getirmiştir. Bu durum, bu yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tarihi yapıların orijinal işlevlerini sürdürememesi, birçok sebepten kaynaklanmaktadır. Öncelikle, bu yapılar genellikle modern yaşamın gereksinimlerini karşılayacak altyapıya sahip değildir. Örneğin, ısıtma, soğutma, aydınlatma, düşey sirkülasyon ve diğer temel hizmetler, tarihi yapıların inşa edildiği dönemde mevcut olmayan teknolojilere dayanmaktadır.

Bu işlevsel problemler, tarihi yapıların korunarak restore edilmesi sürecinde büyük bir engel teşkil etmektedir. Restorasyon projeleri, tarihi yapıların özgün karakterini korurken, modern kullanım ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini amaçlamaktadır. Bu süreçte, tarihi yapının orijinal işlevini ve mimari bütünlüğünü kaybetmeden, yeni fonksiyonlarla donatılması gerekmektedir.

İşlevsel problemlerin çözülmesi, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde korunmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, işlevsel problemlerin belirlenmesi ve bu problemlere yönelik yenilikçi çözümler geliştirilmesi, restorasyon projelerinin başarısı için önemli bir rol oynamaktadır.

Tarihi yapılar, inşa edildikleri dönemin gereksinimlerine göre tasarlanmış ve kullanılmıştır. Ancak, günümüzde değişen yaşam koşulları ve çağdaş mekansal gereksinimler, bu yapıların işlevselliğini sınırlandırabilmekte ve yeni kullanım senaryolarını zorunlu hale getirebilmektedir. Bu durum, tarihi yapıların çağdaş kullanım ihtiyaçlarına cevap verememesi anlamına gelmektedir. Tarihi yapılar, orijinal işlevlerini sürdürseler bile, modern toplumun gereksinimleri ve beklentileri doğrultusunda işlevsel açıdan yetersiz kalabilmektedir.

Tarihi yapıların işlevsel problemleri, çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Örneğin, tarihi bir bina, günümüzün enerji verimliliği, erişilebilirlik ve güvenlik standartlarına uygun olmayabilir. Modern binalarda standart hale gelen yangın güvenliği sistemleri, asansörler, engelli erişim imkanları ve enerji tasarrufu sağlayan yalıtım malzemeleri gibi özellikler, tarihi yapılarda genellikle mevcut değildir. Ayrıca, tarihi yapılar, günümüzün yoğun kullanım ihtiyaçlarına cevap verebilecek mekansal esnekliğe sahip olmayabilir. Bu durum, bu yapıların konut, ticaret veya kamu hizmetleri gibi modern fonksiyonlarla donatılmasını zorlaştırmaktadır.

İşlevsel problemler, tarihi yapıların restorasyonu sürecinde önemli zorluklar yaratmaktadır. Bu yapıların çağdaş kullanım ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, hem koruma hem de yenilikçi tasarım çözümleri gerektirmektedir. Tarihi yapıların özgün karakterini ve estetik değerlerini korurken, modern kullanım standartlarına uyumlu hale getirilmesi, dikkatli bir planlama ve uygulama süreci gerektirir. Bu süreçte, işlevsel problemlerin çözümü için geliştirilecek yenilikçi yaklaşımlar ve teknolojiler, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde korunmasını ve etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca, tarihi yapılar, genellikle günümüzün iş güvenliği ve erişilebilirlik standartlarına uygun değildir. Bu durum, yapıların hem kullanıcılar hem de ziyaretçiler için işlevsel ve güvenli bir şekilde kullanılamamasına neden olmaktadır. Sonuç olarak, tarihi yapıların orijinal işlevleriyle günümüz ihtiyaçlarına cevap vermesi bazı durumlarda bu nedenlerden dolayı mümkün olmamaktadır.

2. Uluslararası Standart Problemleri

Tarihi yapıların çağdaş eklerle simbiyotik ilişki kurması sürecinde, uluslararası standartların eksikliği veya yetersizliği önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Farklı ülkeler, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle entegrasyonu konusunda çeşitli yaklaşımlar benimsemekte ve bu yaklaşımlar, uygulama projelerinde önemli farklılıklara yol açmaktadır. Uluslararası standartların ve yasal düzenlemelerin belirsizliği, tarihi yapıların restorasyonu sürecinde karşılaşılan zorlukları artırmaktadır.

Uluslararası standartlardaki farklılıklar, tarihi yapıların korunması ve restore edilmesi sırasında büyük uyumsuzluklara neden olmaktadır. Bir ülkede kabul gören bir yaklaşım, başka bir ülkede yasal veya kültürel engellerle karşılaşabilir. Örneğin, bir ülkede tarihi yapıların korunması için minimal müdahale prensibi benimsenirken, başka bir ülkede daha radikal değişikliklere izin verilebilir. Bu durum, mimarların ve restorasyon uzmanlarının projelerini planlama ve uygulama süreçlerinde büyük belirsizliklere neden olmaktadır. Ayrıca, uluslararası standartların eksikliği, proje onay süreçlerinde gecikmelere ve maliyet artışlarına yol açabilir.

Uluslararası standart problemleri, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde önemli zorluklar yaratmaktadır. Bu sorunların çözülmesi için, uluslararası düzeyde daha tutarlı olması ile beraber, koruma ve tasarım standartlarının da geliştirilmesi gerekmektedir. Bu standartlar, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle entegrasyonu sürecinde rehberlik sağlayarak, projelerin daha uyumlu ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, uluslararası işbirliği ve bilgi paylaşımı, bu alandaki en iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasını ve standartların global düzeyde uyumlaştırılmasını destekleyebilir. Bu şekilde, tarihi yapıların korunması ve çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde karşılaşılan uluslararası standart problemleri minimize edilebilir.

3. Toplumsal Kabul ve Eleştiri Problemleri

Tarihi yapıların restorasyonu ve çağdaş eklemelerle bütünleştirilmesi sürecinde toplumsal kabul ve eleştiriler önemli bir rol oynamaktadır. Bu projelerin başarısı, sadece teknik ve estetik kriterlere değil, aynı zamanda toplumsal desteğe ve kabul edilebilirliğe de bağlıdır. Ünlü mimarlar tarafından gerçekleştirilen projeler genellikle daha geniş bir toplumsal kabul görürken, aynı projeleri başka mimarların gerçekleştirmesi durumunda ağır eleştirilerle karşılaşabilmektedir. Bu durum, bazı restorasyon projelerinin toplumsal boyutunda adaletsizlikler ve önyargılar yaratmaktadır.

Ünlü bir mimar tarafından yapılan tarihi yapılara çağdaş eklemeler genellikle yenilikçi ve cesur tasarımlar içerir ve toplumsal kabulü daha kolay sağlar. Bu projeler, geniş bir medya ve kamuoyu desteğiyle karşılanırken, aynı

projeleri başka mimarların gerçekleştirmesi durumunda yoğun eleştirilere maruz kalabilmektedir. Bu durum, mimarlık camiasında haksız rekabet ve önyargılara neden olmakta ve genç veya daha az tanınmış mimarların yenilikçi projeler geliştirmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, toplumsal kabuldeki bu farklılıklar, projelerin sürdürülebilirliğini ve uzun vadeli başarısını da olumsuz yönde etkileyebilir.

Toplumsal kabul ve eleştiri problemleri, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu problemin çözülmesi için, projelerin değerlendirilmesinde daha objektif ve adil kriterlerin belirlenmesi gerekmektedir. Mimarların projeleri, sadece isimlerine ve tanınırlıklarına göre değil, projelerin kalitesi, yenilikçiliği ve tarihi yapının özgün karakterine saygı gösterip göstermediğine göre değerlendirilmelidir. Ayrıca, toplumsal bilincin artırılması ve kamuoyunun mimarlık projelerine daha objektif bakmasını sağlamak için eğitim ve farkındalık çalışmaları yapılmalıdır. Bu şekilde, toplumsal kabul ve eleştiri problemleri aşılabılır ve tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde daha adil ve sürdürülebilir sonuçlar elde edilebilir.

B. Tezin Amacı, Önemi ve Kapsamı

Tezde, tarihi yapıların özgün karakterinin korunarak çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi için gerekli kriterlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, koruma ve tasarım kriterlerinin belirlenmesi, simbiyotik ilişkinin optimize edilmesi ve yeni strateji ve yöntemlerin geliştirilmesi tezin ana amaçları arasında yer almaktadır. Tezin önemi, tarihi yapıların korunmasının ve çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesinin gerekliliğine dayanmaktadır. Tarihi yapıların korunması, sadece estetik ve mimari değerlerin değil, aynı zamanda toplumların kültürel kimliği ve tarihsel belleğinin geleceğe taşınmasını sağlamaktadır. Tezde, bu sürecin teknik, estetik ve toplumsal zorlukları ele alınarak yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunulması hedeflenmiştir. Bu sayede, tarihi yapıların modern dünyada nasıl yaşatılabileceği ve daha uyumlu projelerin nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde durulmuştur. Tezin kapsamı, hem yurt içi hem de yurt dışı örnekleri ele alarak, farklı coğrafi ve kültürel bağlamlardaki uygulamaların karşılaştırılmasını içermektedir.

1. Tezin Amacı

Bu tezde, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle gerçekleştirilen restorasyon projeleri sürecinde tarihi yapılar ile çağdaş ekler arasındaki simbiyotik ilişkinin koruma ve tasarım kriterleri açısından değerlendirilmesi ve optimize edilmesi amaçlanmıştır. Restorasyon projelerinde, tarihi yapıların özgün karakterinin korunarak çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda tez içerisinde, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle uyumlu bir şekilde entegrasyonunu sağlayacak kriterlerin belirlenmesi ve ortaya koyulması amaçlanmıştır. Tezin ana amaçları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- **“Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar”ın (Koruma Kriterleri) Belirlenmesi**

Restorasyon projelerinde tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyacak koruma kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kriterler, tarihi yapıların özgün karakterini ve tarihi değerlerini bozmadan, yeni kullanım amaçlarına uygun hale getirilmesi sürecinde rehberlik etmesi planlanmıştır. Koruma kriterleri, minimal müdahale, özgün malzemelerin korunması, tarihi dokunun devamlılığı gibi prensipleri içermektedir.

- **“Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu”nun (Tasarım Kriterleri) Belirlenmesi**

Tarihi yapılar ile çağdaş ekler arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak somut tasarım kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kriterler, çağdaş eklerin tarihi yapılarla estetik ve işlevsel uyumunu sağlayacak şekilde geliştirilmesini sağlayacaktır. Tasarım kriterleri, ölçek, oran, malzeme uyumu, mimari dil ve çağdaş eklerin tarihi yapıya entegrasyonu gibi unsurlarının tamamını kapsamaktadır.

- **Simbiyotik İlişkinin Optimize Edilmesi**

Tarihi yapılar ve çağdaş ekler arasındaki simbiyotik ilişkinin, belirlenen koruma ve tasarım kriterleri doğrultusunda optimize edilmesi amaçlanmıştır. Bu optimizasyon, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü korurken, çağdaş eklerin fonksiyonel ve estetik olarak uyumlu bir şekilde entegre edilmesini

sağlayacaktır. Böylece, tarihi yapılar modern ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde restore edilebilecektir.

- **Yeni Strateji ve Yöntemlerin Geliştirilmesi**

Tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde karşılaşılan işlevsel, fonksiyonel, yasal ve toplumsal problemlere yönelik yeni strateji ve yöntemlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yöntemler, projelerin sürdürülebilirliğini ve toplumsal kabulünü artırmayı amaçlamaktadır. Yenilikçi yaklaşımlar ve teknolojiler, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle uyumlu hale getirilmesi sürecinde rehberlik edecektir.

Bu tez, mimarlık, restorasyon ve şehir planlama gibi disiplinlerde faaliyet gösteren mimarlar için rehber niteliğinde olup, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde korunmasına ve çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Tez, ayrıca tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde karşılaşılan problemlere yönelik yenilikçi çözümler sunarak, bu alandaki bilgi birikimine önemli katkılarda bulunmayı hedeflemektedir.

2. Tezin Önemi

Tez, tarihi yapıların korunarak çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunarak, kültürel mirasın geleceğe taşınmasına katkıda bulunmayı amaçladığı için önemlidir. Tarihi yapıların korunması, sadece geçmişin estetik ve mimari değerlerini değil, aynı zamanda toplumların kültürel kimliğini ve tarihsel belleğini de geleceğe taşımak açısından önemli bir rol oynar. Ancak, bu yapıların günümüzün kullanım ihtiyaçlarına uyarlanması teknik, estetik ve toplumsal açıdan çeşitli zorluklar içermektedir. Tez, bu zorluklara yönelik yenilikçi stratejiler ve yöntemler geliştirerek, tarihi yapıların hem korunmasını hem de çağdaş yaşamın bir parçası haline gelmesini sağlamayı hedeflemiştir.

Tarihi yapıların korunması ve restore edilmesi, toplumların geçmişine saygı göstermenin yanı sıra, kültürel mirası gelecek nesillerle buluşturma sorumluluğunu da taşır. Bu süreçte karşılaşılan teknik, estetik ve fonksiyonel zorluklar, geçmişin değerlerini bozmadan, geleceğin ihtiyaçlarına cevap verebilecek çözümler gerektirir. Bu yüzden yenilikçi stratejiler ve yöntemler

geliştirilerek, tarihi yapıların modern dünyada nasıl yaşatılabileceği üzerinde durulmaktadır.

Tezin sunduğu çözümler, tarihi yapıların çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi sürecinde karşılaşılan problemleri ele alarak, daha uyumlu ve sürdürülebilir projelerin gerçekleştirilmesine olanak tanınması hedeflenmiştir. Bu nedenle tez pratik uygulamalara da ışık tutmayı amaçladığı için önemlidir.

3. Tezin Kapsamı

Tez, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde tarihi yapılar ile çağdaş ekler arasındaki simbiyotik ilişkiyi koruma ve tasarım kriterleri açısından değerlendirmek ve optimize etmek amacıyla kapsamlı bir inceleme yapmaktadır. Çalışma, hem yurt içi hem de yurt dışı örnekleri ele alarak, farklı coğrafi ve kültürel bağlamlardaki uygulamaları karşılaştırmayı hedeflemektedir.

- **Araştırma Alanı**

Yurt içi örnekler için saha araştırması yapılmıştır. İstanbul'un çeşitli bölgelerinde bulunan tarihi yapılar yerinde incelenmiş ve bu yapıların restore edilmesi sürecinde karşılaşılan problemler ve çözümler detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu saha çalışmaları, teorik bilgilerin pratik uygulamalarla nasıl örtüştüğünü ve süreçte karşılaşılan zorlukları ortaya koymayı amaçlamıştır.

Yurt dışı örnekler için proje analizleri gerçekleştirilmiştir. Farklı ülkelerde bulunan proje ve uygulamalar sanal ortamda incelenmiş ve bu projelerin belirlenen koruma ve tasarım kriterleri doğrultusunda nasıl hayata geçirildiği analiz edilmiştir. Bu analizler, uluslararası düzeydeki iyi uygulamaları anlamak ve bu uygulamalardan elde edilen bilgileri değerlendirmek için önemli bir temel sağlamıştır.

- **Zaman Kapsamı**

Tezde belirlenen koruma kriterleri, 1931 yılında yayımlanan Carta del Restauro'dan başlayarak 2024 yılına kadar geçen süre içinde yayımlanan ilgili bildirgeler ve mevzuatlar doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu zaman dilimi içinde, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi ve Washington Tüzüğü gibi önemli belgeler incelenmiş ve koruma kriterleri bu metinlerdeki ilgili maddeler

doğrultusunda belirlenmiştir. İleriki yıllarda yayınlanması muhtemel olan yeni bildirgeler ve mevzuatlar, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle entegrasyonu konusuna farklı yaklaşımlar ve yöntemler sunabilir. Bu nedenle tezde belirlenen kriterlerin, gelecekteki gelişmeler ışığında güncellenmesi ve yeniden değerlendirilmesi gerekebilir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri) ve Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)**

Tezde belirlenen koruma kriterleri, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünün korunması, minimal müdahale, özgün malzemelerin korunması ve tarihi dokunun devamlılığı gibi prensipleri içermektedir. Tasarım kriterleri ise ölçek, oran, malzeme uyumu, mimari dil ve çağdaş eklerin tarihi yapıya entegrasyonu gibi unsurları kapsamaktadır. Bu kriterler, tarihi yapıların özgün karakterini korurken, çağdaş eklerle uyumlu bir şekilde entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktadır.

İleriki yıllarda yayınlanması muhtemel olan yeni bildirgeler ve mevzuatlar, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle entegrasyonu konusuna farklı yaklaşımlar ve yöntemler sunabilir. Tezde sunulan koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların geçmişle bugünü birleştiren sürdürülebilir bir yaklaşımla ele alınmasını sağlamaktadır. Ancak, ilerleyen yıllarda değişen perspektifler ve yeni düzenlemeler, bu kriterlerin daha esnek ve yenilikçi yaklaşımlarla yeniden ele alınmasını gerektirebilir.

- **Veri Analizi ve Görselleştirme**

Tezde elde edilen veriler, subjektif bir değerlendirme sağlamak amacıyla detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Değerlendirme sonuçları, “radar chart” (örümcek grafiği) gibi görsel araçlarla sunulmuş ve her bir yapının koruma ve tasarım kriterlerine göre puanları görsel olarak ifade edilmiştir. Bu görselleştirmeler, verilerin daha anlaşılır ve etkili bir şekilde sunulmasına yardımcı olmaktadır.

C. Tezin Araştırma Sorusu ve Hipotezleri

Tezin araştırma sorusu, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde ortaya çıkan koruma ve tasarım sorunlarını ele alarak, tarihi

yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin nasıl optimize edilebileceğidir. Başlığa ve tezin amaçlarına uygun olarak önerilecek araştırma temel araştırma sorusu şu şekildedir:

“Restorasyon projelerinde, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, koruma ve tasarım kriterleri açısından nasıl değerlendirilebilir ve optimize edilebilir?”

Tezin ana problemi, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde karşılaşılan koruma ve tasarım sorunlarıdır. Bu bağlamda, tezin odaklandığı temel soru, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin nasıl değerlendirileceği ve optimize edileceğidir.

Ayrıca bu temel araştırma sorusu, birkaç alt soruya ayrılarak daha spesifik incelemelere de olanak tanır:

- **Tarihi Yapıların Korunması ile İlgili Sorular:**

- *Tarihi yapıların özgün özelliklerinin korunarak çağdaş işlevlere uyumlu hale getirilmesi nasıl sağlanabilir?*
- *Tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü bozmadan, çağdaş ekler ile entegrasyonu nasıl gerçekleştirilebilir?*

- **Simbiyotik İlişkiler ile İlgili Sorular:**

- *Tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki nasıl tanımlanabilir ve bu ilişkinin mimari ve tasarım kriterleri nelerdir?*
- *Tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki estetik ve işlevsel uyum nasıl sağlanabilir?*

- **Koruma ve Tasarım Kriterleri ile İlgili Sorular:**

- *Tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde dikkate alınması gereken koruma ve tasarım kriterleri nelerdir?*
- *Bu kriterler, farklı disiplinler ve paydaşların beklentilerini nasıl karşılayabilir?*

- **Uygulanmış Örnekler ile İlgili Sorular:**

- *Simbiyotik ilişkisi bulunan restorasyon projelerinde başarılı örnekler hangi yöntem ve stratejileri kullanarak tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki uyumu sağlamıştır?*

- *Bu örneklerden elde edilen bulgular, gelecekteki projeler için nasıl uygulanabilir?*

Bu araştırma sorusu ve alt sorular, tezin amacını daha net bir şekilde ortaya koyarak, tarihi yapılar ve çağdaş ekler arasındaki simbiyotik ilişkinin optimize edilmesi için gerekli olan teorik ve pratik bilgileri sağlamayı hedefler. Tezin ilerleyen bölümlerinde, bu sorulara yanıt bulmak amacıyla literatür taramaları ve uzman görüşmeleri gibi çeşitli araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Bu sayede, tarihi yapıların restorasyonunda izlenecek en iyi uygulamalar ve stratejiler belirlenerek, kültürel mirasın sürdürülebilir bir şekilde korunmasına ve çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesine katkı sağlanacaktır.

Tezin hipotezleri, araştırma sorusuna yanıt ararken test edilebilecek varsayımlar olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, tezin başlığı ve amaçları doğrultusunda, aşağıdaki hipotezler önerilmiştir:

- **Hipotez 1:**

“Tarihi yapıların restorasyonu sürecinde uygulanan çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyarak, bu yapıların yeni işlevlerle etkin kullanımını artırır ve uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkı sağlar.”

Bu hipotez, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğü, bu yapıların özgün karakterini ve tarihi değerini korumak açısından kritiktir. Çağdaş eklentiler ile simbiyotik bir ilişki kurulduğunda, bu yapıların doğal ve insan kaynaklı zararlar karşısında daha dayanıklı hale geleceği ve kullanım ömürlerinin uzayacağı varsayılmaktadır. Bu hipotez, çağdaş eklerin doğru tasarlandığında tarihi yapılarla uyumlu bir şekilde entegre olabileceğini ve bu entegrasyonun tarihi yapıların korunmasına katkıda bulunacağını öne sürer.

Hipotezde, koruma ve tasarım kriterlerine uygun olarak gerçekleştirilen çağdaş ekler, tarihi yapılarla estetik ve işlevsel bir uyum sağlayabilir. Bu uyum, tarihi yapıların yeni işlevlerle etkin kullanımını artırarak, yapıların hem kültürel miras olarak korunmasını hem de çağdaş ihtiyaçlara yanıt vermesini sağlar. Bu hipotez, doğru tasarım ve uygulama stratejileri ile tarihi yapıların çağdaş eklerle birlikte başarılı bir şekilde işlevlendirilebileceğini öne sürer.

- **Hipotez 2:**

“Koruma ve tasarım kriterlerine göre çağdaş simbiyotik eklentiler ile restore edilen tarihi yapılar, tarihi çevreye uyum sağlayarak bu yapıların değerini artırır ve korunmasını sağlar.”

Bu hipotez, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde belirlenen koruma ve tasarım kriterlerinin, yapıların tarihsel bağlam içinde uyumlu ve değerli kalmasını sağladığını öne sürer. Restore edilen yapılar, tarihi çevreye estetik ve Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk sağlarken, aynı zamanda bu yapıların uzun vadeli korunmasına ve sürdürülebilirliğine katkıda bulunur. Bu süreç, tarihi yapıların çağdaş kullanım ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini ve onların kültürel miras olarak önemini korumasını sağlar.

Hipotez, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde belirlenen koruma ve tasarım kriterlerinin, yapıların estetik ve yapısal bütünlüklerini koruma ve geliştirme üzerindeki etkisini vurgular. Koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların özgün niteliklerini muhafaza ederken, aynı zamanda bu yapıların çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesini sağlayan rehber ilkelerden oluşur. Bu kriterler, yapıların estetik, fonksiyonel ve yapısal bütünlüklerini koruma amacı taşır ve ulusal ile uluslararası bildirgelerden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur. Simbiyotik eklerle restorasyon uygulamaları, tarihi yapıların mevcut kullanım amacını değiştirerek veya genişleterek mevcut durumu geliştirme sürecidir ve bu süreçte yapıların özgün karakterinin korunması esastır.

Ortaya koyulan bu iki ana hipotez, tezin araştırma sorusuna yanıt ararken kullanılacak teorik çerçeveyi oluşturur ve çalışmanın odaklanacağı temel varsayımları belirler. Bu varsayımlar, literatür taraması, vaka analizleri ve uzman görüşmeleri gibi yöntemlerle test edilerek, tarihi yapıların korunması ve restore edilmesi süreçlerinde izlenecek en iyi uygulamaların belirlenmesine katkı sağlayacaktır.

D. Tezin Araştırma Yöntemi

Tezde kullanılan değerlendirme kriterleri, tamamen objektif olgulara dayalı bir çerçevede belirlenmiş olup, hem koruma hem de tasarım bağlamında uluslararası ölçütler temel alınarak oluşturulmuştur. Koruma kriterleri, başta Venedik Tüzüğü (1964), Burra Tüzüğü (2013), Valetta İlkeleri (2011) gibi uluslararası koruma bildirgeleri ve ICOMOS ilkeleri doğrultusunda şekillendirilmiştir. Bu bağlamda, tarihi yapıların korunması sürecinde özgünlük, bütünlük, geri dönüşebilirlik, ayırt edilebilirlik, çağdaş müdahale prensipleri gibi temel yaklaşımlar objektif olarak tanımlanmıştır. Tasarım kriterleri ise mimari kompozisyon, ölçek, malzeme uyumu, biçimsel bütünlük, işlevsellik ve mekansal organizasyon gibi temel mimari tasarım prensiplerine dayanmaktadır. Bu kriterler, tasarım disiplininde evrensel kabul gören kurallardan türetilmiş olup, ölçülebilir ve değerlendirilebilir veriler üzerine inşa edilmiştir.

Ancak, bu kriterlere dayalı yapılan nihai değerlendirme süreci subjektif bir nitelik taşımaktadır. Çünkü tasarım ve koruma kriterleri, her ne kadar ölçülebilir parametreler içerse de, bu kriterlerin bir araya getirilerek sentezlenmesi ve yorumlanması subjektif bir analitik süreci gerektirir. Örneğin, bir çağdaş ekin tarihi yapıyla uyumlu olup olmadığı ölçülebilir parametrelerle belirlenebilse de, bu uyumun algısal ve estetik boyutu değerlendirmeyi yapan kişinin mimari deneyimi, kültürel geçmişi ve tasarım anlayışına bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Buna rağmen, elde edilen bulguların objektif olarak da kabul edilebileceği savunulabilir. Çünkü subjektif değerlendirme süreci, önceden belirlenmiş bilimsel ve metodolojik çerçeve içinde yürütüldüğünde, kişisel görüşlerden bağımsız bir akademik tutarlılık kazanır. Bu tezde kullanılan kriterler uluslararası bildirgeler ve mimari prensiplere dayalı olduğu için, yapılan değerlendirme her ne kadar öznel bir yorum içerse de bilimsel çerçevede tekrar üretilebilir ve farklı uzmanlar tarafından benzer sonuçlara ulaşılabilir. Bu bağlamda, değerlendirme subjektif bir yorum süreci içerse de, kullanılan kriterlerin nesnelliği sayesinde bilimsel olarak güvenilir ve geçerli bir analiz yöntemi ortaya koymaktadır.

Bu durum, sanat ve tasarım disiplinlerinde yapılan değerlendirmelerin nesnelliği ile öznel algı arasındaki dengeyi kurma çabasını yansıtmaktadır. Bir

yapının başarılı bir çağdaş ek alıp almadığını belirlemek, evrensel koruma prensiplerine bağlı bir çerçevede değerlendirildiğinde tekrarlanabilir ve karşılaştırılabilir hale gelir. Bu nedenle, elde edilen bulgular subjektif bir değerlendirme sürecinin ürünü olsa da, kullanılan metodoloji sayesinde bilimsel anlamda objektif olarak da kabul edilebilir.

Ayrıca tezde, yöntemin evrensel bir değerlendirme çerçevesi içinde ele alınması amaçlanmıştır. Türkiye'deki yerel yasal düzenlemeler ve yönetmelikler kapsam dışında bırakılmış, çalışmada uluslararası geçerliliği olan kriterler temel alınmıştır. Özellikle yerel kurumlar tarafından belirlenen yerel izin süreçleri, tescilli yapı statüleri ve yasal uygunluk gibi unsurlar, proje uygulama aşamalarında kritik bir rol oynasa da, tezde bilimsel yöntem ve metodolojik birlikteliğin korunması adına bölgesel yasal çerçeve kapsam dışındadır.

- **KORUMA İLKELERİ KAPSAMINDA TASARIMA GETİRİLEN SINIRLAMALAR (KORUMA KRİTERLERİ)**

Bu çalışmada, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesi için belirlenen koruma kriterleri, ulusal ve uluslararası bildirgelerden elde edilen temel ilkeler doğrultusunda oluşturulmuştur. Literatür araştırmaları, bu simbiyotik ilişkiye dair temel ilkelerin belirlendiği 13 farklı bildirgeyi ortaya koymuştur. Bu bildirgeler, tasarımın çeşitli yönlerini ve ilişkileri düzenleyen maddeleri içermektedir. 1931'den bu yana gelişen bu bildirgeler, Carta del Restauro, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi, Washington Tüzüğü ve diğer önemli metinleri kapsar. Bu dokümanlar, tarihi bina ve çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkiye dair önemli ilkeleri içerir.

Koruma kriterlerinin belirlenmesi, tarihi yapıların özgün değerlerini koruyarak simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde temel rehberlik sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu çalışmada kullanılan 10 ana koruma kriteri şunlardır:

- **Özgün İşlevin Korunması:** Yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular. Bu kriter, yapıların tarihsel bağlamını ve toplumsal hafızasını koruyarak, restorasyon ve koruma çalışmalarında temel bir kılavuz olarak kullanılır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk:** Tarihi yapıların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir. Bu ilke, tarihi yapıların modern ihtiyaçlara adapte olmasını sağlarken, özgün mimari ve kültürel özelliklerin korunmasına odaklanır.
- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi:** Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular. Bu kriter, tarihi çevrenin dokusunu ve karakterini kaybetmeden, yapıların zaman içindeki değişikliklere rağmen uyumlu bir bütünlük içinde kalmasını sağlar.
- **Minimal Müdahale:** Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir. Bu ilke, tarihi yapıların özgün form, dokümantasyon ve mimari özelliklerini korumayı amaçlar.
- **Uyumlu Kullanım:** Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder. Bu prensip, tarihi yapıların toplumun değişen ihtiyaçlarına uygun bir şekilde adapte edilmesini sağlar.
- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi:** Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir. Bu kriter, tarihi binaların kültürel ve toplumsal anlamda önemli bir rol oynamasını hedefler.
- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması:** Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder. Bu ilke, tarihi yapılar içinde barındırdıkları farklı kültürleri ve gelenekleri koruma amacını taşır.
- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı:** Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular. Bu ilke, tarihi binaların toplum için anlamlı ve işlevsel olmasını sağlar.
- **Sürdürülebilir Gelişme:** Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir. Bu prensip, tarihi yapıların çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğini destekler.
- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı:** Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı

mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder. Bu ilke, tarihi yapıların insanların günlük yaşamlarına entegre edilmesini sağlar.

Koruma kriterleri, tarihi yapılar ve çağdaş ekler arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesi ve optimize edilmesi sürecinde temel rehberlik sağlamaktadır. Bu kriterler, projelerin tasarım ve uygulama aşamalarında dikkate alınarak, tarihi yapıların korunması ve simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde izlenecek en iyi uygulamaların belirlenmesine katkı sağlar.

• SİMBİYOTİK EKLENTİ TASARIM KILAVUZU (TASARIM KRİTERLERİ)

Tasarım kriterleri, genel mimari prensiplere dayanmaktadır ve tarihi bir binanın çağdaş bir eklentiyle uyumunu değerlendirmek için yaygın olarak kabul görmüş ilkelere odaklanmaktadır. Bu prensipler, mimari koruma ve restorasyon alanında kullanılan uluslararası standartlardan ve belirli mimari tasarım kriterleri kaynaklarından elde edilmiştir. Bu kriterler, tarihi ve çağdaş mimarinin uyumunu değerlendirmek üzere kullanılabilecek geniş prensipleri temsil eder ve spesifik projelere uygulanmadan önce daha fazla detay ve bağlam gerektirebilir.

Bu çalışmada kullanılan 10 ana tasarım kriteri şunlardır:

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük:** Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır. Bu prensip, yapıların birbirini tamamlayan unsurlar olarak algılanmasını hedefler.
- **Özgünlük:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır. Bu, tarihi yapının kimliğini ve karakterini korurken, modern tasarımın da katkılarını vurgular.
- **Oranlar:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir. Bu, tarihi ve çağdaş unsurlar arasında harmonik bir denge sağlayarak mimari mirası zenginleştirir.
- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum:** Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya

malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir. Bu ilke, bilinçli bir kontrast yaratmanın tasarım açısından doğru olabileceğini savunur.

- **Teknolojik İnovasyon:** Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir. Bu, tarihi yapıları geleceğe taşıırken, kültürel ve mimari değerini koruma çabalarına katkıda bulunur.
- **Doğal Işık:** Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir. Bu prensip, iç mekanlarda estetik bir ferahlık sağlar ve mimari mirasın atmosferini güçlendirir.
- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır. Bu, yapıya eklenen yeni öğelerin, mekanın kullanımını artırırken mimari bütünlüğü ve tarihi değerleri korumasını sağlar.
- **Çevresel Duyarlılık:** Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir. Bu ilke, mimari müdahalelerin çevresel sürdürülebilirlik ilkesini benimsemesini ve doğal kaynakları korumasını savunur.
- **Mimari İfade:** Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır. Bu, mimari mirasın estetik ve stilistik özelliklerini korurken, modern eklemelerin de kendi mimari ifadesini taşımasını sağlar.
- **Toplumsal Kabul ve Katılım:** Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu prensip, mimari müdahalelerin, tarihi yapıların kullanıcıları ve çevresindeki topluluklarla etkileşim içinde olmasını destekler.

Literatür taramaları ve uluslararası bildirgeler doğrultusunda belirlenen 10 koruma ve 10 tasarım kriteri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu kriterler, araştırmanın temel değerlendirme çerçevesini oluşturmuştur. Her bir kriter, 5 üzerinden değerlendirilecek şekilde yapılandırılmıştır. Değerlendirme

ÇİZELGESİ, toplamda 20 kriterden oluşacak ve her kriter için 5 üzerinden puanlama yapılmıştır. Bu şekilde, her bir yapı için toplam 100 puan üzerinden subjektif bir değerlendirme yapılmıştır.

Seçilen projelerde yurtiçi örneklerde yerinde incelemeler yapılarak, yurtdışı örneklerde de literatür, projeler ve fotoğraflardan incelemeler yapılarak, belirlenen kriterlerin nasıl uygulandığı ve sonuçları değerlendirilmiştir. Bu incelemeler, subjektif puanlamanın doğruluğunu ve güvenilirliğini artırmıştır.

Elde edilen puanlar, “radar chart” (örümcek grafiği) kullanılarak görselleştirilmiştir. Bu grafikler, her bir yapının koruma ve tasarım kriterlerine göre puanlarını görsel olarak sunmaktadır ve yapıların güçlü ve zayıf yönlerini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu metodoloji aracılığıyla elde edilen veriler, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkiyi optimize ederek subjektif veriler elde edilmesine olanak sağlamıştır. Değerlendirme ÇİZELGESİ ve radar chart kullanımı, sonuçların daha anlaşılır ve somut bir şekilde sunulmasına katkı sağlamıştır.

E. Tezin Alan Çalışması

Tez kapsamında gerçekleştirilen alan çalışması, iki farklı inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Türkiye’de yerinde yapılan saha çalışmaları yapılmıştır ve yurt dışındaki örnekleri de proje analizleri ve görsel incelemeleri ile değerlendirilmiştir. Bu iki yöntem, tarihi yapılara çağdaş ekler eklenmesi sürecini farklı bağlamlarda ve ölçeklerde değerlendirmek, koruma ve tasarım kriterlerini hem yerel hem de uluslararası düzeyde karşılaştırmak amacıyla kullanılmıştır.

- **Türkiye’de Gerçekleştirilen Yerinde Alan Çalışmaları**

Türkiye’deki tarihi yapılar ve çağdaş ekler, doğrudan sahada yapılan incelemelerle değerlendirilmiştir. Bu süreçte, mekansal gözlemler, fotoğraflama, malzeme analizi ve yapısal bütünlük değerlendirmeleri gibi yöntemler uygulanmıştır. Çalışma kapsamında; seçilen tarihi yapılar ve çağdaş eklerin mekansal ve biçimsel analizleri yapılmış, malzeme kullanımı, form dili, işlevsellik ve çevresel bağlam açısından değerlendirmeler gerçekleştirilmiş, çağdaş eklerin tarihi yapı ile kurduğu simbiyotik ilişki yerinde gözlemlenmiş, tasarım ve koruma kriterlerine uygunluk açısından analiz edilmiştir.

Ayrıca, tez kapsamında geliştirilen kurgusal çağdaş tasarım önerileri, Türkiye’deki tarihi yapılar üzerinden şekillendirilmiş ve bu yapıların fiziksel, tarihi ve çevresel bağlamları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Önerilen çağdaş eklentilerin, tarihi yapılarla kurduğu ilişki ve uyumluluk kriterleri, sahada elde edilen veriler ışığında değerlendirilmiştir. Bu süreç, teorik bilgiyi pratik gözlemlerle destekleyerek özgün tasarım önerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

- **Yurt Dışındaki Örneklerin Proje Analizleri ve Görsel İncelemeleri**

Yurt dışındaki çağdaş ek ve tarihi yapı entegrasyonları ise proje analizleri ve görseller üzerinden değerlendirilmiştir. Bu süreçte, doğrudan saha incelemesi yapılamadığından, yayımlanmış akademik çalışmalar, proje raporları, mimari çizimler, profesyonel fotoğraflar ve diğer görsel materyaller temel kaynak olarak kullanılmıştır.

Bu analizler kapsamında; seçilen yurt dışı projelerin tarihi ve mekansal bağlamları incelenmiş, mimari planlar, kesitler ve cephe analizleri değerlendirilmiş, mekansal ilişkiler, malzeme kullanımı ve biçimsel entegrasyon detaylandırılmış, yapıların kullanıcı deneyimleri ve koruma standartlarına uygunluğu analiz edilmiştir.

Bu yöntem, yurt dışındaki başarılı çağdaş ek örneklerinin detaylı olarak incelenmesine ve bunların Türkiye’deki tarihi yapılar ile karşılaştırılmasına olanak sağlamıştır. Böylece, farklı coğrafyalarda uygulanan çağdaş ek yaklaşımlarının karşılaştırmalı bir analizi sunulmuş, tasarım ve koruma kriterlerinin farklı bağlamlarda nasıl şekillendiği değerlendirilmiştir.

F. Tezin Akış Şeması

Tez, giriş bölümüyle başlamaktadır. Bu bölümde, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklerle restore edilmesi sürecinde karşılaşılan koruma ve tasarım zorlukları tanımlanmış, tezin amacı, önemi ve kapsamı açıklanmıştır. Ayrıca, tezin ana araştırma sorusu ve hipotezleri belirlenmiş, araştırma metodolojisi ve literatür özeti sunulmuştur. Bu kısım, çalışmanın genel çerçevesini ve hedeflerini okuyucuya aktarmaktadır.

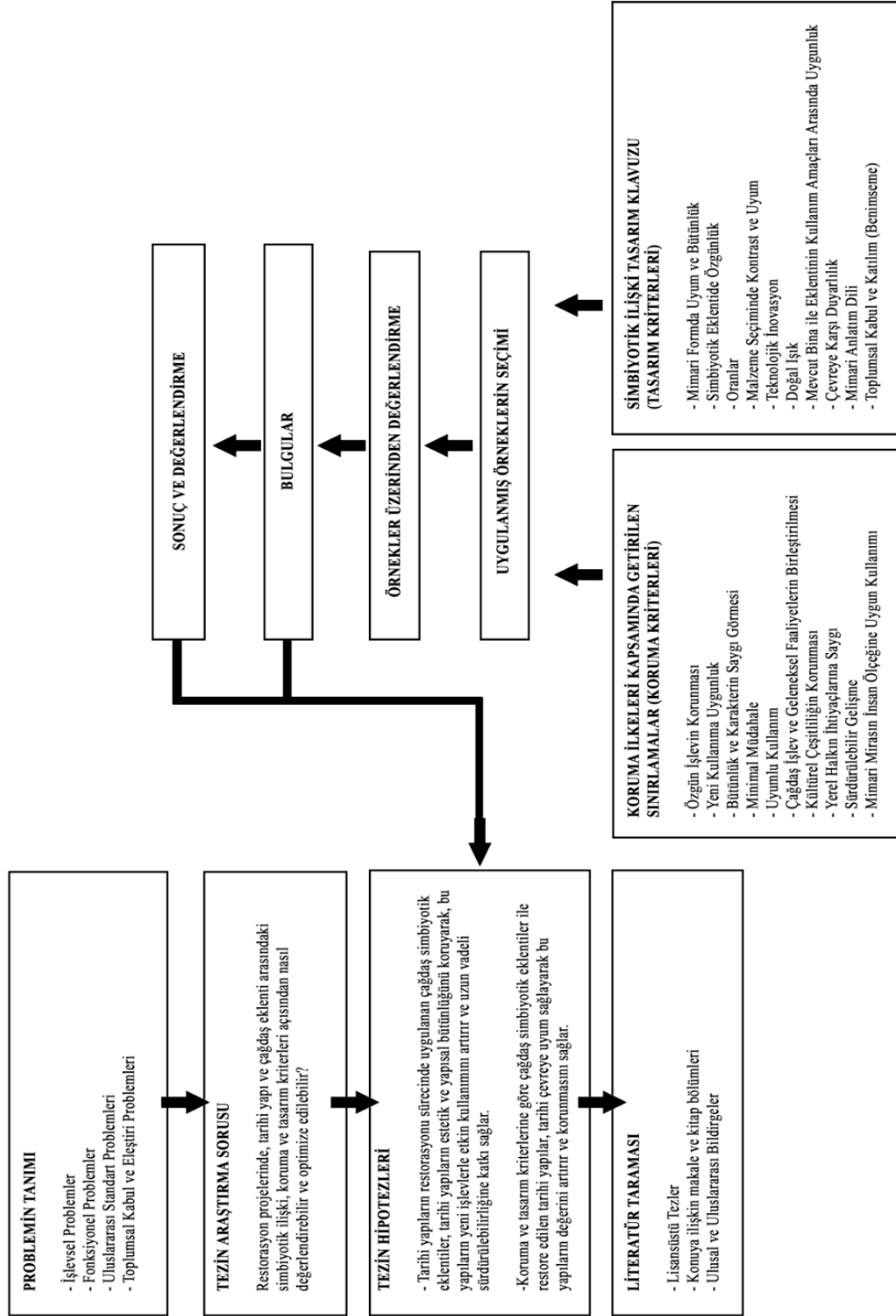
İkinci bölümde, kavramsal çerçeve ele alınmaktadır. Tarihi çevre ve bileşenleri, mimarlıkta ek ve eklemlenme olgusu, ve simbiyotik ilişkiler bu bölümde incelenmiştir. Tarihi yapıların ve sit alanlarının özellikleri, mimarlıkta eklemelerin rolü, ve simbiyotik mimari kavramı üzerinde durulmuştur. Bu bölüm, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle nasıl bütünleştirileceğine dair teorik temelleri ortaya koymaktadır.

Üçüncü bölüm, tarihi yapıların korunması, restorasyonu ve yeniden işlevlendirilmesi konularını kapsamaktadır. Tarihi yapıların korunma yöntemleri, belgeleme ve restorasyon teknikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Bu bölümde, uluslararası belgeler ve standartlar da ele alınarak, tarihi yapıların korunması ve simbiyotik eklerle restore edilmesi süreçlerinde dikkate alınması gereken ilkeler tartışılmıştır.

Dördüncü bölümde, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesindeki tipoloji, yöntem ve kriterler ele alınmıştır. Bu bölümde, parça-bütün ilişkisi, plan-kesit-cephe analizi gibi mimari analiz yöntemleri incelenmiş, simbiyotik ilişki tipolojileri ve metodolojisi üzerinde durulmuştur. Ayrıca, koruma ve tasarım kriterleri belirlenmiş ve bu kriterlerin tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkiyi nasıl etkilediği değerlendirilmiştir.

Beşinci bölüm, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin seçilen örnekler üzerinden değerlendirilmesine ayrılmıştır. Bu bölümde, çeşitli uygulama örnekleri incelenmiş, bu örneklerde kullanılan yöntemler ve stratejiler analiz edilmiştir. Seçilen örnekler belirlenen kriterler ve metodoloji ile değerlendirilmiş, başarılı projelerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

Altıncı bölümde, kurgusal tasarım önerisi yer almaktadır. Bu bölümde, kurgusal tasarımın gereksinimleri ve hedefleri belirlenmiş, tasarımın detayları sunulmuştur. Tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkiyi optimize edecek tasarım çözümleri önerilmiştir. Bu bölüm, teorik bilgilerin pratik uygulamalara dönüştürülmesini amaçlamaktadır.

Şekil 1. Tezin akış şeması

Sonuçlar ve değerlendirme bölümünde ise araştırmanın bulguları özetlenmiş ve genel bir değerlendirme yapılmıştır. Tezde elde edilen sonuçlar, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde dikkate alınması gereken en

iyi uygulamaları ve stratejileri ortaya koymaktadır. Bu bölümde, araştırmanın genel sonuçları ve bu sonuçların mimarlık disiplini için taşıdığı önem vurgulanmıştır (Çizelge 1).

Tezde, araştırma süreci birbirini takip eden aşamalardan oluşmaktadır. İlk aşamada, çalışmanın ana problemi belirlenmiş ve bu problem üzerinden araştırma sorusu geliştirilmiştir. Araştırma sorusu, tarihi yapıların restore edilmesi sürecinde karşılaşılan koruma ve tasarım zorluklarını ele alarak, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin nasıl optimize edilebileceğini sorgulamaktadır.

Bu araştırma sorusu, belirli hipotezlerin ortaya konmasına yol açmıştır. Hipotezler, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde çağdaş eklentiler ile kurulacak simbiyotik ilişkinin, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyarak bu yapıların uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkı sağlayacağı; belirlenen koruma ve tasarım kriterlerine uygun olarak gerçekleştirilen çağdaş eklerin tarihi yapılarla estetik ve işlevsel uyum sağlayarak, bu yapıların yeni işlevlerle etkin kullanımını artıracığı; ve başarılı restorasyon projelerinin analiz edilmesiyle elde edilen bulguların, gelecekteki projeler için rehber niteliğinde yöntemler ve stratejiler sunacağı varsayımlarına dayanmaktadır.

Bu hipotezlerin doğruluğunu test etmek amacıyla, kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması, konuyla ilgili ulusal ve uluslararası bildirdeler dahil olmak üzere, mevcut akademik kaynakların incelenmesini içermektedir. Özellikle, Carta del Restauro, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi ve Washington Tüzüğü gibi önemli dokümanlar detaylı olarak analiz edilmiştir. Bu dokümanlardan elde edilen veriler, koruma ve tasarım kriterlerinin oluşturulmasında temel alınmıştır.

Oluşturulan koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların özgün özelliklerini koruyarak çağdaş ihtiyaçlara uyum sağlamalarına yönelik rehberlik sağlamaktadır. Bu kriterler, yapıların estetik, fonksiyonel ve yapısal bütünlüklerini korumak amacıyla oluşturulmuş ve belirli metodolojiler geliştirilmiştir. Bu metodoloji, kriterlerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini test etmeye yönelik olarak yapılandırılmıştır.

Metodoloji kapsamında, her bir kriter 5 üzerinden değerlendirilmiş ve toplamda 20 kriterden oluşan bir değerlendirme ÇİZELGESİ oluşturulmuştur. Bu yöntem, her bir yapı için subjektif bir değerlendirme yapılmasını sağlamıştır. Ayrıca, elde edilen veriler “radar chart” (örümcek grafiği) kullanılarak görselleştirilmiş ve her bir yapının koruma ve tasarım kriterlerine göre puanları görsel olarak sunulmuştur.

Sonuç olarak, bu metodoloji sayesinde hipotezleri destekleyen bulgular elde edilmiştir. Hipotezlerin doğruluğu, değerlendirilen projelerin analizleri sonucunda ortaya konmuş ve bu projelerden elde edilen veriler, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde izlenmesi gereken en iyi uygulamaların belirlenmesine katkı sağlamıştır. Son bölümde, tüm bu bulgular sonuç ve değerlendirme kapsamında kritik edilerek, çalışma boyunca elde edilen bilgilerin genel bir değerlendirmesi yapılmış ve gelecekteki çalışmalar için öneriler sunulması hedeflenmiştir.

G. Literatür Özeti

Literatür özeti; tarihi yapılarda restorasyon süreci, simbiyotik ilişki, koruma, mimari tasarım ve sürdürülebilirlik gibi konuların literatürde geniş bir şekilde ele alındığını ve bu alanlarda çeşitli yaklaşımlar ve yöntemler bulunduğunu göstermektedir. Tez içerisinde, mevcut literatür incelenerek bu konularda ortaya çıkan bulguları ve yaklaşımları birleştirmeyi ve simbiyotik ilişkinin tarihi yapılarda restorasyon sürecindeki rolünü daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

1. Temel Eserler

Tarihi yapıların korunması, restorasyonu ve adaptif yeniden kullanımı üzerine ilk akademik ve teorik temelleri atan çalışmalar bu kategoride ele alınmıştır.

Vitruvius (MS 15), “The Ten Books on Architecture,” mimarlık ilkelerini tarihsel perspektiften ele almış, yapı tasarımı ve korunma gerekliliği üzerine temel kavramları tanımlamıştır.

Riegl, A. (1982), “The Modern Cult of Monuments: Its Character and Its Origin”, anıtsal değerlerin korunmasının teorik temellerini atarak, mimari mirasın sürekliliği için çağın şartlarına uygun koruma yöntemleri geliştirmenin gerekliliğini vurgulamıştır.

Kuban, D. (1969, 2000), “Mimarlık Kavramları ve Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yorumlar”, Türk mimarlık mirasının korunması ve modern yaklaşımların entegrasyonu konusunda önemli bir referanstır. Doğan Kuban, “Türkiye’de Kentsel Koruma” adlı eserinde Türkiye’deki kentsel koruma politikalarının tarihini ve gelişimini inceler. Bu kitap, kentsel alanlarda tarihi yapılarla uyumlu çağdaş eklemelerin tasarımında yol göstericidir. Kuban’ın “Sanat, Mimarlık, Toplum Kültürü Üzerine Makaleler” adlı derleme eseri ise sanat tarihi ve mimarlık konularındaki çeşitli makalelerini içerir ve tarihi yapıların korunması ile çağdaş eklemelerle ilgili prensipleri de kapsar. Kuban’ın analitik yaklaşımı, tarihi yapıların estetik ve fonksiyonel değerlerinin korunmasını vurgular.

Emre Madran ve Doğan Kuban’ın eserleri de tez kapsamında detaylı şekilde ele alınmıştır. Ayrıca Reha Günay’ın “Koruma ve Restorasyon Uygulamalarında Yeni Yaklaşımlar” adlı eseri, koruma ve restorasyon süreçlerinde geleneksel yöntemlerin yanı sıra çağdaş yaklaşımları da ele alır. Bu kitap, tarihi yapıların korunması ve yeni eklemeler yapılırken izlenmesi gereken prensipler hakkında rehber niteliğindedir. Diğer bir eseri olan “Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması”, tarihi çevre koruma ilkelerini detaylı bir şekilde ele alarak tarihi yapıların yeni fonksiyonlarla uyumlu hale getirilmesinde dikkate alınması gereken kriterleri ortaya koyar.

Ahunbay, Z. (1996, 1999, 2004, 2007, 2009), “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon”, koruma ve restorasyon alanında türkçe literatürde en çok referans verilen temel kaynaklardan biri olmuştur. Zeynep Ahunbay’ın eserleri, tarihi çevre koruma ve restorasyon konularında bu tez içerisinde incelenmiştir. Ahunbay, tarihi binaların korunması ve restorasyonuna dair teorik ve pratik bilgiler sunarak, koruma çalışmalarının temel ilkelerini ve yöntemlerini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Bu eserler, Türkiye’deki koruma ve restorasyon çalışmalarına temel teşkil eden ve mimarlık ile restorasyon öğrencileri ve profesyonelleri için vazgeçilmez bir başvuru kaynağıdır.

Jokilehto, J. (1999), “A History of Architectural Conservation”, mimari mirasın korunma tarihine ilişkin derinlemesine bir analiz sunmuş ve uluslararası koruma ilkelerinin gelişimini ortaya koymuştur.

Bu eserler, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklemeler yapılması konusunda prensiplerin belirlenmesi, uygulama rehberi sunulması, akademik katkı sağlanması ve toplumun bilinçlenmesine katkıda bulunulması açısından büyük öneme sahiptir. Literatürdeki bu eserler ve çalışmalar, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklemelerin entegrasyonu konularında rehber niteliğinde olup, bu alanda çalışan profesyoneller ve akademisyenler için vazgeçilmez kaynaklardır.

2. Konvansiyonel Eserler

Bu kategoride, tarihsel koruma ve adaptif yeniden kullanım konularında yaygın olarak kabul gören ve pratiğe yön veren akademik çalışmalar yer almaktadır.

Byard, P. (1998), “The Architecture of Additions – Design and Regulation”, tarihi yapılara eklemeler yapılırken dikkate alınması gereken tasarım ve mevzuat konularını ele almıştır. Byard’ın bu kitabı, özellikle tarihi binalara yapılan çağdaş eklerin tasarımında karşılaşılan estetik ve yasal zorlukları ele almakta ve tarihi binalara yapılan çağdaş eklerin tasarım süreçlerinde dikkat edilmesi gereken düzenlemeler ve estetik ilkeler hakkında rehberlik etmektedir.

Bachman, L. R. (2003), “Integrated Buildings: The System Basis of Architecture”, bina sistemleri ile tarihi yapı ekleri arasındaki ilişkileri inceleyen sistematik bir yaklaşım sunmuştur. Bachman’ın bu çalışması, mimari tasarımda sistem yaklaşımını ele alarak, tarihi binalara yapılan çağdaş eklerin, bina sistemleriyle nasıl uyumlu hale getirileceği konusuna dair önemli bilgiler içermektedir.

Cromley, E. (2003), “Adaptive Reuse: Extending the Lives of Buildings”, tarihi yapıların adaptif yeniden kullanımına dair uygulamalı çalışmaları incelemiştir. Cromley’in bu kitabı, binaların adaptif yeniden kullanımı konusunda kapsamlı bir inceleme sunmakta ve tarihi yapıların nasıl yeniden işlevlendirilerek modern ihtiyaçlara cevap verebilecek hale getirileceğine dair örnekler ve stratejiler içermektedir.

Douglas, J. (2006), “Building Adaptation”, mevcut yapıların yeni kullanımlara dönüştürülmesi konusunda uygulamalı rehber niteliğindedir. Douglas’ın “Building Adaptation” (2006) kitabı, mevcut yapıların yeni kullanımlara nasıl adapte edileceği ve bu süreçte karşılaşılan zorlukların nasıl aşılacağı konusunda rehberlik etmektedir.

Rodwell, D. (2007), “Conservation and Sustainability in Historic Cities”, tarihi şehirlerin sürdürülebilir şekilde korunmasına dair stratejileri tartışmıştır. Rodwell’in bu eseri, tarihi şehirlerde koruma ve sürdürülebilirlik konularını ele almakta ve tarihi şehirlerin korunması ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi için gereken stratejileri tartışmaktadır.

Ashworth, G. (2011), “Preservation, Conservation and Heritage”, tarihi yapıların günümüzde nasıl korunduğuna dair farklı yaklaşımları değerlendirmektedir. Ashworth’un bu makalesi, geçmişi günümüzde koruma ve muhafaza etme yaklaşımlarını inceleyerek, tarihi binaların modern dünyada nasıl yaşatılabileceğine dair perspektifler sunmaktadır. Bu makale, tarihi binaların korunması ve çağdaş kullanımlara adapte edilmesi sürecinde benimsenebilecek çeşitli stratejileri anlamak için temel bir referans niteliğindedir.

Allen, E. & Rand, F. (2016), Architectural Detailing: Function, Constructibility, Aesthetics, tarihi yapılara ek yapılırken dikkat edilmesi gereken detaylara odaklanmaktadır. Allen ve Rand’ın bu adlı kitabı, mimari detayların tasarımında fonksiyon, inşa edilebilirlik ve estetik gibi üç temel unsuru ele alarak, tarihi binalara çağdaş ekler yaparken dikkat edilmesi gereken detayların anlaşılması açısından önemli bir rehber sunmaktadır.

Bu literatür, tarihi binaların korunması ve simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde karşılaşılan zorluklar ve çözüm yolları konusunda kapsamlı bilgiler sunarak, bu alandaki bilgi birikimine önemli katkılarda bulunmaktadır.

3. Umut Vadeden Eserler

Bu kategoride, simbiyotik mimari, adaptif yeniden kullanım ve büyük ölçekli restorasyon projelerinde yeni bakış açıları getiren çalışmalar yer almaktadır.

Ajeel, Z. & Hamza, A. (2019), “Symbiotic Architecture: Symbiotic as a Strategy in the Production of Contemporary Architectural Text”, simbiyotik mimarinin teorik altyapısını ortaya koymuştur.

Beynon, D. (2018), “Urban Heritage Conservation and New Architecture”, tarihi kent dokusunda yeni mimari eklerin etkisini irdelemiştir.

Schild, K. (2019), “Contemporary Additions to Historical Buildings in Germany”, Almanya’daki çağdaş eklerin tarihi yapılara entegrasyonunu incelemiştir.

Yan & Chen (2017), “Evaluating the Adaptive Reuse Potential of Buildings in Conservation Areas”, tarihi yapıların yeniden kullanım potansiyelini değerlendiren analitik bir yaklaşım sunmuştur.

Bu eserler, tarihi binaların korunması ve simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde karşılaşılan zorluklar ve çözüm yolları konusunda kapsamlı bilgiler sunarak bu alandaki bilgi birikimine katkı sağlamaktadır.

Ayrıca, tezi diğer tezlerden ayıran farklar birkaç önemli noktada özetlenebilir:

- Bu çalışmanın özgün katkısı, koruma ve tasarım kriterlerini tek bir potada eriterek, tarihi yapıların ve çağdaş eklemelerin entegrasyonunu sağlayacak bütüncül bir değerlendirme yöntemi sunmasıdır. Bu yaklaşım, teorik bilgileri pratik uygulamalarla harmanlayarak, mimarlık, restorasyon ve şehir planlama disiplinlerine yenilikçi ve kapsamlı bir perspektif kazandırmaktadır.
- Tez, tarihi yapı ve çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkinin optimize edilmesini hedefleyen hipotezler üzerine inşa edilmiştir. Bu hipotezler doğrultusunda gerçekleştirilen literatür taraması ve bildirgelerin incelenmesi, çalışmanın teorik temelini oluşturmaktadır. Elde edilen verilerden hareketle oluşturulan koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların estetik, fonksiyonel ve yapısal bütünlüklerini koruma amacını taşımaktadır.
- Geliştirilen metodoloji, belirlenen kriterlerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini test etmeye yönelik olarak yapılandırılmış ve bu

kapsamda subjektif değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak, tarihi yapıların simbiyotik eklerle restorasyonu sürecinde simbiyotik eklentilerin nasıl optimize edilebileceğine dair kapsamlı bir değerlendirme sunulmuş ve elde edilen bulgular, pratik uygulamalar için rehber niteliğinde önerilerle desteklenmiştir.

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tezin ana konusu, bir tarihi bina ve çağdaş eklentinin tasarımının simbiyotik ilişkisinin değerlendirilmesine yönelik bir yöntem önerisi yaklaşımıdır. Bu konu kapsamında temelde üç ana kavram tespit edilmiştir: Bunlar tarihi bina, çağdaş ek ve simbiyotik ilişkidir. “Kavramsal Çerçeve” başlığı kapsamında bu üç ana kavram da meydana gelme sıralarına göre incelenmiştir: Buna göre; ilk olarak geçmiş dönemden günümüze tarihi bir bina miras kalır, ardından güncel gereksinimleri karşılayamayarak yeniden işlevlendirilen tarihi binaya çağdaş bir eklenti tasarlanır ve son olarak tarihi bina ve çağdaş eklenti arasında simbiyotik bir ilişki ortaya meydana gelir.

“Kavramsal Çerçeve” ana başlığındaki kısıtlamalar bakımından yeniden işlevlendirme ve revitalizasyon gibi kavramlar, esasında koruma ölçütleri ve mimari belgelemeye dahil olduklarından dolayı bir sonraki ana başlık olan “Tarihi Binalarda Koruma ve Koruyarak Yaşatma” bölümünde incelenecektir (Zeynep Ahunbay’a göre bu kavramların her biri restorasyonun alt başlıklarından biri olmaktadır).

“Tarihi Yapıların Çağdaş Simbiyotik Eklentiler ile Yeniden İşlevlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım” adlı tez kapsamında incelenecek ana bölümlerden olan “Kavramsal Çerçeve” bölümü; “Tarihi Çevre ve Bileşenleri”, “Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu” ve “Mimarlıkta Simbiyotik İlişkiler” olacak şekilde üç ana başlıkta incelenecektir. Bu ana başlıklardan ilki olan “Tarihi Çevre ve Bileşenleri” adlı başlık çerçevesinde, “Tarihi Yapı” ve “Sit Alanları” alt başlıklarıyla kavramsal olarak detaylı bir biçimde açıklanacaktır. İkinci ana başlık olan “Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu” adlı ana başlıkta, ek kavramı ve eklemlenme kavramının mimarlık ve diğer disiplinlerdeki yeri incelenecektir. Üçüncü ve son ana başlık olan “Mimarlıkta Simbiyotik İlişkiler” ana başlığı da “Mimarlıkta Simbiyoz (Ortak Yaşam) Kavramı”, “Tarihi Yapılarda Simbiyotik Mimari” ve “Simbiyotik Mimarlıkta Sürdürülebilirlik” alt

başlıklarıyla kavramsal olarak açıklanacak, mimaride tarihi yapı ve çağdaş simbiyotik eklerin ilişkilerine değinilecektir.

A. Tarihi Çevre ve Bileşenleri

Kavram olarak tarihi çevre; geçmiş toplumları etkileyen olayların yer ve zaman bağlamıyla, karşılıklı etkileşimlerini ele alacak şekilde geçmişten günümüze kadar varlığını sürdürmüş ya da var olmaya devam etmiş her toplumun oluşturduğu medeniyeti meydana getiren ortam olarak tanımlanabilir. Ayrıca tarihi çevre, geçmiş toplumlara ve geçmişe ait olan izlere sahip, maddi ve manevi değer içeren somut ortam şeklinde de tanımlanabilir.

Çevre, bir organizmanın var olduğu ortam ya da koşullardır. Ancak tarihi çevre geçmişten günümüze kadar insanların ve diğer tüm canlıların yaşadığı belirli ortamlarda bıraktığı soyut ve somut olan eserlerdir (Altunsoy, 2005). Medeniyetin başlangıcından beri devam eden binlerce yıllık süreç boyunca çok sayıda medeniyet kurulmuş, yaşamış ve sona ermiştir. Tarihteki tüm bu medeniyetler, üzerinde yaşadıkları coğrafyayla özdeşleşmiş, bulundukları topraklara isimlerini ve kimliklerini vermiş, kültürlerini, örf ve adetlerini, yaşam tarzlarını, bilim ve teknolojilerini o yerlere miras bırakmışlardır. Birbirinin devamı olan medeniyetler, her zaman kendisinden bir öncekinden ilham ve referans alarak ve göndermeler yaparak ilerlemiş ve kendi benliklerini oluşturmuşlardır.

Tarihi çevre, tarihteki belirli bir kültürün meydana getirmiş olduğu bir birikimin ifadesi için kullanılan bir kavramdır. Çevre, toplumlara paralel olarak meydana gelir ve o toplumla birlikte büyüyerek gelişir. Çevre, adeta canlı bir organizma gibi var oluşunun izlerini üzerinde taşır. Taşınan bu izler, sosyal, kültürel ve ekonomik yapının izleridir ve tarihi çevreyi meydana getiren yapı taşlarıdır (Dağabakan, 2012). Tarihi çevreler ve içerdikleri tüm maddi ve manevi kültürel değerler, geçmişten günümüze aydınlatan yansımaları olarak değerlendirilebilir. Geçmişten tecrübe ve bilgi birikimlerinin temelini alıldığı, gelecek için ise yol gösterici mekanları ifade eder. Bu nedenden ötürü de geçmişten kalan bu eserler önemli birer miras niteliği taşırlar. Bu nedenle korunmaları ve yaşatılmaları hem ulusal hem de evrensel boyutta büyük önem arz eder.

Avrupa Kültürel İşbirliği Konseyi'nde tarihi çevre kavramı şu şekilde açıklanmıştır: “Doğal ya da kişi tarafından oluşturulan, bütünlüğü ve artistik, estetik, tarihsel, etnografik, bilimsel, edebi veya efsanevi özellikleri ile korunması ve değerlendirilmesi gereken bütünüldür.” (Hacıoğlu, 2010). Dolayısıyla tarihi çevreler, geçmişte bir takım önemli olaylara tanıklık eden mekanlar olabileceği gibi, belirli bir dönemin sosyal, ekonomik ve/veya kültürel yapısına ve sanat anlayışıyla ilgili değerler içeren kent öğeleri olarak da tanımlanabilir. Mimari mirası oluşturan kültür varlıkları, geçmiş kültürlerin ve medeniyetlerin unutulmuş yaşam tarzlarının ve köklü mimari geleneklerin günümüzdeki somut yansımalarıdır (Kahya ve Kuban, 2016).

Tarihi çevreler, yapıldıkları dönemlerin duygu, düşünce, eğitim, yaşam deneyleri birikiminin anlatıldığı, ortak bir dil barındıran yerleşmelerdir. Yaşanan mekanın okunabilirliği ve algılanabilirliği açısından önemli bir yer tutan ve ortak bir dil taşıyan ve bu nedenle tanındık, bildik ortamlar olan tarihi çevrelerin hızlı ancak olumsuz yöndeki değişimleri, yok olmaya yüz tutmaları sonucunda bir bütün içinde algılanabilirlikleri zorlaşmaktadır. Oysa bu çevreler geçmişle gelecek arasında bir köprü kuran mekanlardır ve korunmalarının yanı sıra sürekliliklerinin sağlanabilmeleri de ayrıca önem taşımaktadır. Son 50 yıllık süreç içinde kapalı ekonomiden, açık ekonomiye geçişin sağlamış olduğu dış kültürlerle yakın temas toplumun değer yargılarını değiştirmiş, tarih ile bağlarını zayıflatmıştır (Madran, 2005). Bu olgu giderek büyük bir hızla ve çağdaş teknolojinin olanakları ile imar faaliyetlerinin hızlanmasına ve insanoğlunun tarihi kentsel çevrelerinden soyutlanmalarına neden olmuştur.

Yani tarihi çevre tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren ve en az birkaç yapıdan ve/veya sokaktan oluşan dokulardır. Tarihi kent ise tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokuların oluşturduğu kent yerleşmeleridir. Tarihi bölge de birkaç kenti de içine alan tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerler ile bütünlük gösteren bölgelerdir.

Kentlerin tarihsel gelişim sürecine referans veren tarihi kent dokuları, günümüz kentlerinin belleğini ve kimliğini oluşturan, kentin geçmişi ile geleceği arasında bağ kuran mekanlardır. Tarihi çevreler içinde bulundukları kentin kültürel sürekliliğine katkı sağlar, barındırdıkları somut ve soyut öğelerle kente

kültürel ve sosyal zenginlik katarlar (Tan, 2020). Kültürel miras, geçmiş nesillerden başlayıp günümüze kadar aktarılmış olan, bütün insanlık için ortak bir değer olan evrensel eserlerdir. Bu kapsam dahilindeki tarihi yapılar da o dönem toplumlarının ekonomik, sosyal ve kültürel birikimleri ile kentsel ve mimari üslubunu yansıtan birer belge ve sembol niteliği taşımaktadırlar.

Günümüzde değişimin her alanda çok hızlı yaşandığı çağdaş kültürde, geçmiş toplumların yaşam biçiminin bir göstergesi olan tarihi çevreler arkeolojik, tarihi ve estetik değerlerinin yanı sıra, aynı zamanda geleneksel değerleri de içinde barındırdığı için önemlidir. İnsan ölçeğinde düzenlenmiş bu çevreler sosyal ilişkileri ve birlik duygusunu pekiştiren öğretici ve dikkat çekici mekanlardır (Ahunbay, 1996). Bununla birlikte tarihi yapılar, geçmişteki yaratıcılık ve özgünlük hakkında somut deliller ve bilgiler vermektedir.

Tarihi yapılar sadece önemli kültürel ve mimari değerlerle değil, aynı zamanda önemli bir sembolik değer olarak da doğrudan kültürel mirasımızın ve hafızamızın zengin bir parçasını oluşturmaktadır. Günümüz toplumu, tarım toplum döneminin sona ermesinden sonra, buharlı makinenin icadı ve ardından gerçekleşen sanayi devrimiyle başlamıştır. XIX. Yüzyılın başlarında üretilen makinelerin zaman içinde toplumda kendine yer bulması, ardından makineler ve teknoloji sayesinde büyük bir gelişmeyle elde edilen üretim artışı, bu yüzyılda pek çok sektörün sanayileşmesini tetiklemiştir (Görgülü, 2008). Dünyada özellikle kapitalizmin etkileriyle toplumların hızla değişen yaşam tarzı ve bu doğrultuda kentlerin de bu değişime ayak uydurmasıyla, toplumsal değişimin hızı artmış ve artmaktadır. Metropol kentlerdeki yeni oluşan orta sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda kent merkezleri dönüşüm geçirmeye başlamış ve böylesi toplumsal dönüşüm süreciyle birlikte ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanması için yapılar da toplumlarla birlikte dönüşüm geçirmeye başlamışlardır.

Mimarlık kuramcısı Alois Riegl, anıt eserler ve tarihi anıtların farklılıklarını tanımlamıştır. Anıtlar bellekte yer almak, iz bırakmak üzere tasarlanırken, tarihi anıtları toplumsal bellek ile ilişkilendirerek, zaman içinde, karmaşık bir kültürel sürecin sonucu olarak bu niteliği kazandıklarını belirtmiş, bunu da “tarihi değer” olarak tanımlamıştır (Riegl, 2015). Riegl’e göre, tarih boyunca meydana gelmiş olan sayısız insan eyleminin içinde en önemli olayları anımsatan, belleğimizde yer eden eserler öne çıkarılmaktadır. Bu kapsamda tarihi değer, bir zamanlar var

olan ancak şimdi kaybolup yitmiş bir süreci göstermekte ve anımsatmaktadır. Tarihi değer, yapıldığı tarihten beri doğal veya yapay etkilerin üzerinde bıraktığı izleri korumaktan çok, gelecek nesiller, sanat tarihi araştırmaları gibi olgular için özgün halini olabildiğince devam ettirme gerekliliğini öne çıkaran bir değerdir.

Yaşam koşullarının ve yapım tekniklerinin son derece hızlı bir şekilde değiştiği bir dönemde tarihi çevre, geçmişte nasıl yaşandığını ve ne şartlarda hayatın devam ettiğini gösteren açık hava müzeleri olarak düşünülebilir. Geçmiş zamanda usta-çırak ilişkileriyle gelecek nesillere aktarılan geleneksel mimari teknikler ve koruma yöntemleri, günümüzde mesleki ve teknik eğitim alanı olmuştur (Kahya ve Kuban, 2016). Günümüzde bu usta-çırak ilişkisi olmadığı için, tarihi çevre incelenerek geçmiş toplumlardaki mimarların ve yapı ustalarının çözümleriyle ve yaratıcılığıyla ilgili doğrudan somut ipuçları elde edilmektedir. Bu durum, belki de günümüzde tasarlamayı hayal bile edilemeyecek özel yaşam mekanlarının arka planındaki yaratıcı kaynağın ruhunu göstermektedirler (Ahunbay, 1996).

Tarihi çevrede yaşayanlar ve yaşananlar günümüzde yok olmuş olsalar bile, onları çevreleyen mekanların günümüzde halen ayakta durabiliyor olması, bizim ve gelecek nesiller için önemlidir. Bütün bu özgün veriler, günümüze ulaşabilmeyi başaramamış ve hakkında ne son derece az sayıda yazılı kaynak olan yaşam tarzlarının anlaşılabilmesine, hayal gücüyle algılanabilmesine katkı sağlamaktadır.

Tezde kavramsal olarak tarihi çevre, ilk olarak tarihi yapı özelinde kavramsal açıklama konusu incelenerek tarihi yapılar ele alınmıştır. Hemen ardından da sit alanlarını inceleneyecektir. Dolayısıyla tezin kavramsal çerçevesi kapsamında tarihi çevre ve bileşenleri iki ana başlıkta incelenmektedir: Bunlardan birincisi tarihi yapı, ikincisi ise sit alanlarıdır.

1. Tarihi Yapı

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre tarih; toplumları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantılarını, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilim dalına verilen isimdir. Yine TDK'ya göre yapı da; barınmak veya başka amaçlarla

kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina anlamına gelmektedir. Bu bağlamda tarihi bina kavramı da yukarıdaki paragrafta TDK ait sözlük anlamlarına yer verilen tarih ve bina kelimelerinin sözlük anlamlarını bir bütün olarak ele alan bir olgu olarak incelenebilir.

Geçmiş uygarlıklardan günümüze miras kalmış olan yapılar tarihi binaları oluşturmaktadır. Tarihi çevre kavramından bahsedildiğinde, genellikle kastedilen kentsel sitler olmasına rağmen, aynı zamanda kırsal sitler, tarihi sitler ve arkeolojik sitler de bu kapsam içerisinde değerlendirilmektedir (Ahunbay, 1996). Günümüzde kültür varlığı ve doğa varlığı kavramları, korunması gereken değerleri ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Kültür varlığı kavramı, geçmişte yaşamış olan toplumların sanatı, bilimi, teknolojisi, sosyal ve ekonomik yaşamı ile ilgili somut bilgiler sağlayan ve korunmalarında kamu yararı görülen değerlerdir (Ahunbay, 2009). Bu temelde kültür varlıkları, taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Taşınır kültür varlığı, şehirlerdeki müzelerde korunabilecek ve sergilenebilecek olan bütün taşınabilir tarihi sanat eserlerini ifade etmektedir. Ancak taşınmaz kültür varlığı ise anıtlar, tek başına değerli çevresel değerli yapılardan ve sitlerden meydana gelmektedir. Sitler, korunması gerekli özellikleri içeren doğal, insan yapısı veya her ikisinin beraber olduğu alanlardır. Sitler türlerine göre tarihi, arkeolojik, kentsel, kırsal, karmaşık şeklinde sınıflandırılmaktadır (Ahunbay, 2009). Anıtlar ise korunması gerekli tekil tarihi yapılardır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 660 sayılı İlke Kararı, korunması gerekli tekil yapıları iki grupta ele almıştır. Bunlardan biri kendi başlarına bir tarihi ve estetik değer taşıyan yapılar, diğeri de kentlerin tarihi kimliğini oluşturan kentsel sitlerin öğeleri olarak sınıflandırılmaktadır (Madran, 2005). Yani birinci grup yapılar anıtsal yapılar, ikinci grup yapılar da çevresel değerli yapılar şeklinde ayrılmıştır.

İnsanoğlu tarih sahnesine çıktığından beri yağmur, sel, yırtıcı hayvan gibi doğrudan doğadan gelebilecek tehditlere karşı korunma, barınma ve mahremiyet ihtiyacını karşılayabilmek amacı doğrultusunda yaşayabileceği bir mekan aramış, tasarlamış ve oluşturmuştur.

Önceleri, göçebe hayatına bağlı olarak ağaç üstü, mağara, çadır insanların sığınağı olmuş; ardından, yerleşik toplum düzenine geçiş ile sabit bir mekanda yaşamının önemi artmıştır (Birlik, 2006). İlerleyen zaman içerisinde gelişen bilgi birikimi ve teknolojiyle beraber sanayileşme büyük ve modern kentleri oluşturmuş, kentler de kültürel bir gösterge olarak farklı amaçlara ve kullanımlara özgü binaları/yapıları oluşturmuştur (Kahya ve Güler, 2019).

660 sayılı İlke Kararı'nca iki ana grupta yer almış olan tarihi yapılar, ilk grupta “kendi başlarına bir tarihi ve estetik değer taşıyan” yapılar, ikinci grupta da “kentlerin tarihi kimliğini oluşturan kentsel sitlerin ögeleri” şeklinde tanımlanmış olan yapı grupları yer almıştır (Madran, 2009). Dolayısıyla birinci grup tarihi binalar “anıtsal yapılar”, ikinci grup tarihi binalar da “çevresel değerli yapılar” olarak sınıflandırılmıştır. Birinci grupta yer alan tarihi binaların anıtsal nitelikte oldukları ve bu tarihi binaların da büyük bir kısmının sosyal, dini, ekonomik, kültürel vb. ortak toplumsal gereksinimi karşılamak üzere tasarlanarak inşa edildikleri ortak bir kabuldür.

Tarihi doku “çevrede yer alan insan eserleri ile ortaya çıkan ve çevrenin görünümüne büyük katkı sağlayan” tarihselliği içerir (Sedes ve Doğan, 2021). Tarih zaman içinde insanoğluna ait faaliyetlerin diyalektik gelişimiyle oluşan dinamik bir süreçtir (Özer, 1993). İnsanlık, tarih sahnesine çıktığından bu yana oluşturmuş olduğu eserlerin kendisinden sonraki nesiller boyunca sürekli olarak devamlılığını sağlamış ve sağlanan bu devamlılık ile birlikte geleceğe doğru bir düzene gidilmiştir. Buna benzer şekilde mimari eserler ve anıtlar da kendi çevreleriyle beraber incelenmiş ve bu sayede bir çevre düzeni ve bir mekan olgusu ortaya çıkmıştır. Yaratılan her eser ve/veya olay da o toplumun kimliği ve kişiliği haline gelmiştir (Arabacıoğlu, 2007). Eski dönemlerde tasarlanarak uygulanmış ve günümüze kadar somut olarak ulaşabilmeyi başarmış olan, belirli bir olaya tanıklık eden ve/veya strüktürel olarak türünün ilk ve/veya ikonik örneklerinden birisi olan yapılara “tarihi yapı” denilmektedir (Sedes ve Doğan, 2021).

Bir yapının, tarihi bina sayılması çeşitli değerlere bağlıdır. Bu değerleri yapılar bireysel özelliklerinden kazandıkları gibi, çevreleriyle beraber düşünüldüklerinde de kazanabilirler. Bu değerler sırasıyla tarihi değer, sanat

değeri, eskilik değeri, izlenim ve pitoresklik değeri ve kullanılma değeri ile değerlendirilirler (Madran, 2005).

Tarihi değer, geçmişe ait her bir tarihi bina için geçerlidir ve bu değer nesneldir. Ancak burada esas olan şey, bu tarihi binanın geçmişte yapılmış olması dolayısıyla yaş kazanmış olmasıdır. Sanat değeri, sanat tarihinin yargı ölçüleriyle aynıdır. Yani burada tarihi bina, kendi devrinin özelliklerini yansıtması, bir ekolü belirlemesi, bir akımın maddesel görüntüsü olması gibi faktörlerle bu değeri kazanır. Bu nedenlerle de aslında nesnel bir değerdir. Eskilik değeri, daha çok subjektif bir niteliğe sahip olup, tarihi binalarda önemli bir rol oynar. Burada mühim olan fiziki eskime aslında kullanılan malzemenin yaşlanmasıdır. Tarihi binanın görünüşü veya kişinin onu görsel algılamasıyla ilgili bir değerdir. İzlenim ve pitoresklik değer, tarihi bir binanın değerlendirilmesinde, niçin ve hangi bakımlardan bizi etkilediği ve gözle tespit edilebilen nesnenin kendisi ile ilgili olduğu gibi, çevresiyle de ilgili olabilen “intikal etmiş görünüşü” pitoresklik değerini hazırlayan unsurlardır (Madran, 2005). Son olarak kullanıma değeri de, tarihi bir binanın günümüzdeki kullanılma değerinin derecesi bakım problemini kolaylaştırdığı için, önemli bir kıstas olmaktadır. Yalnız bu değer, tarihi binanın günümüzde bulunduğu toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yaşantısına ve ihtiyaçlarına göre değişiklik gösterir. Bir onarım programının önemli yanlarından biri olan tarihi binaya yeni fonksiyon kazandırma olgusu da kullanılma değeriyle ilişkilidir.

Uzak veya yakın geçmişe ait olan her kalıntı bir tarihi değer taşır ve tarihin yorumlanması açısından, herhangi bir kalıntının veya “artifact”in bir diğerinden daha az önemli olduğu iddia edilemez (Kuban, 1969). Ancak bu tarz bir kriterden hareket edildiğinde herşeyi korumak gerektiği gibi bir “absurdity” (saçmalık, anlamsızlık) ortaya çıkar (Kuban, 1969). Tarihi bir bina genellikle bir tür “tarihi değere” sahip olan bir bina veya yapı olarak kabul edilir, yani günümüzdeki insanlar bir şekilde geçmiş olaylar yoluyla ona bağlıdır. Tarihi bir bina, belirli bir tarihi olay veya dönem açısından önemi nedeniyle özel bir değere sahip olabilir veya ulusal veya uluslararası olarak önemli tarihi kişilerle ilişkilendirilebilir. Alternatif olarak binanın kendisine, yani yapım yöntemlerine, tasarımına, mimari önemine göre de tarihi bir değere sahip olabilir.

2. Sit Alanları

Korunacak özellikleri olan alanlara sit alanları denilmektedir. Bu alanlar insan yapısı da olabilir, doğal da olabilir ya da her ikisinin de ortak ürünü olabilir. Özelliklerine göre sit alanları kendi içerisinde altıya ayrılmaktadır (Ahunbay, 1996). Bunlar sırasıyla doğal sit, tarihi sit, arkeolojik sit, kentsel sit, kırsal sit ve karmaşık sittir.

Sit alanları ile ilgili cumhuriyet döneminde yapılan ilk yasal tanım, 1973 yılında çıkan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu'nda yer almaktadır. Bu tanım, günümüzde hala yürürlükte yer almakta olan 2863 sayılı yasada (Madde 3, Fıkra 3) yer alan “Tarih öncesinden günümüze kadar gelen...”, “...yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özellikleri...”, “...kent, kent kalıntısı, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tabiat özellikleri...” ifadeleri ile açıklanmaktadır (Madran, 2005). Bu tanımlamalardan yola çıkarak, bir yerin sit alanı olarak tanımlanabilmesi için herhangi bir zaman kısıtlaması bulunmadığı görülmektedir. Esas önemli olan, bulundukları çevrenin ve dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarıyla ilgili olduklarıdır.

5226 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile bu tanımlamalara ek olarak ayrıca bir de “ören yeri” tanımı getirilmiştir. Bu yeni tanıma göre ören yeri “Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup, topografik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve mütecanis özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımdan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği kültür varlıkları ile tabiat varlıklarının birleştiği alanlardır.” diye tanımlanmıştır (Madran, 2005). Ayrıca ören yeri tanımı aslında ithal bir tanım olup, Avrupa Birliği (AB) ile uyum sağlamak amacıyla 13.04.1989 gün ve 3534 sayılı “Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi” metninden doğrudan alınmıştır.

Tamamen doğal olarak ya da doğal olarak meydana gelmiş olan bir alanın insan eliyle düzenlenmiş olması sonucuyla ortaya çıkan ve korunacak değere sahip olan alanlara doğal sit denir. Bir doğa parçasının flora ya da fauna nitelikleri, o yerin doğal sit olarak korunmasını direkt olarak etkiler. Doğal sit

alanlarına örnek olarak Manyas Kuşgölü, kuşların barınması ve çoğalmasına ev sahipliği yapan doğal bir oluşum olarak gösterilebilir (Şekil 1).

Şekil 2. Doğal sit alanına ait bir örnek / Manyas Kuşgölü
(https://tr.wikipedia.org/wiki/Manyas_Kuşgölü)

Tarihte önemli olaylara veya bir döneme tanıklık etmiş, tarihi hadiselerin meydana gelmiş olduğu yerlere tarihi sit alanları denir. Tarihteki önemli bir karakterin de iz bırakmış olduğu alanlar da tarihi sit alanları olarak kabul edilir ve koruma kapsamına dahil edilirler. Tarihi sit alanlarına örnek olarak Anafartalar Zaferi ile olan tarihi ilişkisi dolayısıyla Gelibolu Yarımadası ve Çanakkale Boğazı çevresi verilebilir (Şekil 2).

Şekil 3. Tarihi sit alanına ait bir örnek / Gelibolu Yarımadası
(https://tr.wikipedia.org/wiki/Gelibolu_Yarımadası)

Prehistorya itibariyle, yani tarih öncesinden başlayarak I. Sanayi Devrimi'ne kadar sonrasına kadar olan döneme ait olan kalıntıların bulunduğu alanlara arkeolojik sit adı verilir. Arkeolojik sit kavramı içerisinde yer alan “endüstriyel arkeoloji” kavramı da, XX. Yüzyılda İngiltere’de ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılmış olan I. Sanayi Devrimi ile ortaya çıkmış bir olgudur. XX. Yüzyılın ortasında Britanya’da tarihi endüstri bölgeleri ve yapıları artık kullanılamaz hale geldikten sonra bu alanlarda arkeolojik incelemeler başlatılmıştı.

Şekil 4. Arkeolojik sit alanına ait bir örnek / Çatalhöyük
(<https://tr.wikipedia.org/wiki/Çatalhöyük>)

Bu dönem itibariyle Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri’nde tahrip edilmiş endüstriyel alanların kültürel mirasın önemli bir parçası olduğu düşüncesi gelişmiştir ve bu alanların koruma altına alınmalarıyla ilgili önemli çalışmalar başlatılmıştır. Böylece endüstri ve arkeoloji alanlarında yeni bir kavram oluşmuştur. Arkeolojik site örnek olarak Çatalhöyük (Şekil 3), endüstriyel site de örnek olarak I. Sanayi Devrimi’nin başlamış olduğu ülke olan İngiltere’nin önemli merkezlerinden birisi olan Coalbrookdale Vadisi verilebilir (Şekil 4).

Şekil 5. Endüstriyel sit alanına ait bir örnek / Coalbrookdale
(<https://en.wikipedia.org/wiki/Coalbrookdale>)

Tarihi kentlerin mimari düzenini, mimari bütünlüğünü ve kentsel donatılarını koruyabilmiş sokaklar, mahalleler ve alanlara kentsel sit denir. Bu kent dokuları varlığını hala kullanıcılarıyla beraber sürdürebilmektedir. Bu bölgeler yalnızca tarihi kent dokusunu değil, aynı zamanda da ticaret alanları veya el sanatlarının atölye yer aldığı sanayi bölgeleri olarak kent tarihi verilerini yaşatmaktadırlar. Kentsel sitlere örnek olarak Safranbolu verilebilir (Şekil 5).

Şekil 6. Kentsel sit alanına ait bir örnek / Safranbolu
(<https://tr.wikipedia.org/wiki/Safranbolu>)

Araziye yerleşme düzeni ve boyutları, kendilerini oluşturan yapıların türü ve yapım tekniği, malzemesiyle köy, bağ veya yazlık niteliği taşıyan alanlara kırsal sit denir. Tarımsal üretim yapmakta olan bir kırsal yerleşmede bulunmakta olan ahır, samanlık, serander vb. Birimlerin yan yana dizilimi veya bir araya geliş biçimi, evlerin topografyaya yerleşme düzeni sıra dışı kümelenmeler veya dokular oluşturabilir. Kırsal sitlere örnek Doğu Karadeniz'deki ahşap evler, Anadolu'daki kerpiç evler ve Antalya'daki Düğmeli Evler verilebilir (Şekil 6).

Şekil 7. Kırsal sit alanına ait bir örnek / Düğmeli Evler, Antalya
(<http://www.akseki.gov.tr/dugmeli-evler>)

Birden fazla sit alanı özelliğine sahip olan sit alanlarına karmaşık sit denir. Örneğin Pamukkale hem doğal sit özellikleri nedeniyle, hem de beraberinde bulunan Hierapolis antik kentinin kalıntıları sebebiyle, doğal ve kentsel siti bir arada içeren bir karmaşık sit statüsündedir (Şekil 7).

Şekil 8. Karmaşık sit alanına ait örnek / Pamukkale Hierapolis Antik Kenti
(<https://tr.wikipedia.org/wiki/Pamukkale>)

B. Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu

TDK'ya göre “ek” kavramının anlamı, “bir şeyin eksiğini tamamlamak için ona katılan parça”, “sonradan katılan, yapılan, dikilen, yapıştırılan parçanın belli olan yeri”, “eklenmiş, katılmış” anlamlarına gelmektedir. Bu açıklamalardan yola çıkarak ek kavramının, bir şeyin eksiğini gidererek bütünlemek için ona katılan parça veya bir parçanın yanına katılan bir başka parça olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yine TDK'ya göre “eklemlenme” kavramının da anlamı, “eklemlenme” ve “bir araya getirilmek, topluca bitiştirmek” anlamına gelmektedir. Bu açıklamadan da yola çıkarak eklemlenme kavramının, mevcut olan bir objeye dahil edilen yeni ek veya eklerin bir araya getirdiği yeni bir kompozisyon olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. TDK'nın ek ve eklemlenme kavramlarının her ikisine de verdiği anlamların aynısı, hem kavramsal hem de tasarımsal olarak mimarlık alanında da kullanılmaktadır.

Dilbilimindeki kavramsal tarifine göre değerlendirilecek olursa ek, eklemlendiği objenin anlamını ve/veya değerini değiştiren, bir ana objeye gereksinimi dolayısıyla da bağımlı olarak değerlendirilebilecek bir biçim birimdir (Şahin, 2011). Aslında tasarıma, kompozisyona, üsluba, kurguya ve/veya işleve bir eklenme durumu söz konusudur. Dolayısıyla ek mevcut olanla birlikte anılır ve eklemlendiği parçayla bütünleşmektedir. Ancak bu bütünleşik olma durumu, fenotip olarak benzer üslup taşıyabildiği gibi, kontrast bir üslup da taşıyabilir. Kısacası ek, eklendiği parçayı adeta dönüştürür, geliştirir ve onunla birlikte varlığını sürdürür (Şahin, 2011).

Ek, herhangi bir ana objeye yeni bir parça eklenmesidir. Yalnız burada önemli olan husus, ekin bir gereksinim doğrultusunda ana objeye eklemlenmesidir. Ana objeye eklemlenen ek parçanın, tıpkı Vitruvius'un mimarının üç ana unsurunda olduğu gibi estetik, işlevsel ve/veya sağlamlık ile alakalı bir gereksinim doğrultusunda olduğu oldukça önemli bir durumdur. Yani ek, bir gereksinimi karşılamak amacıyla yapılan bir çözümdür. Ek, mevcut objenin ölçek, ifade ve biçimdili ile taşıdığı anlamı geliştirerek dönüştüren bir katma değer olarak da değerlendirilebilir (Byard, 1998).

Bazen ek mevcut bir kusuru ya da eksikliği, adeta hileli denebilecek bir biçimde, hiçbir eksikliği veya noksanlığı yok gibi göstermek ister ve kendisini tasarımda belli etmez. Buna karşın bazen de ek, eklendiği parçanın üzerinde kendisini çok daha fazla hissettirerek, birliktelikten ortaya çıkan yeni ürünün daha okunabilir, daha estetik ve/veya daha işlevsel olmasını sağlar. Bu sayede ek, ihtiyaçtan doğan yeni anlamın bütünlüğüne de uygun davranmış olur (Byard, 1998).

Ek, bir boşluk doldurmaz. Gereksinimlere yanıt veremez duruma gelen bir yapının eksikliğini giderme çabasıdır. Küçük ölçekten başlayıp kent ölçeğine kadar oldukça geniş bir yelpaze içerisinde yer alan ek kavramı, XX. Yüzyılın son çeyreğindeki yıllardan itibaren koruma, esneklik ve uyum konularına paralel olarak günümüzdeki pek çok sayıdaki uygulama ile birlikte önemini devam ettirmiştir (Dibner, 1985). Bir ekin yapılma nedenleri, olasılıkları, arazi ile ilgili durumu, ana parça ve ek arasındaki estetik, strüktürel ve mekanik sistem ilişkileri, iç mekan ve tarihi çevrelerde yapılan eklerle ilgili tasarım girdileri, ek tasarımı için dikkate alınması gereken önemli faktörlerdir (Dibner, 1985).

Ek tasarımı, ek binanın işlevi, boyutu, şekli ve malzeme seçimini içermelidir. Ek binanın, ana binanın mimarisiyle uyumlu olması ve çevreye zarar vermemesi önemlidir. Ek tasarımı, ek binanın kullanıcılarının ihtiyaçları ve tercihleri de dikkate alınmalıdır. Ek binanın, kullanıcıların rahat ve konforlu olmasını sağlaması gerekir..

Mimarının kendisini aslında doğaya insan eliyle yapılmış bir ek olarak tanımlayabiliriz. Ancak mimari her ne kadar bir ek olsa bile, anlamsal ve düşünce düzeyinde değerlendirildiği vakit belirli bir sözü ve anlamı olan tutarlı bir kurgudur. Bu sebepten ötürü de tasarlanan ve uygulanan her bir mimari ürünün bitmiş olması beklenir ve ona göre değerlendirilir. Ek, tasarımsal olarak bitmiş olan bir kurguya belirli bir zaman sonra eklemlenerek, mevcut kurguyu oluşturulacak yeni bütünün bir bileşeni haline gelir (Şahin, 2011).

Ek, mevcut bir temaya ya da bir tanınma şekline, belirli bir zaman sonra yeni ve/veya güncel bir tema çerçevesinde yapılan bir müdahaledir (Dibner, 1985). Ek kavramı konvansiyonel tasarımın bütün aşamalarında mevcuttur. Buna karşın ek, sürekli olarak dönüşüm sürecinin bir parçasıdır ve bu yüzden de kendi

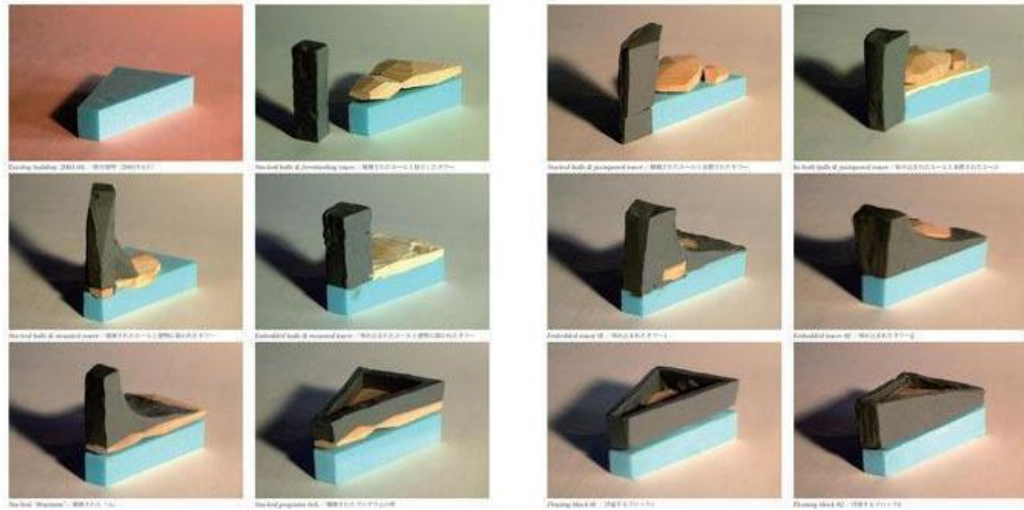
varlığı ile ters düşmektedir (Şahin, 2011). Mevcut objeye eklenir ama eklenildiğini sandığı cisim artık eski haliyle orada değildir. Böylece kendisi de onunla birlikte metamorfoz geçirmiştir. Bu yönüyle ek, dinamik dönüşümün ögesi olarak aynı zamanda da bir “yanılsamadır” (Şahin, 2011).

Ek olgusu daha çok tasarımlar arasında ve kavramsal düzeyde gerçekleşmektedir. Yapısal anlamda gerçekleştirilen ekler birer dönüşüm olarak değerlendirilmelidir. Yapının eskimesine paralel belli bir dönüşüm sürecinin parçası olan ek, son tasarımcının tavrına uygun bir anlayışta mevcut yapıyla bütünleştiği için, sonuç ürünü tanımlamakta yetersiz kalmakta, kendi tanımıyla çelişmektedir. Günümüzde, tasarım, en temel ilişkisel yorum olan aynılık, benzeşme, karşıtlık ilkeleri içinde yer alamayacak çeşitlilik içinde gelişmekte ve sayısız denebilecek kadar yeni kavram yelpazesi ortaya çıkmaktadır.

Ek, statik döneme ve mimarinin statik yönü olan yapıya yönelik olması nedeniyle modası geçmiş ve gündemden düşmüş bir kavramdır. Ek kavramını içeren pek çok araştırma, tez vb. Çalışma güncel olmayan bir tekrarı barındırmaktadır. Bu nedenle mimari tasarımda yapılacak yeni çalışmalarda “ek” yerine “yeniden değerlendirme”, “dönüştürme” ya da “bütünleştirme” gibi kavramlar kullanılması daha uygun gözükmektedir (Şahin, 2011).

Ek, bazen gereksinim duyulan ve uygun görülen, bazen de istenmeyen bir asalak yapıdır. Tarihi eserlerdeki revitalizasyon çalışmalarında gerçekleştirilebilen eklentiler, bazı tarihi yapıların günün şartlarına ayak uydurabilmesi bakımından bir tasarım stratejisi olarak kullanılabilirler. Bunun için, tarihi çevrenin iyi araştırılıp analiz edilmesi ve elde edilen bilginin mekansal bir tasarımına dönüştürülmesi gereklidir. Bu sayede, geçmişin ayak izi olan tarihi yapılar, günümüzün ihtiyaçlarına daha kolay cevap verebilir ve diyalog kurabilir mekanlar haline gelebilirler. Dolayısıyla tarihi yapılara uygulanan çağdaş ekler, eski kurguya belirli bir zaman sonra katılarak, mevcut kurguyu oluşturulacak yeni bütünün bir bileşeni haline getirir.

İçinde eski olanın ve yeni olanın karşıtlığını barındıran bu mimari kompozisyonlar, saygılı bir tutum olarak değerlendirilen bir yaklaşımla, kimlikleri ayrı ayrı sergileme fırsatı yaratırken, son müdahaleyi yapan mimara ve tasarımına da bir ayrıcalık kazandırmaktadır (Şekil 8).

Şekil 9. Elbphilharmonie Hamburg binasına yapılan eklentiye aşamalar halinde gösteren maket görselleri (<https://www.pinterest.com/pin/402579654181100933/>)

The Architecture of Additions kitabının yazarı mimar ve akademisyen Paul Byard’a göre ekler “büyüme, türeme ve dönüşüm” olarak sınıflandırılmıştır (Byard, 1998). Byard’a göre bir binanın zaman içerisinde bazı ekler alarak büyümesi, kimliğinin yenilemesi, mevcut binanın kendi anlamını koruyan, küçük değişmelerle devam ettiren veya köklü bir şekilde değişip dönüştüren bir müdahalenin sonucunda meydana gelmektedir.

Bu yüzden günümüzde mimaride yeni bir bina oluşturma yerine, mevcut binayı yeni ek veya eklentilerin eklenmesi ile ortaya çıkan güncel ihtiyacın karşılanması çoğu açıdan daha avantajlı bir durumdur. Çünkü bu sayede hem mevcut bina korunarak yaşatılmış olur, hem de zamansal ve ekonomik olarak daha kolay bir çözüm ortaya koyulabilir.

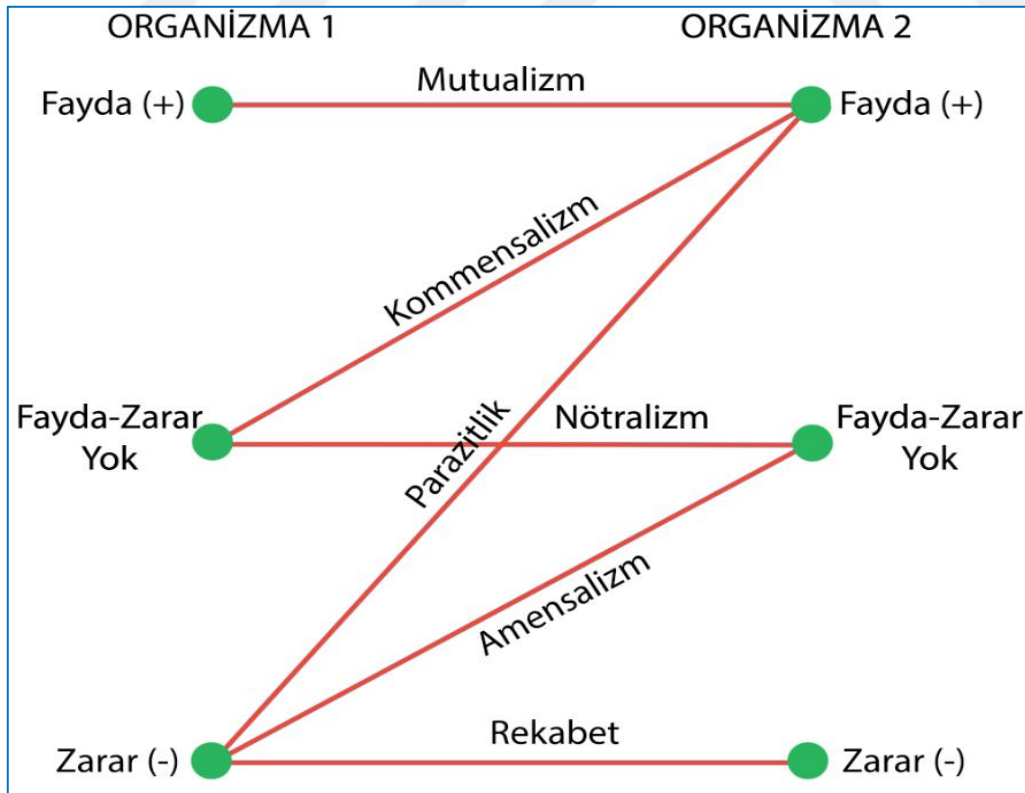
C. Simbiyotik İlişkiler

Alman bir cerrah, botanikçi, mikrobiyolog ve mikolog olan Heinrich Anton de Bary, “simbiyoz” terimini tarihte ilk kullanan bilim insanıdır (Şijaković ve Perić, 2018). İki organizma arasındaki ortak yaşam biçimini ifade etmek amacıyla Bary, bu kavramı ilk olarak 1878 yılında Alman Doğa Bilimcileri ve Hekimler Derneği’nin Kassel’deki genel toplantısında ortaya atmıştır.

Etimolojik olarak “simbiyoz” (symbiōsis (συμβίωσις)) kavramı, Antik Yunanca’daki, “sýn” (σύν), yani “beraber” ve “bíōsis” (βίωσις), yani “yaşama” kelimelerinden türemiştir (Sapp, 1994). Birden daha fazla organizmanın beraber

yaşamalarını sonucu oluşan yaşam ortaklığını anlatan ve biyoloji kökenli bir terim olan simbiyoz, farklı organizmaların birlikte veya bir türün diğer tür içerisinde ortak olarak birbirleri lehine ve yakın etkileşim şeklinde yaşamlarını sürdürmeleri anlamına gelmektedir (Özyiğitoğlu, 2017).

Simbiyotik ilişki, birden fazla organizmanın karşılıklı ilişkisidir. Ancak bu karşılıklı ilişki, fayda ve zarar durumuna göre farklı bir yaşam biçimi haline gelir (Ahmedjian ve Paracer, 2000). Buna göre eğer; organizmalar arasındaki ilişkide karşılıklı bir fayda (+,+) söz konusu ise bunun adına “mutualizm”, organizmalar arasında birinin fayda ama diğerinin nötr (+,0) etkilendiği bir ilişki durumunda bunun adına “kommensalizm”, organizmalar arasındaki ilişkinin karşılıklı etkileşimi nötr (0,0) ise bunun adına “nötralizm”, organizmalar arasındaki ilişkide birinin zarar ama diğerinin nötr (-,0) etkilendiği durumda bunun adına “amensalizm”, organizmalar arasındaki ilişkide karşılıklı bir zarar (-,-) varsa bunun adına “rekabet”, organizmalar arasında birinin fayda ama diğerinin zarar (+,-) gördüğü ilişkilerde de bunun adına “parazitlik” denir (Ahmedjian ve Paracer, 2000). Yani simbiyoz, iki ortak yaşam arasındaki her türlü yakın ilişkiye denir (Şekil 9).

Şekil 10. Simbiyotik ilişkileri açıklayan görsel (Velibeyoğlu, 2023)

Bu ilişkiler faydalı ve/veya zararlı olabilir. Mimaride simbiyotik ilişkiler, simbiyotik ilişkinin türüne bağlı olan konak yapının formunu değiştirebilir. Mimaride bu biyolojik analogiler, ortak yaşamların fayda sağlayabilmesi şeklinde olurlar. Bu faydalar veya faydalanmalar; yapısal, malzeme, biçimsel veya mekansal olarak gözlemlenebilirler.

Science Encyclopedia'ya göre simbiyotik ilişki, mutualizm ile eş anlamlı olarak kullanılabilir gibi, kimi kaynaklarda karşılıklı ilişki türlerinin tamamına verilen isimdir. Buna göre kısaca simbiyoz, genel olarak organizmalar arası bir karşılıklı ilişki türü olmakla beraber, bu ilişkiye dahil olan tüm organizmaların fayda görmesi sonucu ortaya çıkar (Douglas, 2010). İşte bu yüzden tez kapsamında kullanılacak olan simbiyoz kavramı, karşılıklı faydayı ifade eden “mutualizm” ile eş anlamlı olarak kullanılacaktır.

Doğadaki sistemi anlamak, biyoloji ve mimari tasarım arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için büyük önem taşır. Canlıları inceleyen bir bilim dalı olan biyoloji, bu noktada doğa anlayışına yön vermektedir. Ortak yaşam, yani simbiyoz kavramı, genellikle her ikisinin de yararına olmak üzere, yakın fiziksel ilişki içinde yaşayan iki farklı organizma arasındaki bir etkileşim ve birlikte yaşama olarak tanımlanır (Douglas, 2010).

1. Mimarlıkta Simbiyoz (Ortak Yaşam) Kavramı

Simbiyotik ilişki, bulunduğu yerin varlığına bağlı olarak, var olduğu yerden beslenen bir organizmaların yaşam biçimi olarak tanımlanabilir (Douglas, 2010). Mimarlık alanında da, tıpkı biyoloji alanında olduğu gibi simbiyotik ilişki, konak organizma veya yapı, onun simbiyozu olarak tanımlanan organizmanın ya da çağdaş eklentinin taşıyıcısı konumundayken, simbiyozların birbirlerinden karşılıklı yarar sağlaması söz konusudur. Tarihi eserlerin yeniden işlevlendirilmesinde çağdaş bir tasarım yaklaşımı olabilen simbiyotik mimari, biyoloji alanında var olan parazit organizmaların konakçı ile ilişkisine benzer bir oluşum ile mevcut kent dokusu içerisinde yer alan boşluklarda, mevcut yapıların taşıyıcı sistemine entegre olan çağdaş tasarımları kapsamaktadır.

Simbiyoz kavramı biyoloji disiplini dışında, psikoloji ve işletme disiplinlerinde de yer almaktadır. Psikoloji disiplininde simbiyoz kavramı, hastalık derecesinde başka bir bireye bağımlılık olarak tanımlanırken, işletme

disiplininde de endüstriyel simbiyoz olarak ifade edilmektedir (Mücevher, 2021). Mimarlık disiplininde ise simbiyoz, genellikle tarihi binaların yeni eklentilerle yeniden tasarlanmasında kullanılmaktadır. Ayrıca simbiyoz kavramı, bu kullanımlarının dışında başka anlamlarda da kullanılmaktadır. Birlikte yaşam, kimi zaman multikültürel (çok kültürlü) ve ortak yaşam alanlarına, ortak yaşam kültürü ve felsefesini ifade eder bir şekilde, farklı kültürel kimliklerle birlikte yaşamı ve ortak sosyal yaşamı ifade eden anlamları da literatürde bulunmaktadır (Mücevher, 2021).

Tarihi yapılar, belirli bir toplumun, belirli bir dönemine ait olan karakter ve kimliği yansıtan kültürel yapılardır. Bu mimari yapılar, kendi dönemi ve toplumu içerisindeki gereksinimleri karşılamak amacıyla yapılmalarına rağmen, günümüzde değişen şartlara, değişen toplum yapısına ve insani ihtiyaçlara cevap vermekte aksaklıklar yaşayabilirler. Sanayi devrimleri ve XX. Yüzyılda yaşanan beşeri, toplumsal ve teknolojik değişimler neticesinde, tarihi yapıların çağdaş gereksinimlere göre yeniden yaşama kazandırılmaları bir ihtiyaç haline gelmiştir (Kahya ve Güler, 2019). Kentsel yoğunluk ve nüfus artışının yarattığı alan yetersizlikleri nedeniyle, kimi tarihi yapıları parazitik eklentiler işgal etmiş ve bu durum, tarihi yapıları korurken “nasıl korunmalı” ve nasıl “koruyarak yaşatmalı” sorularını karşımıza çıkarmıştır. Özellikle XIX. Yüzyıl sonundan itibaren, tarihi yapıları koruma gereksinimi ve bilinci, oluşturulan ulusal ve uluslararası organizasyonlar, kurumlar ve yönetmeliklerle geliştirilmiştir.

Tarihi yapılar korunurken, artık eski işlevini kısmen ya da tamamen kaybetmiş olan yapılar, yeni bir işlev verilerek “revitalize” edilebilmektedir. Revitalizasyon kapsamında ve çağdaş ihtiyaçlar doğrultusunda verilen yeni işlevler, beraberinde yeni mekansal organizasyon ihtiyacı doğurduğu için, çağdaş yeni eklentilerle “tarihi yapı” ve “çağdaş simbiyotik ek” bina arasında simbiyotik bir ilişki kurulmaktadır. Simbiyotik mimari, tarihi çevrede yeni potansiyel yaşam alanları yaratma, mevcut yapı stokuna ekonomik bir çözüm sunma, yaşanabilir ve deneyimlenebilir yeni mekanlar yaratma, işlevini yitirmiş binaları yeniden kullanılabilir hale getirme, binaların işlevsiz cephelerini yeniden işler hale getirme, tarihi yapıların kaybolmaya başlamış değerine değer katma gibi pek çok imkan sağlamaktadır.

Tarihi değeri olan yapıların yıkımlarının önleildiği ve kimliklerini korunduğu bu örnek binalar aynı zamanda çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilir bina örnekleri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Simbiyotik mimari ile yeniden işlevlendirme, bir yapının tarihine yeni bir katman ekleyen yeni bir başlangıç olarak düşünülmektedir. Tarihi yapılar sadece önemli kültürel ve mimari değerlerle değil, aynı zamanda önemli bir sembolik değerle olarak da doğrudan kültürel mirasımızın ve hafızamızın zengin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenle, tarihi yapıda geri döndürülemez bir değişikliğe neden olmadığı ve geri dönüştürülebilir bir tasarıma dayandığı sürece simbiyotik mimari, tarihi yapıların kaybını önlemede yararlı olabilir. Çünkü bu kayıp, sadece mimari değerlerin yıkımı değil, her şeyden önce geçmişe ait maddi ve manevi kültürel mirasın ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir.

Her ne kadar biyolojik kökenli terimler olsa da, mimarlık disiplininde bazı terimler analogi yoluyla literatüre girmiştir. Terimsel olarak bir biyolojik analogi olan simbiyotik mimaride, karşılıklı ilişkiye giren ortak yaşamlar da biyolojik yönden benzetilerek ifade edilirler. Buna göre mevcut olan yapıya “konak bina”, eklenen binaya da ya “simbiyotik ek” ya da “parazit ek” adı verilir (Sijakovic ve Peric, 2018). Burada önemli olan, “ek”in konak bina ile yaşama şeklidir. Eğer ek, konak binaya nüfuz ederken ondan istifade eder ancak ona zarar verirse buna parazit ek denir. Ancak şayet ek konak binaya nüfuz ederken karşılıklı bir fayda sağlanıyorsa da bu kez bu “ek”e simbiyotik ek adı verilir. Simbiyotik eklenti tarihi binaya eklenirken beraberinde yeni bir yaklaşım getirir. Simbiyotik eklentiyle beraber farklı işlevsel ve tasarımsal olasılıklar ortaya koyulur ve bu sayede hem yapısal olarak hem de deneyimsel olarak yeni bir var olma biçimi yeni bir tasarım yeni bir tecrübe tanımlanmış olur.

2. Tarihi Yapılarda Simbiyotik Mimari

Tarihi yapılarda simbiyotik mimari konusu, çağdaş simbiyotik eklentinin konak binaya eklenmesi olarak değerlendirilmekte olduğu vurgulanmıştı. Bu eklenmede gerçekleşen simbiyotik ilişki, tarihi yapının koruma, restorasyon ve/veya yeniden işlevlendirme gibi koruyarak yaşatma amacı taşıyan uygulamalarıyla alakalı olabilir. Simbiyotik ilişkiye çağdaş eklenti perspektifinden bakıldığında, çağdaş ekin tasarım yaklaşımlarından bahsedilirken,

tarihi bina açısından bakıldığında ise tarihi binanın onarım ve güçlendirilmesi ve birleşimde meydana gelebilecek olan yapısal sorunlar gibi durumlardan bahsedilebilir (Zakar, 2018). Simbiyotik ilişkinin ortaya çıkardığı eklemlenmenin fiziksel düzenine bakıldığında, yapısal ve fiziksel performansın yanında, koruma açısından da belli kriterlerin mutlaka gerçekleştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Tarihi binalarda çağdaş simbiyotik eklentilerin uygulanmasında en önemli konulardan biri, var olan tarihi çevrenin, mevcut kentsel doku ve/veya kırsal tarihi dokunun, tarihi çevreyi oluşturan diğer tüm çevresel ve yapısal bileşenlerin algılanabilmesi, izlenebilmesi ve bütünün içerisinde ayırt edilebilmesi gerektiğidir (Orbaşlı, 2008). Tarihi kentsel karakter, bir şehrin veya kasabanın fiziksel ve kültürel özelliklerinin bütünüdür. Tarihi bina cepheleri, kullanılan malzemeler, üsluplar ve bina detayları, tarihi kentsel karakterin önemli bileşenleridir. Ancak, tarihi kentsel karakterin algılanması, bu bileşenlerin incelenmesinin ötesine geçmelidir.

Tarihi kentsel karakter, bir şehrin veya kasabanın hikayesini de içerir. Tarihi binalar, bir şehrin veya kasabanın geçmişini yansıtır. Bu binalar, bir şehrin veya kasabanın kültürel mirasının bir parçasıdır. Bir şehrin veya kasabanın insan deneyimini de içerir. Tarihi binalar, bir şehrin veya kasabanın atmosferini oluşturur. Bu binalar, bir şehrin veya kasabanın sakinlerine ve ziyaretçilerine bir duygusal bağlantı sağlar.

Tarihi kentsel karakter, bir şehrin veya kasabanın değerinin önemli bir parçasıdır ve bu karakterin korunması, bir şehrin veya kasabanın kültürel mirasının korunması anlamına gelir. Ayrıca bu koruma, bir şehrin veya kasabanın sakinlerinin ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi anlamına gelir.

Tarihi kentsel karakterin algılanması tarihi bina cephelerinin, kullanılan malzemelerin, üslupların ve bina detaylarının incelenmesinin ötesinde şunları içermelidir:

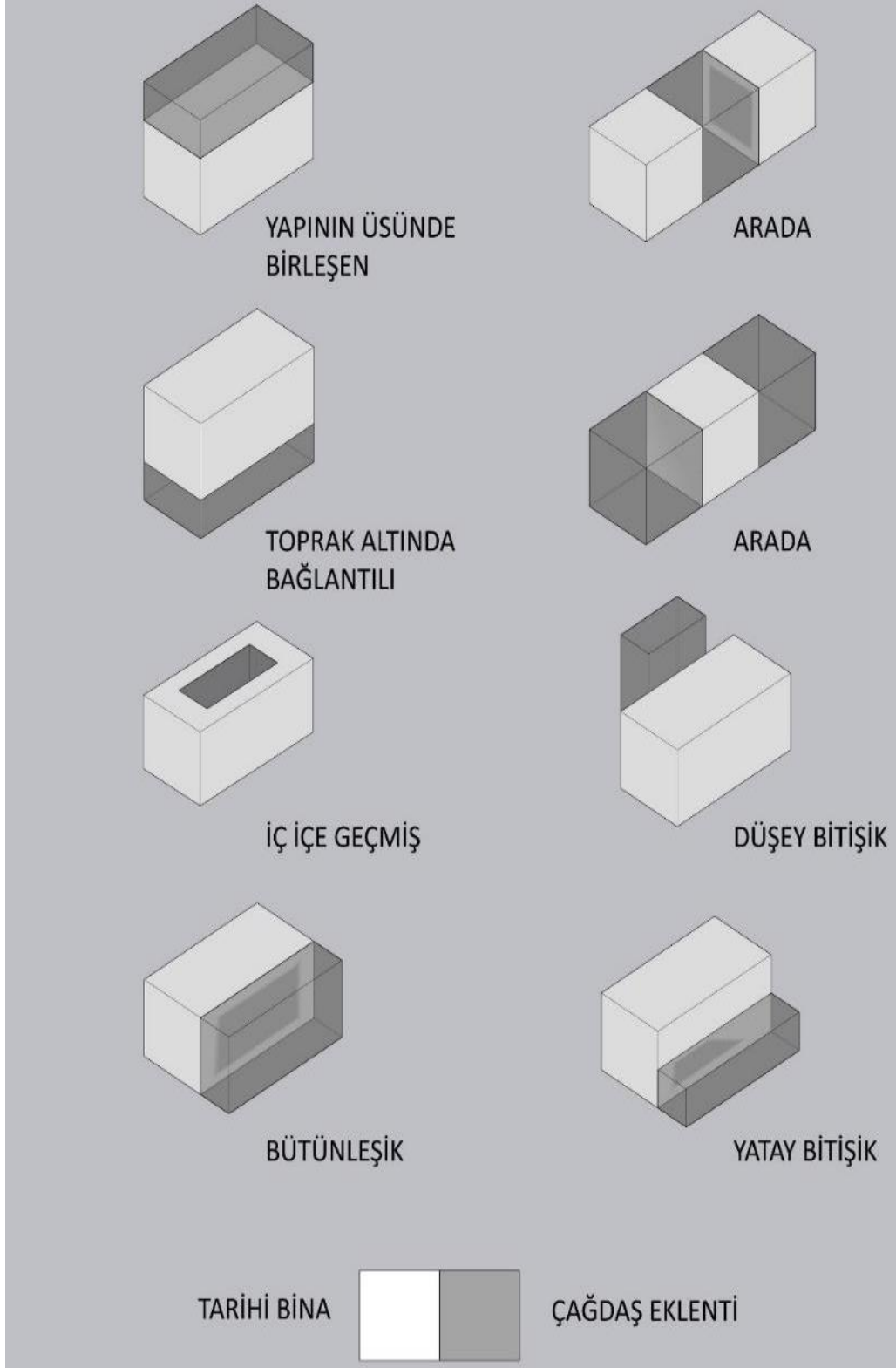
- Fonksiyon bağlamında formun geliştirilmesi,
- Kentsel oluşum, sokaklar, bağlantılar, köşelerin kullanımı, açık alanlar, kitle oranları, binaların yükseklikleri ve birbirleri ile oranları,

- Tarihsel gelişim ve morfoloji, kentsel formun nasıl geliştiği,
- Arsa kullanım modeli, yeşil alanlar ve farklı kullanımların birbirleri ile ilişkileri,
- Kullanılan malzemeler ve bu malzemelerin bölge açısından önemi, kullanım şekilleri ve birbirleri ile uyumları,
- Açıklıklar, çatılar ve bacalar gibi bileşenlere ait temel tipolojiler.

Simbiyotik mimaride uygulanan eklentilerin kendi dönemini yansıtır ve nitelikli olmasıyla beraber, özgün ve yüksek standartta bir mimari kalite yakalanmış olur. Oluşturulan bu özgün tasarım ile mutlaka dolaylı veya doğrudan bir görsel ilişki kurulmalı ve her zaman taklitten kaçınılmalıdır. Yalnız her ne kadar taklitten kaçınılsa bile, çağdaş eklenti tarihi binaya atıfta bulunur bir şekilde tasarlanmalıdır. İyi tasarlanmış bir simbiyotik mimari tasarımının da görsel özellikleri ile işlevsel nitelikleri arasında yapısal bir uyum olduğu unutulmamalıdır (Arnheim, 1977).

Uygulanan simbiyotik tasarımdaki tarihi binadan hareket ederek, doğrudan tarihi binayı temel alır şekilde, verilen yeni işleve uygun bir cephe düzeni ve biçimi oluşturulması, ortaya çıkan yeni simbiyotik ürünün daha iyi bir tasarım olmasına yardımcı olacaktır. Bununla birlikte tarihi bina ile güçlü bir bağ kuran çağdaş simbiyotik eklenti, tasarlanıp uygulandığı dönemi yansıtır bir şekilde teknikler ve malzemelerle oluşturulmuş olmalıdır.

Tarihi binalara yapılacak çağdaş simbiyotik eklentilerin tasarımındaki modern yaklaşımlar incelendiğinde, konak bina ve çağdaş ek olgularının parça ve bütün ilişkisi, tarihi binalara eklemlenen simbiyotik eklentilerin orijinal yapıya üstten, cepheden, orijinal yapının içinden ya da bunların karma bir biçimde eklemlenmesiyle oluşturulduğu görülmektedir (Zakar, 2018). Bu yaklaşımlar, tarihi binanın özgün kimliğini korurken aynı zamanda çağdaş ihtiyaçlara yanıt veren işlevsel ve estetik çözümler sunmayı hedeflemektedir (Şekil 10).

Şekil 11. Tarihi bina ve çağdaş simbiyotik eklerin birleşim tipolojilerini gösteren görseller (Velibeyoğlu, 2023)

Simbiyotik ekler, işlevini yitirmiş tarihi binaların yeniden canlanması ve bina ömrünün uzatılmasını sağlarlar. Orijinal yapıya eklemlenen çağdaş simbiyotik ek, verilecek yeni işleve, orijinal yapının formuna, biçimine,

yüksekliğine ve bulunduğu yerin silüetine göre malzeme, renk, biçim, form ve kütlelilik açısından değişkenlik gösterebilmektedir.

Tarihi binalara çağdaş simbiyotik ek tasarımı ve uygulamasında boyut, mekan, renk, doku, biçimsel yönden üslup ve uyum arayışı, içerdiği öznellik de vurgulanarak ortaya konur (Kuban, 2000). Tarihi binaya çağdaş simbiyotik ek yapımı bağlamında, konak bina üzerindeki eklentinin mimari kompozisyonuna ait belirli kriterler, iki bina arasındaki görsel ve fiziksel bütünlüğe hizmet eden olgular olarak ortaya çıkar. Bunlar oran, ritim, malzeme, doku, renk ve biçimdir (Ching, 1996).

Şekil 12. Elbphilharmonie binasında (Hamburg Filarmoni Binası) konak bina ve simbiyotik ekinin birleşimi ve mekansal bütünlüğünü gösteren görsel
(<https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan>)

Tarihi bir binaya çağdaş eklenti tasarımı ile ilgili, var olan tarihi çevrenin daha iyi anlaşılması ve algılanabilmesi, tarihi binanın kendini kendini ortaya koyabilmesi ve çağdaş eklentinin nitelikli olması, tarihi binaya uygulanan çağdaş ek binanın biçimini elde etmeye yönelik temel kriterlerdir (Zakar, 2018). Çağdaş ek binanın fiziksel formu, tarihi bina ile çağdaş ek bina arasındaki görsel ve

kütlesel bütünleşikliğe ve görsel bir uyum kurmaya hizmet ederek aradaki simbiyotik ilişkiyi daha güçlü kılmalıdır. Örneğin bu bağlamda, Hamburg'daki Elbphilharmonie binası, tarihi bir liman yapısının üzerine inşa edilen modern bir eklentiyle, geçmişin ve çağdaşın uyum içinde bir araya gelmesini başarılı bir şekilde sergilemektedir (Şekil 11). Biçimsel yapı, tutarlı bir imgeyi üretmek için bir kompozisyonun elemanlarını ve parçalarını koordine etme ve düzenleme tarzıdır ve şekil, boyut, renk, doku, konum, görsel süredurum ve yönelim görsel özelliklerini içerir (Ching, 1996).

Simbiyotik ek olgusu daha çok tasarımlar arasında ve kavramsal düzeyde gerçekleşmektedir, ancak yapısal anlamda gerçekleştirilen ekler birer dönüşüm olarak değerlendirilmelidir. Bu noktada önemli olan husus, belirlenmiş yasal çerçeveler kapsamında orijinal yapı ve çağdaş ek arasında simbiyotik bir ilişki kurulması, orijinal yapının karakteristiğinin bozulmaması, çağdaş eklentinin mimari olarak kendi döneminin yansıtacak şekilde tarihi binadan ayırt edilebilir olması ve gerektiği takdirde orijinal yapıya olabildiğince zarar vermeden kaldırılabilir ve/veya yenilenebilir tekniklerle yapılmasıdır.

3. Simbiyotik Mimarlıkta Sürdürülebilirlik

Kavram olarak “sürdürülebilirlik”, “daimi olma” anlamına gelmektedir. Sürdürülebilirlik, ortak bir ideale ulaşma amacıyla karakterize edilmiş olan bir sosyo-ekolojik bir süreç olarak da tanımlanabilir. Pek çok farklı disiplin tarafından kullanılan “sürdürülebilirlik” kavramının net bir tanımını yapmak zor olsa da, toplumların uzun vadede doğal ve yenilenebilir kaynaklardan faydalanılması şeklinde tanımlanabilir. Sürdürülebilirlik kavramı, mimarlık alanında da etkisini göstermeye başlarken, yapılacak her türlü yapının inşa edildiği çevreye en az zararı vermesini sağlayan “sürdürülebilir tasarım ve üretim” anlayışıyla varlık bulmuştur (Sirel, 2021).

Sürdürülebilir mimari, yapıların çevresiyle ve insanlarla kurmuş olduğu ilişkiye verilen addır. Sürdürebilir mimarlıktaki temel hedef, enerji tüketiminin minimum düzeyde olması ve kentsel çevreye minimum düzeyde zarar veren yapılar üretmektir. Ayrıca sürdürülebilir mimarinin en dikkat çeken özelliklerinden birisi de yenilebilir enerji kaynaklarına öncelik tanınması ve var olduğu alandaki enerjiyi en verimli ve en etkili bir şekilde kullanmasıdır.

Sürdürülebilir mimarlık; enerji, malzeme, geliştirme alanı ve ekosistem kullanımında, binaların çevresel etkilerini en aza indirmeyi hedefleyen mimaridir (WCED, 1987).

Sürdürülebilir mimarlık, mimari çevrenin tasarımında enerji ve ekolojik koruma açısında bilinçli bir yaklaşım oluşmasını sağlar (Sev, 2009). Fikir olarak sürdürülebilirlik kavramı veya ekolojik tasarım fikri, halihazırda bulunan kaynakların kullanılmasının kolektif refaha olumsuz etkileri olmamasını ve/veya uzun vadede diğer uygulamalar açısından kaynak elde etmeyi olanaksız kılmamasını sağlamaktadır (Bozdoğan, 2013).

Sürdürülebilirlik kavramı tarihte ilk olarak 1972 yılında gerçekleştirilen bir Birleşmiş Milletler Konferansı toplantısında ortaya çıkmıştır (Erşan ve Demirarslan, 2020). Kavramsal olarak sürdürülebilirlik “var olma yeteneği” anlamına gelmektedir. Birçok alanda kullanılan sürdürülebilirlik kavramı, mimarlık disiplinde “yapıların gelecek nesillere bozulmadan aktarılabilmesi” anlamına gelmektedir (Erşan ve Demirarslan, 2020).

Özellikle son yıllarda gerçekleşen hızlı nüfus artışı ile ve hızla artan çarpık kentleşme sorunları ile beraber, sürdürülemez bir hale gelen ve gelecek nesillere aktarılabilmesi önemli olan tarihi binalar, birbirinden farklı kültürlerle ve farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır ve geçmiş ile gelecek arasında adeta bir köprü vazifesi görmektedirler. Yani sürdürülebilirlik, nesiller arası istikrarın sağlanması ve gelecek nesillerin yaşam hakkının korunması için gerekli olan doğal, kültürel ve diğer tüm kaynakların miras bırakılması anlayışı demektir (Sirel ve Sirel, 2014).

Pek çok alanda ortaya atılan sürdürülebilirlik kavramı mimari disiplini içerisinde de “sürdürülebilir mimari” olarak ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilir mimarlık “...içinde bulunduğu koşullarda ve varlığının her döneminde, gelecek nesilleri de dikkate alarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik veren, çevreye duyarlı, enerjiyi, suyu, malzemeyi ve bulunduğu alanı etkin şekilde kullanan, insanların sağlık ve konforunu koruyan yapılar ortaya koyma faaliyetlerinin tümü” olarak tanımlanabilir (Sev, 2009).

Sürdürülebilir mimarinin temel amacı, yapıların gelecek nesillere bozulmadan miras kalabilmesinin yanı sıra, bir mimari eserin tasarım ve

uygulama sürecinde harcanan enerji, doğaya salınan karbon miktarı, yapıda kullanılan malzemelerin doğa ile yarattığı uyum, yapının yalnızca varlığı süresince değil, ömrünü tamamladıktan sonra da fiziksel çevre ve insan sağlığına etkisi gibi birçok unsur göz önünde bulundurularak mimari tasarım yapmaktır (Sev, 2009).

Mimarlıkta “sürdürülebilirlik” kavram ve/veya tasarım anlayışı olarak tarihsel bağlamda 1970’li yıllar itibariyle “çevresel tasarım”, 1980’li yıllar itibariyle “yeşil tasarım”, 1980’lerin sonu ve 1990’lı yıllar itibariyle “ekolojik tasarım”, 1990’lı yılların ortasından başlayarak günümüze kadar gelen süreçte “sürdürülebilir tasarım” kavramları ile ele alınmıştır (Erşan ve Demirarslan, 2020). 2000’li yıllar itibariyle de bilişim teknolojilerinin hızlı ve etkin kullanımıyla sürdürülebilir sürdürülebilir tasarım ve üretim anlayışı, mekandaki kullanıcıları etkilerken, mimari bağlamda fonksiyon ve formu da etkiler. (Sirel, 2021). Terminolojide gerçekleşen bu değişiklikler, bu konuyla alakalı gelişen ve genişleyen mimari teori ve uygulama alanına işaret eder.

Bu yüzden sürdürülebilir mimari, aslında kendisinden önceki mimari yaklaşımları da kapsayan bir üst başlıktır. Yani sürdürülebilir mimari genel manada küresel çevre problemleri ve gelişme sorunlarına bir çözüm olarak desteklenen, bütüncül, stratejik ve planlı bir yapılaşma şekli olarak kabul edilebilir. Bu sayede de morfolojik özellikleriyle olduğu kadar, bölgenin toplumsal, kültürel ve ekonomik altyapısına vermiş olduğu olumlu katkıyla da fiziksel çevreye duyarlı sayılan bir mimari pratik olarak kabul edilmektedir (Arsan, 2008).

Son derece büyük bir öneme sahip olan tarihi binaların korunması ve bu sayede gelecek nesillere aktarılması eğitim, bilgi ve sürekli bakımla mümkün kılınabilir. Tarihi binaların doğal afetler, olumsuz çevresel koşullar ve fiziksel ile kimyasal bozulmalarla olan mücadelesinin yanında, toplumu oluşturan bireylerin bu yapılara karşı takındığı tavır ile tarihi binaların yok olma sürecini hızlandırmasına karşı da bir mücadelesi vardır (Mahrebel, 2006).

Tarihi binaların bu sürecinde XX. Yüzyıl itibariyle ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve organizasyonların yayınladıkları bazı ilke ve bildirgelerden olan ve her ikisi de 2011 yılında yayınlanan Dublin İlkeleri ve Valetta İlkeleri,

tarihi binalara çağdaş simbiyotik ek yapımında sürdürülebilirlik ilkesinin önemini vurgulamaktadır:

2011 yılında yayınlanan Dublin İlkeleri'nde yer alan bir maddeye göre “...endüstri mirası alanları ve yapılarının sürdürülebilir biçimde korunması için en uygun yol özgün kullanımlarının sürdürülmesi veya uygun yeni kullanımlar bulunmasıdır.” Ve “...endüstri mirası alan ve yapılarının sürdürülebilir kullanımının yönetimde kültür mirası değerinin dikkate alınması ve saygı görmesi için uzman katkısına gerek vardır.” Maddeleri, ve yine aynı tarih olan 2011 yılında yayınlanan Valetta İlkeleri'nde de yer alan “...yeni işlevler tarihi kentin ünik ve yenilenemez bir ekosistem olduğu düşüncesine koşut olarak, sürdürülebilir gelişme ihtiyacını da karşılamalıdır.” Maddesi, simbiyotik mimaride sürdürülebilirliğin önemini vurgulamaktadır.

D. Bölüm Sonucu

Tezin temelini oluşturan kavramsal çerçeve, tarihi yapıların çağdaş eklerle simbiyotik ilişkiler kurarak yeniden işlevlendirilmesini incelemektedir. Bu bağlamda, “Tarihi Çevre ve Bileşenleri”, “Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu” ve “Mimarlıkta Simbiyotik İlişkiler” gibi üç ana kavram analiz edilmiştir. Her kavram, tarihi yapıların korunması ve çağdaş ihtiyaçlara yanıt vermesi için hayati önem taşımaktadır.

Tarihi Çevre ve Bileşenleri: Tarihi çevre, toplumların kültürel belleğini ve kimliğini yansıtan mekanları tanımlar. Bu mekanlar, mimari, arkeolojik ve sosyo-kültürel değerleriyle birer açık hava müzesi niteliğindedir. Avrupa Kültürel İşbirliği Konseyi'nin belirttiği gibi, bu alanların korunması, hem yerel hem de küresel kültürel miras için esastır. Sit alanlarının ve tarihi yapıların korunmasında, bu varlıkların geçmişle gelecek arasında bir köprü oluşturduğu vurgulanmıştır.

Mimarlıkta Ek ve Eklemlenme Olgusu: Mimari ekler, bir yapının çağdaş ihtiyaçlara adapte edilmesini sağlayan tasarımsal müdahalelerdir. Eklerin, estetik ve işlevsellik açısından ana yapıyla uyum içinde olması gerekmektedir. Paul Byard'ın “The Architecture of Additions” kitabında belirttiği gibi, ek tasarımı,

mevcut yapıyı dönüştürerek hem geçmişin izlerini korur hem de yapının güncel gereksinimlere hizmet etmesini sağlar.

Simbiyotik İlişkiler: Simbiyotik mimarlık, tarihi ve çağdaş unsurların karşılıklı fayda sağlayarak bir arada var olmasını hedefler. Bu yaklaşım, tarihi yapıların korunmasını sağlarken, çağdaş tasarımların estetik ve işlevsel katkılar sunmasına olanak tanır. Simbiyoz, doğadaki mutualist ilişkilerden esinlenerek, mimarlıkta sürdürülebilir ve uyumlu tasarımlar için bir rehber oluşturabilir.

Sürdürülebilirlik: Sürdürülebilirlik, simbiyotik mimarlığın temel bir unsuru olarak ele alınmıştır. Tarihi yapıların çevresel, ekonomik ve sosyal açıdan sürdürülebilir bir şekilde korunması, hem mevcut hem de gelecek nesiller için kritik öneme sahiptir. 2011 Dublin ve Valetta İlkeleri de bu yaklaşımın altını çizmektedir.

Tezde sunulan kavramsal çerçeve ışığında, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- **Tarihi Yapıların Çağdaş Gereksinimlere Uyum Sağlaması**

Tarihi yapılar, toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişimlere ayak uydurmakta zorlanabilir. Bu durum, bu yapıların işlevselliğini yitirmesine neden olur. Ancak, çağdaş eklerle bu yapıların yeniden işlevlendirilmesi, onların hem korunmasını hem de güncel ihtiyaçlara hizmet etmesini sağlar.

- **Simbiyotik İlişkinin Gerekliliği**

Tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişki, her iki yapının değerini artırır. Bu ilişki, tarihi binanın özgünlüğünü korurken, çağdaş eklentinin yeni işlevler ve estetik değerler katmasını sağlar. Budurum, simbiyotik mimaride geçmiş ile geleceği birleştiren bir tasarım yaklaşımıdır.

- **Koruma ve Yeniden İşlevlendirme Dengesi**

Tarihi yapıların korunması, yalnızca fiziksel yapının değil, aynı zamanda yapının tarihsel, kültürel ve sosyal bağlamının da korunmasını gerektirir. Ancak, bu yapıların hayatta kalabilmesi için çağdaş işlevlerle desteklenmeleri gerekir. Bu, koruma ve işlevsellik arasındaki hassas bir dengeyi zorunlu kılar.

- **Sürdürülebilirlik ve Ekonomik Katkılar**

Sürdürülebilir tasarım ilkeleri doğrultusunda yapılan çağdaş eklentiler, enerji verimliliği ve çevreye duyarlılığı artırabilir. Ayrıca, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi, ekonomik açıdan daha sürdürülebilir bir çözüm sunar. Bu süreç, kentsel yaşam kalitesini artırır ve turizm gibi sektörler için katkıda bulunur.

- **Mimari Tasarımda Yaratıcılığın Teşvik Edilmesi**

Simbiyotik mimari, mimarların hem tarihi yapıların mirasına saygı göstermesini hem de çağdaş tasarım unsurlarını yaratıcı bir şekilde entegre etmesini teşvik eder. Bu yaklaşım, benzersiz ve estetik açıdan zengin mekanlar yaratma olasılığını sağlayabilir.

- **Kültürel Süreklilik ve Toplumsal Bilinç**

Tarihi yapıların korunarak yeniden işlevlendirilmesi, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Ayrıca, bu süreç toplumda tarih bilincinin gelişmesine ve kültürel sürekliliğin sağlanmasına katkıda bulunur.

Kavramsal çerçeve, tarihi yapıların çağdaş gereksinimlere uygun şekilde yeniden işlevlendirilmesi için bir rehber sunmaktadır. Tarihi çevrelerin ve yapıların korunması, simbiyotik mimarlık ve sürdürülebilirlik ilkeleri ile desteklenerek, mimari mirasın geleceğe aktarılması sağlanabilir. Bu bağlamda, tez kapsamında önerilen yaklaşım, tarihi yapıların değerini korurken çağdaş tasarımların getirdiği yeniliklerden faydalanılmasını mümkün kılar. Kavramsal çerçeve, tarihi yapıların çağdaş eklerle simbiyotik bir şekilde bütünleşmesi sayesinde korunabileceğini ve yeniden işlevlendirilerek sürdürülebilir bir şekilde topluma kazandırılabilirliğini göstermektedir. Bu yaklaşım, hem mimari hem de toplumsal bağlamda önemli faydalar sunar.

III. TARİHİ YAPILARDA RESTORASYON VE ULUSLARARSI BELGELER

Bir önceki ana başlık olan “Kavramsal Çerçeve” bölümünde incelenen üç ana kavram olan tarihi bina, çağdaş ek ve simbiyotik ilişki arasında koruma ile ilgili maddeler, bölüm içi kısıtlamalar nedeniyle ele alınmamıştır. Bir tarihi binaya çağdaş ek, revitalizasyon ve/veya yeniden işlevlendirme yapıldığında, bu uygulamaların hepsi mimari belgeleme ve koruma ölçütleriyle de ilişkilidir. Dolayısıyla bu bölüm, kültürel mirasın koruma ölçütlerine göre inceleneceği bölümdür.

“Tarihi Yapılarda Restorasyon ve Uluslararası Belgeler” bölümü kapsamında, tarihi yapılarda uygulanan koruma yöntemlerine kısaca değinilecektir ve bu kavramlar bir tarihi binanın korunmasında uygulanan işlemlerin sırasına göre değerlendirileceklerdir (örneğin bir tarihi bina önce belgelenir, ardından restore edilir ve gereksinimler doğrultusunda çağdaş eklentilerle işlevsel olarak değişim ve dönüşüm uygulanabilir). Değişim-dönüşümler ve ek uygulamalarını gerektiren nedenler de işlevsel, mekansal, çevresel, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel olabilir.

Bu bölümde, tarihi yapılarda restorasyonun temel yaklaşımları ve ilkeleri ele alınacak, ulusal ve uluslararası düzeyde kabul görmüş belgeler ve bildirgeler ışığında değerlendirilecektir. İki alt başlık altında incelenecek olan bu bölüm, ilk olarak tarihi yapıların restorasyon süreçlerine dair temel yaklaşımları ve uygulama prensiplerini tartışacaktır. Daha sonra ise konuya ilişkin uluslararası ve ulusal düzeyde belirlenmiş belgeler, bildirgeler ve anlaşmalar üzerinden restorasyon süreçlerine yön veren bir çerçeve sunulacaktır.

Bu inceleme, hem teorik hem de pratik açıdan restorasyon süreçlerinin kapsamını anlamaya katkıda bulunmayı amaçlamakta ve tarihi yapıların çağdaş yöntemlerle korunmasına dair bir perspektif sunmaktadır. Aynı zamanda, restorasyon uygulamalarında kültürel ve bağlamsal duyarlılığın önemini

vurgulayarak, tarihi yapıların geleceğe aktarılmasındaki yöntemlere değinilecektir.

Tarihi binalar kültürel mirasımızın önemli bir parçasıdır ve toplumsal yapı ve kültürel kimliğimizi şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Tarihi binaların önemini değerlendirmek ve korunması gerekip gerekmediğini belirlemek için ulusal ve uluslararası kullanılan çok çeşitli kriterler vardır. Bunlar “mimari ve estetik değer”, “tarihi değer”, “sosyal ve kültürel değer”, “kentsel silüet ve peyzaj değeri” ve “bilimsel ve teknik değer” olarak sıralanabilir:

Mimari veya estetik değer: Bir tarihi bina; Gotik, Rönesans veya Art Deco gibi dönemsel ekollerin örneklerinden biri olabilir ve bu tarihi bina belirli bir mimari tarzın korunmaya değer görülen bir örneğiye, mimari ve estetik açıdan önemli kabul edilebilir. Bununla birlikte, tasarımı veya yapım teknikleri nedeniyle de önemli olabilir (National Park Service, 2021).

- **Tarihi Değer:** Bir tarihi bina, saygın tarihi bir karakterin yaşadığı bir bina olabilir veya önemli bir tarihi olaya tanıklık edip rol oynamış da olabilir. Bu yüzden bir tarihi bina gibi önemli olay veya kişilerle ilişkilendiriliyorsa tarihi öneme sahip olduğu söylenebilir (National Park Service, 2021).
- **Sosyal veya Kültürel Değer:** Bir tarihi bina, kilise, tapınak veya toplum merkezi gibi toplum içerisindeki belirli bir zümre veya grupla ilişkiliyse, sosyal veya kültürel öneme sahip olabilir. Belirli bir dönemin değerlerini ve inançlarını yansıttığı için de koruma değerleri açısından önemli olabilir (National Park Service, 2021).
- **Kentsel Silüet veya Peyzaj Değeri:** Bir tarihi bina bir mahallenin, kasabanın veya şehrin genel görünümüne yaptığı katkı açısından önemli olabilir. Örneğin bu tarihi bina, uyumlu bir sokak manzarasının parçası olabilir veya önemli bir görsel noktası olabilir (örneğin “landmark” özelliği taşıması gibi) (National Park Service, 2021).
- **Bilimsel ve Teknik Değer:** Bir tarihi bina, betonarmenin öncü kullanımı veya teknolojik ve/veya malzeme kullanımı açısından kayda değer bir prefabrikasyon örneği gibi mühendislik ve/veya teknolojide önemli bir gelişimi ve ilerlemeyi temsil ediyorsa, bilimsel ve teknik açıdan önemli kabul edilebilir (National Park Service, 2021).

Bu kriterler, tarihi binaları ve alanları belirlemek ve korumak için devlet kurumları tarafından kullanılır. Tarihi yapıların korunması, bir toplumun kültürel mirasının korunmasına ve geçmişle bağ kurulmasına yardımcı olduğu için bu binaların koruyarak yaşatılması önemlidir.

Tarihi binaları korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak için çeşitli yaklaşımlar vardır ve bu yöntemler genellikle her bir yapının özel ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre uyarlanır. Tarihi binaları koruyarak yaşatmanın amacı, bu binaların orijinalliğini ve bütünlüğünü korurken, aynı zamanda şimdiki ve gelecek nesiller tarafından sürekli kullanımına doğrudan olanak sağlamak olmaktadır.

Tarihi yapıların koruyarak yaşatılması için kullanılabilecek fiziki müdahale yöntemlerinden bazıları şunlardır:

- **Düzenli bakım:** Bu, hasarlı veya aşınmış malzemelerin onarımı ve değiştirilmesi dahil olmak üzere, binanın dış ve iç kısmının düzenli olarak denetlenmesini ve bakımını içerir.
- **Stabilizasyon:** Bu, zayıf veya hasarlı elemanları güçlendirmek gibi binanın stabilitesini ve yapısal bütünlüğünü sağlamak için önlemler almayı içerir.
- **Restorasyon:** Dönem olarak eski olan, tarihsel değeri olan, özgünlük değeri olan ve/veya önemli bir tarihi olaya tanıklık ve/veya ev sahipliği yapmış olan bir eserin aslına uygun olarak mümkün olan en az müdahale ile korunarak onarılmasıdır.
- **Uyarlanabilir Yeniden Kullanım:** Bu, binanın tarihi karakterini ve önemini korurken yeni bir kullanıma dönüştürülmesini içerir.
- Fiziki müdahaleler dışında kalan ancak önemli olan iki faktör de aşağıdaki gibidir:
- **Belgeleme:** Bu, gelecekteki koruma çabaları için bir referans olarak kullanılabilecek, binanın tarihi, tasarımı, inşaatı ve durumu hakkında yazılı ve görsel bir kayıt “oluşturmayı içerir.
- **Halk Eğitimi ve Sosyal Yardım:** Bu, tarihi binaları korumanın önemi hakkında halkı eğitmeyi ve koruma çabalarına desteği teşvik etmeyi içerir.

Bunlar tarihi binaların korunması ve yaşatılması için kullanılabilecek yöntemlerden sadece birkaçıdır. İzlenecek yaklaşım, her bir tarihi binanın kendine özgü ihtiyaçlarına ve zorluklarına göre değişkenlik gösterebilmektedir ve ayrıca içinde bulunduğu toplumun değerlerine ve önceliklerine de bağlı olacaktır.

Örneğin Almaya, Avusturya, Hollanda ve Belçika gibi ülkelerdeki tarihi binalara karşı uygulanan koruma ve koruyarak yaşatma yaklaşım ve yöntemleri ile İtalya, İspanya ve Portekiz gibi ülkelerdeki koruma ve koruyarak yaşatma yaklaşım ve yöntemleri, uluslararası koruma mevzuatlarının belirlediği kriterler dolayısıyla temelde aynı gibi görünse de, iş uygulamaya geldiğinde ortaya çıkan projeler gösteriyor ki bu yaklaşımlar aslında son derece farklıdır.

İtalya, İspanya ve Portekiz gibi Roma İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü birçok ülkede, tarihi binaların ve sit alanlarının fiziksel ve kültürel bütünlüğünün korunmasına yönelik güçlü bir yasal düzenleme vardır. Bu genellikle, önemli bir ulusal gururu ve kimlik kaynağı olarak görülen ülkenin kültürel mirasına duyulan derin takdirden kaynaklanmaktadır (Crofton, 2013). Bu bağlamda, tarihi binalara yapılan çağdaş eklemeler genellikle sınırlıdır ve orijinal tasarım ve malzemelere duyarlı bir şekilde değişiklikler yapılır.

İtalya'da tarihi binaların ve sit alanlarının bütünlüğünün korunmasına yönelik kültürel ve yasal düzenlemeler, ülkenin önemli bir ulusal gurur ve kimlik kaynağı olan zengin kültürel mirasına kadar uzanabilir. Bu yasal düzenlemeler sayesinde, tarihi binaların ve alanların korunması ve restorasyonu için katı yönergeler oluşturan 1939 Güzel Sanatlar ve Peyzaj Yasası gibi yasalara yansımıştır. Buna ek olarak İtalya, mimari mirasını koruma ve restore etme konusunda uzun süredir devam eden bir geleneğe sahiptir ve modern koruma ve restorasyonun ilke ve yöntemlerini oluşturmaya yardımcı olan bir dizi önde gelen mimar ve restoratör yetiştirmiştir (Crofton, 2013).

Bunun tersine, örneğin Almanya'da, tarihi binaların korunması ve değiştirilmesine yönelik yaklaşım daha esnek olabilir ve genellikle bu yapılara çağdaş unsurları dahil etme konusunda daha büyük bir istek vardır. Bu genellikle ülkenin modernist mimari geleneklerinin yanı sıra ekonomik ve teknolojik gelişmesinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, koruma ve restorasyon projelerinde çağdaş malzeme ve tekniklerin kullanımı Almanya'da yaygındır ve genellikle

yalnızca geçmişi korumanın değil, aynı zamanda yenilik ve ilerlemeyi teşvik etmenin bir yolu olarak görülür (Schild, 2019). Ek olarak, tarihi binaları geliştirmek ve tamamlamak için ağdaş eklemelerin kullanılması, genellikle bu yapılara yeni bir yaşam ve enerji getirmenin bir yolu olarak görülür (Schild, 2019).

Bunlar, Almanya ve Roma İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü ülkelerde tarihi yapıların korunması ve değiştirilmesi yaklaşımını etkileyebilecek faktörlerden sadece birkaçıdır. Bu, çeşitli kültürel, tarihi, yasal ve ekonomik faktörlerin şekillendirdiği karmaşık bir konudur ve geçmişin korunması ile bugünün ihtiyaçlarını dengelemenin en iyi yolları hakkında süregiden tartışmalar ve araştırmalar mevcuttur.

A. Tarihi Yapılarda Restorasyon

Tarihi binalar, bulundukları bölgenin tarihi, ekonomik, sosyal ve kültürel verilerini ve kavramlarını içeriğinde bulunduran ve bu verileri gelecek nesillere aktaracak olan yapılardır. Tarihi binalar sayesinde toplumların aidiyet ve kimlik hafızalarının oluşturulması ve biriktirilmesi sağlanmaktadır. Çünkü tarihi binalar, zamanın araçları ile müzeleri olarak kabul edilirler ve adeta tarihin geçişinin algılanmasını ve bireysel yaşamı aşan yaşam döngülerini farketmemizi sağlarlar (Pallasmaa, 2018). Birer belge ve bilgi kaynağı olan tarihi binaların sürekli liğinin devam ettirilebilmesi açısından günümüzün ağdaş koşullarına uyum sağlayarak yaşatılması gerekmektedir.

Tarihi binaların korunarak yaşatılması ve yeniden işlevlendirilerek kullanımıyla birlikte, geçmiş ile günümüz arasında bir uyum yakalanabilir ve bu binaların gelecekle arasında bir bağlantı sağlanabilir (etin, 2021). Tarihi binaların yeniden kullanımı ve işlevlendirilmesindeki mekansal gereksinimi gidermek amacıyla ve tarihsel süreçte oluşan hasarları onarmak için birden çok teknik vardır (Ahunbay, 2014). Bu tekniklerden günümüzde en tercih edilenlerden birisi de tarihi binalara uygulanan ağdaş simbiyotik eklenti uygulamalarıdır. Çağdaş simbiyotik ek ile tarihsel bağlam arasındaki ilişki, bağlamdaki değer kriterlerine göre ve ağdaş yorumlara göre belirlenir. Mimarın buradaki görevi, bulunduğu dönemi mimari yolla ifade etmek ve aynı zamanda binanın içinde bulunduğu bağlamla diyalog kurmaktır (Zakar, 2018).

XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren meydana gelen sanayileşme sonucunda artan sanayi binalarının günümüzde kullanımını ve işlevini kaybetmesiyle, endüstriyel sanayi bölgelerinin veya endüstriyel sanayi binalarının yeniden kullanımı ve ihya edilmesi ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Günümüzde, gereksiz ve hizmet dışı bırakılmış endüstriyel binalar, kentsel çevremizin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Zaman geçtikçe bu endüstri yapılarının yönetimi daha zor hale gelmektedirler ve bu endüstriyel binalar aslında bizden çok da uzak olmayan bir çağa aittirler. İşlevini ve kullanımını yitirmiş sanayi binalarının yeniden işlevlendirilmesi çok önemli bir konudur. Hizmet dışı bırakılan endüstriyel binalar her zaman yaşam kalitesi yüksek alanlar olmayabilirler. Terk edilmiş makinelerin alışılmadık biçimleri arasında yön bulmanın zor olduğu ve huzursuzluk yaratan büyük ve karanlık alanlar olabilir (Badiani ve Scala, 2017). Bu tür engellerin üstesinden gelmek, bir kurtarma projesi için büyük bir önemdir.

Viollet le Duc'e göre "Bir yapıyı restore etmek; onu korumak, onarmak, yeniden yapmak değil, belirli bir zamanda, hiç var olmadığı biçimiyle tam bitmiş bir yapı haline getirmek demektir" ifadesiyle tarihi bina ve çağdaş eklenti bütünleştirilmesinin gerekliliği vurgulamaktadır (Ahunbay, 2014). İngiliz yazar, şair, sanat ve toplum eleştirmeni John Ruskin ise, tarihi binalara çağdaş bir eklenti uygulanmadan, olduğu gibi kendi kaderine bırakılmasını önermiştir (Kuban, 2000). Boito ve Giovanni de bir tarihi binanın dekoratif ve biçimsel olarak tekrarlanmasından uzak durarak, çağdaş teknik ve malzemeler ile yeni eklentilerin yapılabileceğini söylemiştir (Jokilehto, 1999). Steven W. Semes ise bir tarihi binaya çağdaş simbiyotik eklenti uygulanmasında, uyumluluktan ziyade önerilen yeni tasarımın farklılaşmasını savunmuştur (Semes, 2007). Bu sayede algıda karmaşanın önüne geçilebilecektir. Semes, bu yüzden farklılaşma ve uyumluluk kavramlarına değinerek simbiyotik ek tasarımı için de çeşitli yaklaşımlar geliştirmiştir.

Kültürel mirasın toplumu oluşturan bireylerle olan ilişkileri, gündelik yaşam içerisindeki yerleri, kullanılma değerleri ve daha birçok özellikleriyle birlikte, bireyin bu konuya ilgi göstermesini adeta "insan tabiatının olağan bir sonucu" durumuna getirmiştir (Madran, 2005). Emre Madran'a göre "Kişi yaşantısının çeşitli safhalarında, tarihi anıt, tarihi yerleşme, tarih ve sanat değeri olan küçük

eşya ve daha birçok biçimlerde karşımıza çıkan bu “şey”lerin, bakımlarının ve korunmalarının gerekli olduğu bir gerçektir” (Madran, 2009).

Kavramsal açıdan koruma, bir tarihi binanın veya eserin yıkılmasını, bozulmasını ve kötüye kullanımını engellemek için yapılmış bakım ve onarım türleri olarak nitelendirilebilir. Tarihi binaların yaşatılarak ayakta kalabilmesi, gelecek nesillere ulaşabilmesi açısından çeşitli koruma yöntemleri uygulanabilmektedir. Yeniden işlevlendirme de bu koruma uygulamaları arasında yer almaktadır (Ceylan, 2019). Yeniden kullanım, yani işlev değişikliği, ilk işlevini yitirmiş bir tarihi binaya, bir anıta, bir sivil mimarlık örneğine güncel bir işlev verilerek, eserin çağdaş gereksinimlere uygun olacak şekilde kullanımını sağlamaktır.

İşlevini kaybetmiş tarihi binaları yeniden kullanmak, bu binaları yıkmaktan çok daha avantajlı bir eylemdir. Uyarlamalı yeniden kullanım, tehlike altındaki tarihi binaları, çağdaş gereksinimleri karşılayabilen mekanlar haline getirebilir. Yeniden kullanım aslında sürekli bir süreçtir ve sürekli olarak gelişen bir toplumu yansıtan bir olgudur. Her yeniden kullanım ile birlikte, tarihi bir binanın kültürüne yepyeni bir anlam katan yeni bir başlangıç şeklinde düşünülebilir. Uyarlanabilir bir müdahale, yani “adaptive reuse”, tarihi dokuda geri döndürülemez bir değişikliğe sebep olmadığı ve tersine çevrilebilir, “reversible” bir mantığa dayandığı sürece yararlı olabilir.

Tarihi binaların birer sosyal, kültürel, tarihi ve mimari değer taşıyor olması, bu yapıların korunması fikrini oluşturmaktadır. Tarihi binaların gelecek nesillere aktarılması ve hem tarihi hem kültürel sürekliliğin sağlanmasını hedefleyen koruma disiplininin eylem alanlarından birisi yeniden işlevlendirmedir (Uğursal, 2011). Tarihi binaları yeniden işlevlendirme, kullanımını kaybetmiş yapılara mekansal ve yapısal özellikleriyle örtüşen çağdaş kullanım imkanlarının sağlanmasıdır. Yeniden işlevlendirme ile gerçekleştirilen koruma uygulamalarıyla, o toplumun geçmiş ile iletişim kurmasını mümkün kılan tarihi değerler tekrar hayat bulmaktadır.

Koruyarak yaşatma amacıyla yeniden işlevlendirilen tarihi binalar, o yapıların sahip olduğu kültürel değerlerin korunmasında önemli bir yöntemdir. Bu sayede hem tarihi ve kültürel değerler koruma altına alınmış olur hem de

zamanda ekonomik ve kültürel açıdan süreklilik sağlanmış olur (İslamoğlu, 2018). Yeniden kullanım sürecinde tarihi binalar çağdaş seviyede bir yaşam standartı seviyesine yükseltilirken yapıların özgünlüğü, bütünlüğü ve anlamına da sadık kalmak gerekir.

Zaman içerisinde çeşitli gereksinimleri karşılamak için tasarlanmış olan tarihi binalar, yıllar içerisinde yaşam standartlarının ve gereksinimlerinin farklılaşması ile kullanılmayarak olumsuz çevre şartlarından ve bakımsızlıktan dolayı yok olmaya başlamışlardır. Buna önlem olarak verilecek yeni bir işlev ile tarihi binanın mimari, sosyal ve kültürel değerlerine saygılı kalacak şekilde, çevresel faktörleri de dikkate alınarak tasarımlar kurgulanmalıdır (Uğursal, 2011). Yeniden işlevlendirmeye kent silüetine olumlu etki eden tarihi binalar, ayrıca o kentler için birer prestij kaynağı olmaktadır.

1. Tarihi Yapılarda Belgeleme

Yapay çevrenin oluşmasını sağlayan kendiliğinden oluşmuş veya insan tarafından yapılan yapılar, tarih öncesi veya tarihi dönemlerinde yapılmış yapı ya da yapı grupları, uygulandıkları dönemlerin kültürel özelliklerinden ve kültür ortamlarından mesajlar taşımaktadırlar. Yapıldığı dönemden itibaren günümüze kadar gelmiş ve kendi kültür ortamını ve özelliklerini yansıtan tarihi bir bina, şüphesiz bir belge niteliğindedir. Bu sebepten dolayı tarihi binalar; görünümü güzel olduğu için estetik bir belge olarak kullanılmasının yanı sıra, döneminin sosyal statüsü hakkında bilgi taşıdığı için sosyal bir belge, döneminin inşaat teknolojisi hakkında bilgi verdiği için yapıldığı döneme ait teknik bilgilerin gözlemlenebileceği bir belge ve ekonomik seviye hakkında bilgi verdiği için de ekonomik bir belgedir. Tarihe tanıklık etmiş bir yapı ya da yapı grubu, işlevsel, kültürel ve simgesel bağlamda bünyesinde çok fazla bilgi barındırması nedeniyle oldukça önemli bir belgedir. Yapı, her ne kadar yapıldığı döneme ait kültürel özelliklerini günümüzde korumasa da, tarihi bir olaya şahitlik etmesi ve tarihi bir zaman dilimini yansıtmaması, çağdaş restorasyon kuramının koruma ölçütlerinden biridir.

Tarihi binalar, kültürel mirası oluşturan önemli bir parçadır. Bu binalar, geçmişin izlerini taşır ve bize geçmişte yaşamış insanlar hakkında bilgi verir. Tarihi binalar, aynı zamanda estetik açıdan da oldukça değerlidir. Mimarlıkta

belgeleme, yapının fiziksel özelliklerinin incelenmesi ve tanımlanmasıdır. Bu çalışmalar, rölöve ve fotografik çalışmalar ile başlar. Rölöve, yapının boyutlarının, şekillerinin ve detaylarının ölçülmesidir. Fotografik çalışmalar ise yapının fotoğraflarının çekilmesidir. Analitik rölöve, rölöve ve fotografik çalışmalara ek olarak, yapının bünyesinin ve zaman içerisindeki değişim sürecinin incelenmesini içerir. Bu çalışmalar, yapının tarihi ve kültürel değerinin korunması için önemlidir. Mimarlıkta belgeleme, tarihi binaların korunması için önemli bir adımdır.

Belgeleme çalışmaları, tarihi binaların fiziksel özelliklerinin incelenmesi ve tanımlanmasını içerir. Bu çalışmalar, tarihi binaların daha iyi anlaşılmasına ve korunmasına yardımcı olur. Mimarlıkta belgeleme, tarihi binaların korunması için önemli bir adımdır. Belgeleme çalışmaları, tarihi binaların daha iyi anlaşılmasına ve korunmasına yardımcı olur.

Korunması gereken tarihi binaların mimarlıkta belgelenmesine yardımcı olan toplamda üç farklı belgeleme yöntemi bulunur: Bu belgeleme yöntemleri genel olarak görsel belgeleme, yazılı belgeleme ve restorasyon projesi öncesi yapılan çalışma ve uygulamalar olarak sıralanabilir. Görsel belgeleme yöntemi eski fotoğraflar, çekilmiş videolar, çeşitli eskiz çizimleri ve eski haritalar ile yapılır. Yazılı belgeleme kütüphanelerde gerçekleştirilen arşiv araştırması, yayınlanmış raporlar ve gezi yazıları gibi belgelerle yapılır. Restorasyon öncesi yapılan çalışma ve uygulamalar ise rölöve çizimlerinin analizleri, restitüsyon ve müdahale kararları şeklinde sıralanabilir.

Analitik rölöve; malzeme eskimesi ve yıpranması, şeklinin bozulması, yangın, deprem ve doğal afetler gibi sebeplerden dolayı tarihi binanın taşıyıcı sistemindeki statik denge bozuklukları, yapıda meydana gelen bozulmaların veya doğal afetler sebebi ile oluşmuş olan tahribatların tespiti, düşey ve yatay eğilmeler, ezilme, kabarma ve bunların neden olduğu karakteristik çatlakların tespitini teşhis etmeye yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmalardır (Korumaz ve Dülgerler, 2011). Analitik rölöve çalışmalarının düzgün olması ve gerektiği bir şekilde yapılması, tarihi bir binada yapılan doğru bir koruma projesi için gerekli olan bir ihtiyaçtır. Mimarlıkta belgeleme süresi boyunca, tarihi bina ve tarihi çevre ile ilgili gerekli bilgiler eski fotoğraflardan, eski haritalardan, eski çizimlerden ve projelerden, genel ve özel arşivlerden, resimlerden, gravürlerden,

arkeolojik verilerden ve seyahat notlarından elde edilebilir (Korumaz ve Dölgerler, 2011).

Türkiye Mimarlar Odası Kültürel Mirasın Korunması Komitesi'ne göre tarihi binalarda ve tarihi çevrede gerçekleştirilen mimari belgelemede, tarihi bina ve tarihi yapı gruplarının araştırıldığı süreçteki duruma ilişkin toplanan bilgi ve belgenin faaliyete geçtiği belgeleme aşaması, bütün sürecin temelini oluşturur (TMOKMKK, 2009). Böylece mimarlıkta belgeleme, kültür mirasını oluşturan bileşenlerin mevcut bulunduğu durumun değişik ölçek ve nitelikler ile, yani eski çizimler, günümüze ulaşmış ya da mevcut planlar, çeşitli grafik anlatıları, eski fotoğraflar, bazı tarihi belgeler ile tespit edilmesi olarak açıklanabilir.

Mimarlıkta belgeleme, alanda farklı tarzda teknikler kullanılarak yapılmış ölçümler ile yapıların ve alanların mevcut bulundukları durumlarının çizimlerinin hazırlanmasını içerir. Bu sebeple bir durum saptaması çizimi olan rölöve, tarihi bir binanın ya da tarihi yapı gruplarının tamamının veya belirli bir kısmının içinde bulunduğu durumunun belirli ölçeklerde anlatılması için hazırlanan çizili ve görsel belgeler olarak adlandırılabilir. Bu çizimler arasında vaziyet planı, kat planları, döşeme planları, tavan planları, çatı planı, cephe çizimleri, yapının statik ve görsel özelliklerini ifade etmeye yönelik yeterli sayıda kadar kesit (yapının niteliğine göre 1/50 ya da 1/20 ölçekte olabilir); mimari elemanlar ve süsleme elemanlarından belirli ve özgün olanların detayları (1/10, 1/5, 1/1) şeklinde sıralanabilir (Korumaz ve Dölgerler, 2011). Ayrıca tarihi bina ve kültürel varlıklara yapılacak müdahalelere ilişkin yapısal bozulmaların saptandığı bozulma, malzeme ve özgünlük analizlerini de içermektedir. Bu sayede mimari belgeleme aşamaları, doğrudan restitüsyon ve restorasyon projelerinin çiziminde altlık oluşturmaktadır.

2. Tarihi Yapılarda Restorasyon Yöntemleri

Tarihi binalar zaman içerisinde geçirmiş olduğu uzun süreç sonucunda gerek bulunduğu çevresel etkilerden, gerek hava şartlarından etkilenmesinden oluşan sonuçlardan dolayı, kendi yapılarında ve fiziklerinde oluşabilecek yıpranmaların ve bozulmaların onarılması amacıyla restorasyon çalışmaları uygulanmaktadır. Restorasyon çalışmaları adı altında gerçekleştirilen güçlendirme uygulamaları kapsamında, söz konusu olan tarihi binaların kültürel

kimliklerinin korunması, mimari ve statik açıdan uyumunun sağlanmasına özen gösterilecek şekilde restorasyon uygulamanın yapılması ve yapının uzun yıllar boyunca hizmet verecek biçimde gelecek nesillere aktarılması hedeflenmelidir.

Sosyal, kültürel, tarihi, otantik ve özgün değerlere sahip olan, tarihteki önemli bir olaya ve/veya gelişmeye tanıklık etmiş olan tarihi bir eserin, yapının özünden kopmadan, asli malzemeden, asli yapım tekniklerinden ve özgünlüğünden faydalanarak, mümkün olduğu kadar asgari müdahale ile koruyarak onarımın yapılması gerekmektedir. Bu restorasyon işlemi sırasında, yapıya ya da tarihi esere onu kendi kültürel faktörlerinden uzaklaştıracak herhangi bir değişiklik katacak bir müdahalede bulunmak konvansiyonel restorasyon prensiplerine aykırıdır. Yapılması gereken şey, öncelikle tarihi binanın kendine ait olan nesnel ve özel koşulları göz önünde bulundurulmalı ve söz konusu eserin benzer dönem eserlerinin de ışığında aslını yeniden yüceltecek biçimde restorasyonunun uygulanması gerekmektedir. Restorasyon yapılmadan önce derinlemesine bir inceleme, araştırma ve belgeleme aşamasına gerek duyulmaktadır. Bu işlemlerin ardından restorasyonun tamir süreci ve son olarak koruma süreci gerçekleştirilir. Restorasyon yaparak tarihi eser ve dokuların özgün biçimlerinden kopmadan, gelecek nesillere aktarılması hedeflenir.

Zeynep Ahunbay’a göre tarihi bir binaya çağdaş eklenti tasarımı konusuyla alakalı güncel yaklaşım ve kavramları açıklamak amacıyla, yeniden kullanım (reuse), uyarlanabilirlik (adaptation), dönüştürme (conversion), güncelleme (updating) ve hepsini birden kapsayan uyarlanabilir yeniden kullanım (adaptive reuse) kavramları da restorasyon çatısı altında incelenmektedir:

a. Yeniden Kullanım (Reuse)

Yeniden kullanım (reuse); günümüzde atıl durumda olan ve kullanımını kısmen veya tamamen yitirmiş olan tarihi binaların, özgün işleviyle veya yeni bir işlevle yeniden kullanılması durumudur. Tarihi bir binanın son derece yaratıcı bir düşünüşle yeniden kullanımını açıklamak amacıyla kullanılan bir kavram ve uygulamadır. Bir yapının tarihi, sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik, işlevsel ve/veya simgesel değerlerinin güncellenmiş bir işlevle yaşamına devam etmesidir. Bu bağlamda, Amsterdam’daki Club Paradiso, eski bir kilise binasının modern bir

kültür ve eğlence mekanına dönüştürülmesiyle tarihi bir yapının yeniden kullanımına ilginç bir örnek teşkil etmektedir (Şekil 12).

Şekil 13. Cosmisch Ontspanningscentrum Paradiso (Eski Kilise) / Club Paradiso (Gece Kulübü) / Reuse (<https://en.apoplife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/>)

b. Uyarlanabilirlik (Adaptation)

Uyarlanabilirlik (adaptation); genellikle ekonomik, fizyolojik ve psikolojik faydalar ile ön plana çıkan, yeni bir amaca yönelik uygun hale getirme ve farklı şartlara uyum sağlamak amacıyla kullanılan çağdaş bir kavramdır. Kısaca bir tarihi binanın mekansal organizasyonunda ve tektoniğinde değişikliklerin gerçekleştirilmesi durumuna verilen addır (Zakar, 2018). Bu uyum, tarihi binanın değişen şartlara uyum göstermesi gibi de, özgün işlevden farklı bir işleve uyum sağlaması durumunu da içermektedir. Bu kapsamda, Topkapı Sarayı'nın müze olarak yeniden işlevlendirilmesi, tarihi bir yapının yeni bir işleve adapte edilmesine yönelik başarılı bir örnek sunmaktadır (Şekil 13).

Şekil 14. Topkapı Sarayı Müzesi / Adaptation (https://tr.wikipedia.org/wiki/Topkapı_Sarayı)

c. Dönüştürme (Conversion)

Dönüştürme (conversion); tarihi bir binayı değiştirmek ve/veya bütünüyle ya da kısmen değiştirerek bir şekilden daha başka bir şekle evrilmesine neden

olması anlamına gelen kavram ve uygulamadır. Dönüştürme kavramının mekansal organizasyon olgusunu içeren en temel ifade, ilk kullanım şeklinden başka bir şekle getirilmiş olan mimari organizasyon olarak ortaya çıkmıştır. Kavramsal olarak dönüştürme, “aynı kullanıma uyarlama”, “bir alternatif kullanıma uyarlama” ve “bir karma kullanıma dönüştürme” olacak şekilde üç ana başlıkla incelenmektedir (Douglas, 2006). Örneğin Louvre Müzesi, eski bir kraliyet sarayının modern bir sanat müzesine dönüştürülmesiyle bu kavramın çarpıcı bir örneğini sunmaktadır (Şekil 14).

Şekil 15. Louvre Müzesi / Conversion (<https://www.archdaily.com/88705/ad-classics-le-grande-louvre-i-m-pei>)

d. Güncelleme (Upgrading)

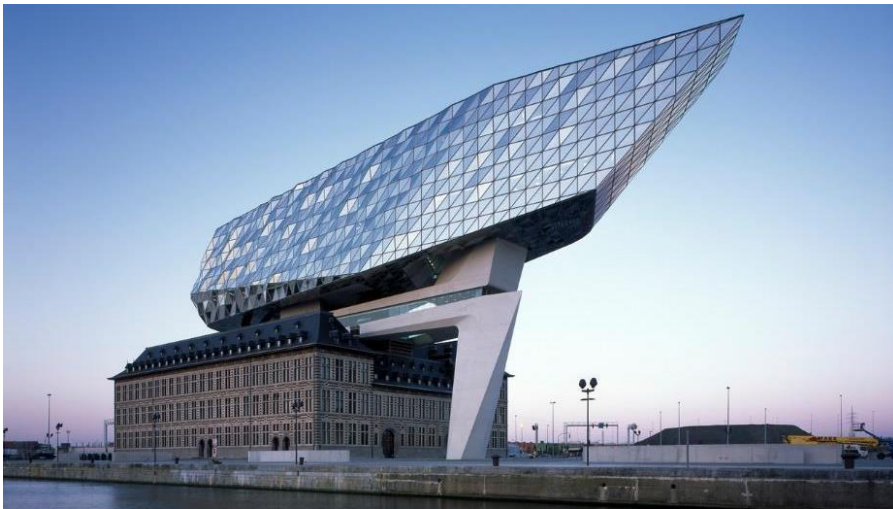
Güncelleme (upgrading); tarihi bir binayı oluşturan bileşenlerin değiştirilerek, artırarak veya yükselterek, daha gelişmiş ve/veya daha modern bir niteliğin oluşturulduğu bir geliştirme kavramı ve uygulamasıdır. Güncelleme uygulamasında tarihi bir binanın işlevi değil, kullanışlılığı, dayanımı ve donanımına ait olan bileşenlerin geliştirilmesi durumu vardır. Isı ve ses yalıtımını iyileştirmek, tesisat getirilmesi, merkezi ısıtma veya su ısıtma sistemlerinin eklenmesi, TV, internet, güvenlik gibi yeni sistemlerin eklenmesi, elektrik eklentilerin yapılması, asansör ve engellilerin ulaşımına yönelik geliştirmeler güncelleme uygulamaları arasındadır. Bu bağlamda, Palazzo Valperga Galleani'nin, modern yaşam standartlarına uygun lüks konutlara dönüştürülürken enerji verimliliği sağlayan sistemler ve çağdaş donanımlar eklenmesiyle tarihi yapıya zarar vermeden güncellenmesi dikkat çekici bir örnek olarak değerlendirilebilir (Şekil 15).

Şekil 16. Palazzo Valperga Galleani / Upgrading
(<https://blog.leonardoimmobiliare.info/curiosita/palazzo-valperga-galleani-torino-e-stato-eletto-miglior-ristrutturazione-dellanno/>)

e. Uyarlanabilir Yeniden Kullanım (Adaptive Reuse)

Uyarlanabilir yeniden kullanım (adaptive reuse); tarihi bir binanın gelişen yeni şartlar ve gereksinimlere uyacak şekilde uyarlanması, yeniden kullanımı ve güncellenmesidir (yani tarihi binanın kapasitesini, işlevini veya performansını iyileştirmeye yönelik bütün uygulamalara verilen ad) (Douglas, 2002). Yani uyarlanabilir yeniden kullanım, tarihi bir binanın özgün işlevi ve bu özgün işlevle bütünleşmiş olan mekansal kurgusu ve/veya yapısal kurgusuyla alakalı olan uyumunu ifade eden bir kavram ve uygulamadır (Zakar, 2018). Antwerp Port House, tarihi bir itfaiye binasının üzerine çağdaş bir cam eklentiyle genişletilerek hem yeni bir işlev kazanmış hem de modern gereksinimlere uyum sağlamış başarılı bir uyarlanabilir yeniden kullanım örneğidir (Şekil 16).

Şekil 17. Antwerp Port House / Adaptive Reuse
(<https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects>)

f. Rekonstrüksiyon (Reconstruction)

Rekonstrüksiyon terimi genellikle bir şeyin yeniden inşa edilmesi veya restore edilmesi anlamına gelir. Bu terim, genellikle bir yapı, sistem veya olayın eski haline getirilmesini ifade eder. Örneğin, savaş sonrası dönemlerde hasar görmüş bir şehir veya bina, rekonstrüksiyon süreciyle eski haline getirilebilir.

Ayrıca, tarihi bir olayın veya durumun yeniden oluşturulması veya anlamlandırılması için yapılan çalışmalara da “rekonstrüksiyon” denir. Arkeologlar, tarihçiler ve diğer uzmanlar, geçmişteki olayları ve yaşam tarzlarını anlamak için kazılar yapar ve bulguları kullanarak rekonstrüksiyon uygulamaları gerçekleştirilir.

g. Anastilosis (Anastylosis)

Anastylosis, antik bir yapının korunması veya restore edilmesi sürecini ifade eden bir terimdir. Bu terim, özellikle arkeolojik sitelerde, tarihi binalarda veya antik yapı kalıntılarındaki kullanılır. Anastylosis, parçalanmış veya dağılmış olan eski bir yapının orijinal formuna geri getirilmesi anlamına gelir.

Anastylosis, antik eserlerin ve tarihi yapıların korunması ve gelecek nesillere aktarılması için önemli bir restorasyon yöntemidir. Bu süreç, hem bilimsel hem de mühendislik açısından hassas bir yaklaşım gerektirir, çünkü orijinal yapıyı bozmadan ve orijinal malzemelerle çalışarak gerçekleştirilmesi amaçlanır.

h. Temizleme (Liberation)

Temizleme (Liberasyon) terimi, tarihi yapıların korunması ve restore edilmesi sürecinde kullanılan bir terimdir. Temizleme genellikle bir yapı veya alanın özgün formuna, tasarımına veya işlevine geri döndürülmesi anlamına gelir. Bu terim, mimari veya tarihi açıdan önemli bir yapıdaki değişikliklerin, eklemelerin veya bozulmaların düzeltilmesini ifade eder.

Tarihi binaların liberasyonu, orijinal mimari özelliklerin ve detayların restorasyonunu içerir. Bu süreç, belirli bir dönemdeki bir yapının tasarımına sadık kalmayı amaçlar ve genellikle tarihi bir dokunun korunmasına odaklanır. Temizleme çalışmaları genellikle detaylı araştırmalar, orijinal malzemelerin kullanımı ve özgün tasarım prensiplerinin takip edilmesini gerektirir.

Temizleme, tarihi yapıların sadece fiziksel olarak restore edilmesini değil, aynı zamanda kültürel ve tarihi bağlamda da esaslı bir geri dönüşü ifade eder. Bu süreç, bir yapıyı zaman içinde geçirmiş olduğu değişikliklerden arındırarak, onun geçmiş haline daha yakın bir duruma getirme amacını taşır.

i. Taşıma (Moving)

Tarihi bir yapının taşınması, özenle planlanmış ve uzmanlar tarafından yönetilen karmaşık bir süreçtir. Taşıma süreci için özel tasarlanmış taşıma araçları kullanılarak yapı, yeni konumuna taşınır. Uzman ekipler tarafından yönetilen bu süreç, dikkatlice kontrol edilir ve herhangi bir aksilik önceden tahmin edilerek önlemler alınır. Yapının yeni konumuna getirildikten sonra, temel ve altyapı düzenlemeleri yapılır. Yapı, bu yeni konumunda sabitlenerek kullanıma hazır hale getirilir ve çevresine uygun bir şekilde yerleştirilir. Bu süreç, tarihi yapının korunması ve taşınmasında uzmanlaşmış kişiler tarafından titizlikle gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, yerel yönetimden alınan izinler ve tarihi yapının koruma kurallarına uyum, sürecin başarıyla tamamlanabilmesi için kritik öneme sahiptir.

j. Bütünleme (Integration)

Restorasyon alanında integrasyon, genellikle bir yapının onarım veya restorasyon sürecinde, eklenen veya değiştirilen unsurların orijinal yapıyla uyumlu hale getirilmesini ifade eder. Bu, eski ve yeni unsurlar arasında bir bütünlük sağlama amacını taşır.

Özellikle tarihi binalar veya yapılar üzerinde gerçekleştirilen restorasyon projelerinde, orijinal mimari tarza ve malzeme kullanımına sadık kalma çabası vardır. Bu bağlamda bütünleme, restorasyon çalışmalarında kullanılan malzemelerin, renklerin, detayların ve diğer mimari unsurların, orijinal tasarım ve dokuya uygun olacak şekilde seçilmesi ve uygulanması anlamına gelir.

Bütünleme aynı zamanda tarihi bir yapıyı güncelleme veya işlevsel olarak iyileştirme sürecini de kapsayabilir. Ancak bu değişiklikler, orijinal karakteri ve özünü koruyarak yapılmalıdır. Böylece, geçmişin mirası modern ihtiyaçlarla birleştirilirken, yapıda bir süreklilik ve bütünlük sağlanmış olur.

B. Konuya İlişkin Uluslararası ve Ulusal Belgeler ve Bildirgeler

1931 yılında yayınlanan Carta del Restauro ve Atina Tüzüğü'nden günümüze kadar, farklı dönemlerde ve farklı ülkelerde gerek ulusal (tüzüğü yayınlayan ülke özelinde), gerek uluslararası bildirgeler yeniden işlevlendirme konusunda bazı maddeler belirlemiştir. Tezin bölümünde yalnızca konuyla ilgili olan tüzük ve bildirgelerin yeniden işlevlendirme ve ek uygulamalarıyla ilgili olan maddeleri kronolojik olarak sıralanacaktır. İleriki bölümlerde belirlenecek olan kriterler listesi bu maddelerin kısıtlamalarıyla oluşturulacaktır ve seçilen örnekler dolaylı olarak bu maddelere göre değerlendirilmiş olacaklardır.

Bu bağlamda, söz konusu tüzük ve bildirgelerin her birinin, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve ek uygulamaları konusunda farklı yaklaşımlar sunduğu görülmektedir. Her dönemin kültürel, teknolojik ve sosyal dinamikleri doğrultusunda şekillenen bu belgeler, tarihi yapıların korunması ile yeni ihtiyaçlara cevap verebilmesi arasındaki dengeyi kurmayı amaçlamaktadır. Bu süreçte, kimi belgeler estetik bütünlüğü ve tarihi kimliği önceliklendirirken, kimi belgeler ise çağdaş mimari yorumlara ve teknolojik yeniliklere daha fazla esneklik tanımıştır. Bu farklılıklar, ele alınan örneklerin değerlendirilmesinde dikkate alınacak ve yeniden işlevlendirme süreçlerinin hangi bağlamlarda ve hangi sınırlar çerçevesinde ele alındığı incelenecektir.

Tez konusuyla alakalı olan; 1931 yılındaki Carta del Restauro ve Atina Tüzüğü, 1964 yılındaki Venedik Tüzüğü, 1975 yılındaki Amsterdam Bildirgesi, 1982 yılındaki Quebec Tüzüğü, 1983 yılındaki Appleton Tüzüğü, 1987 yılındaki Washington Tüzüğü, 1999 yılındaki Icomos Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, 2010 yılındaki Yeni Zelanda Tüzüğü, 2011 yılındaki Dublin İlkeleri, 2011 yılındaki Valetta İlkeleri, 2013 yılındaki Burra Tüzüğü ve 2013 yılındaki ICOMOS Türkiye: Mimari Mirası Koruma Bildirgesi olmak üzere toplam olarak 13 bildirge içerisinde konuya ilişkin maddeler ve tanımlamalar tespit edilmiştir.

Bu bildirgelerin maddeleri aşağıdaki gibidir:

1. 1931 – Carta del Restauro

1	Herşeyden önce, anıta, çökme ve aşınmalardan ötürü kaybettiği dayanıklılığı ve zamana karşı direnme gücünü yeniden kazandırmaya yönelik sürekli bakım ve sağlamlaştırma çabalarına önem verilmesi gerekir.	
2	Sanatsal nedenler veya mimari bütünlük sağlama kaygısından kaynaklanan restorasyon sorunları tarihi ilke ve ölçütlerle sıkı sıkıya bağlıdır; bir anıtın bütünlüğü birtakım varsayımlara değil, anıtın sağladığı kesin verilere ve büyük ölçüde anıtın özgün öğelerine dayandığı takdirde gündeme gelebilir.	
3	Artık kullanılmayan ve geçmiş uygarlıklara ait anıtlarda, örneğin antik dönem eserlerinde, her tür bütünlemeden kaçınılmalıdır. Böyle yapılarda ancak anastilosis, yani kalıntının genel çizgilerini ortaya çıkarmak ve korunmasını sağlamak amacıyla, mümkün olan en az ek ve nötr malzeme ile dağılmış parçaların birleştirilmesi işlemi söz konusu olabilir.	X
4	Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara, yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uyarlamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanır verilmesi kabul edilebilir.	X
5	Hangi döneme ait olursa olsun, sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır, üslup birliği veya yapıyı ilk tasarımına döndürme kaygısıyla bu öğelerden bazılarının dışlanması yönelik bir tutum kabul edilemez. Ancak pencere ve kolonatlara sonradan yapılmış dolgular gibi, önemsiz ve anlamı olmayan, gereksiz değişikliklere neden olan kısımlar ortadan kaldırılabilir. Bunlarla ilgili değerlendirme ve ortadan kaldırma kararları sağlıklı temellere dayanmalı; yalnız restorasyon projesi müellifinin kişisel görüşüne bırakılmamalıdır.	X
6	Anıta ve geçirdiği dönemlere olduğu kadar çevresine de saygılı olunmalıdır. Anıtın çevresindeki yapılar yıkılarak uygunsuz bir biçimde yalnız bırakılmasına veya çevresinin niteliği, kütlesi, rengi, üslubu ile rahatsız edici yapılarla sarılmasına engel olunmalıdır.	
7	Eğer bir anıtı sağlamlaştırmak, kısmi veya tam olarak bütünlük sağlamak amacıyla, ya da yeniden kullanım nedeniyle ekler yapılması gerekirse, uyulması gereken temel koşul yeni öğelerin en azda tutulmaları, yalın ve yapısal düzeni yansıtır karakterde olmalarıdır benzer üslupta bir ek ancak yapının mevcut çizgilerini devam ettirmek ve bezemeden arınmış geometrik anlatımlar söz konusu olduğunda kabul edilebilir.	
8	Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveye sınırlandırılarak, ya da damga veya yazı ile belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır.	X
9	Bir anıtın taşıyıcı sistemini güçlendirmek veya kütlesini bütünlük için eski yapı yöntemleriyle amaca ulaşılmazsa, çağdaş tekniklerin kullanılması uygun olabilir. Aynı biçimde, basit ya da karmaşık tüm yıpranmış strüktürleri ayakta tutabilmek için çeşitli bilimlerin katkıda bulunmaya çağırılması gerekir. Böylece bilime dayanmayan yöntemler yerlerini bilimsel olanlara bırakmak zorundadır.	
10	Antik eserlerin gün ışığına çıkarıldığı kazı ve araştırmalarda, topraktan çıkan kalıntıların düzenlenmesi ve in-situ bırakılacak olan sanat eserlerinin sürekli olarak korunması çabalarını kapsayan “kurtarma” çalışması derhal ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmelidir.	
11	Kazılarda olduğu gibi, anıtların restorasyonunda da önemli koşullardan biri, çalışmalar sırasında bir günlük tutularak çizim ve fotoğraflarla sağlıklı bir belgeleme yapılmasıdır. Böylece anıtın biçim ve strüktürüne ilişkin bütün ayrıntılar, bütünlük, temizleme ve yenilemenin bütün aşamaları kalıcı ve güvenli olarak kaydedilmiş olur.	

2. 1933 – Atina Tüzüğü (Tarihi Miras Bölümü)

NOT: Bu tüzükte yer alan Tarihi Miras bölümü madde 65, 66, 67, 68, 69 ve 70’i kapsamaktadır.

65	Tek bina ya da bina grupları halindeki güzel mimari, yıkımdan korunmalıdır.	
66	Binaların korunma sebepleri sabık bir kültürü ifade etmeleri ve var olmalarının kamu yararına olması olmalıdır.	
67	Ancak bu binaların korunmaları insanların sağlıksız koşullarda yaşamasını gerektirmemelidir.	
68	Eğer bu binaların mevcut konumu gelişimi engelliyorsa, ana akış yollarını değiştirmek ve hatta mevcut merkezi bölgeleri değiştirmek gibi radikal önlemlere başvurulabilir – ki bu genellikle imkansız olarak görülen bir şeydir.	
69	Tarihi anıtların çevresindeki gecekonduların yıkılması yeni açık alanlar yaratılmasına imkan sunmaktadır.	X
70	Estetik kaygısıyla geçmişteki bina tiplerinin tarihi alanlardaki yeni yapılara uygulanması yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Bu alışkanlığın devam ettirilmesine ya da edinilmesine hiçbir şekilde müsamaha gösterilmemelidir.	X

3. 1964 – Venedik Tüzüğü

1	Tarihi anıt kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnız büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanla kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de kapsar.	
2	Anıtların korunması ve onarımı için, mimari mirasın incelenmesine ve korunmasına yardımcı olabilecek bütün bilim ve tekniklerden yararlanılmalıdır.	
3	Anıtların korunmasında ve onarılmasındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır.	
4	Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, sürekliliğinin sağlanmasıdır.	
5	Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.	X
6	Anıtların korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.	
7	Bir anıtın tanıklık ettiği tarihin ve içinde bulunduğu ortamın ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür varlığının tümünün, ya da bir parçasının başka bir yere taşınmasına – anıtın korunması bunu gerektirdiği, ya da çok önemli ulusal veya uluslararası çıkarların bulunduğu durumlar dışında – izin verilmemelidir.	
8	Anıtın tamamlayıcı öğeleri sayılan heykel, resim gibi süslemeler, ancak bunları korumanın başka çaresi yoksa yerlerinden kaldırılabilir.	
9	Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım kendine temel olarak aldığı özgün malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyonundan farkı anlaşılabilir ve gününün damgasını taşımalıdır.	
10	Geleneksel tekniklerin yetersiz kaldığı yerlerde, koruma ve inşaa için bilimsel verilerle ve deneylerle geçerliliği saptanmış herhangi çağdaş bir teknik kullanılarak anıt sağlanabilir.	
11	Anıta mal edilmiş farklı dönemlerin geçerli katkıları saygı görmelidir; zira onarımın amacı üslup birliği değildir. Bir anıt üst üste çeşitli dönemlerin izlerini taşıyorsa, alttaki dönemleri açığa çıkarmak ancak bazı özel durumlarda yok edilen malzemenin önemi azsa, açığa çıkarılan malzeme büyük tarihi, arkeolojik ya da estetik değer taşıyorsa ve korunma	

	durumu böyle bir davranışı gerekli gösterecek kadar iyi ise haklı çıkarılabilir.	
12	Eksik kısımlar tamamlanırken, bütünle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; fakat bu onarımın, aynı zamanda sanatsal ve tarihi tanıklığı yanlış bir biçimde yansıtmaması için, özgünden ayırt edilebilecek bir şekilde yapılması gereklidir.	
13	Eklemlere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir.	
14	Anıtın bulundukları yerler, bütünlüğün korunması, sağlıklı kılınıp, yaşanır şekilde ortaya konması için özel bir dikkat gerektirir. Böyle yerlerde yapılacak koruma ve onarım çalışmalarında, daha önceki maddelerde açıklanan ilkelerden esinlenmelidir.	
15	Kazılar 1956 yılında UNESCO tarafından kabul edilmiş arkeolojik kazılarda uygulanması istenilen uluslararası ilkelerle tanımlanan kararlara ve bilimsel standartlara uygun olarak yapılmalıdır.	
16	Bütün koruma, onarım ve kazı işlerinde her zaman çizim ve fotoğraflarla açıklık kazanmış çözüm getirici ve eleştirici raporlar halinde kesin belgeler hazırlanmalıdır.	

4. 1975 – Amsterdam Bildirgesi

1	Avrupa'nın mimarlık mirası, paha biçilmez kültürel değerinin yanı sıra, halklarına ortak tarihlerinin ve geleceklerinin bilincini aşılamaktadır. Bu nedenle yaşatılması çok önemlidir.	
2	Mimarlık mirası yalnız üstün nitelikli tek yapılan ve çevrelerini değil, tarihsel ve kültürel özelliği olan tüm kentsel ve kırsal alanları içerir.	
3	Bu hazineler tüm Avrupa halklarının ortak varlığı olduğundan, bu halklar ihmal, kasıtlı yıkım, düzensiz yeni yapılaşma ve aşırı trafik gibi gittikçe artan tehlikelere karşı, onları korumak için ortak bir sorumluluğa sahiptirler.	
4	Mimarlık ürünlerinin korunması marjinal bir sorun olarak değil, kent ve ülke planlamasının ana hedefi olarak ele alınmalıdır.	
5	En önemli planlama kararlarını alan yerel yetkililerin mimarlık mirasının korunmasında özel bir sorumluluğu vardır ve fikir ve bilgi alışverişi yaparak birbirlerine yardımcı olmalıdırlar.	
6	Eski alanların sağlıklılaştırılması olanak ölçüsünde, bölge sakinlerinin toplumsal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.	X
7	Gerekli yasal ve yönetsel önlemler tüm ülkelerde güçlendirilmeli ve daha etkin kılınmalıdır.	
8	Mimarlık veya tarih açısından önemli binaların ve yörelerin restorasyon, uygulama ve bakım giderlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak için yerel yönetimlere parasal yardım sağlanmalı, aynı biçimde özel mülk sahiplerine de parasal destek ve devletten yardım sunulmalıdır.	
9	Mimarlık mirası ancak, halk ve özellikle de genç kuşak onun değerini bilirse yaşayacaktır. Bu nedenle her düzeydeki eğitim programları bu konuya artan bir ilgi göstermek zorundadır.	
10	Kamunun ilgisini uyandırmaya yardımcı olacak uluslararası, ulusal ve yerel bağımsız örgütler yüreklendirilmelidir.	
11	Bugünün yeni yapıları yarının mirası olacağından, çağdaş mimarlığa yüksek kaliteli olması için her türlü çaba gösterilmelidir.	

5. 1982 – Quebec Tüzüğü

1	Quebec Vatandaşları Milli mirasın korunmasında önde gelen korumacılarıdır.	
2	Ulusal Miras Topluma ait bir hazinedir. Değerlidir ve yenilenemez.	
3	Ulusal miras bilgisi onun korunması için ön koşuldur.	
4	Ulusal miras, kamu alanında karşılıksız olarak tanınmalıdır.	
5	Ulusal mirasın korunması öncelikle devamlı bakımlarla sağlanmalıdır.	
6	Ulusal mirasa her alanda öncelik verilmelidir.	
7	Halk ulusal mirasın korunması ile ilgili alınacak her türlü karara katılmada yasal hakka sahiptir.	

8	Mirasımızın canlanması süreci, özgün kimliğinin, bütünlüğünün ve kültürel değerlerin korunması ve hatta geliştirilmesi amaçları ile uyumlu olmalıdır.	
9	Mirasımızın dinamik ve işlevsel karakterinin korunması, o mirasın bütünleşmiş parçası olan ve onun korunmasına ve canlılığına katkıda bulunan yerel sakinlerce sağlanır. Mirası kullanmada müze ve turistik merkezlerin yapay hayatındansa onu günlük hayata dahil etmeyi tercih etmeliyiz. Geleneksel uğraşlar tercih edilmelidir. Sakinlerin meşru amaçları ve ihtiyaçları mirasın kendine has kullanımından farklı bir kullanım kabul etmeyi gerektirse bile buna her durumda saygı duymalıyız. Başka bir deyişle yerel nüfusun yerleşik haklarına saygı duymayı teşvik etmek gereklidir. Yapıların, yerleşme işlevine diğer kullanım seçeneklerine göre öncelik verilmelidir.	X
10	Eğitim kurumlarımız herkesin ulusal mirasın korunmasında sorumluluk alması fikrini teşvik etmelidir.	

6. 1983 – Appleton Tüzüğü (C Bölümü, “İlkeler” (Principles)):

1	Mevcut dokuya saygı, koruma ve geliştirme faaliyetlerinin temelidir.	X
2	Koruma ve geliştirme süreci, tüm çıkarları tanımalı ve bir kaynağın incelenmesine ve korunmasına katkıda bulunabilecek tüm uzmanlık alanlarından yararlanmalıdır.	
3	Belirtilen ölçeklerde, seviyelerde ve faaliyetlerde müdahalede bulunurken, yapılaşmış çevrenin korunması ve geliştirilmesini destekleyen önlemler aşağıdaki ilkelere bağlı kalmalıdır:	
4	Koruma, stabilize etmeyi içerebilir; ancak mutlaka sürekli bir bakım programını içermelidir.	
5	En yüksek kültürel öneme sahip alanlar öncelikle birer eser olarak değerlendirilmelidir; bu alanlar kırılgan ve karmaşık tarihi anıtlar olarak korunmayı gerektirir.	
6	Yapılı çevrenin herhangi bir unsuru, tanıklık ettiği tarih ve yer aldığı bağlamdan ayrı düşünülemez. Dolayısıyla, tüm müdahaleler hem bütünü hem de parçaları ele almalıdır.	
7	Bir kaynağın yer değiştirilmesi veya sökülmesi, koruma başka yollarla sağlanmadığında ancak son çare olarak düşünülmelidir.	
8	Miras kaynaklarının geliştirilmesini destekleyen önlemler, kaldırma veya ekleme faaliyetlerini içerir.	
9	Bir yapı, orijinal olarak tasarlandığı amaç için kullanılmalıdır. Bu mümkün değilse, minimal değişiklik gerektiren uyumlu bir kullanım sağlamak için makul her çaba gösterilmelidir. Yeni kullanım değerlendirilirken mevcut ve orijinal geleneksel hareket ve yerleşim düzenlerine saygı duyulmalıdır.	X
10	Yeni kullanım veya gereklilikleri karşılamak için yeni hacimler, malzemeler ve yüzeyler gerekebilir. Bunlar, çağdaş fikirleri yansıtmalı ancak orijinalin ruhunu saygıyla geliştirmelidir.	X
11	Yalıtım, çevresel kontrol ve diğer servis sistemleri, mevcut ve geleneksel dengelere saygı gösterecek şekilde yükseltilmeli ve bozulma süreçlerini başlatmamalıdır.	

7. 1987 – Washington Tüzüğü:

1	Etkili olabilmek için, tarihi kentlerin ve diğer tarihi kentsel alanların korunması tutarlı ekonomik ve sosyal gelişme politikalarının ve her düzeydeki kent ve bölge planlamanın ayrılmaz bir parçası olmalıdır.	
2	Korunması istenen nitelikler kentin veya kentsel alanın tarihi karakteri ile bu karakteri oluşturan maddi ve tinsel bileşenlerdir.	
3	Koruma programının başarısı, kentlilerin katılımı ve görev almalarıyla mümkün olabilir; bu nedenle halkın katılımı desteklenmelidir. Tarihi kentlerin ve kentsel alanların korunması öncelikle orada yaşayanları ilgilendirir.	
4	Tarihi bir kentin veya kentsel alanın korunması sağduyu, sistemli yaklaşım ve disiplin gerektirir. Özel durumlarda çıkabilecek sorunlardan kaçınmak için katı yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.	
5	Tarihi kent ve kentsel alanların korunması için yapılacak planlama çalışmaları öncesinde disiplinlerarası araştırmalar yürütülmelidir. Koruma planları arkeoloji, tarih, mimarlık, teknikler, sosyoloji ve ekonomi bileşenlerini gözetmelidir.	
6	Koruma planı kabul edilinceye kadar, yapılması gerekli koruma uygulamaları bu tüzük ile Venedik Tüzüğü'nün ortaya koyduğu ilke ve amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.	

7	Sürekli bakım tarihi bir kentin ve kentsel alanların başarılı olarak korunmasının anahtarıdır.	
8	Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır.	X
9	Konutların iyileştirilmesi korumanın temel hedeflerinden biri olmalıdır.	
10	Yeni binalar yapılması gerektiğinde veya eskileri uyarlanırken , mevcut mekansal oluşum saygı görmeli, özellikle ölçek ve parsel boyutuna dikkat edilmelidir. Çevreye uyumlu çağdaş öğeler yöreyi zenginleştirebileceğinden, yeni tasarımlar engellenmemelidir.	X
11	Kentin veya tarihi alanın geçmişiyle ilgili bilgiler arkeolojik araştırmalarla geliştirilmeli ve kalıntılar uygun biçimde korunmalıdır.	
12	Tarihi bir kent veya kentsel alandaki trafik denetlenmeli, park alanları tarihi dokuyu veya çevresini zedelemeyecek şekilde düzenlenmelidir.	
13	Kent veya bölge planlarının öngördüğü yeni otoyollar, tarihi kente veya kentsel alana sokulmamalı, fakat tarihi kente ulaşımı kolaylaştırmalıdır.	
14	Kültür varlıklarının geleceğini ve içinde yaşayan halkın sağlığını güvenceye almak için tarihi kentler doğal afetler, hava kirliliği ve titreşim gibi zararlı etkenlerden korunmalıdır. Bir tarihi kenti veya kentsel alanı etkileyen doğal afetin cinsi ne olursa olsun, önlemler ve onarım müdahaleleri söz konusu yerin özelliğine göre tasarlanmalıdır.	
15	Halkın katılımını sağlamak ve katkıları yüreklendirmek için, okul yaşındaki çocuklardan başlayarak, bütün kentlileri bilgilendiren bir program hazırlanmalıdır.	
16	Koruma ile ilgili bütün meslekler için uzmanlık eğitimi sunulmalıdır.	

8. 1999 – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü / Meksika:

1	Geleneksel çevrenin korunması çok disiplinli bir uzman ekip tarafından , değişim ve gelişmenin kaçınılmaz olduğu kabul edilerek ve toplumun kültürel kimliğine saygı gösterilerek yürütülmelidir.	
2	Geleneksel yapılara, yapı gruplarına ve yerleşmelere yapılacak çağdaş müdahaleler onların kültürel değerlerine ve geleneksel karakterlerine saygı göstermelidir.	X
3	Geleneksel mimarlık ender olarak tek yapılarla temsil edilebilir; bu mirası daha iyi yaşatmanın yolu değişik bölgelerin özelliklerini yansıtan yapı gruplarını ve yerleşmeleri bakım ve onarımla korumaktır.	
4	Geleneksel mimarlık kültürel peyzajın temel bileşenidir ve koruma yaklaşımları geliştirilirken bu ilişki dikkate alınmalıdır.	
5	Geleneksel miras yalnız somut biçimler, kütleler, strüktürler ve mekanlardan oluşmaz, bunların kullanılış ve algılanış biçimlerini, gelenekleri ve onlara bağlı elle tutulamayan ilişkileri de kapsar.	

9. 2010 – Yeni Zelanda Tüzüğü (“Koruma Amacı ve Prensipleri Bölümleri)

1	Korumanın amacı, kültürel miras değeri taşıyan yerlerin bakımını sağlamaktır.	
2	Bir yerin korunması, hem somut hem de soyut tüm kültürel miras değerlerinin anlaşılmasına ve takdir edilmesine dayanmalıdır.	
3	Yerli kültürel miras, kimliği şekillendirir ve refahı artırır; günümüz için özel kültürel anlamlar ve değerler taşır ve geçmişteki nesillerle bağlantılar kurar.	
4	Koruma, önceden belgelenmiş bir değerlendirme ve planlamaya tabi olmalıdır.	
5	Koruma, bir yerin özgünlüğünü ve bütünlüğünü korur ve ortaya çıkarır; aynı zamanda, kültürel miras değerine ait dokunun veya kanıtın mümkün	

	olan en az kaybını içerir.	
6	Kültürel miras değeri taşıyan bir yerde yapılan çalışmalar, koruma ve bu tüzüğün ilkeleriyle tutarlı olacak şekilde en az müdahaleyi içermelidir.	X
7	Bir yerin fiziksel incelenmesi, başka hiçbir kaynaktan elde edilemeyecek birincil kanıtlar sağlar.	
8	Kültürel miras değeri taşıyan bir yerin korunması genellikle o yerin faydalı bir amaç için hizmet etmesiyle kolaylaştırılır.	
9	Bir yerin çevresi, kültürel miras değerinin ayrılmaz bir parçasıysa, bu çevre yerin kendisiyle birlikte korunmalıdır.	
10	Kültürel miras değeri taşıyan bir yapı veya unsurun, bulunduğu yer, alan, sınırları ve çevresiyle olan sürekli bağlantısı, özgünlüğü ve bütünlüğü için esastır.	
11	Bir yerin kültürel miras değeri ve önemi ile korumanın tüm yönleri, mevcut ve gelecek nesillerin erişimini sağlamak için tam olarak belgelenmelidir.	
12	Bir yerin dokusunun sunduğu kanıtlar, sistematik araştırma, kayıt ve analiz yoluyla belirlenmeli ve anlaşılmalıdır.	
13	Bir yerin kültürel miras değerinin ayrılmaz bir parçası olan sabit eşyalar, donanımlar ve içerikler, yerle birlikte korunmalı ve muhafaza edilmelidir.	

10. 2011 – Dublin İlkeleri

1	Endüstri mirası sitler, yapılar, kompleksler, alanlar ve peyzajlar yanında, onlarla ilgili makineler, eski veya devam eden sanayi süreçleri, hammadelerin çıkarılması, ürüne dönüştürülmesi ve ilgili enerji ve taşıma altyapıları hakkında veri sağlayan nesneler veya belgelerden oluşmaktadır.	
2	Endüstri mirası alanları amaçları, tanımları ve zaman içindeki evrimleri bakımından çok çeşitlidirler.	
3	Sanayi yapılarının, sitlerinin, peyzajlarının ve ilgili makinelerinin, donanımının, kayıtlarının veya somut olmayan yönlerinin araştırılması, belgelenmesi onların saptanması, korunması ve kültür mirası olarak anlam ve değerlerinin takdir edilmesi için gereklidir.	
4	Koruma ve yönetim için bütünleşik bir temel oluşturabilmek için, endüstri mirasının korunması ve belgelenmesine yönelik araştırmalar onların tarihi, teknolojik ve sosyo-ekonomik boyutlarını dikkate almalıdır.	
5	Endüstri mirası alan ve yapılarının önemini anlamak için bulundukları alanın, bölgenin veya ülkenin sanayi ve sosyo-ekonomik tarihi ve dünyanın diğer bölgeleriyle olan ilişkisi hakkında ayrıntılı bilgiye gerek vardır.	
6	Endüstri mirası sit ve yapılarının arşiv kayıtları ve içlerindeki makinelerle birlikte korunması için uygun yaklaşımlar, yasal ve yönetsel önlemler alınmalı ve uygulanmalıdır.	
7	Yapıların, sitlerin, alan ve peyzajların, çevrelerinin ve ilgili nesnelerin, belgelerin, çizimlerin, arşivlerin veya somut olmayan mirasın bütünleşik yönetim envanterleri, listeleri hazırlanmalı ve bunlar etkili yönetim-konservasyon politikaları ile koruma önlemlerinin parçası olarak kullanılmalıdır.	
8	Kültür mirası değeri olan aktif endüstri mirası yapıları ve sitlerinde süregelen kullanımlar kültürel değerlerin yaşatılması veya fiziksel ve ekonomik sürdürülebilirlik için yeterli koşulları sağlayabilir.	
9	Endüstri mirası yapıları ve alanları için bütünlük veya işlevsel bütünlük çok önemlidir; bu nedenle koruma önlemleri yalnız binalara değil, iç donanımlarına da yönelik olmalıdır.	
10	Endüstri mirası yapılarını, sitlerini, alanlarını ve peyzajlarını korumak ve sürekli bakımlarını yapmak – Endüstri mirası alanları ve yapılarının sürdürülebilir biçimde korunması için en uygun yol özgün kullanımlarının sürdürülmesi veya uygun yeni kullanımlar bulunmasıdır. Yeni kullanımlar sitin ilginç özelliklerine, donanımına, ulaşım ve etkinlik dağılımı özelliklerine saygı göstermelidir. Endüstri mirası alan ve yapılarının sürdürülebilir kullanımının yönetiminde kültür mirası değerinin dikkate alınması ve saygı	X

	görmesi için uzman katkısına gerek vardır. Fiziksel müdahaleler söz konusu olduğunda, imar yönetmelikleri, risk azaltma gerekleri, çevresel ve endüstriyel düzenlemeler ile diğer standartlar, endüstri yapısının kültürel miras boyutu dikkate alınarak, duruma göre uyarlanmalıdır.	
11	Müdahaleler mümkün olduğunca geri dönüşebilir olmalı, yapının yaşına, önemli izlere ve işaretlere saygı gösterilmelidir.	X
12	Endüstri mirası alan ve yapılarının terk, işlev değişikliği ve/veya uyarlaması söz konusu olduğunda, bileşenlerin yıkımı ve malzemelerin taşınması dahil tüm işlemler, örneğin bileşenlerin yıkımı, makinelerin sökümü, kayıt altına alınmalıdır.	
13	Endüstri mirası çok yönlü özellikleri ile anlatılması gereken bir bilgi kaynağıdır. Yerel, ulusal ve uluslararası tarih konularında önemli bilgiler sağlar; kültürel etkileşimlerin zaman içindeki gelişimlerini açıklar.	
14	Endüstri mirası hakkında bilinçlenmeyi artırmak ve bu mirasın çağdaş toplumlar için anlamını tüm zenginliğiyle kavratmak için aktif endüstri mirası alanlarına ziyaretler programlamak, üretim işlemlerinin yanı sıra, onlarla ilgili somut olmayan mirası, hikayelerini, tarihini, makinelerini ve endüstriyel üretim süreçlerini sunmak için düzenlemeler yapmak, sanayi veya kent müzeleri kurmak, yorum merkezleri, sergiler düzenlemek, yayın yapmak, rotalar oluşturmak ve sürdürmek gerekir.	

11. 2011 – Valetta İlkeleri

4 Numaralı “Öneriler ve Stratejiler” bölümünden alınmıştır.

1	a / Korunacak öğeler: 1. Tarihi kentlerin tüm somut ve soyut öğelerinin niteliği ve tutarlılığı ile ifade edilen özgünlük ve bütünlükleri. 2. Sit bütünü ile onu oluşturan bileşenler, sitin bağlamı ve bu bağlamı oluşturan parçalar arasındaki ilişkiler, 3. Sosyal doku; kültürel çeşitlilik, 4. Yenilenemez kaynaklar; boşa harcamaların en aza indirgenmesi; yeniden kullanım ve dönüşümlerin teşviki.	
2	b / Yeni işlevler: Yeni etkinlikler geleneksel faaliyetlerin ve yerel halkın geçimini sağlayan işleri engellememelidir. Böylece, bu bağlamdaki en önemli öğelerden bazıları, tarihi kültürel çeşitlilik ve çoğulculuk korunabilir. Yeni bir etkinlik getirilmeden önce, ondan yararlanacak olanların sayısının, kullanım süresinin, mevcut işlevlerle uyumunun ve geleneksel yerel faaliyetlere etkisinin ne olacağının değerlendirilmesi gerekir. Yeni işlevler tarihi kentin ünik ve yenilenemez bir ekosistem olduğu düşüncesine koşut olarak, sürdürülebilirlik gelişme ihtiyacını da karşılamalıdır.	X
3	c / Çağdaş mimarlık: Yeni binalar yapmak, veya eskilerini uyarlamak gerektiğinde, çağdaş mimari kentsel çevrenin tümüyle ve tarihi kentin mevcut mekansal oluşumu ile ahenk içinde olmalıdır. Çağdaş mimarlık alanın ölçeğine saygı göstermeli; mevcut mimari ve çevredeki gelişme eğilimleriyle net bir ilişki kurmalıdır.	
4	d / Kamusal alan: Tarihi kentlerdeki kamusal alanlar yalnız dolaşıma ayrılan yerler değildir; aynı zamanda düşünme, öğrenme ve kentten zevk alma mekanlarıdır. Tasarımı, düzenlemeleri, kullanılan sokak mobilyaları, yönetimi, karakterini ve güzelliğini korumalı ve sosyal iletişime adanmış bir kamusal alan olarak kullanımını desteklemelidir.	
5	e / Hizmetler ve değişiklikler: Tarihi kentleri korumaya yönelik kentsel planlama çalışmalarında, alanda oturanların gereksindiği hizmetler dikkate alınmalıdır.	
6	f / Devingenlik: Çoğu tarihi kent ve kentsel alan yayalar ve yavaş ulaşım türleri için tasarlanmıştır. Zamanla bu yerlerin motorlu taşıtlar tarafından işgal edilmesi bozulmalara neden olmuştur. Aynı zamanda yaşam kalitesi kötüleşmiştir.	
7	g / Turizm: Turizm tarihi kentlerin ve kentsel alanların gelişmesinde ve canlandırılmasında olumlu bir rol oynayabilir. Turizmin tarihi kentlerde gelişmesi, anıtların ve açık alanların iyileştirilmesi; yerel toplumun kimliğine ve geleneksel etkinliklerine saygı ve destek; bölgesel ve çevresel karakterin korunması üzerine kurulmalıdır. Turizm etkinliği yerel halkın günlük yaşamına saygı göstermeli, müdahale etmemelidir.	
8	h / Riskler: Koruma planları risklere hazırlık konusunda kapasite gelişimine, çevre yönetimi ile sürdürülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına olanak sağlamaktadır.	

9	i / Enerji tasarrufu: Tarihi kentlerde ve kentsel alanlarda yapılacak tüm müdahaleler, kültür mirasının özelliklerine saygı göstermenin yanı sıra, enerji verimliliğini arttırmayı, kirleticileri azaltmayı hedeflemelidir.	
10	j / Katılım: Tarihi kentsel alanlardaki planlama, tüm paydaşları içine alan, katılımcı bir süreç olmalıdır.	
11	k / Koruma Planı: Bir yerin gelişimini engellemeden kimliğini korumak için hazırlanan Koruma planı, somut ve soyut öğeleri kapsar.	

12. 2013 – Burra Tüzüğü

Ana maddeler ele alınmış, alt maddeleri eklenmemiştir.

1	Tanımlar yapılmalıdır: Kültürel mirasın korunmasına yönelik tüm kavramlar açıkça tanımlanmalı ve anlaşılabilir hale getirilmelidir. Bu, koruma sürecinin temellerini doğru şekilde atmak için önemlidir.	
2	Koruma ilkeleri belirlenmelidir: Kültürel mirasın korunması için esas alınacak ilkeler açıkça belirlenmeli ve bu ilkeler, mirasın özgünlüğü ve kimliği ile uyumlu olmalıdır.	
3	Koruma süreci izlenmelidir: Mirasın korunması için belirli bir süreç oluşturulmalı, bu süreç alanın detaylı bir şekilde değerlendirilmesini, korunması gereken unsurların belirlenmesini ve uygulanacak müdahalelerin planlanmasını içermelidir.	
4	Uyumlu eklentiler yapılmalıdır: Tarihi yapılara ek yapılacak modern eklentiler, mevcut yapının özgünlüğünü ve kimliğini bozmamalı, bunlar uyumlu ve dengeli bir şekilde tasarlanmalıdır.	X
5	Değerlendirme ve izleme yapılmalıdır: Kültürel miras projeleri düzenli olarak değerlendirilip izlenmeli, yapılan her müdahale ve koruma faaliyeti titizlikle izlenmelidir.	
6	Toplum katılımı sağlanmalıdır: Mirasın korunması sürecine yerel halk, uzmanlar ve diğer paydaşlar dahil edilmeli, karar alma süreçlerinde herkesin görüşleri dikkate alınmalıdır.	

13. 2013 – ICOMOS Türkiye - Mimari Mirası Koruma Bildirgesi

Ana maddeler ele alınmış, alt maddeleri eklenmemiştir.

1	Mimari mirasın değeri tanımlanmalıdır: Tarihi ve kültürel öneme sahip her yapı, özgünlüğü, estetik değeri ve tarihi bağlamı açısından detaylı bir şekilde değerlendirilerek değerleri açıkça tanımlanmalıdır.	
2	Koruma stratejileri geliştirilmelidir: Mimari mirasın korunması için uzun vadeli, sürdürülebilir ve yerel bağlama uygun koruma stratejileri geliştirilmelidir. Bu stratejiler, yapının gelecekteki nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılmasını sağlamalıdır.	
3	Restorasyon ve müdahale süreci dikkatlice planlanmalıdır: Tarihi yapıya yapılacak her türlü restorasyon veya müdahale, yapının özgün karakterini bozmadan, modern ihtiyaçlarla uyumlu şekilde yapılmalıdır. Müdahalelerin minimumda tutulması ve gerekli olduğunda bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.	
4	Uyumlu ve özgün eklemeler yapılmalıdır: Mimari mirasa yapılacak eklentiler, mevcut yapının ruhunu ve kimliğini yansıtmalı, tarihi dokuyu bozacak şekilde tasarlanıp inşa edilmemelidir. Eklemeler, özgün yapıyı tamamlayıcı ve simgesel bir değer taşımalıdır.	X
5	Toplum katılımı teşvik edilmelidir: Mirasın korunması sürecine, yerel halk ve ilgili paydaşlar aktif şekilde dahil edilmelidir. Toplumun görüşleri alınmalı ve karar alma süreçlerinde katılım sağlanmalıdır.	
6	Koruma projeleri sürekli izlenmeli ve değerlendirilmeli: Yapılan her türlü müdahale ve koruma faaliyeti, belirlenen standartlar doğrultusunda sürekli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Böylece, yapıların korunma durumu düzenli aralıklarla gözden geçirilmelidir.	
7	Eğitim ve farkındalık artırılmalıdır: Mimari mirasın korunmasına yönelik toplumsal farkındalık yaratılmalı, bu alanda eğitimler düzenlenerek daha geniş kitlelerin bilinçlenmesi sağlanmalıdır.	

19. YÜZYIL - VIOLET LE DUC TARZI KORUMACI YAKLAŞIM	KATI YAKLAŞIMLAR
1931 – CARTA DEL RESTAURO ve ATİNA TÜZÜĞÜ	
1964 – VENEDİK TÜZÜĞÜ	ESNEMEYE BAŞLAYAN YAKLAŞIMLAR
1975 – AMSTERDAM BİLDİRGESİ	
1982 – QUEBEC TÜZÜĞÜ (DESCHAMBAULT DEKLARASYONU) 1983 – APPLETON TÜZÜĞÜ	
1987 – WASHINGTON TÜZÜĞÜ	ESNEK YAKLAŞIMLAR
1999 – ICOMOS GELENEKSEL MİMARİ MİRAS TÜZÜĞÜ / MEKSİKA	
2010 – YENİ ZELANDA TÜZÜĞÜ	
2011 – DUBLIN İLKELERİ 2011 – VALETTA İLKELERİ	
2013 – BURRA TÜZÜĞÜ	

Şekil 18. Bildirgelerin yaklaşımlarının yıllar içindeki değişimini özetleyen görsel (Velibeyoğlu)

C. Bölüm Sonucu

Tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi konusunda çeşitli bildirgeler ve tüzükler, zaman içinde bu önemli konuya dair çeşitli prensipler ve

yaklaşımlar geliştirmiştir. 1931 yılında yayımlanan Carta del Restauo ve Atina Tüzüğü, anıtsal yapıların özgünlüğünü korumaya yönelik net kurallar getirmiştir.

Bu belgelere göre, antik dönem eserlerinde mümkün olan en az müdahaleyle “anastilosis” yöntemi uygulanmalı ve yeni eklemeler net bir şekilde ayırt edilebilir olmalıdır. Özgün işlevinden çok uzaklaşmadan yeni kullanım verilmesi gerektiğini vurgulayan bu belgeler, tarihi dokunun korunmasına büyük önem atfetmiştir.

1964 Venedik Tüzüğü ve 1975 Amsterdam Bildirgesi, tarihi yapıların korunmasının sosyal amaçlarla kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Venedik Tüzüğü, anıtların toplumsal amaçlar için kullanılmasının korunmalarını kolaylaştıracaklarını belirtirken, Amsterdam Bildirgesi, eski yapıların çağdaş yaşamın gereklerine uyarlanmasının, kaynak tasarrufu ve toplumsal faydalar sağladığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, yapıların karakterini bozmadan yeni işlevler verilmesi gerektiği, bu süreçte sanatçı ve zanaatçılara olan ihtiyacın altı çizilmektedir.

Sonraki yıllarda yayımlanan Quebec Tüzüğü, Appleton Tüzüğü, Washington Tüzüğü, ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü ve diğere belgeler, tarihi yapıların yeniden kullanımı konusundaki prensipleri detaylandırmıştır. Bu tüzükler, yeni işlevlerin mevcut yapının karakteriyle uyumlu olmasını, minimum değişiklik gerektiren müdahalelerle adaptasyon sağlanmasını ve yerel toplulukların ihtiyaçlarına saygı gösterilmesini öne çıkarmaktadır.

Özellikle 2013 Burra Tüzüğü, uyarlama süreçlerinde kültürel mirasın önemine saygı duyulmasını ve mümkün olan en az müdahalenin yapılmasını şart koşmaktadır. Bu bütünsel yaklaşım, tarihi yapıların hem korunması hem de çağdaş yaşamla uyum içinde var olmalarının sağlanması için kritik öneme sahiptir.

Belirlenen maddeler, birbirini tamamlar ve destekler niteliktedir. İncelenen tüm uluslararası bildirge ve tüzüklerin standartlarına göre belirlenen tarihi çevrede yeni yapı kriterleri listesine ait sonucun aşağıdaki gibi olduğu tespit edilmiştir:

- **MADDE 1: Özgün İşlevin Korunması:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, tarihi yapının özgün işlevinin korunmasıyla başlar. Özgün işlev, yapının tarihsel ve kültürel kimliğini tanımlayan temel unsurdur. Çağdaş eklenti, bu işlevin sürdürülebilirliğini sağlamak için tasarlanmalı ve tarihi yapının işlevsel bütünlüğünü desteklemelidir. Örneğin, bir camiye eklenen ziyaretçi merkezi, ibadet işlevini kolaylaştırırken yapının tarihsel bağlamını güçlendirebilir.

Eğer özgün işlev artık sürdürülemiyorsa, çağdaş eklenti, yapıya yeni bir işlev kazandırmada anahtar rol oynar. Ancak bu işlev, yapının geçmişteki amacına ve kültürel bağlamına saygı duymalıdır. Bir Osmanlı hanının müze veya kültür merkezi olarak kullanılması bu prensibe uygundur, tamamen alakasız bir işleve dönüştürülmesi simbiyotik ilişkiyi zedeler. Özgün işlevin korunması, tarihi yapının hem fiziksel hem de işlevsel sürdürülebilirliğini güvence altına alır.

- **MADDE 2: Yeni Kullanıma Uygunluk:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yeni işlevlerin yapıya uygun şekilde entegre edilmesiyle güçlenir. Eğer tarihi yapının özgün işlevi sürdürülemiyorsa, yeni kullanımlar belirlenirken işlevlerin birbirleriyle uyumu kritik öneme sahiptir. Çağdaş eklenti, tarihi yapının fiziksel ve kültürel bağlamına zarar vermeden, yeni işlevlerin gerekliliklerini desteklemeli ve tarihi yapının karakterini tamamlayıcı bir rol üstlenmelidir.

Fonksiyonların uyumu, çağdaş eklentinin tarihi yapının mimari değerleriyle çatışmak yerine, bu değerleri zenginleştirilmesiyle sağlanır. Örneğin, bir kervansaraya eklenen modern bir sergi salonu, yapının ticaret ve toplumsal buluşma gibi geçmiş işlevlerini yeniden yorumlayarak uyumlu bir bütünlük sunabilir. Yeni kullanıma uygunluk, tarihi yapının işlevsel devamlılığını sağlayarak, hem geçmişe hem de çağdaş ihtiyaçlara cevap veren bir köprü oluşturur.

- **MADDE 3: Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin temel unsurlarından biri, yeni eklentinin formunun tarihi yapıyla bütünlük oluşturmaktır. Bu bütünlük, tasarım yaklaşımına bağlı olarak kontrast veya benzerlik yoluyla sağlanabilir. Eklenti, tarihi yapının mimari değerleriyle ya uyumlu bir şekilde harmanlanmalı ya da yapının özgün kimliğini destekleyen

belirgin bir kontrast sunmalıdır. Tasarımın bu yönde nasıl bir yol izleyeceği, projenin bağlamı, işlevi ve hedeflerine bağlıdır.

Her iki durumda da çağdaş eklenti, tarihi yapının bütünlüğünü ve karakterini gölgelememelidir. Form ve ölçek açısından eklenti, tarihi yapıyı domine etmek yerine, onun mimari özelliklerini öne çıkarmayı hedeflemelidir. Örneğin, bir Osmanlı kervansarayı için eklenen modern bir cam strüktür, hem yapının tarihsel dokusuna kontrast oluşturabilir hem de onun mimari detaylarını vurgulayarak bir bütünlük hissi yaratabilir. Böylece, eklenti hem yapının özgün değerlerine saygı duyar hem de çağdaş bir kimlik sunar.

- **MADDE 4: Minimal Müdahale:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkiyi sürdürülebilir kılmak için müdahaleler olabildiğince sınırlı tutulmalıdır. Minimal müdahale ilkesi, yapının fiziksel dokusuna, tarihsel bütünlüğüne ve mimari karakterine gereksiz müdahalelerden kaçınılmasını esas alır. Bu yaklaşım, tarihi yapının varlığını korurken, çağdaş eklentinin uyumlu bir şekilde entegre edilmesini sağlar.

Gerekli olmayan yapısal değişiklikler veya orijinal unsurların kaldırılması, tarihi yapının özgün değerlerine zarar verebilir. Bu nedenle çağdaş eklenti, tarihi yapının mevcut mimari ve işlevsel ihtiyaçlarını karşılarken yalnızca zorunlu durumlarda müdahaleyi gerektirmelidir. Örneğin, bir çağdaş eklentinin montajı sırasında mevcut taş duvarlara zarar verilmesi yerine, ek yapının bağımsız bir sistem olarak tasarlanması minimal müdahale ilkesine uygundur. Böylece, hem tarihi yapının fiziksel varlığı korunur hem de çağdaş eklenti ile dengeli bir ilişki kurulmuş olur.

- **MADDE 5: Uyumlu Kullanım:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki uyum, sadece fiziksel veya işlevsel bağlamda değil, aynı zamanda mekansal deneyim ve kullanıcı etkileşimi açısından da sağlanmalıdır. Uyumlu kullanım, tarihi yapının özgün kimliği ile çağdaş eklentinin sunduğu modern olanaklar arasında bir köprü kurarak, her iki unsuru da bir arada deneyimlenebilir hale getirir.

Bu bağlamda, çağdaş eklenti, tarihi yapının mekansal organizasyonunu tamamlayıcı bir rol üstlenmelidir. Örneğin, tarihi bir kütüphaneye eklenen çağdaş bir okuma alanı, yapının tarihsel atmosferine zarar vermeden kullanıcıların modern ihtiyaçlarını karşılayabilir. Aynı şekilde, bir tarihi meydana yer alan bir kervansaraya eklenen açık alan düzenlemesi, hem eski hem yeni mekanların birbirine akıcı bir şekilde bağlanmasını sağlayarak kullanıcı deneyimini zenginleştirebilir.

Uyumlu kullanım, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişkiyi sadece fiziksel bir uyumdan

öteye taşıyarak, yapının sosyal ve kültürel bağlamda daha geniş bir anlam kazanmasına olanak tanır. Bu, geçmişle günümüz arasında hem işlevsel hem de deneyimsel bir diyalog oluşturur.

● **MADDE 6: Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, modern ihtiyaçlara cevap veren işlevlerle geleneksel faaliyetlerin bir arada sürdürülebilmesiyle güçlenir. Bu madde, çağdaş eklentinin, tarihi yapının özgün karakterini destekleyerek, geleneksel faaliyetlerin devamını sağlayacak bir çözüm sunmasını amaçlar. Tarihi yapının geleneksel işlevleri tamamen devre dışı bırakılmadan, çağdaş ihtiyaçlarla dengeli bir şekilde harmanlanması esastır.

Bu yaklaşım, hem geçmişi hem de bugünü aynı mekanda buluşturarak, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişkiyi sosyal ve kültürel bir düzlemde daha anlamlı kılar. Böylece, geleneksel faaliyetler modern ihtiyaçlarla birlikte yaşamaya devam eder ve yapının kültürel zenginliği de artırılmış olur. Örneğin, bir Osmanlı çarşısına eklenen modern bir sergi alanı, geleneksel aktiviteleri destekler, aynı zamanda yapıyı çağdaş sanat ve kültürel etkinliklere açabilir.

● **MADDE 7: Kültürel Çeşitliliğin Korunması:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yapının barındırdığı farklı kültürel katmanların korunması ve bu katmanların bir arada yaşatılmasıyla zenginleşir. Kültürel çeşitliliğin korunması, tarihi yapının sadece fiziksel özelliklerini değil, aynı zamanda taşıdığı farklı kültürlere, toplumlara ve dönemlere ait izleri de sürdürülebilir hale getirmeyi amaçlar. Bu ilke, tarihi yapının çok katmanlı kimliğini bozmadan çağdaş bir bağlamda yeniden işlevlendirilmesini teşvik eder.

Çağdaş eklenti, bu kültürel çeşitliliği görünür ve deneyimlenebilir kılacak bir araç olmalıdır. Örneğin, hem Bizans hem de Osmanlı dönemine ait izler taşıyan bir yapıya eklenen modern bir sergi alanı, her iki dönemin mimari ve kültürel özelliklerini vurgulayabilir. Bu tür bir tasarım, tarihi yapının çok katmanlı yapısını bozmadan, farklı dönemlere ait izlerin bir arada sunulmasını sağlar.

● **MADDE 8: Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yapının bulunduğu bölgedeki yerel halkın ihtiyaçlarına saygı gösterilmesiyle güçlenir. Bu ilke, tarihi yapının korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sürecinde yerel halkın taleplerinin ve beklentilerinin dikkate alınmasını gerektirir. Yerel halkın tarihi yapıyla kurduğu duygusal ve kültürel bağlar, bu sürecin yönlendirici unsurlarından biri olmalıdır.

Çağdaş eklenti, yerel topluluğun günlük yaşamına katkıda bulunacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu, yalnızca yapının estetik veya işlevsel yönleriyle sınırlı kalmamalı, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve kültürel faydalar sağlamalıdır. Örneğin, bir tarihi çarşıya eklenen modern bir otopark veya pazar alanı, yerel halkın ekonomik faaliyetlerini destekleyerek yapının hem geçmiş hem de güncel işlevlerini birleştirebilir.

Çağdaş eklenti, yapının yerel halk için erişilebilir, işlevsel ve anlamlı bir mekan olmasını sağlamalıdır. Böylece, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişki, yerel topluluğun ihtiyaçlarına yanıt veren, dinamik ve sürdürülebilir bir bağ haline gelir.

• **MADDE 9: Sürdürülebilir Gelişme:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, çevresel, ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirlik ilkeleriyle şekillendirilmelidir. Sürdürülebilir gelişme, tarihi yapının korunması ve çağdaş eklentinin tasarımı sırasında doğal kaynakların verimli kullanımı, uzun vadeli ekonomik fayda ve sosyal denge sağlama hedeflerini bir araya getirir. Bu yaklaşım, hem geçmişin mirasını yaşatmayı hem de gelecek nesillere sürdürülebilir bir yapı bırakmayı amaçlar.

Çağdaş eklenti, çevreye duyarlı malzeme seçimleri, enerji verimli tasarım ve yapının karbon ayak izini azaltan teknolojilerle entegre edilmelidir. Örneğin, bir tarihi binaya eklenen çağdaş yapıda güneş panellerinin kullanılması, yapının enerji ihtiyacını karşılayarak çevresel sürdürülebilirliği artırabilir. Ayrıca, bu tür eklentiler tarihi yapının ekonomik olarak işlevselliğini devam ettirmesine de katkıda bulunmalıdır.

Sürdürülebilir gelişme, sadece çevresel faydalarla sınırlı kalmaz; aynı zamanda yerel topluluk için ekonomik ve sosyal değer yaratmayı da içerir.

• **MADDE 10: Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı:**

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, tasarımların insan ölçeğine uygun olmasıyla güçlenir. İnsan ölçeği, bir yapının boyutlarının, formlarının ve mekansal düzenlemelerinin insanlar tarafından kolayca algılanabilir ve kullanılabilir olmasını ifade eder. Tarihi yapılar, genellikle dönemlerinin insan merkezli tasarım anlayışını yansıtır.

Çağdaş eklenti, tarihi yapının ölçeğini ve mekansal karakterini domine etmemeli; aksine, insanın yapıyla kurduğu ilişkiyi kolaylaştıracak bir düzen sunmalıdır. Eklenti, tarihi binanın görsel ve fiziksel algısını gölgelememeli, bunun yerine yapıyı tamamlayan ve insan deneyimini zenginleştiren bir unsur olarak işlev görmelidir. Örneğin, bir tarihi meydanın çevresine eklenen çağdaş yapılar, meydanın açık ve davetkar niteliğini bozmayacak şekilde ölçeklendirilmelidir. Bu ilke, tarihi yapının sadece mimari değerlerini değil, aynı zamanda kullanıcılarla kurduğu duygusal ve fiziksel bağı da korumayı amaçlar.

Hazırlanan çizelge, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkiyi değerlendiren 10 maddenin uluslararası koruma prensipleriyle uyumunu açıkça göstermektedir. Bu çizelge, her bir maddenin dayandığı teorik altyapıyı ve uluslararası standartlara uygunluğunu ortaya koyarak kriterlerin evrensel geçerliliğini pekiştirmektedir. Maddelerin farklı uluslararası bildirgelerden ilham alarak şekillenmesi, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklentilerin tasarımında disiplinler arası bir yaklaşımla hareket edildiğini göstermektedir.

Özgün işlevin korunması, minimal müdahale ve bütünlük gibi ilkeler, tarihsel değerlerin fiziksel ve işlevsel sürdürülebilirliğini sağlama amacını taşıırken, kültürel çeşitlilik, yerel halkın ihtiyaçlarına saygı ve insan ölçeğine uygunluk gibi maddeler, sosyal bağlamın korunmasına yönelik vurgular sunar. Bu çizelgede, her maddenin uluslararası koruma ilkeleriyle ilişkilendirilmesi, önerilen kriterlerin sahada uygulanabilirliğini artırmakta ve tarihi yapıların çağdaş gereksinimlerle uyumlu bir şekilde yeniden değerlendirilmesi sürecinde bir yol haritası oluşturmayı amaçlamıştır.

Bu yaklaşım, tarihi yapıların sadece fiziksel olarak korunmasını değil, aynı zamanda onların kültürel, toplumsal ve ekonomik değerlerini sürdürülebilir bir şekilde geleceğe taşımayı hedefler. Çizelge, her bir maddenin yalnızca tasarımcılar ve koruma uzmanları için değil, aynı zamanda politikacılar, yerel yönetimler ve toplum için de işlevsel bir rehber olmasını sağlaması hedeflenmektedir. Bu bağlantılar, tarihi yapıların korunması sürecinde evrensel prensiplerin yerel bağlamlarla nasıl uyumlu hale getirilebileceğini somut bir şekilde ortaya koyar ve bu sürece teorik bir derinlik katar.

Yandaki çizelge, tarihi yapıların korunması, yeniden işlevlendirilmesi ve çağdaş müdahalelerle uyumlu bir şekilde geliştirilmesi konusunda uluslararası tüzük ve bildirgelerde belirtilen temel ilkeleri özetlemektedir (Çizelge 2). İlgili maddeler, özgün işlevin korunmasından minimal müdahaleye, sürdürülebilir gelişmeden yerel halkın ihtiyaçlarının gözetilmesine kadar geniş bir perspektifte ele alınmıştır.

Çizelge 1. Tespit edilen maddelerin koruma kriterleri ile ilişkisi

İlgili Maddeler		1 - Özgün İşlevin Korunması	2 - Yeni Kullanma Uygunluk	3 - Bütünlük ve Karakter	4 - Minimal Müdahale	5 - Uyumlu Kullanım	6 - Çag. İş. ve Gel. Faaliyetler	7 - Kült. Çeş. Korunması	8 - Yerel Halkın İhtiyaçları	9 - Sürdürülebilir Gelişme	10 - Mim. Mir. İnsan Ölçeği
Carta del Restauro	Artık kullanılmayan ve geçmiş uygarlıklara ait anıtlarda, örneğin antik dönem eserlerinde, her tür bütünlemeden kaçınılmalıdır. Böyle yapılarda ancak anastilosis, yani kalıntının genel çizgilerini ortaya çıkarmak ve korunmasını sağlamak amacıyla, mümkün olan en az ek ve nötr malzeme ile dağılmış parçaların birleştirilmesi işlemi söz konusu olabilir.				x						
	Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara, yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uyarlamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanır verilmesi kabul edilebilir.	x	x								
	Hangi döneme ait olursa olsun, sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır, üslup birliği veya yapıyı ilk tasarımına döndürme kaygısıyla bu öğelerden bazılarının dışlanmasına yönelik bir tutum kabul edilemez. Ancak pencere ve kolonatlara sonradan yapılmış dolgular gibi, önemsiz ve anlamı olmayan, gereksiz değişikliklere neden olan kısımlar ortadan kaldırılabilir. Bunlarla ilgili değerlendirme ve ortadan kaldırma kararları sağlıklı temellere dayanmalı; yalnız restorasyon projesi müellifinin kişisel görüşüne bırakılmamalıdır.			x							
Atina Tüzüğü	Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveye sınırlandırılarak, ya da damga veya yazıtlı belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır.				x						
	Tarihi anıtların çevresindeki gecekonduların yıkılması yeni açık alanlar yaratılmasına imkan sunmaktadır.								x	x	
	Estetik kaygısıyla geçmişteki bina tiplerinin tarihi alanlardaki yeni yapılara uygulanması yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Bu alışkanlığın devam ettirilmesine ya da edinilmesine hiçbir şekilde müsamaha gösterilmemelidir.			x							
Venedik Tüzüğü	Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.		x		x						

Çizelge 2. (devamı) Tespit edilen maddelerin koruma kriterleri ile ilişkisi

İlgili Maddeler		1 - Özgün İşlevin Korunması	2 - Yeni Kullanıma Uygunluk	3 - Bütünlük ve Karakter	4 - Minimal Müdahale	5 - Uyumlu Kullanım	6 - Çağ. İş. ve Gel. Faaliyetler	7 - Kült. Çeş. Korunması	8 - Yerel Halkın İhtiyaçları	9 - Sürdürülebilir Gelişme	10 - Mim. Mir. İnsan Ölçeği
Amsterdam Bildirgesi	Eski alanların sağlıklılaştırılması olarak ölçüsünde, bölge sakinlerinin toplumsal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.										
Quebec Tüzüğü	Mirasımızın dinamik ve işlevsel karakterinin korunması, o mirasın bütünleşmiş parçası olan ve onun korunmasına ve canlılığına katkıda bulunan yerel sakinlerce sağlanır. Mirası kullanmada müze ve turistik merkezlerin yapay hayatındansa onu günlük hayata dahil etmeyi tercih etmeliyiz. Geleneksel uğraşlar tercih edilmelidir. Sakinlerin meşru amaçları ve ihtiyaçları mirasın kendine has kullanımından farklı bir kullanım kabul etmeyi gerektirse bile buna her durumda saygı duymalıyız. Mevcut dokuya saygı, koruma ve geliştirme faaliyetlerinin temelidir.						x			x	
Appleton Tüzüğü	Bir yapı, orijinal olarak tasarlandığı amaç için kullanılmalıdır. Bu mümkün değilse, minimal değişiklik gerektiren uyumlu bir kullanım sağlamak için makul her çaba gösterilmelidir. Yeni kullanım değerlendirilirken mevcut ve orijinal geleneksel hareket ve yerleşim düzenlerine saygı duyulmalıdır.	x	x					x			x
Washington Tüzüğü	Yeni kullanım veya gereklilikleri karşılamak için yeni hacimler, malzemeler ve yüzeyler gerekebilir. Bunlar, çağdaş fikirleri yansıtmalı ancak orijinalin ruhunu saygıyla geliştirmelidir. Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır. Yeni binalar yapılması gerektiğinde veya eskileri uyarlanırken, mevcut mekansal oluşum saygı görmeli, özellikle ölçek ve parsel boyutuna dikkat edilmelidir. Çevreye uyumlu çağdaş öğeler yöreyi zenginleştirebileceğinden, yeni tasarımlar engellenmemelidir.			x		x	x				
ICOMOS Meksika	Geleneksel yapılara, yapı guruplarına ve yerleşmelere yapılacak çağdaş müdahaleler onların kültürel değerlerine ve geleneksel karakterlerine saygı göstermelidir.			x							

Çizelge 2. (devamı) Tespit edilen maddelerin koruma kriterleri ile ilişkisi

İlgili Maddeler		1 - Özgün İşlevin Korunması	2 - Yeni Kullanıma Uygunluk	3 - Bütünlük ve Karakter	4 - Minimal Müdahale	5 - Uyumlu Kullanım	6 – Çağ. İş. ve Gel. Faaliyetler	7 – Kült. Çeş. Korunması	8 - Yerel Halkın İhtiyaçları	9 - Sürdürülebilir Gelişme	10 – Mim. Mir. İnsan Ölçeği
Y. Zelandada Tüzüğü	Kültürel miras değeri taşıyan bir yerde yapılan çalışmalar, koruma ve bu tüzüğün ilkeleriyle tutarlı olacak şekilde en az müdahaleyi içermelidir.				x						
Dublin İlkeleri	Endüstri mirası yapılarını, sitlerini, alanlarını ve peyzajlarını korumak ve sürekli bakımlarını yapmak – Endüstri mirası alanları ve yapılarının sürdürülebilir biçimde korunması için en uygun yol özgün kullanımlarının sürdürülmesi veya uygun yeni kullanımlar bulunmasıdır. Yeni kullanımlar sitin ilginç özelliklerine, donanımına, ulaşım ve etkinlik dağılımı özelliklerine saygı göstermelidir. Müdahaleler mümkün olduğunca geri dönüşebilir olmalı, yapının yaşına, önemli izlere ve işaretlere saygı gösterilmelidir. b / Yeni işlevler: Yeni etkinlikler geleneksel faaliyetlerin ve yerel halkın geçimini sağlayan işleri engellememelidir. Böylece, bu bağlamdaki en önemli öğelerden bazıları, tarihi kültürel çeşitlilik ve çoğulculuk korunabilir. Yeni bir etkinlik getirilmeden önce, ondan yararlanacak olanların sayısının, kullanım süresinin, mevcut işlevlerle uyumunun ve geleneksel yerel faaliyetlere etkisinin ne olacağının değerlendirilmesi gerekir.				x		x			x	
Valetta İlkeleri								x			

IV. TARİHİ YAPI – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK İLİŞKİ VE TİPOLOJİLER

Bu bölüm, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkilere odaklanmaktadır. Simbiyotik mimari, geçmişin mimari mirasını korurken, bu mirası çağdaş tasarım ve işlevsel ihtiyaçlarla uyumlu bir şekilde yeniden şekillendirmeyi amaçlar. Tarihi yapılar, tarihsel, kültürel ve estetik açıdan büyük bir öneme sahipken, çağdaş eklentiler ise modern yaşamın gereksinimlerini karşılamayı hedefler. Bu bağlamda, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki ilişki, yalnızca yapısal bir bütünleşme değil, aynı zamanda estetik, fonksiyonel ve kültürel bir entegrasyon süreci olarak ele alınmaktadır. Bu bölümde, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkilerin nasıl şekillendiği ve bu ilişkinin tarihsel mirasın korunması, modern işlevselliğin sağlanması ve sürdürülebilirliğin artırılması açısından nasıl bir fayda sağladığı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Bölümde, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki ilişki, çeşitli tipolojiler üzerinden ele alınmaktadır. İlişkisel tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki fiziksel ve kavramsal ilişkilerin nasıl yapılandığını, yapılar arasındaki mesafe, bağ ve entegrasyon düzeylerini tanımlamaktadır. Bu tipolojiler, yapılar arasındaki fiziksel bağlantıların görsel ve işlevsel açıdan nasıl bir etkileşim yarattığını ortaya koyar. Ayrıca, pozisyonel tipolojiler ve bağlantısal tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki mekansal düzenlemelerin ve bağlantı elemanlarının rolünü inceler. Bu tipolojiler, tasarımdaki esneklik ve çeşitliliği sağlayarak, her iki yapının kimliğini ve karakterini koruyarak, aynı zamanda çağdaş işlevleri nasıl en iyi şekilde entegre edebileceğimizi göstermektedir.

Bölümde ayrıca, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişki türlerinin, mekansal sirkülasyon, kullanıcı yoğunluğu ve kullanım zamanları gibi faktörler üzerinden nasıl bir etkileşim yarattığına da değinilmektedir. Bu ilişkilerin mekansal ve zamansal etkileri, yapının işlevselliğini ve kullanıcı

deneyimini optimize etmek amacıyla incelenmektedir. Tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkinin, çevresel, sosyo-ekonomik ve kültürel getiriler sağladığı da ele alınmıştır. Bu getiriler, hem yapıların korunmasına hem de toplumsal değerlerin güçlendirilmesine katkı sağlar. Sonuç olarak, bu bölümde, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişki, tasarım süreçlerinin ve tipolojilerinin yanı sıra, bu ilişkilerin çevresel, kültürel ve ekonomik açılardan nasıl faydalar sağladığı kapsamlı bir şekilde tartışılacaktır.

A. Tarihi Yapı – Çağdaş Eklenti Arasındaki Simbiyotik İlişki

Tarihi bir binayla çağdaş bir eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, eski ile yeninin harmonik bir bağlantı oluşturma amaçlı bir tasarım yaklaşımıdır (Feilden, 2003). Simbiyotik mimaride çağdaş eklenti, tarihi binayı tamamlayarak, karakterini ve önemini saygı gösterirken, işlevselliğini ve kullanılabilirliğini artırır. Simbiyotik ilişki, tarihi binanın orijinal dokusunun korunması ile mevcut taleplere cevap veren çağdaş müdahalelerin dengeli bir şekilde bir arada bulunmasını gerektirir.

Tarihi bir binayla çağdaş bir eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin birçok faydası vardır. İlk olarak, tarihi binanın kültürel mirasını korumayı ve aynı zamanda çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirmeyi mümkün kılar (English Heritage, 2019). İkinci olarak, bina performansını ve kullanılabilirliğini artıran yeni işlevsel alanlar yaratır. Çağdaş eklenti, binanın enerji verimliliği, erişilebilirliği ve güvenliği gibi unsurlarını iyileştiren yeni teknolojiler, malzemeler ve sistemler sunar (Heritage Council, 2011). Üçüncü olarak, tarihi binayla çağdaş eklenti arasında bir diyalog yaratır ve binanın tarihi, kültürel ve sosyal bağlamını yansıtan bir mimari ifade oluşturur.

Bir tarihi binanın ve çağdaş bir eklentinin arasında bir simbiyotik ilişki elde etmek için, tasarım süreci mimarlar, tarihçiler, mühendisler ve toplum temsilcilerini içeren çok disiplinli ekiplerin yer alması gerekmektedir (Heritage Council, 2011). Tasarım, tarihi binanın bağlamı, tarihi, önemi ve gelecekteki potansiyeli ile çağdaş eklentinin işlevselliği, performansı ve sürdürülebilirliği de dahil olmak üzere dikkate alınmalıdır. Tasarım, sürdürülebilirlik, erişilebilirlik ve enerji verimliliği ilkelerini entegre etmeli ve binanın mevcut çevresel ve sosyal standartlara uygun olduğundan emin olmalıdır.

Bir tarihi binanın ve çağdaş bir eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, güncel ihtiyaçlara yanıt veren yeni işlevsel alanlar tanıtırken kültürel mirasın korunmasını sağlayan bir tasarım yaklaşımıdır. Simbiyotik ilişki, tarihi binanın orijinal dokusunun korunması ile binanın performansını ve sürdürülebilirliğini artıran çağdaş müdahalelerin dikkatli bir dengesi gerektirir. Bu yaklaşım, kültürel mirasın korunması, yeni işlevsel alanların oluşturulması ve binanın tarihi, kültürel ve sosyal bağlamını yansıtan benzersiz bir mimari ifade oluşturulması gibi birçok faydası vardır.

1. Simbiyotik Mimari

Simbiyotik mimari, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasında kurulan çok katmanlı ve dinamik bir ilişkiyi ifade eder. Bu kavram, geçmişin mimari mirasını korurken, onu çağdaş ihtiyaçlara ve tasarım anlayışlarına uyarlamayı amaçlar. Tarihi yapı ile yeni eklenti arasında bir simbiyoz, yani karşılıklı fayda ilişkisi kurulması, bu yaklaşımın temel hedefidir (Riegl, 1982). Bu bağlamda, simbiyotik mimari tasarımlar, tarihi yapıların kimliğini ve değerini koruyarak, onları işlevsel, estetik ve kültürel açıdan zenginleştiren çözümler sunar (Krempel, 2017).

Simbiyotik mimari, yalnızca tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasında fiziksel bir bütünleşme sağlamayı değil, aynı zamanda bu yapıların bağlamlarıyla olan ilişkilerini yeniden tanımlamayı da hedefler (Feilden, 2003). Bu yaklaşım, tarihi ve modern unsurlar arasında hem görsel hem de işlevsel bir denge kurarak, yapının çevresel, toplumsal ve ekonomik değerlerini artırır. Böylelikle, geçmiş ile günümüz arasında bir diyalog oluşturulurken, kullanıcıların mekanla kurduğu bağ güçlendirilir. Simbiyotik mimari, yenilikçi tasarımlar yoluyla tarihi yapıların çağdaş toplumların ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini sağlar; ancak bu dönüşüm, yapının özgün kimliğine saygı göstererek, onun kültürel sürekliliğini sağlamayı önceliklendirir. Bu bağlamda, sembolik ve işlevsel katmanları bir araya getiren bu yaklaşım, tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde geleceğe taşınmasına olanak tanır (Feilden, 2003).

a. Parça – Bütün İlişkisi

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki parça-bütün ilişkisi, tarihi yapının orijinal özelliklerinin ve karakterinin korunmasını sağlarken, çağdaş eklentinin

yapıyla bütünsel bir uyum içinde olmasını ifade eder. Bu ilişki, tarihi yapının parçalarıyla çağdaş eklemelerin bir araya gelerek bir bütün oluşturmasını hedefler.

Parça-bütün ilişkisi, tarihi yapının parçalarının (öğeleri, cepheleri, mekanları) bütünlüğünü oluşturan ve karakterini belirleyen unsurların bir araya gelmesini ifade eder. Bu unsurların orijinal dokusu, malzemeleri, detayları ve mimari tarzı gibi özellikler, tarihi yapının benzersiz kimliğini yansıtır. Tarihi yapının parçaları, birbirleriyle uyumlu bir şekilde ilişkilendirir ve bir bütün oluştururlar.

Çağdaş eklentiler, tarihi yapının mevcut dokusunu tamamlayan veya onunla kontrast yaratan unsurlardır. Bu eklentiler, çağdaş işlevleri, tasarım dilini ve malzemeleri yansıtarak yapıya yeni bir katman eklerler. Ancak, bu eklentilerin tarihi yapının parçalarıyla bir uyum içinde olması ve onunla bütünsel bir ilişki kurması önemlidir. Bu ilişki, tarihi yapının orijinal karakterini ve değerlerini korurken, çağdaş eklentinin kendine özgün bir kimliğe sahip olmasını sağlar.

Parça-bütün ilişkisi, tarihi yapının ve çağdaş eklemelerin bir arada var olabilmesini ve birbirini tamamlayabilmesini sağlar. Tarihi yapının parçalarıyla çağdaş eklenti arasında bir denge kurularak, yapıların zaman içindeki evrimi ve değişimi ifade edilir. Bu ilişki, tarihi yapının değerini ve anlamını güçlendirirken, çağdaş eklentinin yapıya yeni bir katkı sağlamasını sağlar.

Tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklemenin parça-bütün ilişkisi, bir binanın yeni ve mevcut unsurları arasındaki ilişkiyi ifade eder. Parça-bütün ilişkisi, mimaride temel bir kavramdır, burada yeni ve eski unsurlar bir arada çalışarak uyumlu ve tutarlı bir bütün oluşturmalıdır. Simbiyotik mimarinin bağlamında, parça-bütün ilişkisi, tasarımın başarısını belirleyen önemli bir yönü oluşturur.

Tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklemenin parça-bütün ilişkisi, tarihi binanın bağlamını, morfolojisini ve karakterini dikkatli bir şekilde anlamayı gerektirir (Krempel, 2017). Yeni ek, tarihi binanın karakterini tamamlayıp önemine saygı göstermeli ve aynı zamanda çağdaş ihtiyaçlara cevap veren yeni unsurlar sunmalıdır. Parça-bütün ilişkisi, tarihi binanın otantikliğini koruma ile işlevselliğini ve kullanılabilirliğini artıran yeni unsurların tanıtımı arasında bir denge oluşturmalıdır (Krempel, 2017).

Tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklemenin parça-bütün ilişkisi için birkaç tasarım stratejisi vardır. İlk olarak, yeni ek, tarihi binanın ölçeği, oranı ve malzemelerine saygı göstermelidir. Yeni ek, tarihi binanın genel biçimi ve kitle yapısıyla uyumlu olmalı, cephe kompozisyonuna ve çatı örtüsüne saygı göstermelidir (Riegl, 1982). İkinci olarak, yeni ek, yeni yapısal sistemler, çevresel sistemler ve teknolojiler gibi çağdaş ihtiyaçlara yanıt veren yeni unsurlar sunmalıdır. Üçüncü olarak, yeni ek, tarihi binayla bir diyaloga girerek, binanın tarihi, kültürel ve sosyal bağlamını yansıtan bir mimari ifade oluşturmalıdır.

b. Plan – Kesit – Cephe / Gabari Analizi

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki plan-kesit-cephe analizi, yapıların mekansal ve görsel ilişkilerini anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu analiz, tarihi yapının plan, kesit ve cephesinin, çağdaş eklemelerin plan, kesit ve cephesiyle karşılaştırılmasını içerir.

Plan analizi, yapıların mekansal düzenlemelerini ve kullanım alanlarını incelemeyi amaçlar. Tarihi yapının planı, orijinal işlevleri ve mekan organizasyonunu yansıtırken, çağdaş eklemelerin planı, yeni işlevleri ve mekan düzenlemelerini gösterir. Bu analiz, tarihi yapının mekansal özelliklerini korurken, çağdaş eklemelerin uyumlu bir şekilde yapıyla bütünleşmesini sağlar.

Kesit analizi, yapıların yükseklik, hacim ve katmanları gibi düşey özelliklerini incelemeyi amaçlar. Tarihi yapının kesiti, orijinal yapısal özellikleri, yükseklik farklarını ve iç mekanların düzenini gösterirken, çağdaş eklemelerin kesiti, yeni yapısal özellikleri ve katmanları yansıtır. Bu analiz, tarihi yapının düşey özelliklerini korurken, çağdaş eklemelerin yapıya entegre olmasını sağlar (Kwok & Grondzik, 2014).

Cephe analizi, yapıların dış görünüşünü ve mimari karakterini incelemeyi amaçlar. Tarihi yapının cephesi, orijinal malzemeleri, detayları, kompozisyonu ve stilini yansıtırken, çağdaş eklemelerin cephesi, farklı malzemeleri, modern detayları ve mimari dilini gösterir. Bu analiz, tarihi yapının dış görünümünü korurken, çağdaş eklemelerin yapıyla uyumlu bir cephe oluşturmalarını sağlar.

Plan-kesit-cephe analizi, tarihi yapı ve çağdaş eklemeler arasındaki mekansal ve görsel ilişkileri değerlendirerek, yapıların bütünlüğünü ve uyumunu ortaya koymayı amaçlar. Bu analiz, tarihi yapının özgün karakterini ve

değerlerini korurken, çağdaş eklemelerin yapıyla uyumlu bir şekilde bütünleşmiş olmasını sağlar. Böylece, tarihi yapının yeniden işlevlendirme sürecindeki simbiyotik ilişki güçlendirilir ve yapıların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunulur.

Plan, kesit ve cephe analizi, bir tarihi binanın ve çağdaş bir eklentinin ilişkisini analiz etmek için önemli araçlardır. Bu araçlar, mimar ve tasarımcıların bina iç mekanının düzenlenmesi, yapısal sisteminin anlaşılması ve görsel bileşiminin çözümlenmesi konusunda bilgi sahibi olmasını sağlar ve binanın tarihsel, kültürel ve sosyal bağlamına yanıt veren bir tasarım oluşturmaya yardımcı olur (Kwok & Grondzik, 2014).

Plan analizi, binanın kat planlarının incelenmesine referans verir ve bina iç mekanlarının uzamsal düzenini gösterir. Tarihi binanın ve çağdaş eklentinin kat planlarını analiz ederek, mimarlar yeni eklentinin eski binayla kesiştiği alanları belirleyebilir ve bu alanlarda uzamsal devamlılık ve görsel bağlantılar için fırsatlar yaratabilirler. Mimarlar ayrıca, yeni ekin tarihi binanın uzamsal düzeninden ayrıldığı alanları da belirleyerek, çağdaş ihtiyaçlara yanıt veren yeni yapılandırmalar için fırsatlar yaratabilirler.

Kesit analizi, binanın düşey kesitlerinin incelenmesini sağlar ve binanın yapısal sistemini ve iç mekanların dış ortamla ilişkisini gösterir. Tarihi binanın ve çağdaş eklentinin kesitlerini analiz ederek, mimarlar yeni eklentinin eski binayla kesiştiği alanları belirleyebilir ve bu alanlarda yapısal devamlılık ve görsel bağlantılar için fırsatlar yaratabilirler. Mimarlar ayrıca, yeni ekin tarihi binanın yapısal sisteminden ayrıldığı alanları da belirleyerek, çağdaş ihtiyaçlara yanıt veren yeni yapısal yapılandırmalar için de fırsatlar yaratabilirler.

Cephe analizi, binanın dış cephe yüzlerinin, görsel kompozisyonunun, malzeme kullanımının ve detaylarının incelenmesine atıfta bulunur. Tarihi binanın ve çağdaş ek bölümün cephe yüzlerinin analiz edilmesi, yeni ekin eski binayla kesiştiği bölgeleri ve tarihi ile çağdaş arasında bir diyalog yaratan görsel tutarlılığı fark etmek için olanak sağlar. Mimarlar, ayrıca yeni eklentinin, tarihi binanın görsel kompozisyonundan ayrıldığı bölgeleri belirleyebilir, bu da çağdaş ihtiyaçlara cevap veren yeni mimari ifadeler için olanaklar yaratır.

Plan, kesit ve cephe analizi, bir tarihi binanın ve çağdaş eklentisinin ilişkisini analiz etmek için temel araçlardır. Bu araçlar, mimarların ve tasarımcıların binanın mekansal organizasyonunu, yapısal sistemini ve görsel kompozisyonunu anlamalarına olanak tanır ve binanın tarihi, kültürel ve sosyal bağlamına yanıt veren bir tasarım oluşturmalarına yardımcı olur.

c. Mekansal Sirkülasyonun Sayısal Etkisi

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki mekansal sirkülasyonun sayısal etkisi, kullanıcı sayısı ve yoğunluğunun değerlendirilmesini ifade eder. Bu etki, tarihi yapının içerisindeki mekansal hareketliliği, kullanıcıların sayısını ve yoğunluğunu analiz etmeyi amaçlar.

Kullanıcı sayısı, tarihi yapının yeniden işlevlendirildiği alanlarda bulunan insan sayısını ifade eder. Bu sayı, yapı içerisindeki etkinlikleri, işlevleri veya kullanım amaçlarını yansıtır. Örneğin, tarihi bir yapıda restoran, müze veya ofis gibi farklı işlevlere sahip mekanlar bulunabilir ve her bir mekan farklı kullanıcı sayılarına sahip olabilir. Bu sayısal etki, tarihi yapının yeniden işlevlendirme sürecinde mekansal kullanımın analizini yapmayı ve yapıdaki kullanıcı sayısını belirlemeyi amaçlar.

Kullanıcı yoğunluğu ise, tarihi yapının içerisindeki mekansal sirkülasyonun ne kadar aktif olduğunu ve ne kadar yoğunlukla kullanıldığını ifade eder. Yoğunluk, yapı içerisindeki insanların sayısına orantılı olarak belirlenir. Örneğin, bir tarihi yapıda belirli saatlerde veya günlerde artan bir ziyaretçi yoğunluğu olabilir. Bu yoğunluk, tarihi yapının yeniden işlevlendirme sürecinde yapıdaki mekansal hareketliliği, kullanım yoğunluğunu ve mekanların kapasitesini belirlemeyi amaçlar.

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki mekansal sirkülasyonun sayısal etkisi, kullanıcı sayısı ve yoğunluğunun belirlenmesiyle birlikte yapıdaki mekanların işlevselliği, kullanım verimliliği ve kullanıcı deneyimi üzerinde değerlendirme yapmayı hedefler. Bu analiz, yapı içerisindeki mekansal akışı optimize etmek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve yapıyı verimli bir şekilde kullanmak için önemlidir. Böylece, tarihi yapının yeniden işlevlendirilmesi sürecinde simbiyotik bir ilişki oluşturulurken, mekansal

sirkülasyonun sayısal etkisi yapıyı sürdürülebilir ve kullanıcı dostu hale getirmeye yönelik önemli bir faktör olarak dikkate alınır.

Tarihi bir binaya çağdaş bir ek yapı tasarlarlarken, mekansal dolaşım önemli bir yapı tasarımı unsuru olarak karşımıza çıkar. İnsanların binada hareketliliği ve dolaşımı, binanın işlevselliği ve kullanıcı deneyimini etkilemektedir. Bu nedenle, mimarlar ek yapının tasarımında mekansal dolaşımın binanın genel performansına olan etkisini göz önünde bulundurmalarıdır. Kullanıcıların sayısı, yoğunluğu ve binadaki hareket desenlerinin analiz edilmesi, etkili bir ek yapının oluşturulmasında önemlidir (Ching, 1996). Bu analizler, kullanıcıların rahatlıkla ve verimli bir şekilde binayı kullanabilmesini sağlayacak uygun mekansal düzenlemelerin yapılmasına yardımcı olur.

Mekansal dolaşım, bir binada insanların hareketi olarak tanımlanır ve bina tasarımının işlevselliği ve kullanıcı deneyimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Tarihi bir binaya çağdaş bir ek yaparken, mimarlar mekansal dolaşımın binanın genel performansına sayısal etkisini düşünmelidir. Bu, kullanıcı sayısı ve yoğunluğunu ve kullanıcıların binada hareket şekillerini (Ching, 1996) analiz etmekle başlar. Yeni eklenen yapının kapasitesini belirleyebilmek için, mimarlar tarihi binanın doluluk oranını analiz etmeli ve yeni eklemenin binaya getireceği ek kullanıcıları da hesaba katmalıdırlar.

Kullanıcı yoğunluğu, tarihi bir binaya çağdaş bir ek yaparken başka bir faktördür. Mimarlar göre kullanıcıların hareket kalıplarını, toplanmaları muhtemel alanları ve tıkanıklık oluşabilecek yerleri analiz etmeleri gerekiyor. Bu analiz, mimarların bina içi mekansal düzeni tasarlamalarına yardımcı olabilir ve kullanıcıların binada etkili ve rahat bir şekilde hareket edebilmelerini sağlayacak şekilde tasarlanabilir. Tarihi bir binayla çağdaş bir ek arasındaki mekansal dolaşımın sayısal etkisi, bir binanın tasarımı düşünülürken önemli bir konudur. Mimarlar, kullanıcı sayısı ve yoğunluğunu ve kullanıcıların binada hareket şekillerini analiz ederek, bina ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve kullanıcılar için rahat ve verimli bir deneyim sağlayabilecek bir tasarım oluşturmalarıdır.

Tarihi bir binaya çağdaş bir ek yapı tasarlarlarken, kullanıcı sayısı önemli bir faktördür ve mimarlar için dikkate alınması gereken kritik bir noktadır. Mimarlar, tarihi binanın mevcut doluluk oranlarını analiz etmeli ve ek yapı ile birlikte

binaya katılacak olan yeni kullanıcıları göz önünde bulundurmalıdır. Bu analiz, yeni ek yapının uygun boyut ve kapasitesinin belirlenmesine yardımcı olacak ve binanın genel ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılayabileceği konusunda eminlik sağlayacaktır.

Ek yapı tasarımı sırasında, tarihi bina ile ek yapının uyumlu bir bütün oluşturması da önemlidir. Mimari dil, malzeme seçimi ve detayların tasarımında tarihi binanın karakteristik özellikleri göz önünde bulundurularak yapılacak ek yapının, mevcut yapıya zarar vermeden uyumlu bir şekilde entegre edilmesi gerekmektedir.

Aynı zamanda, ek yapı tasarımında sürdürülebilirlik, enerji verimliliği ve erişilebilirlik gibi modern mimari prensiplerin de gözetilmesi önemlidir. Bu, yeni ek yapının çevresel ve sosyal açıdan etkilerini minimize ederek binanın uzun süreli kullanımına katkıda bulunacaktır.

Sonuç olarak, tarihi bir binaya ek yapının tasarımı, kullanıcı sayısı, uyumlu entegrasyon, sürdürülebilirlik ve modern mimari prensiplerinin göz önünde bulundurulması gereken karmaşık bir süreçtir. Bu faktörlerin başarılı bir şekilde ele alınması, hem tarihi binanın değerini koruyacak hem de gelecek nesiller için değerli bir mekan yaratılmasına yardımcı olacaktır.

d. Mekansal Sirkülasyonun Zamansal Etkisi

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki mekansal sirkülasyonun zamansal etkisi, kullanım zamanları ve süresinin analiz edilmesini ifade eder. Bu etki, tarihi yapının içerisindeki mekanların ne zaman ve ne kadar süreyle kullanıldığını değerlendirir.

Kullanım zamanları, tarihi yapının farklı mekanlarının hangi zaman dilimlerinde kullanıldığını ifade eder. Bu zaman dilimleri, tarihi yapının işlevine, kullanıcı taleplerine ve mekanların kullanım amaçlarına bağlı olarak farklılık gösterebilir. Örneğin, bir tarihi yapı içerisindeki ofisler, hafta içi çalışma saatlerinde aktifken, restoranlar hafta sonları daha yoğun bir kullanım görebilir. Kullanım zamanları, tarihi yapının yeniden işlevlendirme sürecinde mekanların kullanım potansiyelini ve kullanım taleplerini belirlemeyi amaçlar (Fujimoto, 2018).

Kullanım süresi ise, tarihi yapının içerisindeki mekanların ne kadar süreyle kullanıldığını ifade eder. Bu süre, kullanıcıların mekanlarda geçirdiği zaman dilimini yansıtır. Örneğin, bir müze mekanı, ziyaretçilerin birkaç saat boyunca mekanda vakit geçirdiği bir alan olabilir. Kullanım süresi, tarihi yapının yeniden işlevlendirme sürecinde mekanların kapasitesini, kullanıcı deneyimini ve mekanların verimliliğini belirlemeyi amaçlar.

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki mekansal sirkülasyonun zamansal etkisi, kullanım zamanları ve süresinin analiziyle birlikte yapıdaki mekanların kullanımını optimize etmeyi hedefler. Bu analiz, tarihi yapının içerisindeki mekanların kullanım potansiyelini belirleyerek, mekanların işlevselliğini ve kullanıcı deneyimini artırmaya yönelik önemli bir faktördür. Böylece, tarihi yapının yeniden işlevlendirilmesi sürecinde simbiyotik bir ilişki oluşturulurken, mekansal sirkülasyonun zamansal etkisi yapıyı kullanıcı dostu, verimli ve sürdürülebilir hale getirmek için göz önünde bulundurulur.

Mekansal dolaşımın sayısal etkisiyle birlikte, mimarlar tarihi bir binaya çağdaş bir eklenti tasarlarlarken zamansal etkiyi de göz önünde bulundurmalıdır. Bu, binanın kullanım zamanlarını ve süresini analiz etmeyi içerir (Fujimoto, 2018).

Kullanım zamanları, binanın en sık kullanıldığı günler ve günün saatleriyle ilgilidir. Mimarlar, tarihi binanın kullanım kalıplarını analiz etmeli ve yeni eklentinin binaya getireceği ek kullanımı dikkate almalıdır. Bu analiz, mimarların yeni eklentinin uygun tasarımını belirlemelerine yardımcı olabilir ve bina, genel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanabilir ve yoğun kullanım saatlerinde erişilebilir olabilir.

Kullanım süresi, bir binayı kullanan kullanıcıların tipik olarak binada geçirdikleri süreyi ifade eder. Tarihi bir binaya yeni bir eklenti tasarlarlarken, mimarlar kullanım kalıplarını analiz etmeli ve ek yapının binaya getireceği ek kullanımı göz önünde bulundurmalıdır. Bu analiz, mimarların yeni ek yapının uygun tasarımını belirlemelerine yardımcı olabilir ve binanın genel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanmasına olanak sağlar. Böylece, kullanıcılar binada uzun süreler boyunca rahatça kalabilir ve etkili bir kullanıcı deneyimi sunulabilir.

Tarihi bir binayla çağdaş bir eklenti tasarlarırken mekansal dolaşımın zamansal etkisi, bir binanın tasarımı için önemli bir düşüncedir. Mimarlar, binanın kullanım zamanlarını ve süresini analiz etmelidir, böylece bina genel ihtiyaçlarını karşılayabilir ve kullanıcılar için rahat ve verimli bir kullanıcı deneyimi sağlayabilir.

2. Restorasyon Uygulamalarında Simbiyotik İlişki Gereksinimleri

Tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi, çok boyutlu bir değerlendirme sürecini gerektirir ve bu süreçte farklı gereksinimlere yanıt vermek büyük önem taşır. İşlevsel gereksinimler, yapıların modern ihtiyaçlara uygun hale getirilmesini sağlarken; mekansal gereksinimler, yeni işlevlerin gerektirdiği mekanların yaratılmasıyla karşılanır. Çevresel gereksinimler, tarihi dokunun korunması ve yapıların çevreleriyle uyum içinde bir estetik ve işlevsellik sunmasını hedefler. Sosyo-ekonomik gereksinimler, yapının bulunduğu bölgeye ekonomik canlılık kazandırarak turizmi ve yerel ekonomiyi canlandırmayı amaçlar. Sosyo-kültürel gereksinimler ise tarihi yapının kimliğini ve kültürel değerini koruyarak, topluma kültürel bir miras olarak sunulmasını sağlar. Tüm bu gereksinimlerin dikkate alınması, tarihi yapıların çağdaş yaşamın bir parçası haline gelmesini ve aynı zamanda miras değerlerini sürdürülebilir şekilde geleceğe taşımalarını mümkün kılar.

a. İşlevsel Gereksinimler

İşlevsel gereksinimler, tarihi bir yapının o dönemdeki mevcut işlevinin ya kısmen ya da tamamen atıl kalması durumunda ortaya çıkmaktadır. Çağdaş restorasyon uygulamaları kapsamında getirilen yeni işlevler beraberinde yeni iç ve/veya dış mekanları da getirebilmektedir. Bu durumda işlevsel çözüm getirebilmesi bakımından çağdaş simbiyotik eklentiler tarihi binaya eklemlenebilir.

İşlevsel gereksinimler, tarihi yapının özgün işlevinin tamamen veya kısmen atıl kalması durumunda ortaya çıkar. Yeni işlevler, yapının çağdaş ihtiyaçlara uygun hale getirilmesini sağlayarak, hem iç hem de dış mekanların yeniden tasarlanmasını gerektirebilir. Bu süreçte, çağdaş eklentiler, yapının yeni fonksiyonlarına uygun çözümler sunarak, tarihi yapıların sürdürülebilirliğini destekler.

b. Mekansal Gereksinimler

Mekansal gereksinimler, tarihi bir yapıdaki mevcut mekanların restorasyon projesi sonrasında yeni mekansal organizasyonu mimari olarak kısmen karşılayamaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Getirilen yeni işlev, mekansal organizasyonda bambaşka alanlara, çok daha farklı açık veya kapalı mekanlara ihtiyaç duyuyor olabilmektedir. Bu tip durumlarda uygulanacak olan yeni projede mekansal çözümler yaratmak maksadıyla yeni mekanlar tarihi binaya eklemenebilir.

Mekansal gereksinimler, tarihi yapının mevcut mekanlarının yeni işlevleri karşılayamaması durumunda devreye girer. Yeni işlevlerin gerektirdiği farklı açık ve kapalı mekanların eklenmesi, projelerin temel hedeflerinden biri haline gelir. Bu tür gereksinimler doğrultusunda, mekanların fonksiyonel ve estetik açıdan uyumlu bir şekilde tasarlanması, hem tarihi yapının karakterini korumak hem de çağdaş kullanımlara hizmet etmek açısından önemlidir.

c. Çevresel Gereksinimler

Çevresel gereksinimler iki farklı alanda incelenirler. Bunlardan ilki, işlev değişikliği sonrası tarihi binaya eklemelenen çağdaş eklentilerin tarihi dokuyu zedelemeyecek şekilde yapılmasıdır. İkincisi, zaten çağdaş bir yapı stoku içerisinde sıkışık kalmış olan tarihi bir binanın, çağdaş eklentilerle daha modern bir üslup kazanarak yine çevresiyle yaratacağı uyum olmaktadır. Her iki durumda da uygulanan yeniden işlevlendirme sonucunda çevreye uyumlu olma ihtiyacı ön plana çıkmaktadır.

Çevresel gereksinimler, tarihi yapı ile çevresi arasında bir uyum sağlanmasını hedefler. Bu, hem çağdaş eklentilerin tarihi dokuya zarar vermeyecek şekilde eklenmesini, hem de yapıların bulunduğu çevrede daha modern ve uyumlu bir estetik anlayışın benimsenmesini kapsar. Özellikle yoğun şehir dokusu içinde bulunan tarihi yapılar, çevreyle uyumlu ve sürdürülebilir tasarımlarla yeniden hayata kazandırılabilir.

d. Sosyo-Ekonomik Gereksinimler

Sosyo-ekonomik gereksinimler, tarihi bir yapıya uygulanan çağdaş eklentinin veya eklentilerin bulunduğu bölgeye ekonomik olarak hareket kazandırması ihtiyacının ortaya çıkması durumudur. Eklentinin, atıl kalmış olan

tarihi binayı ihya ederek, bölge ekonomisini ve turizmini canlandırması ve geliştirmesi beklenir.

Sosyo-ekonomik gereksinimler, tarihi yapının yeni eklentiler aracılığıyla ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması gerekliliğini içerir. Bölge ekonomisinin canlandırılması, turizmin teşvik edilmesi ve yeni istihdam olanaklarının yaratılması, bu tür projelerin önemli hedeflerindendir. Böylece, atıl kalmış bir yapı, yeniden işlevlendirilerek ekonomik bir değer haline gelir.

e. Sosyo-Kültürel Gereksinimler

Sosyo-kültürel gereksinimler, tarihi bir yapıya uygulanan çağdaş eklentinin veya eklentilerin, o tarihi yapının kültürel, manevi ve tarihi değerini kaybettirmeden, yeniden kullanıma kazandırılması ihtiyacının ortaya çıkması durumudur. Burada önemli olan konu, tarihi binanın kültürel değerini zedelemeyecek bir şekilde eklenti yapılmasıdır.

Sosyo-kültürel gereksinimler, tarihi yapıların kültürel ve manevi değerlerini koruyarak yeniden kullanıma kazandırılmasını ifade eder. Çağdaş eklentiler, yapının tarihi kimliğini zedelemeyen, toplumsal hafızayı güçlendiren ve geleceğe taşıyan bir rol üstlenir. Böylece, tarihi yapılar hem kültürel mirasın korunmasına hem de toplumsal bilincin artırılmasına katkı sağlar.

3. Restorasyon Uygulamalarında Simbiyotik İlişki Getirileri

Tarihi yapıların içine çağdaş mimari entegrasyonu, yapıya ve kullanıcılarına birçok fayda sağlayabilir. Simbiyotik entegrasyon, modern kullanım ve fonksiyonelliğe olanak tanıyarak, yapısal tarihi koruyabilir (Dalgic & Mulder, 2016).

Simbiyotik entegrasyonun temel faydalarından biri, kültürel mirasın korunmasıdır. Çağdaş mimari, tarihi yapıların kültürel önemini ve mirasını korumaya yardımcı olabilir. Ayrıca, entegrasyon, yapı ve tarihinin daha fazla farkındalık ve takdir edilmesini sağlayarak, korunmasını daha da teşvik eder.

Başka bir fayda, artan işlevselliğin potansiyelidir. Çağdaş eklemeler, yapıya modern kullanım için gerekli alanları ve tesisleri sağlayabilirken, orijinal amacını ve tasarımını korur. Örneğin, bir asansör veya modern bir dikey sirkülasyon

eklemenin, yapısal karakterini bozmadan, işlevselliği ve konforu önemli ölçüde artırabileceği gibi (Dalgic & Mulder, 2016).

Ayrıca, simbiyotik entegrasyon enerji verimliliği ve çevresel faydalar sağlayabilir. Çağdaş mimarinin tarihi binalara entegrasyonu, binanın çevresel etkisini azaltan enerji verimli sistemlerin kurulmasına olanak tanıyabilir. Örneğin, güneş panellerinin veya yeşil çatının eklenmesi, binanın enerji tüketimini ve karbon ayak izini önemli ölçüde azaltabilir (Douglas, 2006).

Tarihi binalara çağdaş mimarinin simbiyotik olarak entegrasyonu, kültürel mirasın korunması, artan işlevsellik ve çevresel faydalar dahil olmak üzere, hem binaya hem de kullanıcılarına birçok fayda sağlayabilir. Mimarlar, binanın tarihsel önemini dikkatlice düşünmeli ve çağdaş eklentiyi, tarihi karakterini saygıyla koruyacak ve geliştirecek şekilde tasarlamalıdır.

a. Tarihi Yapıların Korunarak Yaşatılması

Simbiyotik mimari ile tarihi binaların korunması ve bakımı, binanın tarihi öneminin dikkatli bir şekilde ele alınması ve çağdaş eklentinin tasarımını gerektiren karmaşık bir süreçtir. Tarihi binanın korunması her zaman öncelikli olmalı ve çağdaş eklenti mevcut yapıyı arttırmak ve tamamlamak için tasarlanmalıdır (Hidalgo ve Hernandez, 2019).

Simbiyotik mimari ile tarihi binaların korunmasının önemli bir yönü, orijinal malzemelerin ve mimari özelliklerin korunmasıdır. Bu özelliklerin korunması, binanın tarihi bütünlüğünün korunmasına ve otantikliğini tehlikeye sokabilecek gereksiz değişikliklerden kaçınılmasına yardımcı olur (Logan, 2002).

Başka bir önemli husus ise, çağdaş eklentide uygun yapı tekniklerinin ve malzemelerinin kullanılmasıdır. Eklenti, orijinal binayla sorunsuz bir şekilde bütünleşecek şekilde tasarlanmalı ve aynı zamanda gerekli modern olanakları ve işlevselliği sağlamalıdır. Çağdaş eklentide sürdürülebilir ve çevre dostu malzemelerin kullanımı da tarihi binanın korunmasına katkıda bulunabilir (Hidalgo ve Hernandez, 2019).

Ayrıca, tarihi binanın yapısında yapılan herhangi bir değişikliğin geri döndürülebilir olması ve kalıcı hasar oluşturmaması da önemlidir. Bu yaklaşım, gelecekteki uyarılama ve değişikliklere izin verirken, binanın tarihi önemini ve karakterini korur (Logan, 2002).

Simbiyotik mimari ile tarihi binaların korunması ve bakımı, binanın tarihi önemini dikkatle değerlendirme, orijinal malzeme ve mimari özelliklerin korunması, uygun inşaat teknikleri ve malzemeleri ve binaya yapılan herhangi bir değişikliğin geri alınabilirliği gibi unsurları gerektirir. Mimari ve koruma uzmanları, binanın tarihi bütünlüğünü koruma ile modern kullanım için uygunluğunu sağlama arasında bir denge kurmak için birlikte çalışmalıdır.

b. Çevresel Getiriler

Tarihi binalarla çağdaş eklemelerin entegrasyonu, birçok çevresel fayda sağlayabilir. Bunlardan birincisi, yeni inşaatla ilişkili olan katı karbon salımlarının azaltılmasıdır. Var olan binaların yeniden kullanımıyla, yeni inşaat malzemelerine olan ihtiyaç ve ilişkili karbon salımları önemli ölçüde azaltılabilir (Manzoni, 2018).

Simbiyotik mimarının başka bir çevresel faydası da enerji verimliliğinin artırılması potansiyelidir. Yeşil mimari malzemeler ve sürdürülebilir mimari malzemeler gibi sürdürülebilir inşaat uygulamalarının kullanımı, binanın enerji talebini azaltabilir ve daha düşük karbon salımlarına yol açabilir (Lee ve Lee, 2017).

Ek olarak, tarihi binaların uyumlu yeniden kullanımı, kentsel yayılmanın ve ilişkili çevresel etkilerin azaltılmasına da yardımcı olabilir. Var olan binaların yeniden amaçlanmasıyla, yeşil alanlarda yeni inşaat ihtiyacı azaltılabilir, doğal habitatlar korunabilir ve ulaşım ve gelişme ile ilişkili karbon salımları azaltılabilir (Manzoni, 2018).

Ayrıca, sürdürülebilir teknolojilerin çağdaş eklentilere entegre edilmesi, simbiyotik mimarının çevresel faydalarına katkıda bulunabilir. Güneş panelleri ve yeraltı ısıtma-soğutma sistemleri gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, binanın karbon ayak izini azaltabilir ve genel enerji performansını artırabilir (Lee & Lee, 2017).

Simbiyotik mimari, gömülü karbon salımlarının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, kentsel yayılımın en aza indirgenmesi ve sürdürülebilir teknolojilerin dahil edilmesi yoluyla önemli çevresel faydalar sağlayabilir. Tarihi binalara çağdaş eklentilerin tasarımı ve uygulanmasında mimarlar ve tasarımcılar, çevrenin korunmasını sağlamak için bu düşünceler olmalıdır.

c. Kültürel Getiriler

Tarihi binalarla çağdaş eklentilerin entegrasyonu birçok sosyal fayda sağlayabilir. Bunların en önemlilerinden biri kültürel mirasın korunması ve toplum kimliğinin geliştirilmesidir. Tarihi binaların yeniden kullanımıyla, toplumlar kültürel mirasını koruyabilir ve kimlik duygusu yaratabilirler (Pendlebury, 2013).

Ek olarak, simbiyotik mimari de kentsel alanların canlandırılmasına ve ekonomik gelişmenin teşvik edilmesine katkıda bulunabilir. Tarihi binaların düzenli kullanımı işletmeleri çekebilir ve kentsel alanlarda yaya trafiğini artırarak ekonomik büyümeye ve istihdama yol açabilir (Bullen, 2011).

Ayrıca, tarihi binalarla çağdaş unsurların entegrasyonu geçmiş ile bugün arasında bir diyalog oluşturarak binanın genel kültürel değerini artırabilir. Bu da turizm ve kültürel farkındalığı artırabilir (Pendlebury, 2009). Simbiyotik mimaride çok amaçlı alanların oluşturulması sosyal etkileşimi ve toplum katılımını teşvik edebilir. Galeriler, kafeler veya performans alanları gibi halka açık kullanım alanlarının dahil edilmesiyle, simbiyotik mimari sosyal ve kültürel etkinlikler için bir merkez haline gelebilir (Bullen, 2011).

Simbiyotik mimarlık, kültürel mirasın korunması, ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi, geçmişle bugün arasında bir diyalog oluşturulması ve toplum katılımının artırılması gibi önemli sosyal faydalar sağlayabilir. Mimari tasarımcılar, tarihi binalara çağdaş eklentilerin tasarımı ve uygulamasında bu değerleri korumaya ve teşvik etmeye öncelik vermelidirler.

d. Ekonomik Getiriler

Tarihi yapılarla çağdaş eklentilerin entegrasyonu önemli ekonomik faydalar sağlayabilir. Temel avantajlarından biri, yeni yapılar inşa etmek yerine mevcut yapıları yeniden kullanmanın maliyet etkinliğidir. Tarihi binaların uyumlu şekilde yeniden kullanımı, yeni yapılara göre önemli maliyet tasarrufu sağlayabilir çünkü bina yapısı ve kabuğu zaten mevcuttur (Manzoni, 2018).

Ayrıca, uyumlu mimari ile tarihi binaların korunması, mülk değerlerinde ve kiralama ücretlerinde artışa yol açabilir. Kültürel mirasın korunması ve bir mahallenin karakterinin artırılması, bölgedeki mülk talebinin doğrudan veya

dolaylı olarak artmasına ve yüksek kiralama ücretleri ve mülk değerlerine neden oluşturabilir (Lee & Lee, 2017).

Bunun yanı sıra, çağdaş unsurların tarihi binalarla bütünleştirilmesi, işletmeleri ve turizmi çekerek yerel ekonomiler için artan gelirler sağlayabilir. Tarihi binaların uyumlu şekilde yeniden kullanımı, işletmeler ve turistler için benzersiz ve çekici alanlar sağlayabilir, ekonomik büyümeyi ve iş yaratmayı tetikleyebilir (Bullen, 2011). Uyumlu mimari, maliyet tasarrufu, mülk değerlerinde ve kiralama ücretlerinde artış ve ekonomik büyüme ve iş yaratma dahil olmak üzere önemli ekonomik faydalar sağlayabilir. Mimari ve tasarımcılar, çağdaş ek tasarımı ve uygulanmasında bu ekonomik değerleri ön planda tutmalıdır.

e. Sürdürülebilirlik Katkısı

Tarihi yapıların modern eklentilerin sürdürülebilirlik prensiplerinin entegrasyonu, sürdürülebilir ve çevre dostu simbiyotik mimariye neden olabilir. Enerji verimliliği, su tasarrufu ve malzeme seçimi gibi sürdürülebilirlik prensipleri, modern eklentilerin tasarımı ve inşasına dahil edilerek sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek ve binanın karbon ayak izini azaltmak için kullanılabilir (Pendlebury, 2009).

Sürdürülebilir simbiyotik mimari yaklaşımlarından biri, yeni ve özgün tasarım yöntemlerinin kullanımıdır. Doğal havalandırma, gün ışığından yararlanma ve gölgeleme gibi pasif tasarım stratejileri, ısı, ışık ve hava gibi doğal kaynakları kullanarak bina enerji tüketimini azaltabilir (Manzoni, 2018). Yeni ve özgün tasarım yöntemlerinin kullanımı, sağlıklı bir iç mekan ortamı sağlayarak bina sakinlerinin konfor ve refahını da artırabilir.

Ayrıca, güneş panelleri ve rüzgar türbinleri gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, simbiyotik mimarinin sürdürülebilirliğini daha da artırabilir (Bullen, 2011). Yenilenebilir enerji kaynaklarının kurulumu, binanın karbon ayak izini azaltabilir ve enerji öz yeterliliğini teşvik edebilir.

Ek olarak, modern eklentilerin yapımında sürdürülebilir malzemelerin seçimi, binanın çevresel etkisini azaltabilir. Geri dönüştürülmüş ve düşük emisyonlu malzemeler gibi sürdürülebilir malzemeler, yenilenemeyen kaynakların kullanımını azaltmak ve sağlıklı bir iç mekan ortamını teşvik etmek

için kullanılabilir (Bullen, 2011). Tarihi binalarda modern eklentilerin tasarım ve inşasına sürdürülebilirlik prensiplerinin dahil edilmesiyle, sürdürülebilir simbiyotik mimari elde edilebilir. Simbiyotik mimaride sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi, çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayabilir.

B. Tarihi Yapı – Çağdaş Eklenti Simbiyotik İlişki Tipolojileri

Tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasındaki ilişkiler incelenirken, çeşitli şekilde bu ilişkileri ifade etmek mümkündür. Bu ilişkiler incelenirken bitişik (adjacent), ayrık (discrete), iç içe geçmiş (intertwined), karma ilişki (mixed relation), yatay (horizontal), dikey (vertical), arada (in between), karma pozisyon (mixed position), kavramları kullanılabilir. Bunlardan bitişik (adjacent), ayrık (discrete), iç içe geçmiş (intertwined), karma ilişki (mixed relation) ilişkisel kavramlardır. Ancak yatay (horizontal), dikey (vertical), arada (in between), karma pozisyon (mixed position) kavramları ise pozisyonel kavramlardır. Dolayısıyla bu tipolojik durumları ilişkisel ve pozisyonel olarak 2 çatı altında incelemek mümkündür. Birleşim tipolojileri için bir de yatay bağlantılı (horizontal connected) ve dikey bağlantılı (vertical connected) şeklinde 2 farklı biçimde bağlantı tipolojisi tanımlanabilir (Çizelge 3, 4, 5 ve 6). Yukarıda açıklanan kavramsal çerçeve doğrultusunda, tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasındaki ilişkisel ve pozisyonel tipolojiler ile bağlantı türlerinin analizine yönelik çizelgeler hazırlanmıştır. Bu çizelgeler, aşağıda sırasıyla Çizelge 3, Çizelge 4, Çizelge 5 ve Çizelge 6 olarak sunulmaktadır:

Çizelge 2. Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki tipolojileri

X1 (Bitişik – Adjacent)	Tarihi bina ve çağdaş ek arasındaki ilişki yan yana, doğrudan temas halindedir.	İki bina arasında fiziksel boşluk yok.
X2 (Ayrık – Discrete)	Tarihi bina ve çağdaş ek tamamen ayrı, birbirinden fiziksel olarak uzak durmaktadır.	İki bina arasında belirgin bir mesafe var.
X3 (İç İçe Geçmiş – Intertwined)	Tarihi ve çağdaş ek kısmen örtüşmekte, birbiri içine geçmiştir.	İki yapı kesişim alanı oluşturur.
X4 (Karma – Mixed Relation)	Tarihi bina ve çağdaş ek birden fazla ilişki türünü bir arada barındırır.	Hem bitişik hem iç içe alanlar.
Y1 (Yatay – Horizontal)	Çağdaş ek ve tarihi bina aynı yatay düzlemde konumlanmıştır.	Yatay olarak yan yana.
Y2 (Dikey – Vertical)	Çağdaş ek tarihi binanın üstünde veya altında konumlanmıştır.	Üst üste duran yapılar.
Y3 (Arada – In Between)	Tarihi ve çağdaş ek arasında bir geçiş veya boşluk alanı bulunmaktadır.	İki yapı arasında bağlantı veya boşluk.
Y4 (Karma Pozisyon – Mixed Position)	Çağdaş ek, yatay ve dikey pozisyonlarda karma bir yerleşime sahiptir.	Yatay ve dikey bölümler.
Z1 (Yatay Bağlantılı – Horizontal Connected)	Yapılar arasında yatay bir bağlantı elemanı bulunmaktadır.	Köprü, geçit vb.
Z2 (Dikey Bağlantılı – Vertical Connected)	Yapılar arasında dikey bir bağlantı elemanı bulunmaktadır.	Merdiven, asansör vb.

Bu bağlamda, yukarıda belirtilen kavramsal çerçevede tanımlanan ilişkisel tipolojiler, her birinin özelliğini daha iyi anlamak ve görselleştirmek amacıyla, aşağıdaki biçimde temsili görsellerle desteklenerek detaylı bir şekilde ifade edilip açıklanabilir:

Çizelge 3. İlişkisel Tipolojiler

Bitişik (Adjacent) / X1: Tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasında fiziksel olarak birbirleriyle yan yana bulunan, birbirine komşu şeklinde olan durumları ifade eder.
Ayrık (Discrete) / X2: Tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasında belirgin bir ayrımın olduğu durumu ifade eder. Yani, binalar birbirinden bağımsız ve belirgin şekilde ayrılmıştır.
İç İçe Geçmiş (Intertwined) / X3: Tarihi ve çağdaş yapıların birbirine geçmiş olduğu durumu ifade eder. Bu durumda, eski ve yeni yapılar birbirine entegre bir şekilde yerleştirilmiştir.
Karma İlişki (Mixed Relation) / X4: Tarihi ve çağdaş yapıların birbirine entegre bir şekilde tasarlandığı ve bir bütün olarak algılandığı durumu ifade eder.

Yine bu bağlamda pozisyonel tipolojiler de, her birinin özelliklerini ve aralarındaki farklılıkları ortaya koyacak şekilde aşağıdaki biçimde ayrıntılı olarak açıklanabilir.

Çizelge 4. Pozisyonel Tipolojiler

Yatay (Horizontal) / Y1: Yapıların yatay düzlemde, zemin üzerinde ilişkili olduğu durumu ifade eder.
Düşey (Vertical) Y2: Yapıların düşey düzlemde, yükseklik boyunca ilişkili olduğu durumu ifade eder.
Arada (In Between) Y3: Tarihi ve çağdaş yapılar arasında belirli bir alanın bulunduğu durumu ifade eder. Bu alan genellikle yatay ya da düşey geçiş bölgesi veya bağlantı noktası olabilir.
Karma Pozisyon (Mixed Position) Y4: Tarihi ve çağdaş yapıların bir arada bulunduğu, karma bir yapı oluşturduğu durumu ifade eder.

Bu kavramlardan yola çıkarak, bağlantı tipolojileri de her birinin karakteristik özelliklerini ve kullanım alanlarını daha iyi anlamak amacıyla, aşağıdaki biçimde detaylı olarak açıklanabilir:

Çizelge 5. Bağlantısal Tipolojiler

Yatay Bağlantılı (Horizontal Connected) / Z1: Tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasında yatay fiziksel bir bağlantı veya ilişki olduğunu ifade eder. Bu, binalar arasında yatay bir bağlantı elemanının varlığını gösterir.
Düşey Bağlantılı (Vertical Connected) / Z2: Tarihi bina ve çağdaş eklentiler arasında düşey fiziksel bir bağlantı veya ilişki olduğunu ifade eder. Bu, binalar arasında düşey bir bağlantı elemanının varlığını gösterir.

1. İlişkisel Tipolojiler

İlişkisel tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki fiziksel ve kavramsal ilişkileri tanımlayan dört temel kavramdan oluşur: bitişik (Adjacent), ayrık (Discrete), iç içe geçmiş (Intertwined), ve karma ilişki (Mixed Relation). Bu kavramlar, eski ve yeni yapıların birbirine nasıl yaklaştığını ve bu ilişkinin kullanıcılar tarafından nasıl algılandığını anlamak için kritik bir çerçeve sunar.

Bitişik (Adjacent) ilişki, tarihi bina ile çağdaş eklentinin fiziksel olarak yan yana, komşu olduğu durumları ifade eder. Bu tipolojide, eski ve yeni yapı birbirinden bağımsız olarak algılanabilir, ancak mekansal olarak birbirine oldukça yakın konumlanır. Genellikle görsel bütünlük sağlanarak, tarih ve modernlik arasında bir süreklilik yaratılır. Bu ilişki türü, kullanıcılara her iki yapının karakterini koruyarak, mekanlar arasında bir diyalog kurma fırsatı sunar.

Ayrık (Discrete) ilişki, tarihi ve çağdaş yapılar arasında belirgin bir fiziksel ayırımın olduğu durumu temsil eder. Bu tipolojide, her iki yapı da kendi kimliğini net bir şekilde ortaya koyar ve görsel ya da işlevsel bir birleşimden ziyade, birbirlerinden bağımsız dururlar. Bu tip yaklaşım, genellikle tarihi yapının özgünlüğünü vurgulamak ve çağdaş eklentiye bu özgünlükten ayrı tutmak isteyen projelerde tercih edilir.

İç içe geçmiş (Intertwined) ilişki, tarihi ve çağdaş yapıların birbirine entegre olduğu durumu ifade eder. Bu tipolojide, eski ve yeni unsurlar birbirine geçmiş bir şekilde algılanır ve fiziksel olarak iç içe yer alır. Yapılar arasında güçlü bir bağ kurularak, geçmiş ve günümüzün harmanlandığı yenilikçi bir mimari dil oluşturulur. Kullanıcı deneyimi açısından bu yaklaşım, zaman ve mekan arasında bir bütünleşme hissi yaratır.

Karma ilişki (Mixed Relation), tarihi ve çağdaş yapıların hem bağımsız hem de entegre olarak algılanabileceği bir ilişki tipolojisidir. Bu tür projelerde, her iki yapının da kimliği korunur ancak bir arada bir bütünlük hissi yaratılır. Karma ilişki, genellikle çok katmanlı bir mekansal deneyim sunarak, her iki yapının avantajlarını birleştirmeyi amaçlar. Bu yaklaşım, hem estetik hem de işlevsel açıdan zengin bir tasarım ortaya koyar ve kullanıcıya farklı dönemlerin bir arada yaşandığı bir deneyim sunar.

2. Pozisyonel Tipolojiler

Pozisyonel tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki konum ve yerleşim ilişkilerini tanımlamak için kullanılan dört temel kavramı içerir: yatay (Horizontal), düşey (Vertical), arada (In Between), ve karma pozisyon (Mixed Position). Bu kavramlar, yeni eklentilerin tarihi yapılarla nasıl bir mekansal düzen oluşturduğunu ve bu düzenin kullanıcılar üzerindeki etkisini incelemek için önemli bir çerçeve sunar.

Yatay (Horizontal) pozisyon, çağdaş eklentinin tarihi yapıya paralel olarak zemin düzleminde konumlandığı durumları ifade eder. Bu tipolojide, eski ve yeni yapı yatay bir düzlemde uzanarak görsel ve işlevsel bir devamlılık sağlar. Yatay pozisyon, özellikle geniş alanlara yayılan projelerde tercih edilir ve tarihi yapıların orijinal silüetlerini koruyarak, eklemelerin daha az müdahaleci olmasını sağlar. Aynı zamanda, kullanıcıların mekanlar arasında doğal bir akış deneyimlemesine olanak tanır.

Düşey (Vertical) pozisyon, çağdaş eklentinin tarihi yapı ile yükseklik boyunca ilişkilendirildiği durumu tanımlar. Bu tipolojide, yeni yapı genellikle tarihi yapının üzerine ya da altına eklenir. Düşey pozisyon, sınırlı arazi kullanımı veya mevcut bina yüksekliğini artırma gerekliliği olduğunda tercih edilir. Tarihi yapının görsel olarak baskın kalmasını sağlarken, düşey eklemeler sayesinde mekansal yoğunluk artırılır ve farklı katmanlar arasında güçlü bir bağ kurulur.

Arada (In Between) pozisyon, tarihi ve çağdaş yapıların arasında bir bağlantı alanı veya tampon bölgenin bulunduğu durumları temsil eder. Bu alan, yatay ya da düşey olarak geçiş elemanları (koridorlar, geçitler, atriumlar) şeklinde olabilir. Bu tipoloji, eski ve yeni yapıların birbirinden belirgin şekilde ayrılmasını sağlarken, aynı zamanda bu iki yapı arasında işlevsel ve görsel bir köprü görevi görür. Kullanıcılar için bir geçiş deneyimi sunar ve tarihi ile modern yapıların farklılıklarını vurgular.

Karma pozisyon (Mixed Position), tarihi ve çağdaş yapıların farklı pozisyonel ilişkiler içinde bulunduğu, daha karmaşık mekansal düzenlemeleri ifade eder. Bu tipolojide, yeni yapı bazen yatay, bazen düşey ya da arada bir pozisyonunda yer alabilir. Karma pozisyon, projelerde esnek bir tasarım yaklaşımı sunarak, kullanıcıların mekansal deneyimini zenginleştirir ve tarihi yapının çeşitli

açılardan algılanmasını sağlar. Bu, mimarın tasarım kararlarına bağlı olarak hem görsel çeşitlilik hem de işlevsel bütünlük yaratır.

3. Bağlantısal Tipolojiler

Bağlantısal tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki fiziksel bağların doğasını ve bu bağların işlevselliğini tanımlayan iki temel kavrama dayanır: yatay bağlantılı (Horizontal Connected) ve dikey bağlantılı (Vertical Connected). Bu kavramlar, yeni eklentilerin tarihi yapılarla nasıl birleştirildiğini ve mekansal geçişlerin nasıl sağlandığını analiz etmek için kullanılır.

Yatay Bağlantılı (Horizontal Connected) tipoloji, tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında yatay düzlemde bir fiziksel bağlantı bulunduğunu ifade eder. Bu bağlantılar genellikle koridorlar, köprüler veya galeriler gibi yatay elemanlar aracılığıyla sağlanır. Yatay bağlantılar, kullanıcıların mekanlar arasında kolayca geçiş yapmasına olanak tanırken, tarihi yapının mevcut zemin düzenini korur. Bu tipoloji, mekanlar arasında görsel bir süreklilik ve işlevsel bir entegrasyon sağlamayı amaçlar. Özellikle geniş alanlarda veya kompleks yapılar arasında uyumlu bir ilişki kurmak için tercih edilir.

Dikey Bağlantılı (Vertical Connected) tipoloji ise tarihi yapı ile çağdaş eklenti arasında yükseklik boyunca bir fiziksel bağlantının varlığını ifade eder. Bu tür bağlantılar genellikle merdivenler, asansörler veya dikey boşluklar (Atrium) aracılığıyla gerçekleştirilir. Dikey bağlantılar, farklı katmanlar arasında bir geçiş sağlayarak, kullanıcıların mekanlar arasında dikey hareketine olanak tanır. Bu tipoloji, özellikle yoğun yapılaşma alanlarında veya kat yüksekliği gereksinimlerinin olduğu projelerde önemli bir rol oynar. Ayrıca, tarihi yapının farklı yüksekliklerinden yeni perspektifler sunarak, mekansal deneyimi çeşitlendirir.

Bu iki tipoloji, projelerde birbirini tamamlayıcı bir şekilde de kullanılabilir. Örneğin, hem yatay hem de dikey bağlantılar içeren bir yapı, mekansal akışın daha dinamik ve çok yönlü bir şekilde sağlanmasına olanak tanır. Bağlantısal tipolojiler, tarihi ve çağdaş unsurlar arasında fiziksel ve işlevsel bir bütünlük yaratmayı hedefleyerek, hem tarihi yapının kimliğini korur hem de yeni eklemelerin modern ihtiyaçlara cevap vermesini sağlar. Kullanıcı deneyimi

açısından, bu bağlantılar mekanlar arasında kesintisiz bir dolaşım ve farklı katmanlar arasında sürekli bir ilişki kurar.

C. Bölüm Sonucu

Bu bölümde, tarihi binaların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesindeki simbiyotik ilişkilere odaklanılmıştır. Tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkiler, parça-bütün ilişkisi, plan-kesit-cephe analizi, mekansal sirkülasyonun sayısal ve zamansal etkileri gibi konular incelenmiştir.

Tarihi yapıların ve çağdaş eklentilerin simbiyotik ilişkisi, yapılar arasında bir uyum ve etkileşim sağlamayı amaçlar. Tarihi yapının bütünlüğü ve karakteri korunurken, çağdaş eklemelerin yapıyla organik bir ilişki içinde olması hedeflenir. Bu ilişki, tarihi yapının değerlerini ve estetik özelliklerini korurken, çağdaş gereksinimlere yanıt verir.

Tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki parça-bütün ilişkisi, yapıların birbirleriyle uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlar. Plan, kesit ve cephe analizi, yapıların mekansal özelliklerini ve ilişkilerini anlamak için önemli bir araçtır. Bu analizler, tarihi yapının mimari karakterini vurgularken, çağdaş eklentinin uyumlu bir şekilde yapıya entegre edilmesini sağlar.

Mekansal sirkülasyonun sayısal ve zamansal etkileri, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki kullanıcı sayısı, yoğunluğu, kullanım zamanları ve süresi gibi faktörleri içerir. Bu etkiler, yapıların işlevselliğini ve kullanılabilirliğini değerlendirmek için önemlidir. Simbiyotik ilişki, tarihi yapı ve çağdaş eklenti arasındaki mekansal sirkülasyonu optimize ederek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler.

Tarihi yapılarda simbiyotik mimarinin getirileri, koruma ve yaşatma, çevresel, sosyal ve ekonomik alanlarda değerlendirilebilir. Simbiyotik mimari, tarihi yapıların korunarak yaşatılmasına katkı sağlar. Çevresel açıdan, tarihi yapının orijinal yapı malzemelerinin ve enerji verimliliğinin korunması önemlidir. Sosyal açıdan, tarihi yapıların toplumun bir parçası olması ve etkileşim sağlaması önemlidir. Ekonomik açıdan, tarihi yapıların yeniden

işlevlendirilerek ekonomik değer yaratması ve turizm potansiyelini artırması beklenir.

Tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkiler, tarihi mirasın korunması ve çağdaş gereksinimlere cevap verilmesi açısından önemlidir. Bu ilişki, yapıların parça-bütün ilişkisini, mekansal sirkülasyonunu ve kullanıcı deneyimini optimize ederek tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını sağlar. Simbiyotik mimari, tarihi yapıların değerini korurken, çevresel, sosyal ve ekonomik getiriler sağlar ve yapıların gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunur.

Bu bölümde ayrıca, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki ilişki türleri, pozisyonel ve bağlantısal tipolojiler üzerinden ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İlişkisel tipolojiler, eski ve yeni yapıların nasıl bir fiziksel ve kavramsal bağ kurduğunu tanımlar ve bu bağlar, mekanların algılanışında önemli rol oynar. Bitişik, ayırık, iç içe geçmiş ve karma ilişki türleri, yapılar arasındaki yakınlık ya da mesafe ile ilgili farklı yaklaşımları ortaya koyarken, yatay, düşey, arada ve karma pozisyon tipolojileri, yapıların mekansal düzenlemeleriyle ilgili farklı stratejiler sunar. Ayrıca, yatay ve düşey bağlantılı tipolojiler, eski ve yeni yapıların fiziksel bağlarını nasıl kurduğunu ve bu bağların mekansal deneyim üzerindeki etkisini ele alır. Bu tipolojik yaklaşımlar, tasarımda esneklik ve çeşitlilik sağlayarak, her iki yapının kimliğini koruyarak modern ihtiyaçlara nasıl yanıt verilebileceğini gösterir. Sonuç olarak, bu tipolojiler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasında işlevsel, estetik ve deneyimsel açıdan güçlü bir ilişki kurmayı amaçlayan projelerde önemli bir rehber işlevi görür.

V.TARİHİ YAPI – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDEKİ YÖNTEM VE KRİTERLER

Bu bölümde, tarihi bina - çağdaş simbiyotik eklenti ilişkisinin değerlendirilmesinde kullanılacak yöntem ve kriterler, söz konusu ulusal ve uluslararası bildirgelerde belirlenen prensiplere bağlı kalarak tasarlanmıştır. Bu sayede, değerlendirme sürecinin objektif, güvenilir ve genel kabul görmüş standartlara uygun olduğu sağlanacaktır. Bu yöntemin, tarihi binaların gelecek nesillere aktarılmasında ve mimari mirasın sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasında fayda sağlaması hedeflenmiştir.

Türkiye’de, tarihi binaların korunması ve restorasyonu ile ilgili olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayınlanan “Tarihi Çevre Koruma ve Koruma Amaçlı İmar Planları Yönetmeliği” gibi ulusal düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yönetmelik, tarihi binaların korunması, restorasyonu ve yeni eklemelerin yapılması süreçlerini düzenlemekte ve ulusal standartları belirlemektedir.

Uluslararası düzeyde ise, UNESCO’nun “Tarihi Alanların ve Binaların Korunması için İlkeler” gibi belgeler, dünya genelinde tarihi binaların korunması konusunda genel prensipleri ortaya koymaktadır. Bu uluslararası standartlar, tarihi binaların özgün kimliğini korurken, çağdaş eklemelerin uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmesini önermektedir.

Tarihi binaların korunması ve yeniden değerlendirilmesi, mimari mirasın sürdürülebilirliği açısından önemli bir konudur. Bu bölümde açıklanacak yaklaşım, tarihi binalar ile çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesini hedefler ve bu değerlendirme sürecinde kullanılacak yöntemi ele alır. Yöntemler, tamamen belirlenen ulusal ve uluslararası bildirgelere dayanmaktadır, bu da belirlenen yöntemin objektifliğini, güvenilirliğini ve standartlara uygunluğunu vurgulamaktadır.

Bu yaklaşımın uygulanmasıyla, tarihi binaların korunması ve çağdaş eklemelerin entegre edilmesi sürecinde daha tutarlı ve standart bir değerlendirme sağlanabilir. Ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen prensiplere bağlı kalınarak tasarlanan bu yöntem, objektiflik, güvenilirlik ve genel kabul görmüş standartlara uygunluğuyla dikkat çeker. Kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlayan bu yaklaşım, tarihi binaların gelecek nesillere aktarılmasında ve mimari mirasın korunmasında önemli bir rehberlik sunar. Dolayısıyla, bu değerlendirme yöntemi, tarihi binalar ile çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkinin sağlıklı bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunarak mimari mirasın korunması ve sürdürülebilir kullanımının desteklenmesine yardımcı olur.

A. Tarihi Bina – Çağdaş Ekleni Arasındaki Simbiyotik İlişki Metodolojisi

Uluslararası bildirgelerde alınan kararlar doğrultusunda belirlenen kriterlere göre yapılacak tez çalışmasında, tarihi binalara eklemenecek yeni yapıların subjektif bir şekilde değerlendirilebilmesi için 2 ana yöntem başvurulması hedeflenmiştir. Bunlar endüktif (tümevarım) ve dedüktif (tümdengelim) şeklinde 2 ana yol haritasıyla yapılacaktır.

Endüktif yöntem gözlemler, genellemeler ve paradigmlar üzerinden şekillendirilirken, dedüktif yöntem ise teoriler ve öngörüler üzerinden şekillendirilecektir. Bu çalışmada, ana metinde sunulan bulguları desteklemek ve araştırmaya farklı bir perspektif kazandırmak amacıyla gerçekleştirilen anket çalışmasına ilişkin detaylar apendiks bölümünde sunulmuştur. Söz konusu anket, tezin ana değerlendirme kriteri olmamakla birlikte, elde edilen verileri tamamlayıcı nitelikte olup, araştırmanın kapsamını genişletmek ve metodolojik çeşitlilik sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu bağlamda, anket sonuçları, temel bulguları güçlendirme ve tartışmaları zenginleştirme amacı gütmekte olup, ana hipotez ve analizlerin birincil kaynağı olarak değerlendirilmemektedir. (bkz: Apendiks).

Çoğul subjektif değerlendirmelerin ortalaması ile objektif bir sonuç elde edilmesi hedeflenmektedir. Dedüktif yöntemde ise tümdengelimsel bir yol izlenerek, uygulanmış örneklerden yola çıkılarak belirlenen kriterler üzerinden sonuçlara ulaşılabilecektir. Yalnızca seçilen örneklerin projeleri üzerinden belirlenen kriterler doğrultusunda tespit çalışmaları ile değerlendirme yapılacaktır (Çizelge

7). Belirlenen koruma kriterleri doğrudan III. bölümde uluslararası bildirgelerin ilgili maddelerinden oluşturulacak olup, bu sayede belirlenen kriterler objektif bir temel üzerine oturtulacaktır. Apendiks bölümünde sunulan anket çalışması ise, tezin ana değerlendirme kriteri olmamakla birlikte, araştırmanın kapsamını genişletmek ve metodolojik çeşitlilik sağlamak amacıyla yapılmış olup, elde edilen verileri destekleyici nitelikte olacaktır.

Kısacası endüktif yöntem ile tarihi bina-çağdaş ek arasındaki birleşim tipolojileri üzerinden yöneltilecek sorular ile, ortaya çıkan simbyotik ilişkinin estetik zevk ve psikolojik algı gibi subjektif değerlendirmelerin anket aracılığıyla çok sayıda kişiye sorularak objektife yakın bir sonuç elde edilmesi hedeflenmektedir (Çizelge 7). Ancak anket ile yalnızca birleşim tipolojilerine cevap alınabilir çünkü her uygulanmış örneğin projesinin de analiz edilmesi şarttır. Bu yüzden bildirgelerin ilgili maddelerince belirlenmiş olan kriterler ile uygulanmış örneklerin değerlendirilerek bir sonuca ulaşılabilecektir.

Tarihi yapı – çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesindeki yöntem konusuyla ilgili tespit edilen koruma ve tasarım kriterlerinin değerlendirilmesi için oluşturulan yöntem aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Çizelge 6. Endüktif ve dedüktif yöntemlerin açıklaması

1. Endüktif (Tümevarım) Yöntem

Bu kriterler, tarihi bir binaya çağdaş eklemeler yapılırken dikkate alınması gereken pek çok mimari, kültürel ve estetik faktörü kapsıyor. Mimari eklentilerin tarihi yapılarla uyumlu olmasını sağlamak için bu kriterlerin titizlikle takip edilmesi gerekebilir.

Endüktif (Tümevarım) yöntem kapsamında oluşturulan bu anket, tezin bir önceki bölümünde belirtilen koruma ve tasarım kriterlerine dayanmaktadır. Tez çalışması, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklentilerin tasarımında dikkate alınacak önemli faktörleri analiz etmiş ve belirlemiştir. Bu kriterler, tarihi yapıların kültürel ve mimari değerlerini korumak, yerel toplumun ihtiyaçlarına uygun çözümler üretmek ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla geliştirilmiştir.

Koruma kriterleri, yapıların özgün işlevlerinin korunması, yeni kullanıma uygunluk, bütünlük ve karakterin saygı görmesi gibi faktörleri içermekte; tasarım kriterleri ise uyum ve bütünlük, özgünlük, malzeme kontrastı ve uyum gibi estetik ve işlevsel unsurları ele almaktadır. Anket, bu kriterlerin her birinin ayrıntılı bir değerlendirmesini yaparak, tarihi yapıların korunması ve modern ihtiyaçların karşılanması arasında bir denge sağlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Tez kapsamında, araştırmanın derinliğini artırmak ve verilerin daha kapsamlı bir şekilde analiz edilebilmesini sağlamak amacıyla anket çalışması yapılması önerilmiştir. Önerilen anket, tezin IX. bölümünde bulunan apendiks bölümünde detaylı bir şekilde sunulmaktadır. Ayrıca, anketin tasarımı, soruların içeriği ve uygulanma yöntemine dair bilgiler de bu bölümde yer almaktadır. Apendiks bölümündeki anket çalışması taslağı, okuyuculara araştırmanın metodolojik yaklaşımını daha iyi anlama ve analiz etme imkanı sağlamak üzere eklenmiştir. Bu ek, tezin bütünsel yapısını destekleyerek, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, araştırmacılara anketin sonuçlarını kendi değerlendirmeleri doğrultusunda görüş ve sonuç elde etme şansı sunarak, araştırmanın daha geniş bir kapsam içinde anlaşılabilmesini sağlamaktadır. Belirlenen kriterler doğrultusunda farklı meslek grupları ve farklı yaş gruplarına göre IX. bölüm olan Apenkiks içerisinde verilmiştir (bkz: Apendiks).

2. Dedüktif (Tümdengelim) Yöntem

Dedüktif mantık, genel bir prensipten veya kuraldan spesifik durumlara doğru ilerleyen bir düşünme ve çıkarım sürecidir. Bu yöntemde, genel bir varsayım veya prensip kullanılarak belirli sonuçlara ulaşılır. Özetle, dedüktif mantık, genelden özele doğru bir çıkarım yapma sürecidir.

Koruma esasları kapsamında belirlenen her tasarımsal sınırlamanın bir çizelgede ifadesi aşağıdaki gibidir:

Çizelge 7. Koruma esasları kapsamında belirlenen her tasarımsal sınırlamalar

MADDE 1: Özgün İşlevin Korunması: Tarihi yapının inşa edildiği dönemdeki özgün işlevi mümkün olduğunca korunmalı; çağdaş eklenti bu işlevi desteklemelidir.

MADDE 2: Yeni Kullanıma Uygunluk: Özgün işlev sürdürülemiyorsa, tarihi yapıya kültürel ve işlevsel uyum sağlayan yeni bir kullanım verilmelidir.

MADDE 3: Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Çağdaş eklenti, tarihi yapının formunu gölgelememeli; tasarım kontrast veya benzerlik yoluyla bir bütünlük sağlamalıdır.

MADDE 4: Minimal Müdahale: Gereksiz müdahalelerden kaçınılmalı; çağdaş eklenti tarihi yapının fiziksel dokusuna en az düzeyde müdahale ile entegre edilmelidir.

MADDE 5: Uyumlu Kullanım: Yeni işlevler, tarihi yapının mimari ve mekansal özelliklerini destekleyecek şekilde tasarlanmalı ve kullanım dengesi sağlanmalıdır.

MADDE 6: Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Tarihi yapının geleneksel faaliyetleri korunarak, çağdaş işlevler uyumlu bir şekilde entegre edilmelidir.

MADDE 7: Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Tarihi yapıların çok katmanlı kültürel geçmişi korunmalı ve çağdaş eklenti bu zenginliği vurgulayan bir rol üstlenmelidir.

MADDE 8: Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Çağdaş eklenti, yerel topluluğun taleplerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmalı ve onlarla bir bağ kurmalıdır.

MADDE 9: Sürdürülebilir Gelişme: Tarihi yapı ve çağdaş eklenti tasarımında çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik ilkeleri gözetilmelidir.

MADDE 10: Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Çağdaş eklenti, tarihi yapının ölçeğini domine etmeden, insan merkezli ve erişilebilir bir tasarım sunmalıdır.

Simbiyotik eklentide tasarım kılavuzu şeklinde belirlenen simbiyotik eklenti karakteristiklerinin de bir çizelgede ifadesi de aşağıdaki gibidir:

Çizelge 8. Tasarım kılavuzu şeklinde belirlenen simbiyotik eklenti karakteristikleri

MADDE 1: Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.

MADDE 2: Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.

MADDE 3: Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.

MADDE 4: Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.

MADDE 5: Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.

MADDE 6: Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.

MADDE 7: Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.

MADDE 8: Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.

MADDE 9: Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.

MADDE 10: Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu çalışmada, tarihi yapıların korunması ve tasarımıyla ilgili bir değerlendirme ÇİZELGESİ oluşturulmuştur. Değerlendirme ÇİZELGESİ, dedüktif bir yaklaşım kullanılarak hazırlanmıştır. Yani genel prensiplerden özel durumlara doğru bir çıkarım sürecini yansıtmaktadır. Genel olarak, tarihi yapıların korunması ve tasarımıyla ilgili temel prensipler belirlenmiş ve bu prensipler çerçevesinde spesifik değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Her bir kriter, genel prensiplerin daha somut bir şekilde uygulanmasını sağlayarak, tarihi yapıların korunması ve tasarımıyla ilgili adım adım bir yaklaşımı desteklemektedir. Bu şekilde, dedüktif bir yaklaşım kullanılarak oluşturulan değerlendirme ÇİZELGESİ, tarihi yapıların korunması ve tasarımıyla ilgili genel prensiplerin özelleştirilmesi ve uygulanmasına yönelik bir çerçeve sunmaktadır.

B. Tarihi Bina – Çağdaş Eklenti Arasındaki Simbiyotik İlişkinin Değerlendirilmesindeki Kriterler

Koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların günümüz ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi sürecinde izlenmesi gereken önemli prensipleri belirler. Bu kriterler, hem tarihi binaların özgün değerlerini koruma hem de çağdaş ihtiyaçlara cevap verebilme amacı güder. Koruma kriterleri, yapıların tarihi ve kültürel kimliklerini muhafaza etmeyi, minimal müdahalelerle orijinal formlarına sadık kalmayı ve yeni işlevlerle bütünleşirken özgün işlevlerine uygun olmayı ön planda tutar. Aynı zamanda, yerel halkın ihtiyaçlarına saygı göstererek sürdürülebilir gelişmeyi teşvik eder. Tasarım kriterleri ise, tarihi yapılarla yeni eklentiler arasında estetik ve işlevsel bir uyum sağlamayı hedefler, özgün tasarım dillerini ve teknolojik yenilikleri harmanlar.

Tarihi yapıların korunması ve yeni kullanımlara uygun hale getirilmesi sürecinde özgün işlevin korunması ve yeni kullanımlara uyum sağlanması kritik önem taşır. Yapıların tarihi kimliği ve bütünlüğü korunarak, yeni işlev ve etkinliklerin bu kimlikle uyumlu olması sağlanmalıdır. Minimal müdahale prensibi, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınarak, tarihsel bütünlüğün bozulmamasını amaçlar. Yeni kullanımların kültürel önemi gözetilen ve uyumlu olduğu bir kullanım sunması, hem tarihi hem de çağdaş işlevlerin bir arada sürdürülebilir şekilde var olmasını mümkün kılar. Bu kriterler, tarihi yapıların modern dünyada aktif olarak kullanılabilmesini desteklerken, onların değerini ve anlamını korumayı hedefler.

Tasarım kriterleri, tarihi yapılarla yeni eklentiler arasındaki görsel ve işlevsel uyumu sağlamak için önemli rehberler sunar. Mimari formda uyum ve bütünlük, özgünlük, oranlar, malzeme kontrastı ve uyumu gibi prensipler, hem estetik hem de fonksiyonel açıdan başarılı müdahaleler yapmayı mümkün kılar. Çağdaş eklentilerin, tarihi binaların orijinal tasarımını taklit etmek yerine kendi özgün tasarım diline sahip olması gerektiği vurgulanır. Bu, yeni ve eski arasında bir denge ve diyalog kurarak, tarihi yapıların yanında çağdaş yapıların da değer kazanmasını sağlar. Teknolojik inovasyon ve açıklık ile ışık kriterleri, modern ihtiyaçların karşılanmasında ve mekanların daha kullanışlı hale getirilmesinde önemli rol oynar.

Koruma ve tasarım kriterleri, yalnızca yapısal müdahalelerle sınırlı kalmaz, aynı zamanda sosyal ve çevresel faktörleri de göz önünde bulundurur. Yerel halkın ihtiyaçlarına saygı gösteren ve onların katılımını teşvik eden yaklaşımlar, yapılan değişikliklerin toplumsal kabulünü ve sürdürülebilirliğini artırır. Çevresel duyarlılık, tarihi yapıların ve yeni eklentilerin doğal ve kentsel çevreyle uyum içinde olmasını sağlar. Bu bütüncül yaklaşımlar, tarihi ve kültürel mirasın korunmasında ve geleceğe taşınmasında kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak, koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların değerini ve işlevselliğini koruma ile yeni ve çağdaş kullanımlara uyum sağlama arasındaki dengeyi kurar. Bu kriterler, hem estetik hem de fonksiyonel olarak uyumlu ve sürdürülebilir yapılar oluşturmayı amaçlar. Tarihi yapıların korunması ve yeni işlevlerle donatılması, sadece mimari bir gereklilik değil, aynı zamanda kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması açısından da büyük önem taşır. Bu süreçte, tarihsel bütünlüğe ve yerel ihtiyaçlara saygı gösteren, çevresel ve toplumsal duyarlılığı gözeterek yaklaşımlar, başarılı ve sürdürülebilir sonuçlar elde edilmesini sağlar.

Tarihi binaların çağdaş eklerle yeniden işlevlendirilmesi, mimari mirasın korunması ve sürdürülebilir bir şekilde gelecek kuşaklara aktarılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte hem koruma hem de tasarım kriterlerinin dengeli bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar, tarihi yapının özgün kimliğini, estetik değerlerini ve çevresel bağlamını koruma hedefi taşırken; Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu, çağdaş eklentilerin bu mirasa saygılı bir şekilde entegre edilmesini ve aynı zamanda modern ihtiyaçlara cevap verebilmesini amaçlar.

Literatürdeki ulusal ve uluslararası bildirgeler, tarihi bina ve çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkiyi yönlendiren temel prensipleri ortaya koymaktadır. Bu bildirgeler, çağdaş eklerin tarihi binalara nasıl entegre edilmesi gerektiğine dair kapsamlı rehberlik sunar. Tarihi yapının strüktürel ve estetik bütünlüğünü korurken, modern eklentilerin belirgin bir şekilde farklılaşmasını ve kendi çağının tasarım dilini yansıtmasını önerirler. Ayrıca, kullanıcı deneyiminin iyileştirilmesi, sürdürülebilirlik prensiplerinin uygulanması ve yerel toplulukların katılımı gibi hususlar da bu ilişkide dikkate alınması gereken önemli unsurlardır.

Koruma ve tasarım kriterlerinin bütüncül bir şekilde ele alınması, tarihi binaların hem fiziksel hem de işlevsel olarak yaşatılmasını ve zenginleştirilmesini sağlar. Böylece, geçmiş ile gelecek arasında anlamlı bir bağ kurularak mimari mirasın değerleri günümüz koşullarıyla harmanlanır.

1. Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesi, mimari dünya için kritik bir konu olup, bu ilişkinin yönlendirildiği ulusal ve uluslararası standartları anlamak, mimarların ve koruma uzmanlarının bu alandaki çalışmalarına önemli bir rehberlik sağlamaktadır. Literatür araştırmaları, bu simbiyotik ilişkiye dair temel ilkelerin belirlendiği 13 farklı bildirgeyi ortaya koymaktadır. Bu bildirgeler, tasarımın çeşitli yönlerini ve ilişkileri düzenleyen maddeleri içermektedir.

Bu bildirgelerin tarihi süreç içindeki evrimi, mimari anlayıştaki değişimleri ve kültürel vurguları yansıtmaktadır. 1931'den bu yana başlayan bu yolculuk, Carta del Restauro'dan başlayarak, Venedik Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi, Washington Tüzüğü ve birçok diğer belirleyici metni içermektedir. Bu dokümanlar, tarihi bina ve çağdaş eklemeler arasındaki simbiyotik ilişkiye dair önemli ilkeleri ve yönergeleri içermektedir.

Literatür araştırmaları sonucunda belirlenen 10 ana madde, tarihi bina ve çağdaş eklenti simbiyozunun değerlendirilmesi sürecinde öne çıkan temel ilkeleri yansıtmaktadır. Bu maddeler, tasarımın farklılığı, kültürel değerlerin korunması, çevresel etki, mekansal düzen ve kompozisyon, estetik ve strüktürel değerlerin korunması, uyumlu değişimler, yapı grupları arasındaki bağlantı ve uyumu içermektedir.

Her bir madde, tarihi bina ve çağdaş eklemelerin simbiyotik ilişkisini şekillendiren temel prensipleri ifade etmektedir. Örneğin, tasarımın çevresiyle uyumlu olması, çağdaş eklemenin net bir şekilde algılanabilir olması, kültürel değerlere saygı gösterilmesi gibi ilkelere vurgu yapılır. Bu prensipler, mimarların ve planlamacıların projelerinde denge ve uyum sağlamalarına rehberlik etmektedir.

Bu belirlenen maddeler, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin başarılı bir şekilde değerlendirilmesi ve tasarlanması için kılavuz

oluşturan temel prensipleri yansıtmaktadır. Her bir bildirgenin kendi dönemine ve kültürel bağlamına özgü vurguları bulursa da, ortak paydada buluşan bu prensipler, mimari mirasın sürdürülebilir korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

III. bölümde tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkiye değinmiş olan ulusal ve uluslararası maddeler tespit edilmişti. Literatür araştırmaları, tez konusu olan tarihi bina, çağdaş eklenti ve simbiyotik ilişkinin oluşturduğu üçgenle ilgili olarak 1931'den başlayarak toplamda 13 bildirgede, özellikle ilgili maddeler ve tanımlamaların bulunduğunu göstermiştir. Bu bildirgeler; 1931'deki Carta del Restauro ve Atina Tüzüğü, 1964'teki Venedik Tüzüğü, 1975'teki Amsterdam Bildirgesi, 1982'deki Quebec Tüzüğü (Deschambault Deklarasyonu), 1983'teki Appleton Tüzüğü, 1987'deki Washington Tüzüğü, 1999'daki Icomos Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü (Meksika), 2010'daki Yeni Zelanda Tüzüğü, 2011'deki Dublin İlkeleri, 2011'deki Valetta İlkeleri, 2013'teki Burra Tüzüğü ve 2013'teki ICOMOS Türkiye: Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'dir. İlgili konuya odaklanan maddeler aşağıda listelenmiştir:

Bu maddeler doğrultusunda tarihi bina, çağdaş eklenti ve oluşan simbiyotik ilişkinin nasıl olması gerektiği belirlenmiştir. Yani kısacası çağdaş bir yapıyı tarihi bir binaya eklerken, dengeli bir uyum sağlamak kritiktir. Bu eklemeler, çevresinden belirgin bir şekilde farklı olmalı ve bu fark açıkça algılanabilir olmalıdır. Ayrıca, tarihi yapıdan kesin bir biçimde ayrıldığı net bir şekilde görünmelidir. Bununla birlikte, eklemeler kültürel değerlere saygılı olmalı ve geleneksel karakteri bozmamalıdır.

Modern teknoloji ve çağın anlayışı kullanılmalı, ancak geçmiş üslupları taklit etmekten kaçınılmalıdır. Bu eklemeler fiziksel, sosyal ve kültürel ilişkileri zedelememeli, aksine bu ilişkileri güçlendirmelidir. Tarihi binanın düzenini ve kompozisyonunu bozmamalı, aksine bu yapısal bütünlüğe zarar vermemelidir. Ek olarak, eklemeler tarihi çevreye ve binanın ölçülerine saygı göstermeli ve onların ölçekleriyle uyum içinde olmalıdır.

Çağdaş eklerin tasarım sürecinde, sadece estetik kaygılar değil, aynı zamanda işlevsellik ve kullanıcı deneyimi de ön planda tutulmalıdır. Çağdaş

eklentiler, tarihi yapının orijinal işlevine katkıda bulunmalı veya yeni işlevlerle binanın kullanım değerini artırmalıdır. Böylece, tarihi yapı yalnızca korunmakla kalmaz, aynı zamanda güncel ihtiyaçlara da hizmet eden yaşayan bir alan haline gelir. Bu süreçte, kullanıcıların yapı içerisindeki hareket akışı ve mekansal deneyimleri dikkatle tasarlanmalıdır.

Modern teknolojilerle donatılan çağdaş ekler, tarihi yapının kimliğini gölgelememeli, aksine bu kimliği vurgulayarak yeni ve dinamik bir mekansal deneyim sunmalıdır. Böylelikle, tarihi bina ve çağdaş ekleme arasındaki simbiyotik ilişki, hem kültürel hem de işlevsel bağlamda sürdürülebilir bir mimari çözüm sunar.

Estetik ve yapısal değerleri korumalı, hatta takviye etmelidir. Genel yapıya uygun olmalı ve malzeme, doku ve biçim olarak uyumlu olmalıdır. Son olarak, farklı yapı grupları arasındaki bağlantı ve estetik uyuma özen gösterilmelidir, bu yapı grupları arasındaki ilişkilerin denge ve uyum içinde olması önemlidir. Tüm bu açıklamalar belirlenen 13 bildirelerin ilgili maddelerinin maddelerinden yapılan çıkarımlar ile ortaya konulmuştur.

a. Özgün İşlevin Korunması

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, tarihi yapının özgün işlevini koruyarak ya da bu işlevi yeniden yorumlayarak kurulur. Özgün işlev, yapının yalnızca fiziksel varlığını değil, aynı zamanda toplumsal bağlamdaki anlamını ve tarihsel değerini temsil eder. Bu işlevin korunması, tarihi yapının geçmişle bağını koparmadan geleceğe taşınmasını sağlar. Çağdaş eklenti, bu işlevi destekleyici bir rol üstlendiğinde, tarihi yapıyla uyumlu ve sürdürülebilir bir ilişki kurabilir. Belirlenen bu kritere örnek olarak, bir medreseye eklenen eğitim alanları, yapının orijinal eğitim işlevini modern bir bağlamda devam ettirilebilmesi verilebilir.

Eğer özgün işlev artık sürdürülemiyorsa, çağdaş eklenti ile mevcut yapının tarihsel ve kültürel kimliğine zarar vermeden yeni bir işlev kazandırılması gündeme gelebilir. Ancak bu işlev, tarihi yapının özünü ve ruhunu yansıtan bir bağlam içinde olmalıdır. Örneğin, bir Bizans hamamının çağdaş bir wellness merkezi olarak yeniden işlevlendirilmesi, yapının geçmişteki sağlık ve toplumsal buluşma işlevlerini korurken, çağdaş ihtiyaçlara uyum sağlayabilir. Buna karşılık,

aynı yapının tamamen ticari bir alana dönüştürülmesi, tarihi yapının bağlamını ve kimliğini olumsuz etkileyebilir.

Sonuç olarak, özgün işlevin korunması veya yeniden uyarlanması, tarihi yapının hem fiziksel hem de kültürel sürdürülebilirliği için kritik bir unsurdur. Çağdaş eklenti, tarihi yapının özgün değerlerini zenginleştirmek ve bu değerleri yeni nesiller için erişilebilir kılmak amacıyla tasarlanmalıdır. Böylece, tarihi bina yalnızca bir geçmiş kalıntısı olarak değil, aynı zamanda çağdaş yaşamın bir parçası olarak varlığını sürdürür.

b. Yeni Kullanıma Uygunluk

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yapının yeni işlevlerle yeniden canlandırılması sırasında uyumun sağlanmasıyla anlam kazanır. Özgün işlev sürdürülemiyorsa, yeni işlevler yapının fiziksel varlığını ve kültürel bağlamını destekleyecek şekilde düşünülmelidir. Bu entegrasyon yalnızca işlevsel gereksinimlere yanıt vermekle kalmaz; aynı zamanda tarihi yapının kimliğini ve estetik değerlerini güçlendirir. Çağdaş eklenti, tarihi yapıya yalnızca yeni bir işlev kazandıran bir unsur değil, aynı zamanda geçmiş ve bugünü bir araya getiren bir köprü olmalıdır.

Yeni kullanımların, çağdaş eklentinin tarihi yapının mimari ve işlevsel bütünlüğüyle çatışmadan entegre edilmesiyle hayata geçirilmesi esastır. Örneğin, bir Osmanlı kervansarayına eklenen modern bir etkinlik alanı, yapının geçmişteki ticari ve sosyal buluşma işlevlerini çağdaş etkinliklerle yeniden bağdaştırabilir. Bu tür bir tasarım, tarihi yapının mirasını yaşatırken aynı zamanda günümüz ihtiyaçlarını karşılayan bir mekan yaratır. Gereksiz müdahalelerden kaçınılarak yapılan bu tür uyumlu entegrasyonlar, tarihi yapının anlamını korurken onu daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaştırır.

Sonuç olarak, yeni kullanıma uygunluk, tarihi yapının geçmiş değerlerini göz ardı etmeden, çağdaş bir bağlamda yeniden işlevlendirilmesini sağlar. Çağdaş eklenti, tarihi yapının karakterini koruyarak ve yeni bir işlevsellik katarak, geçmiş ile günümüz arasında sürdürülebilir bir diyalog oluşturur. Bu yaklaşım, tarihi yapıyı yalnızca korunması gereken bir anıt değil, yaşayan bir mekan haline getirir.

c. Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, form açısından dengeli ve bütünlüklü bir tasarım anlayışıyla hayata geçirilmelidir. Bu bütünlük, projenin bağlamına ve tasarım hedeflerine bağlı olarak, ya tarihi yapının estetik değerleriyle uyumlu bir benzerlik ya da bilinçli bir kontrast oluşturacak şekilde sağlanabilir. Çağdaş eklenti, tarihi yapıyı destekleyen ve onun karakteristik unsurlarını öne çıkaran bir tasarım yaklaşımı benimsemelidir. Bu, eklentinin sadece bir ek yapı değil, tarihi yapının bağlamını zenginleştiren bir unsur olarak değerlendirilmesini gerektirebilir.

Kontrast veya benzerlik temelli tasarımlar, doğru şekilde uygulandığında, tarihi yapının mimari kimliğini gölgelemek yerine onu daha da belirgin hale getirebilir. Örneğin, bir Bizans kilisesine eklenen modern bir çelik ve cam kubbe, tarihi yapının taş işçiliğiyle tezat oluşturarak hem görsel bir vurgu yaratır hem de geçmiş ve çağdaş unsurlar arasında anlamlı bir diyalog kurar. Benzer şekilde, bir Osmanlı hanının geleneksel çizgilerini takip eden çağdaş bir eklenti, yapının estetik ve tarihi bütünlüğünü pekiştirebilir.

Sonuç olarak, çağdaş eklenti, tarihi yapıya saygı gösterirken kendi çağdaş kimliğini de ifade etmelidir. Bu yaklaşım, geçmişin mirası ile modern mimarinin dinamiklerini bir araya getirerek, estetik, işlevsel ve bağlamsal açıdan dengeli bir bütünlük oluşturur. Tasarımın bu şekilde ele alınması, tarihi yapıların sadece korunmasını değil, aynı zamanda çağdaş bir bağlamda yeniden anlam kazanmasını da sağlar.

d. Minimal Müdahale

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişkinin sürdürülebilirliği, müdahalelerin yalnızca gerekli olduğu durumlarda ve dikkatle uygulanmasıyla sağlanır. Minimal müdahale ilkesi, tarihi yapının fiziksel dokusuna ve mimari karakterine zarar verilmemesi gerektiğini vurgular. Bu ilke, yalnızca tarihi yapının mevcut değerlerini korumakla kalmaz, aynı zamanda eklentinin varlığını yapının doğal bir uzantısı haline getirir.

Tarihi yapıya gereksiz müdahaleler, orijinal unsurların bozulmasına ve yapının tarihsel bağlamını kaybetmesine yol açabilir. Bu nedenle, çağdaş eklenti tasarımında fiziksel müdahaleler minimum düzeyde tutulmalı ve alternatif

özmler aranmalıdır. Örneğin, bir ağdağ sergi alanının tarihi bir binaya entegre edilmesi sırasında, duvarların delinmesi veya taşıyıcı sistemlere zarar verilmesi yerine, bağımsız ve taşınabilir bir yapı tasarımı tercih edilebilir. Bu yaklaşım, hem tarihi yapının bütünlüğünü korur hem de eklentinin işlevselliğini artırır.

Minimal müdahale ilkesi, tarihi bina ve ağdağ eklenti arasındaki ilişkiyi sadece fiziksel bir bağlamda değil, aynı zamanda estetik ve kültürel bir uyum içerisinde kurgular. Bu yaklaşım, geçmişin izlerini modern tasarımla birleştirerek, tarihi yapıları hem korunmuş hem de ağdağ kullanımlara uygun hale getiren bir köprü oluşturur. Sonuçta, bu ilke yalnızca mevcut mirası korumayı değil, aynı zamanda geleceğe değer katmayı amaçlar.

e. Uyumlu Kullanım

Tarihi bina ve ağdağ eklenti arasındaki uyum, yalnızca fiziksel görünüm veya işlevsel entegrasyondan ibaret olmamalı; mekansal deneyim ve kullanıcılarla etkileşim açısından da derinleşmelidir. Uyumlu kullanım, tarihi yapının sahip olduğu özgün kimliği ile ağdağ eklentinin sunduğu yenilikçi olanakları harmanlayarak, geçmiş ve günümüz arasında anlamlı bir bağ kurmayı hedefler. Bu yaklaşım, hem tarihi yapının atmosferini bozmadan korumayı hem de ağdağ ihtiyaçlara duyarlı bir tasarım dili oluşturmayı amaçlar.

ağdağ eklenti, tarihi yapının mekansal kurgusunu tamamlamalı ve kullanıcı deneyimini zenginleştiren bir unsur olarak işlev görmelidir. Örneğin, bir tarihi hamama eklenen ağdağ bir dinlenme alanı, hem yapının tarihsel bağlamına saygı gösterir hem de modern kullanıcıların konfor ihtiyaçlarını karşılar. Benzer şekilde, bir Osmanlı kervansarayına eklenen açık etkinlik alanı, tarihi yapının geçmişteki ticaret ve sosyalleşme işlevini modern bir sosyal merkez olarak yeniden yorumlayabilir. Bu tür tasarımlar, tarihi ve ağdağ mekanlar arasında akıcı bir bütünlük oluşturarak kullanıcılar için zengin bir deneyim sağlar.

Uyumlu kullanım, tarihi bina ve ağdağ eklenti arasındaki ilişkiyi sadece fiziksel veya işlevsel bir uyumla sınırlamaktan öteye taşır. Bu ilke, tarihi yapıları toplumun günlük yaşamına dahil ederek, onların yalnızca korunması gereken birer nesne değil, yaşayan ve dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilen dinamik mekanlar olmasını sağlar. Böylece, geçmişle günümüz arasında sürekli bir

diyalog kurulurken, her iki dönemin de benzersiz zenginlikleri kullanıcı deneyimine entegre edilir.

f. Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, modern gereksinimlerle geleneksel faaliyetlerin dengeli bir şekilde bir arada sürdürülebilmesiyle daha anlamlı hale gelir. Bu ilişki, çağdaş eklentinin tarihi yapının özgün kimliğini desteklemesi ve geleneksel faaliyetlerin devamlılığını sağlayacak çözümler sunmasıyla kurulur. Geleneksel işlevlerin tamamen terk edilmesi yerine, çağdaş ihtiyaçlarla harmanlanarak geliştirilmesi bu uyumun temel taşıdır.

Çağdaş eklenti, geleneksel faaliyetlere katkıda bulunurken aynı zamanda yapıya çağdaş bir işlevsellik de kazandırabilir. Örneğin, bir Osmanlı hanına eklenen modern bir gastronomi merkezi, geleneksel ticaret faaliyetlerini desteklerken, mekanı modern bir gastronomi ve kültürel deneyim alanına dönüştürebilir. Böyle bir tasarım, tarihi yapının sosyal ve ekonomik işlevlerini korurken, ona yeni bir boyut ekleyerek hem geçmişe hem de bugüne hitap eden bir yapı ortaya koyar. Bu sayede, yapı yalnızca tarihsel bir bina olarak değil, çağdaş yaşamın bir parçası olarak varlığını sürdürür.

Bu yaklaşım, geçmiş ve günümüz arasında anlamlı bir diyalog kurarak, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişkiyi sosyal ve kültürel bir bağlama oturtur. Geleneksel faaliyetler ve modern ihtiyaçlar bir arada var olurken, tarihi yapı hem fiziksel hem de işlevsel açıdan daha güçlü bir kimlik kazanır. Böylece, tarihi yapılar yalnızca korunmuş olmakla kalmaz, aynı zamanda yaşayan, dinamik mekanlara dönüşür.

g. Kültürel Çeşitliliğin Korunması

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yapının taşıdığı kültürel katmanların korunması ve bu katmanların bir arada yaşatılmasıyla zenginleşir. Tarihi yapılar, farklı dönemlere ve topluluklara ait izleri bir arada barındırır ve bu çok katmanlı kimlik, onların değerini ve anlamını belirleyen temel unsurlardan biridir. Kültürel çeşitliliğin korunması, sadece bu izleri korumakla kalmaz, aynı zamanda onları çağdaş bir bağlama taşıyarak yeniden anlamlandırmayı da hedefler.

Çağdaş eklenti, kültürel çeşitliliği görünür kılacak ve kullanıcılar için deneyimlenebilir bir araç olarak tasarlanmalıdır. Örneğin, hem Bizans hem de Osmanlı dönemlerinden izler taşıyan bir yapıya eklenen modern bir eğitim merkezi, her iki dönemin mimari özelliklerini yansıtan tasarım unsurlarıyla desteklenebilir. Böyle bir eklenti, yapının farklı dönemlere ait hikayelerini ortaya çıkarır ve bu katmanları daha geniş bir kitleye sunar. Bu yaklaşım, yalnızca yapının estetik değerini değil, aynı zamanda tarihsel bağlamını da güçlendirir.

Kültürel çeşitliliğin korunması, geçmişin izlerini saklamaktan öte, bu izleri bugünün ihtiyaçlarıyla bağdaştırmayı amaçlar. Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişki, geçmiş ve günümüz arasında dinamik bir diyalog kurarak, yapıyı hem tarihsel bir sembol hem de çağdaş yaşamın bir parçası haline getirir. Böylece, tarihi yapılar yalnızca korunan objeler değil, yaşayan ve sürekli anlam kazanan mekanlara dönüşür. Bu yaklaşım, toplumsal hafızayı diri tutarken, yapıyı geleceğe taşıyan güçlü bir bağ kurar.

h. Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, yerel halkın ihtiyaçlarına ve beklentilerine duyarlılık gösterilerek daha anlamlı hale gelir. Tarihi yapılar, yerel toplulukların hafızasında yalnızca birer fiziksel varlık olarak değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve kültürel bağların taşıyıcısı olarak yer edinir. Bu nedenle, tarihi yapının korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sürecinde yerel halkın talepleri, projelerin yalnızca bir unsuru değil, temel itici gücü olmalıdır.

Çağdaş eklenti, yerel halkın günlük yaşamına katkı sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve bu katkılar estetik veya işlevsellikle sınırlı kalmamalıdır. Örneğin, bir Osmanlı çarşısına eklenen modern bir açık pazar alanı, geleneksel ticari işlevi desteklerken aynı zamanda halkın sosyal etkileşimlerini artıracak bir buluşma noktası sunabilir. Benzer şekilde, bir tarihi hanın yenilenen işlevi içinde yerel zanaatkarlara yönelik atölyeler ve satış alanları, hem ekonomik bir katkı sağlar hem de yapının tarihsel dokusunu canlı tutar. Bu tür yaklaşımlar, tarihi yapının yerel topluluk için anlamını derinleştirir ve onu yalnızca geçmişe ait bir obje olmaktan çıkararak, yaşayan bir mekan haline getirir.

Yerel halkın ihtiyaçlarına duyarlılık, tarihi yapının fiziksel olarak korunmasından öte, onun toplumsal bağlamla bütünleşmesini sağlar. Çağdaş eklenti, bu entegrasyonu destekleyen bir araç olarak işlev görmeli; tarihi yapının geçmişle bağını sürdürürken günümüz toplumsal dinamiklerine de yanıt vermesine olanak tanınmalıdır. Bu yaklaşım, tarihi bina ve çağdaş eklentiği yerel halkın kültürel, sosyal ve ekonomik dokusuyla uyumlu bir şekilde bir araya getirerek, sürdürülebilir ve dinamik bir ilişki kurar. Böylece, tarihi yapılar yalnızca korunmuş değil, toplumla bütünleşmiş yaşam alanları haline gelir.

i. Sürdürülebilir Gelişme

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, çevresel, ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirlik ilkeleri temelinde güçlenir. Sürdürülebilir gelişme, tarihi yapının korunması sürecinde yalnızca geçmişin değerlerini yaşatmakla kalmaz, aynı zamanda çağdaş eklentilerin modern gereksinimlere uyum sağlayarak bu değerleri geleceğe taşımasını sağlar. Kaynakların verimli kullanımı, uzun vadeli ekonomik fayda ve toplumsal denge bu sürecin temel taşlarını oluşturur.

Çağdaş eklentiler, sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda çevre dostu malzeme kullanımı, enerji verimliliği ve karbon ayak izini azaltan teknolojilerle tasarlanmalıdır. Örneğin, tarihi bir okul binasına eklenen modern bir eğitim kanadı, güneş enerjisi panelleri, doğal havalandırma sistemleri ve yağmur suyu hasadı gibi çözümlerle donatıldığında, hem çevresel etkiler en aza indirilir hem de ekonomik sürdürülebilirlik sağlanır. Bu tür yaklaşımlar, tarihi yapının sadece bir kültürel miras unsuru değil, aynı zamanda çağdaş bir işlevsellik örneği olarak varlığını sürdürmesine olanak tanır.

Sürdürülebilir gelişme yalnızca çevresel faktörlerle sınırlı değildir; toplumsal ve ekonomik boyutları da içerir. Örneğin, tarihi bir hanın kültür merkezi ve yerel ürün pazarına dönüştürülmesi, hem yerel halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılar hem de bölgesel ekonomiye katkıda bulunur. Bu bütüncül yaklaşım, tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki ilişkiyi sadece bugünün değil, geleceğin ihtiyaçlarına da hizmet eden dinamik bir yapı haline getirir. Böylece, tarihi yapılar yalnızca korunmuş olmaktan öte, çağdaş yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelir ve geçmiş ile gelecek arasında sağlam bir köprü oluşturur.

j. Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı

Tarihi bina ve çağdaş eklenti arasındaki simbiyotik ilişki, insan ölçeğine uygun tasarımların benimsenmesiyle daha anlamlı hale gelir. İnsan ölçeği, bir yapının boyutlarının ve mekansal düzenlemelerinin kullanıcıların fiziksel ve duygusal algılarına uygun olmasını ifade eder. Tarihi yapılar, inşa edildikleri dönemin insan merkezli tasarım anlayışını yansıtarak kullanıcılarla derin bir bağ kurar. Çağdaş eklenti, bu bağlamda, tarihi yapının ölçeğine ve mekansal deneyimine saygı göstermeli ve onunla uyumlu bir şekilde tasarlanmalıdır.

Çağdaş eklenti, tarihi yapının mimari karakterini domine etmemeli, aksine onun özgün özelliklerini öne çıkaracak bir çerçeve sunmalıdır. Ölçeksiz veya baskın eklentiler, tarihi yapının kimliğini gölgeleyerek bu ilişkiyi zayıflatabilir. Örneğin, bir tarihi camiye eklenen modern bir sosyal alan, caminin mimari ölçeğine uygun olarak tasarlandığında, hem işlevsel bir katkı sağlar hem de yapının atmosferine uyumlu bir mekan oluşturur. Benzer şekilde, tarihi bir meydanın çevresine inşa edilen çağdaş yapılar, meydanın açık ve davetkar niteliğini bozmadan insan odaklı bir düzenleme ile tamamlanmalıdır.

İnsan ölçeğine uygun tasarım, yalnızca tarihi yapının fiziksel bütünlüğünü değil, aynı zamanda kullanıcılarla kurduğu duygusal ve sosyal bağı da korumayı hedefler. Bu ilke, çağdaş eklentilerin tarihi yapıları sadece geçmişin birer tanığı olmaktan çıkararak, çağdaş yaşamın doğal bir parçası haline getirmesine olanak tanır. Sonuç olarak, geçmişle bugün arasında bir köprü kuran bu tasarım anlayışı, tarihi yapıları daha erişilebilir, anlamlı ve yaşayan mekanlara dönüştürür.

2. Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu

Oluşturulan kriterler, genel mimari prensiplere dayanmaktadır ve tarihi bir binanın çağdaş bir eklentiyle uyumunu değerlendirmek için yaygın olarak kabul görmüş ilkelere odaklanmaktadır. Bu tür prensipler, mimari koruma ve restorasyon alanında kullanılan uluslararası standartlardan ve belirli mimari projeleri değerlendiren kuruluşlardan elde edilebilir. Ayrıca, belirli bildirgelerin içeriğine dayalı olarak, verilen tarihi koruma ve mimari miras belgeleri üzerinden öne çıkan ana prensipleri öne çıkarılmıştır.

Belirtilen kriterler genel bilgi ve deneyim temelinde oluşturulmuş olup, spesifik bir projenin değerlendirilmesi için daha derin bir analiz ve belge

incelemesi gerekebilir. Bu tür kriterler, genel olarak tarihi ve çağdaş mimarının uyumunu değerlendirmek üzere kullanılabilecek geniş prensipleri temsil eder ve spesifik bir projeye uygulanmadan önce daha fazla detay ve bağlam gerektirebilir.

Estetik kriterlerin belirlenmesinde, genel mimari prensipler ve uluslararası standartlar esas alınmıştır. “Mimari Formda Uyum ve Bütünlük” ilkesi, tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklentinin mimari denge ve bütünlük içinde olmasını vurgular. Renk, malzeme ve formun dengeli bir şekilde kullanılmasıyla sağlanan harmoni, yapıların ayrı bireyler olarak değil, birbirini tamamlayan unsurlar olarak algılanmasını hedefler. Benzer şekilde, “Özgünlük” ilkesi, çağdaş eklentinin tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmasını önerir. Bu prensip, tarihi bir yapının kimliğini ve karakterini korurken, modern tasarımın da katkılarını vurgular. Ayrıca, estetik kriterlerdeki “Oranlar” ilkesi, tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklentinin mimari ölçek ve oranlarını dengede tutma gerekliliğini vurgular. Tarihi bir binanın oranlarına uyumlu bir şekilde tasarlanan çağdaş bir eklenti, izleyicilere geçmiş ve şimdi arasında harmonik bir denge sağlayarak mimari mirası zenginleştirir. “Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum” prensibi ise tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklentinin malzeme seçimini etkileyen önemli bir ilkedir. Bu ilke, modern unsurların tarihi malzemelerle uyumlu olmasını sağlamanın yanı sıra, bazen bilinçli bir kontrast yaratmanın da tasarım açısından doğru olabileceğini savunur. Son olarak, estetik kriterlerin tarihi binaların modernizasyonunda ve korunmasında önemi vurgulanmaktadır. “Toplumsal Kabul ve Katılım” ilkesi, tarihi bir binanın veya alanın korunması ve modernizasyonunda yerel toplumun katılımını ve kabulünü vurgular. Bu prensip, planlama ve tasarım süreçlerine yerel halkın ve sivil toplum kuruluşlarının dahil edilmesini savunur. Bu sayede, tarihi binalar hem fiziksel olarak hem de toplumsal olarak yaşayan ve değerli birer varlık olarak korunabilir.

Çizelge 9. Koruma ilkeleri kapsamında tasarıma getirilen sınırlamalar

	Tasarım Kriteri	Açıklama
1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük	Tarihi bina ile çağdaş ekler arasında görsel uyum ve estetik bütünlük sağlanmalıdır.
2	Özgünlük	Çağdaş ek, tarihi yapıyı taklit etmek yerine kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.
3	Oranlar	Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçeklerine uyum sağlamalıdır.
4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum	Tarihi yapı ile çağdaş ek arasında estetik bir denge kuran malzeme seçimi yapılmalıdır.
5	Teknolojik İnovasyon	Çağdaş ekler, yenilikçi teknolojiler ve malzemeler kullanılarak zamanın ruhunu yansıtmalıdır.
6	Doğal Işık	Eklenti, iç mekanlarda doğal ışık kullanımını artırmalı, tarihi yapıyı gölgelememelidir.
7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk	Eklenti, tarihi binanın işlevsel kimliğiyle uyumlu olmalı veya yeni işlevleri desteklemelidir.
8	Çevreye Karşı Duyarlılık	Tasarım, çevresel bağlama ve manzaraya saygı göstermelidir.
9	Mimari Anlatım Dili	Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi yapıdan ayrılırken aralarında bir diyalog oluşturmalıdır.
10	Toplumsal Kabul ve Benimseme	Eklenti tasarımında yerel halkın ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınmalıdır.

a. Mimari Formda Uyum ve Bütünlük

- **MADDE 1:** Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır. “Mimari Formda Uyum ve Bütünlük” ilkesi, tarihi bir

binanın ve çağdaş bir eklentinin mimari denge ve bütünlük içinde olmasını vurgular. Bu prensip, görsel açıdan birbirine uygun ve estetik bir denge sağlamak için renk, malzeme ve formun dengeli bir şekilde kullanılmasını önerir. Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasındaki görsel bağlantı, yapıların ayrı bireyler olarak değil, birbirini tamamlayan unsurlar olarak algılanmasını hedefler. Renk paleti, malzeme seçimi ve mimari formlar arasındaki uyumlu ilişki, izleyicilere bir bütün olarak hoş bir estetik deneyim sunar. Bu prensip, mimari mirasın değerini korurken modern tasarımın getirdiği katkıları da vurgular ve tarihi ve çağdaş unsurlar arasında harmonik bir diyalog oluşturmayı amaçlar.

b. Simbiyotik Eklentide Özgünlük

- **MADDE 2:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır. “Özgünlük” ilkesi, tarihi bir binanın veya alanın kimliğini ve karakterini korumanın önemini vurgular. Bu prensip, mimari mirasın zaman içindeki değişikliklere rağmen orijinal tasarım ve özelliklerini muhafaza etmeyi amaçlar. Tarihi bir binaya yapılacak herhangi bir eklenti veya müdahalenin, orijinal tasarım dilini taklit etmek yerine, kendi özgün ve çağdaş bir dil geliştirmesi gerektiğini savunur. Böylece, mimari mirasın geçmişini, kültürel önemini ve niteliklerini sürdürmek, korumak ve gelecek nesillere aktarmak adına, müdahalelerin özgün tasarımın bütünlüğüne saygı göstermesi önemlidir. Özgünlük ilkesi, tarihi yapının karakterini ve ruhunu bozmamak, aksine onu zenginleştirmek için mimari müdahalelerde özenli ve dikkatli olunması gerektiğini vurgular.

c. Oranlar

- **MADDE 3:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir. “Oranlar” ilkesi, tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklentinin mimari ölçek ve oranlarını dengede tutma gerekliliğini vurgular. Bu prensip, mimari bileşenlerin birbirine uygun bir şekilde orantılı olması gerektiğini savunur. Tarihi bir binanın oranları, genellikle belirli bir dönemin tasarım diline özgüdür, bu nedenle çağdaş bir eklenti bu oranlara saygı göstermelidir. Oran ilkesi, mimari ölçekler

arasında uyumun korunmasının, yapısal öğelerin ve formların birbirine orantılı olmasının, izleyiciye bütünsel bir deneyim sunmanın önemini vurgular. Tarihi bir binanın oranlarına uyumlu bir şekilde tasarlanan çağdaş bir eklenti, izleyicilere geçmiş ve şimdi arasında harmonik bir denge sağlayarak mimari mirası zenginleştirir.

d. Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum

- **MADDE 4:** Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir. “Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum” prensibi, tarihi bir binanın ve çağdaş bir eklentinin malzeme seçimini etkileyen önemli bir ilkedir. Bu prensip, mimari yapıya eklenen modern unsurların tarihi malzemelerle uyumlu olmasının yanı sıra, bazen bilinçli bir kontrast yaratmanın da tasarım açısından doğru olabileceğini savunur. Eğer tasarım, malzeme kontrastını vurgulamayı tercih ediyorsa, bu kontrastın dikkat çekici ve yapıyı zenginleştiren bir öğe haline gelmesi önemlidir. Ancak bu kontrast, bütünü bozmadan, estetik bir denge içinde kullanılmalıdır. Malzeme kontrastı, mimari mirasın tarihi dokusunu vurgularken, çağdaş dokunuşların da özgünlüğünü korumasına olanak tanır. Malzeme seçimi, mimari projede zamanın ve stilin geçişini vurgulayarak, izleyicilere görsel olarak ilgi çekici bir deneyim sunar.

e. Teknolojik İnovasyon

- **MADDE 5:** Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir. “Teknolojik İnovasyon” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın korunmasında ve modernizasyonunda teknolojik ilerlemelerin etkin ve dikkatli bir şekilde kullanılmasını vurgular. Bu prensip, geleneksel mimari ile modern teknolojinin bir araya getirilmesini destekler ve teknolojik inovasyonun, yapıyı güçlendirecek, sürdürülebilirliği artıracak ve yaşam kalitesini iyileştirecek bir şekilde entegre edilmesini savunur. Örneğin, enerji verimliliği, iklim kontrolü veya diğer modern konfor unsurları gibi teknolojik yenilikler, tarihi bir binanın işlevselliğini artırabilir. Ancak bu yeniliklerin kullanımı, mimari mirasın özgünlüğünü ve bütünlüğünü

bozmamak adına dikkatlice değerlendirilmelidir. Teknolojik inovasyon, tarihi yapıları geleceğe taşıırken, onların kültürel ve mimari değerini koruma çabalarına katkıda bulunabilir. Bu prensip, mimari mirası yaşatma ve çağdaş teknolojinin avantajlarından yararlanma arasında bir denge kurmayı amaçlar.

f. Doğal Işık

- **MADDE 6:** Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir. “Doğal Işık” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın tasarımında ve modernizasyonunda mekanın açıklığına ve doğal ışığın etkin kullanımına odaklanır. Bu prensip, iç mekanların geniş, ferah ve aydınlık olmasını teşvik eder, böylece mimari yapıda yaşayanların ve ziyaretçilerin konforunu artırır. Tarihi bir binaya yapılan müdahalelerde, mekanların açık ve ışık dolu olması, hem iç mekanlarda estetik bir ferahlık sağlar hem de mimari mirasın atmosferini güçlendirir. Modern tasarım unsurları ve mimari detaylar, açıklığı ve doğal ışığı vurgulayacak şekilde entegre edilmelidir. Bu prensip, mimari mirasın geçmişini saygıyla korurken, çağdaş yaşam standartlarına uygun, konforlu ve yaşanabilir mekanlar yaratmayı hedefler. Doğal Işık prensibi, tarihi yapıların iç mekanlarında modern konfor ve kullanılabilirlik ile estetik bir denge oluşturulmasını destekler.

g. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk

- **MADDE 7:** Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır. “Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın modernizasyonunda, yapıya eklenen yeni fonksiyonların mevcut işlevlerle uyum içinde olmasını vurgular. Bu prensip, tarihi bir yapının orijinal işlevinden sapmamakla birlikte, çağdaş ihtiyaçlara uygun yeni işlevlerin eklenmesini destekler. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk, yapıya eklenen yeni öğelerin, mekanın kullanımını artırırken mimari bütünlüğü ve tarihi değerleri korumasını sağlar. Tarihi bir binaya yeni bir işlev eklenirken, bu

işlevin tarihi dokuya saygı göstermesi, mimari mirasın işlevselliğini artırması ve çağdaş ihtiyaçlara cevap vermesi önemlidir. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk prensibi, tarihi yapının yaşamsal özelliklerini korurken, modern kullanım ihtiyaçlarına da yanıt verecek şekilde düşünülmüş ve tasarlanmış eklemelerin yapılmasını önerir. Bu sayede tarihi bina, günümüzde de etkili bir şekilde kullanılabilir ve yaşatılabilir.

h. Çevreye Karşı Duyarlılık

- **MADDE 8:** Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir. “Çevreye Karşı Duyarlılık” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın korunması ve modernizasyonunda çevresel etkileri dikkate almayı vurgular. Bu prensip, mimari müdahalelerin çevresel sürdürülebilirlik ilkesini benimsemesini ve doğal kaynakları korumasını savunur. Tarihi bir yapının çevresel duyarlılık ile korunması, enerji verimliliği, atık yönetimi, su tasarrufu ve diğer çevresel faktörleri içeren geniş bir perspektifi kapsar. Modernizasyon süreçlerinde, malzeme seçiminden enerji kullanımına kadar çeşitli unsurlar çevresel etkileri minimize etmek üzere planlanmalıdır. Tarihi bir binanın çevresel açıdan duyarlı bir şekilde korunması, hem bugünkü hem de gelecek nesiller için sürdürülebilir bir çevre bırakma amacını taşır. Bu prensip, mimari mirasın yaşatılmasında çevresel sorumluluk almayı ve tarihi yapıların ekolojik dengeyle uyumlu bir şekilde kullanılmasını hedefler.

i. Mimari Anlatım Dili

- **MADDE 9:** Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır. “Mimari Anlatım Dili” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın korunması ve modernizasyonunda mimari tasarımın özgün ve tanınabilir bir ifadesine odaklanır. Bu prensip, mimari mirasın estetik ve stilistik özelliklerini korurken, modern eklemelerin de kendi mimari ifadesini taşımasını savunur. Tarihi bir binaya yapılan müdahalelerde, mimari ifadenin orijinal tasarım dilini yansıtan, ancak aynı zamanda çağdaş bir dil geliştiren tasarım unsurlarının kullanılması önemlidir. Bu prensip, tarihi bir binanın mimari karakterini güçlendirmeyi

ve modern tasarımın da kendi benzersiz kimliğini oluşturmaya hedefler. Mimari ifade prensibi, tarihi yapıların mimari özgünlüğünü ve tanınırlığını korurken, mimari mirasa çağdaş bir perspektif ekleyerek zaman içindeki değişimlere de uyum sağlamayı amaçlar. Bu sayede, tarihi bir bina hem geçmişin mimari mirası olarak tanınabilir hem de günümüz tasarım diline entegre edilebilir.

j. Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme)

- **MADDE 10:** Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır. “Toplumsal Kabul ve Benimseme” prensibi, tarihi bir binanın veya alanın korunması ve modernizasyonunda yerel toplumun katılımını ve kabulünü vurgular. Bu prensip, mimari müdahalelerin, tarihi yapıların kullanıcıları ve çevresindeki topluluklarla etkileşim içinde olmasını destekler. Tarihi bir binanın modern ihtiyaçlara uyum sağlaması ve sürdürülebilir bir gelecekte varlığını sürdürebilmesi için, toplumsal kabul ve katılım önemlidir. Bu prensip, planlama ve tasarım süreçlerine yerel halkın ve sivil toplum kuruluşlarının dahil edilmesini savunur. Toplumsal kabul ve katılım, tarihi yapıların sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda toplumsal olarak da yaşayan ve değerli birer varlık olmalarını amaçlar. Bu süreç, tarihi binaların yerel toplumun kültürel kimliği ve geçmişi ile daha sıkı bir bağ kurmalarını sağlayarak, mimari mirasın toplumsal değerini artırabilir.

C. Bölüm Sonucu

Araştırma sonuçları, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasında kurulan simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesinde bütüncül bir yaklaşımın önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda elde edilen genel değerlendirmeler aşağıda detaylandırılmıştır:

- Tarihi yapıların çağdaş eklerle yeniden işlevlendirilmesi sürecinde koruma ve tasarım kriterlerinin birbirini tamamlayan unsurlar olduğu tespit edilmiştir.
- Koruma kriterleri, tarihi yapıların özgün kimliğini ve estetik değerlerini koruma hedefi taşıırken, aynı zamanda toplumsal ve kültürel mirasın

gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. Özellikle özgün işlevin korunması ve minimal müdahale prensipleri, tarihi dokunun bozulmadan korunması açısından kritik bir rol oynamaktadır.

- Tasarım kriterleri ise çağdaş eklerin, tarihi yapılarla uyumlu bir şekilde bütünleşmesini ve estetik bir diyalog oluşturmalarını hedefler. Bu kriterler arasında uyum ve bütünlük, malzeme kontrastı ve özgünlük ilkeleri, eski ile yeniye dengeli bir şekilde bir araya getirmede belirleyici olmuştur.

Bu iki kriter setinin birlikte ele alınması, mimari projelerin hem koruma hem de tasarım açısından başarılı olmasını sağlamaktadır.

Araştırma sonuçları, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasında kurulan simbiyotik ilişkinin değerlendirilmesinde bütüncül bir yaklaşımın vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, mimari mirasın korunması ve güncel ihtiyaçlara uygun olarak yeniden işlevlendirilmesi süreçlerinde, koruma ve tasarım kriterlerinin eşzamanlı ve uyum içinde uygulanması gerekliliği öne çıkmıştır.

Koruma kriterleri, tarihi yapıların özgün kimliğinin, estetik değerlerinin ve kültürel bağlamının korunmasını hedefler. Bu kriterler, bir yapının tarihsel dokusunu ve kimliğini bozmadan korunmasına yönelik temel prensipleri içerir.

Çağdaş eklerin tasarımında benimsenen kriterler, tarihi yapılarla görsel ve işlevsel bir uyum oluşturmayı hedefler. Tasarım kriterleri, modern eklemelerin tarihi yapılarla uyum içinde çalışmasını sağlarken, yeni yapıların da kendi çağdaş kimliklerini ve mimari ifadelerini korumasını teşvik eder.

Sonuç olarak, bu araştırma, koruma ve tasarım kriterlerinin simbiyotik bir ilişki içinde değerlendirilmesinin, mimari projelerde sürdürülebilir ve uyumlu çözümler sunma potansiyelini ortaya koymuştur.

VI. TARİHİ BİNA – ÇAĞDAŞ EKLENTİ ARASINDAKİ SİMBİYOTİK İLİŞKİNİN ÖRNEKLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, seçilen örnek üzerinden yapılan revitalizasyon süreci ve değerlendirme sonuçları incelenmiştir. Seçilen örnek, belirtilen yerde bulunmakta olup, revitalizasyonu belirtilen tarihte tamamlanmıştır. Yapının simbiyotik tipoloji türü ve revitalizasyon sonrası kullanımı da ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Değerlendirme süreci, koruma ve tasarım olmak üzere iki ana kategoride gerçekleştirilmiştir. Koruma kriterleri altında, özgün işlevin korunması, bütünlük ve karakterin saygı görmesi, kültürel çeşitliliğin korunması gibi faktörler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Tasarım kriterleri ise uyum ve bütünlük, malzeme kontrastı ve uyum, Doğal Işık gibi ölçütler üzerinde durulmuştur.

Her bir kriter için yapılan değerlendirme, 1 ile 5 arasında puanlama yapılmış ve sonuçlar ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir. Koruma ve tasarım kriterlerine göre yapılan puanlamalar, seçilen örneğin revitalizasyonunun başarısını ve uygunluğunu yansıtmaktadır. Sonuçlar, yapılan çalışmaların tarihi dokuya saygı gösterip göstermediğini, modern işlevlerle uyumlu olup olmadığını ve çevresel duyarlılık gibi önemli faktörleri içermektedir. Yani tezin bu bölümünde elde edilen bulguların ve yapılan değerlendirmelerin bir özeti sunulmuştur.

Değerlendirme süreci için belirlenen kriterler, simbiyotik ilişkinin başarılı bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğini subjektif bir şekilde belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu kriterler arasında tarihi ve çağdaş öğelerin uyumu, estetik bütünlük, işlevselliğin korunması, çevresel uyum ve kullanıcı deneyimi gibi temel faktörler yer almaktadır. Ayrıca bu araştırma, her binanın tarihi bağlamını, mimari özelliklerini, çağdaş eklemelerin tasarımını ve kullanım amacını kapsayacak şekilde gerçekleşecektir. Ardından, belirlenen kriterlere dayalı olarak

her bir bina değerdendirilecek ve bu değerdendirme, ördnekler arasında karşılaştırmalı bir analizle desteklenecektir.

Değerdendirme sürecinin sonunda elde edilen bulgular, simbiyotik ilişkinin ördnekler üzerinden nasıl gerçekteştiğı konusunda subjektif bir görüş sunacaktır. Bu sonuçlar, mimarlar, restoratörler ve planlamacılar için tarihi bina – çağdaş ek ekleme ilişkilerini anlamak ve bu ilişkiyi başarılı bir şekilde yönetmek için değerdendirli bir rehber niteliğinde olacaktır. Ayrıca, değerdendirme sonuçları, gelecekteki projelerde simbiyotik mimari uygulamalarının daha etkili bir şekilde planlanması için önemli bir referans olacaktır.

A. Simbiyotik Mimari Uygulamalarına Genel Bakış

Tarihi binalara modern eklemeler, geçmişı ve şimdiki zamanı bir araya getiren, mimari mirası çağdaş tasarım ve işlevsellikle birleştiren incelikli bir bütünleşimi temsil eder. Tarihi binalara yapılan eklemeler, mimari koruma için önemli bir konudur. Bu fenomen, mimari tarihin başlangıcına kadar gitse de, modern kentsel çevrede birçok geleneksel ve ortaya çıkan soruna cevap vermek için uygun bir yol olarak görüldüğü yirminci yüzyılın altmışlarından itibaren giderek artan bir olumlu değerdendir kazanmaya başlamıştır. Tarihi binalara ekleme yapma uygulamasıyla ilgili mimari literatür, birçok yaklaşım, farklı felsefeler ve çeşitli ekleme biçimleri hakkında atıfta bulunmaktadır (Semes, 2009).

Tarihi binalara yapılan yeni eklemeler, genellikle binanın ömrünü uzatmak veya tarihi koruma sürecinin bir parçası olarak kurulan yeni program gereksinimlerini karşılamak amacıyla yapılır. Eklemeler, çatı, ön, arka, yan veya bodrum bağlantısı şeklinde olabilir. Her durumda, dünya çapındaki koruma standartlarına göre hassas bir eklemenin ne olduğu sorusu iyi bir şekilde analiz edilmelidir (Semes, 2009). Bu yapıların üzerine modern unsurlar eklenmesi genellikle toplumun değerdendir ihtiyaçlarına stratejik bir yanıt olarak ortaya çıkar, aynı zamanda orijinal yapıların tarihi önemini korur. Bu karşıtlık, eski ve yeni öğelerin bir arada var olduğu, kültürel ve mimari peyzajı zenginleştiren benzersiz bir görsel diyalog yaratır (Byard, 1998).

Temel algılanan sorunlardan biri, mimarın eklemelerin farklı biçimleri arasında anlama ve ayırt etme yeteneğinin olmaması, bu biçimlerin nasıl

üretildiğine dair yorum yapamaması ve dolayısıyla bilinçli bir tasarım süreci arasında denge kuramamasıdır. Oysa, tarihi binalara simbiyotik eklemelerin entegre edilmesindeki zorluk, orijinal estetik ve bağlamı saygı gösteren bir denge kurmaktadır. Bu yüzden de mimarlar, koruma ve yenilik arasında gidip gelme göreviyle karşı karşıyadır. Dolayısıyla yeni eklerin tarihi özellikleri gölgede bırakmamasını, aksine tamamlamasını sağlamak zorundadır. Bu dengeyle birlikte tarihi bağlam, malzemeler ve mimari stiller arasında oluşan derin bir simbiyotik tasarım anlayışı gerektirir (Byard, 1998).

Tarihi binalar ile modern eklemeler arasındaki ilişki karmaşık ve çok yönlü olabilir. Tarihi binaya çağdaş simbiyotik eklemeler yapılırken, mimarlar genellikle tarihi bağlamı saygıyla koruyarak aynı zamanda çağdaş ihtiyaçları karşılayan bir simbiyotik ilişki kurmaya çalışırlar.

Başarılı bir entegrasyonu sağlayan birkaç önemli faktör bulunmaktadır. Bunlardan ilki, mimarlar ve tasarımcılar, mevcut yapının mimari tarzını, kültürel bağlamını ve tarihsel önemini anlamasıdır. Tarihi ve modern unsurlar arasında uyumlu bir birliktelik sağlamak önemlidir. Bu, mevcut yapıyı doğrudan taklit etmeden onu tamamlayan malzemelerin, renklerin ve formların kullanılmasını içerebilir.

Modern eklemeler genellikle mevcut ihtiyaçları karşılamak amacıyla eklenir. Bu, artan yaşam alanı, güncellenmiş olanaklar veya geliştirilmiş erişilebilirlik gibi çağdaş gereksinimleri karşılamak için işlevselliği dengelemeyi gerektirir. Ayrıca uyum da oldukça önemli olmakla birlikte, bazı mimarlar tarihi ve modern bölümler arasında bilinçli bir kontrast yaratmayı tercih eder. Bu tasarımsal durum, belirgin bir mimari tarz, malzeme veya tasarım öğesi kullanarak zamanın evrimini vurgulamayı içerebilir.

Son olarak da tarihi bina kimliği tehlikeye atmamalıdır. simbiyotik ekler, orijinal yapının kimliğini güçlendirmelidir ve esasında tarihi binayı asla gölgede bırakmamalıdır. Bu unsurların dengeli bir şekilde bir araya getirilmesi, tarihi ve modern unsurların bir arada var olmasını sağlar ve binaların zaman içindeki evrimini yansıtarak hem geçmişini hem de günümüzü önemser.

Simbiyotik mimari uygulamaları, mimarlık dünyasında önemli bir yer edinmiş ve özellikle tarihi binaların çağdaş ihtiyaçlara uyum sağlayarak

sürdürülebilir bir geleceğe entegre edilmesine odaklanan özgün bir tasarım yaklaşımını temsil etmektedir. Bu bağlamda, literatürdeki temel kaynaklardan biri olan Christopher Alexander'in "A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction" eseri, simbiyotik mimari konseptini bütünsel bir tasarım dilinde ele alır. Alexander, mimari tasarımın kentsel dokuyu ve yapıları nasıl etkilediğini anlamak için kapsamlı bir dil sunarak, simbiyotik mimarinin dayandığı temel prensipleri ortaya koyar.

Nicholas J. Habraken'in "The Structure of the Ordinary: Form and Control in the Built Environment" adlı çalışması, mimari tasarımın günlük yaşamla etkileşimini inceleyerek simbiyotik mimarinin kullanıcı odaklı bir yaklaşımını vurgular. Habraken, tasarımın günlük yaşamın yapıları nasıl etkilediğini anlamak için yapısal kontrol ve formun nasıl birleştiğini tartışarak, tarihi binaların simbiyotik bir şekilde işlevlendirilmesinde önemli bir rol oynayan konulara ışık tutar (Habraken, 1998).

Tarihi binaların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde otantikliğin önemi, Lee Pearson ve Roger Lloyd'un "Authentic Reconstruction: Authenticity, Architecture and the Built Heritage" adlı eserinde ele alınır. Kitap, tarihi yapıların simbiyotik bir biçimde korunmasının ve yeniden işlevlendirilmesinin otantiklik kavramının ötesine geçtiğini gösterir. Simbiyotik mimari, tarihi binaların özgün ruhunu korurken modern ihtiyaçları karşılamak için kapsamlı bir bakış açısı sunar (Bold, 2017).

Bernard Rudofsky'in "Architecture Without Architects: A Short Introduction to Non-Pedigreed Architecture" adlı eseri, geleneksel olmayan mimari formları ele alarak simbiyotik mimarinin yaratıcılığını ve esnekliğini vurgular. Rudofsky'nin eseri, tarihi binaların çağdaş eklemelerle birleşimi üzerinden simbiyotik mimarinin potansiyelini ve çeşitliliğini ortaya koyar (Rudofsky, 1964).

Bu kaynaklar, "Simbiyotik Mimari Uygulamalarına Genel Bakış" başlıklı bölümün temelini oluşturarak, tarihi binaların korunması, restorasyonu ve çağdaş eklemelerle yeniden işlevlendirilmesi sürecinde simbiyotik mimarinin kritik önemdeki rollerini aydınlatmaktadır.

B. Uygulanmış Simbiyotik Mimari Örneklerinin Seçim Nedenleri

Uygulanmış simbiyotik mimari örneklerinin seçim nedenleri başlığı altında incelenecek binaları seçerken, tez kapsamında tez içeriğine uygun olacak şekilde dikkate alınan ve konuyla alakalı olması gereken çeşitli faktörler bulunmaktadır:

- **Tarihi Önemi:** Seçilecek binaların tarihi açıdan önemli olması, simbiyotik mimari uygulamasının tarihi dokuyu koruma ve yeniden canlandırma potansiyelini artırabilir. Özellikle dönemin mimari özelliklerini barındıran ve önemli olaylara ev sahipliği yapmış binalar, seçim için uygun olabilir.
- **Mimari Çeşitlilik:** Farklı mimari tarzlara sahip binaları seçmek, simbiyotik mimari uygulamalarının çeşitliliğini vurgular. Bu, farklı dönemlere ait binaları inceleyerek simbiyotik ilişkinin farklı mimari bağlamlarda nasıl gerçekleştiğinin anlaşılmasına yardımcı olur.
- **Başarılı Uygulamalar:** Daha önce başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş simbiyotik mimari örnekleri üzerinde odaklanmak, bu uygulamaların sürdürülebilirlik, estetik bütünlük ve kullanılabilirlik gibi önemli faktörlere nasıl yanıt verildiğinin anlaşılmasını sağlar.
- **Toplumsal Etki:** Seçilen binaların toplumsal etkisi ve kullanıcı deneyimi önemlidir. Halkın bu binaları nasıl benimsediği, kullanıcıların ihtiyaçlarını nasıl karşıladığı ve toplum üzerindeki olumlu etkileri, seçim nedenlerini güçlendirir.
- **Çevresel Uyum:** Seçilecek binaların çevresel uyumu da dikkate alınmalıdır. Mimari eklemelerin çevresel faktörlere uyum sağlaması ve doğal kaynakları sürdürülebilir bir şekilde kullanması önemlidir.
- **Ödüller ve Tanıma:** Eğer seçilen binalar daha önce mimari ödüller almış veya ulusal/internasyonal düzeyde tanınmışsa, bu durum, seçim nedenlerini güçlendirir. Bu, binaların mimari toplum gözünde ne kadar değer gördüğünü gösterir.

Bu farklı coğrafyalardan gelen binaların ortak noktası, sadece taşıdıkları kültürel değerlerle değil, aynı zamanda mimari çeşitlilikleriyle dünya genelinde ilgi çekici ve öğretici bir miras oluşturmalarıdır. Dünya genelinde farklı

coğrafyalarda yükselen bu etkileyici binalar, birbirinden uzak kültürleri, tarihleri ve sanat anlayışlarını tek bir çatı altında birleştiriyor. Türkiye'nin tarihi dokusunu yansıtan Şerefiye Sarnıcı ve Esmâ Sultan Yalısı, Avrupa'nın zengin tarihini taşıyan Elbphilharmonie Hamburg ve Jüdisches Museum Berlin, Asya'nın modernizmini temsil eden Tai Kwun Centre for Heritage and Art ve Space Asia Hub, Kuzey Amerika'nın kıtasal evrimini yansıtan Royal Ontario ve Harvard Art Museum gibi binalar, kendi bölgelerinin kültürel mirasını dünyaya tanıtıyor.

Bu binaların ortak özellikleri, mimari zenginlikleriyle birlikte kültürel bir mozaik oluşturmalarıdır. Her bir yapı, geçmişin izlerini taşıyan bir anıt olarak değil, sadece, aynı zamanda günümüzün dinamiklerine cevap veren modern yapılar olarak da öne çıkıyor. Bu noktada, mimari sadece yapıların fiziksel yapısı değil, aynı zamanda insanlığın kolektif hafızasının bir parçasıdır. Bu birleşim, gelecek nesillere zengin bir miras bırakmanın ötesinde, kültürel anlayışın ve birbirimize duyduğumuz saygının bir ifadesidir.

C. Seçilen Örneklerin Belirlenen Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi

Tarihi binaların modern döneme uyumlu şekilde yeniden değerlendirilmesi, ulusal ve uluslararası bildirgelerde belirtilen kriterlere bağlılık gerektirmektedir. Tarihi binaların çağdaş simbiyotik eklentilerle birleşimlerini değerlendirmek adına belirlenen koruma kriterleri aşağıdaki gibidir:

- **MADDE 1: Özgün İşlevin Korunması:** Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.
- **MADDE 2: Yeni Kullanıma Uygunluk:** Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.
- **MADDE 3: Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi:** Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.
- **MADDE 4: Minimal Müdahale:** Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.

- **MADDE 5:** Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.
- **MADDE 6:** Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.
- **MADDE 7:** Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.
- **MADDE 8:** Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.
- **MADDE 9:** Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.
- **MADDE 10:** Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.

Tarihi binaların çağdaş simbiyotik eklentilerle birleşimlerini değerlendirmek adına belirlenen tasarım kriterleri de aşağıdaki gibidir:

- **MADDE 1:** Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.
- **MADDE 2:** Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.
- **MADDE 3:** Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.
- **MADDE 4:** Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.
- **MADDE 5:** Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.

- **MADDE 6:** Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.
- **MADDE 7:** Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.
- **MADDE 8:** Çevreye Karşı Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.
- **MADDE 9:** Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.
- **MADDE 10:** Toplumsal Kabul ve Benimseme: Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.

Belirlenen kriterler, projelerin subjektif bir değerlendirmeye tabi tutularak kültürel mirasın sürdürülebilir bir şekilde korunmasına olanak sağlar. Kriterler, ulusal ve uluslararası bildirdeler tarafından belirlenmiş olup, projelerin subjektif bir değerlendirmeye tabi tutulmasına imkan sağlar. Bu bağlamda, tarihi bina ve çağdaş simbiyotik eklentilerin birleşimlerinin değerlendirilmesi, belirlenen kriterler doğrultusunda gerçekleştirilmelidir, bu da projelerin sürdürülebilirliğini ve kültürel zenginliği koruma amacına hizmet eder. Kriterler, restorasyon projelerine yönelik ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde subjektif bir değerlendirme imkanı tanır. Bu sayede, tarihi binaların modernleştirilmesi sürecinde mimari uyum ve kültürel süreklilik sağlanarak, geçmişin zenginliği geleceğe taşınabilir. Bu değerlendirme yaklaşımı, sadece fiziksel restorasyonu değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasını ve toplumun bu mirasa sahip çıkmasını destekler. Ek olarak, tarihi binaların restorasyon sürecinde yerel toplulukların katılımı da büyük önem taşır.

Sonuç olarak, belirlenen bu kriterler ile restorasyon projelerine yönelik ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde subjektif bir değerlendirme imkanı oluşur. Bu sayede, tarihi binaların modernleştirilmesi sürecinde mimari uyum ve kültürel süreklilik sağlanarak, geçmişin zenginliği geleceğe taşınabilir. Bu

değerlendirme yaklaşımı, sadece fiziksel restorasyonu değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasını ve toplumun bu mirasa sahip çıkmasını destekler.

D. Seçilen Örneklerin Belirlenen Kriterler ve Metodoloji Kapsamında Değerlendirilmesi

Seçilen örneklerin belirlenen kriterler ve metodoloji kapsamında değerlendirilmesinde “Angoff Yöntemi” kullanılmıştır. Yöntemin temel varsayımı, bir kriter için başarı eşiğinin, uzmanların o kriterin değerlendirme sürecindeki performans analizine dayalı olarak puanlamasına bağlı olduğudur. Bu yöntemde uzmanlar ya da tek bir değerlendirici, her bir kriteri bağımsız olarak değerlendirir ve başarı için gerekli olan analizi gerçekleştirir. Kriterler genellikle 1 ile 5 arasında puanlanır ve başarı eşiği, puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenir (Angoff, 1971). Bu ortalama, ilgili ölçekte başarı göstermek için gereken minimum puanı temsil eder.

Angoff Yöntemi, değerlendirme çalışmalarında başarı eşiğinin belirlenmesi ve analiz edilmesi için pratik ve güvenilir bir yöntem sunar. Bu yöntemin, özellikle tarihi binalarda çağdaş simbiyotik eklentilerin uygunluğunu değerlendirme sürecinde kullanılması, koruma ve tasarım kriterlerinin objektif bir şekilde analiz edilmesine katkı sağlar (Angoff, 1971). Yöntemin doğru uygulanması için kriterlerin açık ve anlaşılır biçimde tanımlanması, puanlama sürecinde özen gösterilmesi ve sonuçların bilimsel çerçevede değerlendirilmesi önem taşır.

Yöntemin teze uygun kılan önemli bir özelliği, subjektif değerlendirmelerle uyum sağlayabilmesidir. Bu yöntem, uzmanların kişisel deneyimlerine dayalı olarak yaptıkları değerlendirmelerle, tarihi binaların çağdaş simbiyotik eklentilere uygunluk analizinde koruma ve tasarım kriterlerinin anlaşılmasına katkıda bulunur. Uzmanların bireysel görüşleri, bu çalışmada subjektif değerlendirmelerin objektif verilere dönüşmesine aracılık eder (Angoff, 1971). Bu durum, tarihi yapılarda yapılan çağdaş eklentilerin başarısını değerlendirme sürecinde daha esnek ve gerçekçi sonuçlara ulaşılmasını sağlar.

Tarihi binaların modern döneme uyarlanması, ulusal ve uluslararası koruma kriterlerine bağlılık gerektirir. Bu bağlamda, hem “Koruma İlkeleri Kapsamında

Tasarıma Getirilen Sınırlamalar” (koruma kriterleri), hem de “Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu” (tasarım kriterleri) doğrultusunda değerlendirmeler yapılacaktır. Her iki grup kriter, toplamda 20 madde ile tarihi yapının çağdaş eklentilerle entegrasyonunun niteliğini belirlemek için kullanılmaktadır.

“Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar” (koruma kriterleri) ve “Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu” (tasarım kriterler) toplamda 10 kriterden oluşur ve her bir grup 50 puan üzerinden değerlendirilir. Böylece toplamda 100 puan üzerinden bir sonuç elde edilir.

Uygulama sürecinde ilk olarak değerlendirmeye tabi tutulacak kriterler listelenir ve her bir kriterin açık bir tanımı yapılır. Bu aşamanın ardından değerlendirme çalışmaları kapsamında ilgili kriterler için puanlama yapılır. Uzmanlar, her bir kriter için başarı göstermesi gereken minimum performansı tahmin etmek yerine, kriterlerin değerlendirme sürecinde sağlanması gereken başarı seviyesini belirler (Angoff, 1971). Bu puanlar alındıktan sonra, her bir kriter için uzman puanlarının aritmetik ortalaması alınır ve kriterlerin puanları toplanarak başarı eşiği hesaplanır.

Başarı eşiğinin hesaplanması için kullanılan formül, puanların aritmetik ortalamasının 100 puan üzerinden değerlendirilmesi esasına dayanır. Formül şu şekildedir:

- **Formül**

$$BE = \sum(S_i \times K_i) \quad \text{formül 1}$$

- **Formül Açıklamaları**

BE: Başarı Eşiği (100 puan üzerinden)

n: Toplam kriter sayısı ($10 \times 2 = 20$)

S_i: Her bir kriter için ortalama başarı puanı (3.50)

K_i: Her kriterin katsayısı (1.00)

- **Adım Adım Uygulama**

- **Tek Bir Kriterin Puanını Hesaplanması:**

$$3.5 \times 1 = 3.5$$

○ **20 Kriter İçin Toplam Puanı Hesaplanması:**

$$2 \times (10 \times 3.5) = 70$$

○ **Başarı Eşiği** = 70 / 100

Bu çalışmada, başarı eşiğinin hesaplanmasında Angoff Yöntemi'ne dayalı katsayılı formül kullanılmıştır. Her biri 1 ile 5 arasında puanlanan 20 kriter eşit katsayıya sahiptir. Ortalama başarı puanı 3.50 olarak belirlenmiştir.

Değerlendirme sonuçları, bir “radar chart” ile görselleştirilecektir. Her bir maddeye verilen puanlar, grafik üzerinde bir bütün olarak ifade edilecektir. Bu yöntem, tasarımın zayıf ve güçlü yönlerini kolayca tespit etmeyi sağlar. Radar chart grafiklerinde görselleştirilen her bir madde, 1’den 5’e kadar bir ölçekle değerlendirilecektir:

- **1 Puan (%20):** Düşük Uyumluluk
- **2 Puan (%40):** Kısmi Uyumluluk
- **3 Puan (%60):** Orta Düzeyde Uyumluluk
- **4 Puan (%80):** Yüksek Uyumluluk
- **5 Puan (%100):** Mükemmel Uyumluluk

20 kriterin her biri için verilen puanların toplamı, 100 üzerinden genel bir değerlendirme sonucu verecektir. Başarı ölçütü, Angoff Yöntemi dolayısıyla 100 üzerinden en az 70 puan olarak belirlenmiştir. Ancak, bu değerin %10 altında kalan 63-69 puan aralığında, değerlendirme sürecindeki esneklik gereksinimlerine dayalı olarak “Kısmi Başarılı” ifadesi kullanılmıştır. Bu durum, ilgili projelerin kritik koruma ve tasarım kriterlerinde kısmen başarı gösterdiğini ve tam başarı için belirli iyileştirmelere ihtiyaç duyduğunu ifade eder. Esneme payının tanınması, değerlendirme sürecinde subjektif ve objektif faktörleri dengede tutmayı amaçlamakta ve bu projelerin tamamen başarısız olarak değerlendirilmesini önlemektedir. Ölçme değerlendirme alanında, “Standart Ölçüm Hatası” (Standard Error of Measurement – SEM) başarı değerlendirmelerinde önemli bir yere sahiptir. SEM, ölçme sonuçlarında rastgele hataların etkisini dengelemek için kullanılır. Angoff Yöntemi gibi yöntemlerde, başarı eşiği belirlenirken ölçme hataları dikkate alınır (Angoff, 1971). %10'luk

tolerans payı, genellikle SEM hesaplamalarında güven aralığının alt sınırı olarak kullanılır (Hambleton, 2006).

- **70 Puan ve Üzeri:** Başarılı Uygulama
- **63 – 69 Puan Aralığı:** Kısmi Başarılı Uygulama
- **62 Puan ve Altı:** Başarısız Uygulama

Bu değerlendirme yöntemi, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkiyi anlamaya ve meydana gelen bu simbiyotik ilişkiyi daha uyumlu hale getirmeye yöneliktir. Başarılı bir tasarım, yalnızca bina ve ek yapı arasındaki fiziksel bütünlüğü değil, aynı zamanda çevresel, toplumsal ve işlevsel uyumu da gözetmelidir. Bu değerlendirme modeli, mimarların ve şehir plancılarının sürdürülebilir ve duyarlı tasarımlar geliştirmelerine olanak tanınmasını amaçlamıştır. Tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden değerlendirilmesi, yalnızca ulusal ve uluslararası bildirgelerde belirtilen genel koruma ve tasarım kriterleri çerçevesinde değil, aynı zamanda yerel yasal düzenlemeler, tescilli yapı statüsü ve ilgili idari kurallar çerçevesinde de ele alınmalıdır. Ancak bu çalışma kapsamında, evrensel bir değerlendirme yapabilmek amacıyla, üslup birlikteliği ve kriterlerin uygulanabilirliği ön planda tutulmuştur. Bu nedenle yerel yasal durumlar, mevzuatlar ve tescil durumu gibi unsurlar değerlendirme dışı bırakılmıştır.

- **Türkiye’de Yasal Mevzuatın Kapsam Dışında Bırakılma Nedeni:**

Türkiye’deki tarihi yapılar için yerel mevzuatın, özellikle Koruma Kurulları ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen kuralların büyük bir önemi vardır. Tescilli yapıların müdahaleye açıklığı, restorasyon veya ek yapılmasına ilişkin izin süreçleri gibi kriterler, doğrudan yasal düzenlemelerle ilişkilidir. Ancak bu araştırmada:

- Çalışmanın temel amacı olan koruma ve tasarım kriterlerinin genel bir değerlendirme yaklaşımı sunması,
- Üslup birlikteliğinin sağlanması ve bilimsel bir yöntem oluşturulması hedeflenmiştir.

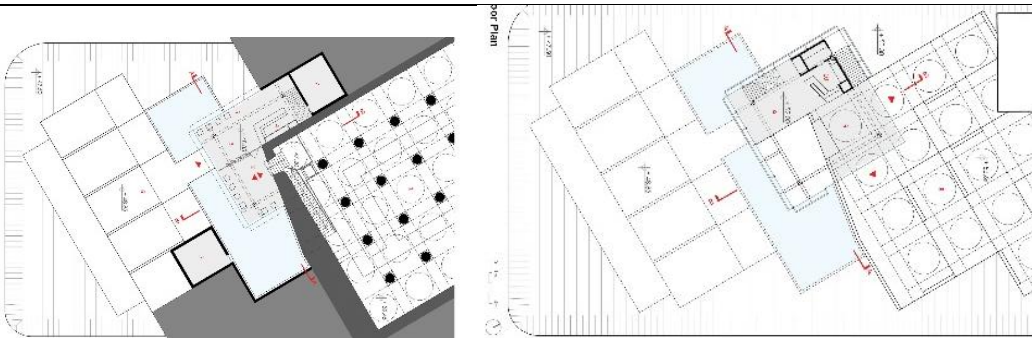
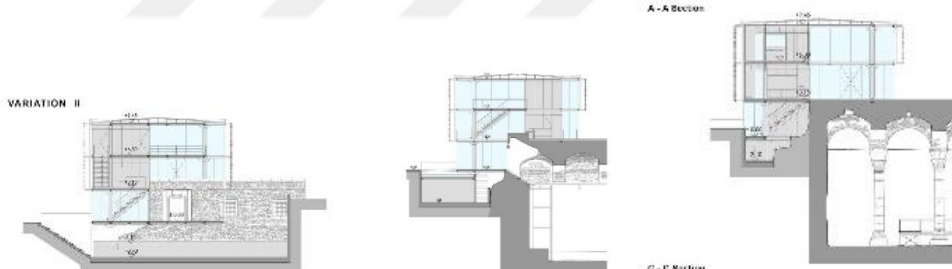
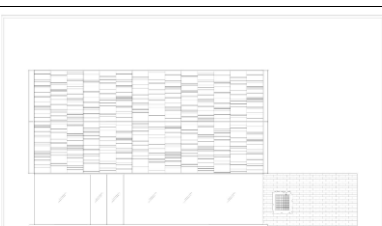
- **Yerel Yasal Mevzuatların Dahil Edilmesi Gereken Alanlar:**

Yerel yasal düzenlemeler ve tescilli yapıların statüsü gibi unsurlar, aşağıdaki durumlarda kritik bir rol oynamaktadır:

- **Projenin İzin Süreçleri:** Tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi, ilgili koruma kurullarının onayını gerektirir.
- **Tescilli Yapı Durumu:** Yapının tescil durumuna göre yapılabilecek müdahale seviyeleri değişir. Bazı yapılar için yalnızca restorasyon izni verilirken, bazıları için çağdaş eklenti onaylanabilir.
- **Yasal Uygunluk:** Projenin yerel yönetmeliklere uygunluğu, tasarım ve uygulama süreçlerinde belirleyici bir unsurdur.

Bu unsurlar, Türkiye gibi kültürel mirası korumaya yönelik katı mevzuatlara sahip ülkelerde dikkate alınması gereken faktörlerdir. Dolayısıyla tezde, üslup ve metodolojik birlikteliği sağlamak amacıyla yerel yasal düzenlemeler gibi bölgesel kriterler kapsam dışında bırakılmıştır.

1. Şerefiye Sarnıcı

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.00738268751783, 28.972416172007232	Tipoloji: Ayrık İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X2-Y2-Z2
Yapım Yılı: 428 - 443		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2016		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Bilinmiyor (II. Theodosius Dönemi)		
Simbiyotik Ek Mimarı: Cafer Bozkurt		
Orijinal İşlev: Sarnıç		
Güncel İşlev: Müze		
KAT PLANLARI		
		
URL 15: http://cba-ist.com/project/56ce623668c09		
KESİTLER		
		
URL 15: http://cba-ist.com/project/56ce623668c09		
GÖRÜNÜŞLER		
		
(özgün çizim)		

Şekil 19. Şerefiye Sarnıcı Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Şerefiye Sarnıcı'nın modern eklemeleriyle birlikte yarattığı simbiyotik ilişki, tarihi ve çağdaş mimarinin uyum içinde bir arada bulunabileceğini gösteren önemli bir örnektir. İmparator II. Theodosius döneminde Bizans'ın su depolama ihtiyaçlarına hizmet eden sarnıç, taş ve tuğladan yapılmış olup, 32 adet korint tarzı sütunla desteklenmiştir. Tonozlu tavan yapısı, genişlik hissi veren mekanın estetik ve mühendislik özelliklerini yansıtır. Günümüzde, sarnıcın modern eklemeleri tarihi yapının dokusunu bozmadan entegre edilmiştir. Cam, çelik ve modern beton gibi malzemeler kullanılarak yapı çağdaş bir hava kazanmış, modern aydınlatma sistemleri tarihi özellikleri vurgulamıştır. Çağdaş eklemelerle sergi alanları, etkinlik mekanları ve ziyaretçi hizmetleri gibi modern fonksiyonel ihtiyaçlar karşılanmıştır (Küçük, 2023).

Şerefiye Sarnıcı'nın modern eklemelerle yarattığı simbiyotik ilişki, tarihi ve çağdaş mimarinin uyumlu bir şekilde bir arada bulunabileceğini göstermektedir. Tarihi yapı, orijinal işlevi ve estetik değerleri korunarak modern ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yeniden işlevlendirilmiştir. Bu süreçte mimari bütünlük ve uyum ön planda tutulmuş, eski ve yeni işlevler arasında başarılı bir denge sağlanmıştır. Böylece, Şerefiye Sarnıcı hem geçmişin izlerini taşıyan bir tarihi eser hem de günümüzün kültürel ve sosyal ihtiyaçlarına cevap veren dinamik bir mekan olarak varlığını sürdürmektedir (Küçük, 2023).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (2/5)**

Sarnıcın özgün işlevi su depolama sistemi iken günümüzde sergi ve etkinlik alanı olarak kullanılmaktadır. Su deposu işlevi tamamen kaybolmuş, bu durum tarihi yapının özüne zarar vermiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5)**

Yeni işlevi, yapının fiziksel özelliklerine uyum sağlamış ve ziyaretçi deneyimi açısından işlevsel hale gelmiştir. Ancak, yoğun etkinlik kullanımı zaman zaman mekansal bütünlüğü zorlamaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5)**

Tarihi dokunun korunmasına özen gösterilmiş olsa da modern cam platformların kullanımı tarihi atmosferin algısını kısmen zedelemiştir.

- **Minimal Müdahale (2/5)**

Modern ışıklandırma ve zemin müdahaleleri, koruma ilkelerine aykırı düzeyde belirgindir. Yapının özgün algısı zarar görmüştür.

- **Uyumlu Kullanım (4/5)**

Sergi alanı işlevi, sarnıcın mekansal yapısı ile genel olarak uyumludur. Ancak bazı etkinlikler akustik özellikleri olumsuz etkilemektedir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5)**

Yeni işlev ile geleneksel yapı arasında bağ kurulmaya çalışılmış ancak bu entegrasyon sınırlı kalmıştır. Geleneksel su kültürüne dair içerik eksikliği mevcuttur.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5)**

Sarnıcın tarihi bağlamı korunmuş ve kültürel tanıtım çalışmaları başarılıdır. Ancak etkinlik içeriklerinde daha fazla kültürel çeşitlilik sağlanabilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (3/5)**

Turistik kullanıma odaklanılmış, yerel halkın günlük kullanımı için erişim ve etkinlik çeşitliliği sınırlı kalmıştır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (2/5)**

Modern müdahalelerin sürdürülebilirlik açısından planlandığı söylenebilir ancak enerji kullanımı ve bakım süreçlerinde sürdürülebilir uygulamalar sınırlıdır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5)**

Yapı insan ölçeğinde algılanabilir düzeyde tutulmuş ve ziyaretçilerin mekansal deneyimi iyi organize edilmiştir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (4/5)**

Şerefiye Sarnıcı ile çağdaş eklemeler arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge sağlanmıştır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni yakalanmıştır.

- **Özgünlük (3/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmemiş, ancak bazı unsurlar kendi özgün tasarım diline sahip olmuştur. Bu denge kısmen başarıyla sağlanmıştır.

- **Oranlar (4/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olup mimari oranlara saygı göstermektedir. Bu da, yapının bütünlüğünü korumaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5)**

Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklemeler arasında uyumlu bir malzeme seçimi yapılmıştır. Bu da estetik açıdan olumlu bir etki yaratmıştır.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5)**

Çağdaş eklemeler, modern malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak zamanın ruhunu yansıtmaktadır. Ancak, bu kullanım sınırlı düzeydedir.

- **Doğal Işık (2/5)**

Eklentilerde doğal ışığın artırılması hedeflenmiştir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelemek adına sınırlı düzeyde kalmıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olup modern ihtiyaçları da karşılamaktadır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5)**

Eklentiler, çevresel faktörlere saygı göstermekte ve yapının doğal çevresi ile uyumlu bir şekilde entegre edilmiştir.

- **Mimari İfade (4/5)**

Eklentiler, mimari ifadeleriyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratılmıştır.

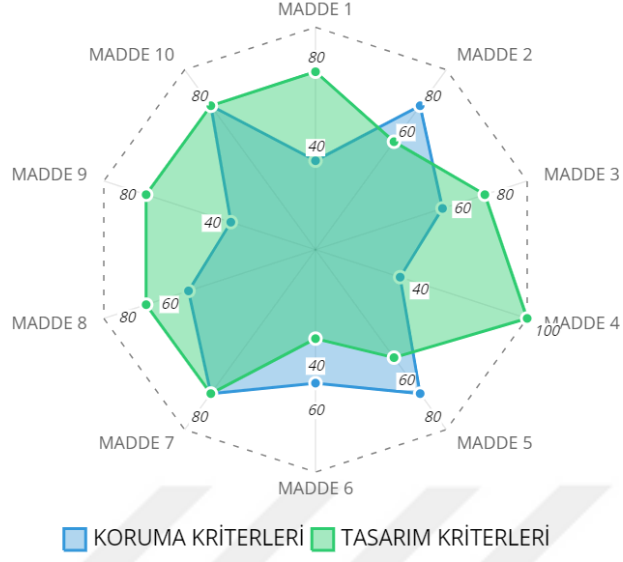
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5)**

Eklentilerin tasarım sürecinde yerel toplumun görüşleri ve katılımı dikkate alınmış ve bu süreç başarılı bir şekilde yürütülmüştür.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirasını korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		31/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	2/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		37/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		68/100

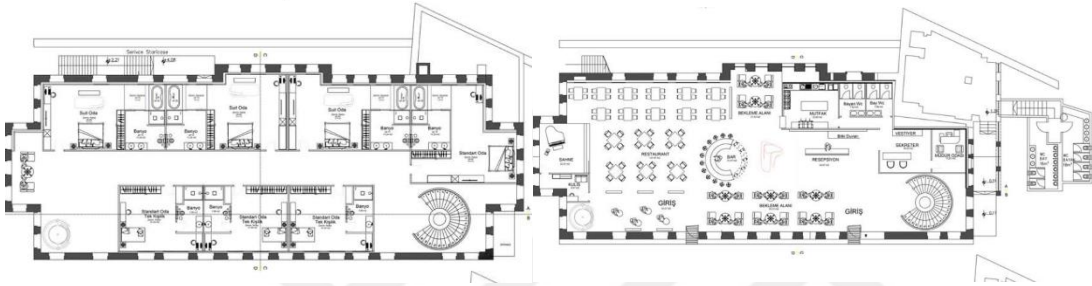
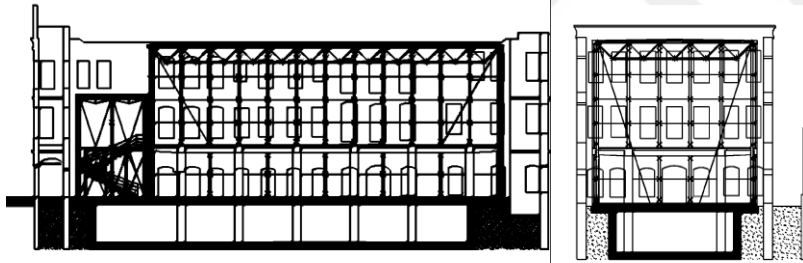
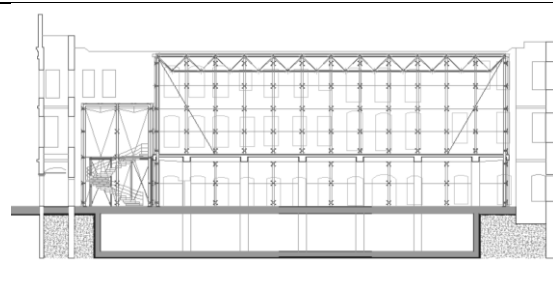
Şerefiye Sarnıcı

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 20. Şerefiye Sarnıcı Simbiyotik İlişki Çizelgesi

2. Esma Sultan Yalısı

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.04838523490001, 29.027566	Tipoloji: İç İçe İliş. - Karma Poz. - Düşey Bağ. / X3-Y4-Z2
Yapım Yılı: 1875		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2001		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Sarkis Balyan		
Simbiyotik Ek Mimarı: Gökhan Avcıoğlu		
Orijinal İşlev: Yalı		
Güncel İşlev: Kültür Yapısı		
KAT PLANLARI		
		
URL 16: https://www.arkiv.com.tr/proje/esma-sultan1/12296		
KESİTLER		
		
URL 16: https://www.arkiv.com.tr/proje/esma-sultan1/12296		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 16: https://www.arkiv.com.tr/proje/esma-sultan1/12296		

Şekil 21. Esma Sultan Yalısı Künyesi

• Mimari Özellikler

Esma Sultan Yalısı, İstanbul Boğazı'nın kıyısında, Ortaköy'de yer alan ve 19. yüzyılda inşa edilen tarihi bir yapıdır. Yalı, klasik Osmanlı konut mimarisinin

özelliklerini yansıtan taş ve tuğla malzemelerle inşa edilmiştir. Ahşap işçilik iç mekanlarda ve bazı dış detaylarda kullanılarak yapıya estetik bir zenginlik katmıştır. Yalının dış cephesi sade ve zarif bir şekilde tasarlanmış olup, simetrik pencereler ve süslemelerle dikkat çeker. Boğaz manzarasına bakan balkon ve veranda, yapının önemli dış mekan unsurlarındandır (Özkahraman, 2019).

Modern restorasyon çalışmalarıyla yalı, cam ve çelik gibi çağdaş malzemeler kullanılarak yeniden işlevlendirilmiştir. Cam paneller, iç mekanlarda şeffaflık ve hafiflik hissi yaratırken, modern aydınlatma sistemleri tarihi özellikleri vurgular. Doğal ışığı artırmak için uygun açıklıklar bırakılmış ve yapay aydınlatma mekana davetkar bir atmosfer katmıştır. Modern eklemelerle oluşturulan çok amaçlı salonlar, sergi alanları, restoran ve kafe gibi ziyaretçi hizmetleri, tarihi yapının dokusuna uyumlu bir şekilde entegre edilmiştir. Günümüzde ise yalı, etkinlikler ve sosyal faaliyetler için kullanılan modern bir kültürel merkezdir. Bu yeni işlevler, yapının tarihi ve kültürel değerini korurken, modern ihtiyaçlara da cevap verecek şekilde düzenlenmiştir. Esmâ Sultan Yalısı, tarihi ve çağdaş mimarinin uyumlu bir şekilde bir arada bulunabileceğini gösteren önemli bir örnek olarak varlığını sürdürmektedir (Özkahraman, 2019).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (2/5)**

Yalı, başlangıçta konut olarak inşa edilmişken günümüzde etkinlik mekanı olarak kullanılmaktadır. Konut işlevi tamamen ortadan kalkmış, bu durum yapının tarihi bağlamını zayıflatmıştır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5)**

Yeni etkinlik mekanı işlevi, yapının konumu ve mekansal özellikleriyle uyumlu hale getirilmiştir. Ancak yoğun etkinlik kullanımı yapının fiziksel dayanıklılığı üzerinde risk oluşturabilir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5)**

Yangın sonrası ayakta kalan taş kabuk korunmuş ancak modern cam ve çelik eklentiler, yapının özgün kimliğini gölgede bırakmaktadır.

- **Minimal Müdahale (2/5)**

Çağdaş müdahaleler, taş kabuğun içine yoğun şekilde eklenmiştir. Cam cephe ve modern konstrüksiyon, koruma ilkesine aykırı bir düzeye ulaşmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5)**

Yeni kullanım, Boğaz manzarasını ve mekansal potansiyeli etkin kullanmaktadır. Ancak bazı etkinliklerde yapının akustik özellikleri zorlanmaktadır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5)**

Modern kullanım, geleneksel konut işleviyle bağ kuramamıştır. Ancak yapının tarihi ve kültürel geçmişine bazı etkinliklerde değinilmektedir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5)**

Yapının geçmişi kısmen korunmuş, kültürel değerler bazı etkinliklerde aktarılmıştır. Ancak kültürel içerik genellikle ticari etkinlikler nedeniyle arka planda kalmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (2/5)**

Yapı, daha çok özel etkinlikler için kullanıldığı için yerel halkın erişim imkanları kısıtlıdır. Toplum için işlevsel bir alan sunulmamaktadır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5)**

Modern malzeme kullanımı ve yapının güncel ihtiyaçlara göre düzenlenmesi, sürdürülebilirliği desteklemiştir. Ancak enerji kullanımı konusunda ek iyileştirmeler gereklidir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5)**

Yapı, ölçeği ve mekansal organizasyonu açısından insan algısına uygun kalmıştır. Modern eklentiler bu ölçekle uyumlu planlanmıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (5/5)**

Esma Sultan Yalısı'nın modern eklemeleriyle birlikte görsel uyum ve estetik denge sağlanmıştır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni yakalanmıştır.

- **Özgünlük (2/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine kendi özgün tasarım diline sahip olmuştur. Ancak bazı unsurlar yeterince özgünlük göstermemektedir.

- **Oranlar (4/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olup, mimari oranlara saygı göstermektedir. Bu da yapının bütünlüğünü korumaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5)**

Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklemeler arasında uyumlu bir malzeme seçimi yapılmıştır. Bu da estetik açıdan olumlu bir etki yaratmıştır.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5)**

Çağdaş eklemeler, modern malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak zamanın ruhunu yansıtmaktadır. Ancak bu kullanım sınırlı düzeydedir.

- **Doğal Işık (4/5)**

Eklentilerde doğal ışığın artırılması hedeflenmiş ve bu, tarihi yapıyı gölgelememek adına başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Çağdaş eklemeler, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olup modern ihtiyaçları da karşılamaktadır.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5)**

Eklentiler, çevresel faktörlere saygı göstermekte ve yapının doğal çevresi ile uyumlu bir şekilde entegre edilmiştir.

- **Mimari İfade (2/5)**

Eklentiler, mimari ifadeleriyle tarihi binadan ayrılırken yeterli bir diyalog yaratamamış, özgün mimari ifade sınırlı kalmıştır.

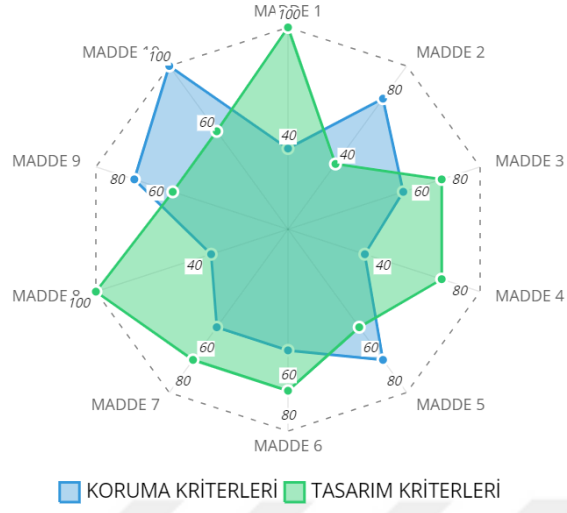
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5)**

Eklentilerin tasarım sürecinde yerel toplumun görüşleri ve katılımı dikkate alınmış, ancak bu süreç tam olarak kapsamlı yürütülmemiştir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulcülüğünü koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirasını korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		32/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	5/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		38/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		70/100

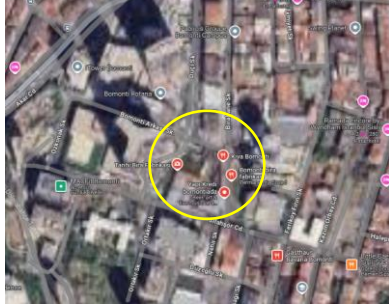
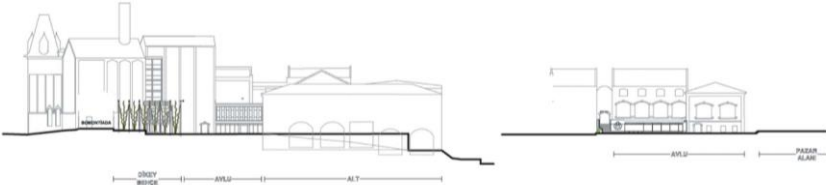
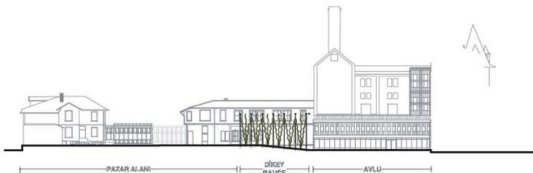
Esma Sultan Yalısı

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 22. Esma Sultan Yalısı Simbiyotik İlişki Çizelgesi

3. Bomonti Bira Fabrikası

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41°03'31"K 28°58'48"D	Tipoloji: Bitişik İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1902		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2016		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Bomonti Kardeşler		
Simbiyotik Ek Mimarı: Han Tümertekin		
Orijinal İşlev: Fabrika		
Güncel İşlev: Kültür Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
URL 17: https://www.arkiv.com.tr/proje/bomonti-fabrikasi-ortak-alanlari/5808		
KESİTLER		
		
URL 17: https://www.arkiv.com.tr/proje/bomonti-fabrikasi-ortak-alanlari/5808		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 17: https://www.arkiv.com.tr/proje/bomonti-fabrikasi-ortak-alanlari/5808		

Şekil 23. Bomonti Bira Fabrikası Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Bomonti Bira Fabrikası, 1890 yılında İsviçreli Bomonti kardeşler tarafından Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan İstanbul'un ilk modern bira fabrikasıdır. Fabrika, Şişli ilçesinin Bomonti semtinde yer almakta olup, semt de adını bu fabrikadan almıştır. Osmanlı döneminde bira üretiminin modernize edilmesi ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir adım olan bu yapı, Cumhuriyet döneminde de uzun yıllar aktif bir şekilde faaliyet göstermiştir.

Fabrika, dönemin sanayi yapılarıyla benzer bir mimari üsluba sahiptir. Taş ve tuğla malzeme kullanımının öne çıktığı yapıda, sanayi devrimi sonrası inşa edilen Avrupa fabrikalarındaki tasarım ilkeleri benimsenmiştir (Tanyeli, 2009).

Fabrika, 1991 yılında üretimi durdurmuş ve uzun bir süre atıl kalmıştır. Ancak, 2000'li yıllarda yapılan restorasyon çalışmalarıyla birlikte yapı, yeniden işlevlendirilmiştir. Günümüzde Bomontiada olarak bilinen bu kompleks, kültürel etkinlikler, sanat galerileri, restoranlar ve konser mekanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu dönüşüm, tarihi bir yapının çağdaş bir işlevle yeniden topluma kazandırılmasının başarılı bir örneği olarak değerlendirilmektedir (Tanyeli, 2009).

Bomonti Bira Fabrikası, İstanbul'un sanayi tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda, endüstriyel mirasın korunması ve adaptasyonu konularında da dikkate değer bir model sunmaktadır. Bu bağlamda yapı, hem tarihsel bir değeri hem de çağdaş kent yaşamındaki rolüyle mimarlık ve şehircilik açısından önemli bir örnek teşkil eder.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (1/5)**

Yapının özgün işlevi olan bira üretimi tamamen sonlandırılmış ve yapı, kültür-sanat ve etkinlik alanı olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5)**

Sanayi yapısından kültür ve etkinlik merkezine dönüşüm, yapı için başarılı bir adaptif yeniden kullanım örneği sunmaktadır. Yeni işlev, mekansal organizasyona uygun ve sürdürülebilir bir kullanım sağlamaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5)**

Fabrikanın endüstriyel karakteri büyük ölçüde korunmuş olsa da, bazı modern yapı elemanlarının eklenmesi tarihi karakterin algısını kısmen zayıflatmıştır.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

İç mekanda yapılan müdahaleler, özgün yapısal düzenlemeleri kısmen değiştirmiştir. Özellikle modern cam eklentiler ve taşıyıcı müdahaleleri bu durumu olumsuz etkilemiştir.

- **Uyumlu Kullanım (4/5)**

Kültür-sanat etkinlikleri için yapılan yeni düzenlemeler, yapının mimari ve mekansal özelliklerine büyük ölçüde uyum sağlamaktadır. Yeni işlev, sosyal etkileşimle bütünleşmiştir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (2/5)**

Sanayi işlevi ve geleneksel üretim kültürü korunamamış, tamamen farklı bir etkinlik işlevi ile değiştirilmiştir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (5/5)**

Yapının yeni işlevi, kültürel çeşitliliği destekleyen etkinlikler ve organizasyonlarla kültürel katmanları öne çıkarmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5)**

Bomonti'nin sosyal yaşamında bir dönüm noktası olan bu fabrika, yeni kullanım sayesinde mahalle halkının sosyal yaşamına katkı sağlamaya devam etmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5)**

Restorasyon sürecinde çevresel sürdürülebilirliğe dikkat edilmiş ancak etkinlik merkezinin yoğun enerji tüketimi bu puanın daha yüksek verilmesini engellemiştir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5)**

Yapının kamusal kullanıma açılması, etkinlik alanlarının kullanıcı dostu ve insan ölçeğine uygun planlanması bu kriter için tam puan almasını sağlamıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (4/5)**

Eski ve yeni işlevler, mekansal olarak uyumlu bir şekilde entegre edilmiştir. Yeni eklentiler, yapının bütünlüğünü bozmadan var olan mimari ile uyum sağlamıştır.

- **Özgünlük (2/5)**

Yeni tasarımlar ve müdahaleler, yaratıcı veya çığır açan bir özgünlük göstermemektedir. Daha yenilikçi yaklaşımlar uygulanabilirdi.

- **Oranlar (4/5)**

Mekansal düzenlemeler ve eklemeler, oransal olarak mevcut yapı ile dengeli bir şekilde planlanmıştır. İç ve dış mekanların ölçeği, hem işlevsel hem de estetik olarak uyumludur.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (2/5)**

Yeni müdahalelerde kullanılan malzemeler, bazı bölgelerde orijinal yapıyla tam bir uyum göstermemektedir. Malzeme geçişlerinde daha hassas bir denge sağlanabilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5)**

Yapıda güncel teknolojiler uygulanmış olsa da, bu yenilikler daha çok işlevselliğe odaklanmıştır. Teknolojik inovasyonların estetik ve çevresel katkıları sınırlı kalmıştır.

- **Doğal Işık (3/5)**

İç mekanlar genel olarak aydınlık ve ferah olmakla birlikte, bazı alanlarda doğal ışık kullanımı daha iyi optimize edilebilirdi. Yapının büyük pencereleri bu potansiyeli barındırmaktadır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Yeni fonksiyonlar, yapının mevcut mekansal özellikleri ile iyi bir uyum içindedir. Özellikle etkinlik mekanları, mekansal akış ve erişilebilirlik açısından başarılıdır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5)**

Restorasyon sürecinde çevreye duyarlı malzeme ve uygulamalar tercih edilmiştir. Ancak çevresel etkilerin daha da azaltılması için ileri seviyede çözümler eklenebilirdi.

- **Mimari İfade (2/5)**

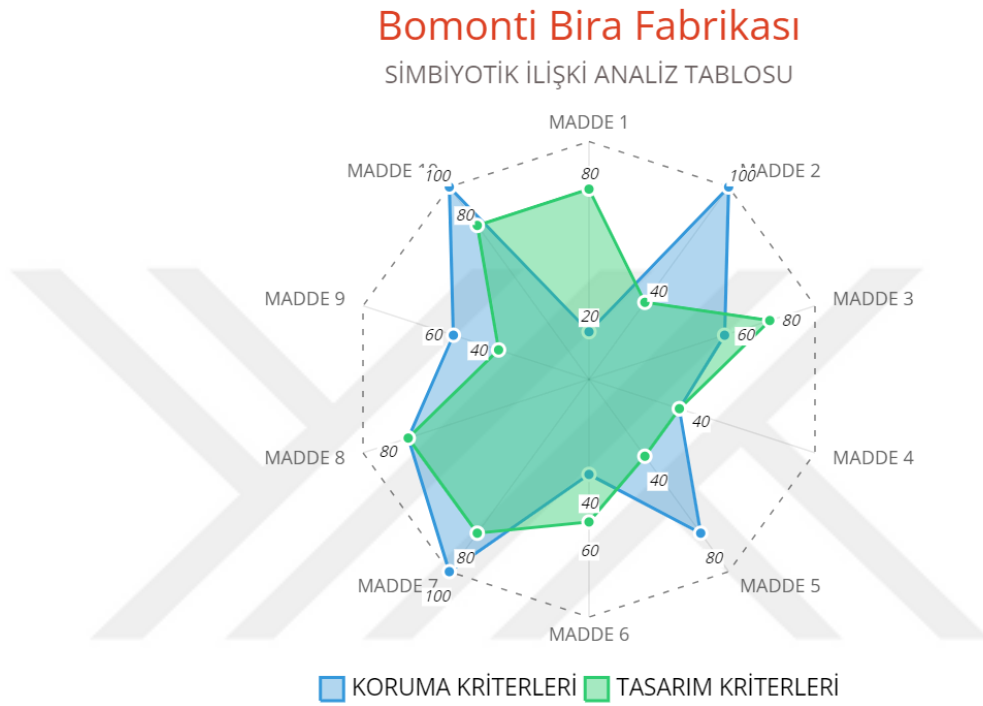
Yapının mimari dili tarihsel dokuyu yansıtırken, çağdaş mimari ifade açısından sınırlı bir etki yaratmaktadır. Bu durum, yeni eklemelerin görsel bir anlatım sunmamasına yol açmıştır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5)**

Toplum, yapının yeni işlevlerini benimsemiş ve aktif olarak kullanmaktadır. Yapı, sosyal ve kültürel etkinliklerin merkezi haline gelmiştir.

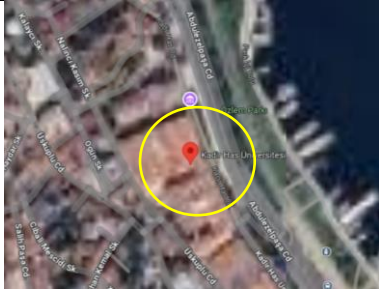
TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulcülüğünü koruması gerektiğini ifade eder.	5/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		34/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	25
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	2/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar	3/5

Madde 7	içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	2/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		32/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		66/100

Şekil 24. Bomonti Bira Fabrikası Simbiyotik İlişki Çizelgesi

4. Cibali Tütün Fabrikası

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41°01'29"N K 28°57'33"D	Tipoloji: İç İçe İliş. - Karma Poz. - Düşey Bağ. / X3-Y4-Z2
Yapım Yılı: 1884		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2002		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Hovsep Aznavuryan		
Simbiyotik Ek Mimarı: xMehmet Alper		
Orijinal İşlev: Fabrika		
Güncel İşlev: Üniversite		
KAT PLANLARI		
 1- Derslikler 2- Ofis 3- Wc 4- Teknik hacim 5- Cam galeri 6- Amfi 7- Bahçe		
URL 18: https://kentselmorfolojisempozyumu2018.files.wordpress.com/2019/04/m-39.pdf		
KESİTLER		
		
URL 18: https://kentselmorfolojisempozyumu2018.files.wordpress.com/2019/04/m-39.pdf		
GÖRÜNÜŞLER		
 12 DADCEİ 5 DADCEİ 3-4 DADCEİ		
URL 18: https://kentselmorfolojisempozyumu2018.files.wordpress.com/2019/04/m-39.pdf		

Şekil 25. Cibali Tütün Fabrikası Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Cibali Tütün Fabrikası, 1884 yılında Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmuştur. Yapı, dönemin sanayi mimarisinin önemli bir örneği olup, Cumhuriyet döneminde de faaliyet göstermiştir. İstanbul'un tarihi yarımadasında, Haliç kıyısında yer alan bu yapı, uzun yıllar boyunca Türkiye'nin en önemli tütün işleme tesislerinden biri olmuştur (Alper, 1998).

2000'li yıllarda yapılan kapsamlı restorasyon çalışmalarıyla yapı, Kadir Has Üniversitesi'ne ev sahipliği yapacak şekilde yeniden işlevlendirilmiştir. Restorasyon sırasında, yapının tarihi dokusu korunmuş, ancak çağdaş eğitim ihtiyaçlarına uygun yeni mekanlar yaratılmıştır.

Cibali Tütün Fabrikası, İstanbul'un sanayi mirasının korunması ve yeni işlevlerle topluma kazandırılması açısından önemli bir örnektir. Özellikle endüstriyel mirasın modern eğitim yapılarıyla birleşmesi, bu tür projelerde özgün bir model sunmaktadır (Alper, 1998).

Cibali Tütün Fabrikası, endüstriyel mimariyi çağdaş ihtiyaçlarla birleştiren önemli bir yapı olarak öne çıkar. Hem tarihi değerini koruması hem de işlevselliğiyle mimarlık ve restorasyon alanında örnek teşkil etmektedir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (1/5)**

Yapının özgün işlevi olan tütün üretimi tamamen ortadan kaldırılmış ve yapı, Kadir Has Üniversitesi olarak akademik bir işlev kazanmıştır. Sanayi işlevinin tamamen kaybolması, bu kriterde en düşük puanın verilmesine sebep olmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5)**

Yapının üniversite binası olarak yeniden işlevlendirilmesi, mekansal organizasyona ve çevresel bağlama başarılı bir şekilde adapte edilmiştir. Eğitim işlevi, yapının kamusal niteliğini güçlendirmiştir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (4/5)**

Fabrikanın sanayi kimliği korunmaya çalışılmış, ancak bazı modern müdahaleler nedeniyle endüstriyel kimlik algısı kısmen zayıflamıştır.

- **Minimal Müdahale (3/5)**

Yapının taşıyıcı sistemleri korunmuş olsa da, iç mekanlarda yapılan fonksiyonel düzenlemeler müdahale oranını artırmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5)**

Akademik işlev, yapının mekansal organizasyonuna uyumlu bir şekilde adapte edilmiştir. Mekanın kamusal kullanıma açılması, bu kriter için olumlu bir unsurdur.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (2/5)**

Sanayi üretimi ile çağdaş eğitim işlevi arasında herhangi bir sembolik veya işlevsel bağ kurulamamış, dolayısıyla bu kriter düşük puan almıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (5/5)**

Yapı, eğitim işleviyle birlikte Haliç kıyısının kültürel çeşitliliğine katkı sağlamış ve sosyal hafızada yerini korumuştur.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (3/5)**

Üniversite binası olarak kullanımı yerel halka açık olsa da, mahallenin doğrudan ihtiyaçlarına hizmet etme kapasitesi sınırlıdır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5)**

Restorasyon sürecinde enerji verimliliği ve mevcut yapı malzemelerinin korunması adına sürdürülebilir mimari yaklaşımlar benimsenmiştir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5)**

Üniversite yapısı olarak dönüştürülme sürecinde, insan ölçeğine uygun sirkülasyon ve erişim düzenlemeleri başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (4/5)**

Yapının tarihi mimari özellikleri, yeni eklemelerle dengeli bir şekilde harmanlanmıştır. Yeni düzenlemeler, binanın bütünsel karakterini bozmamıştır.

- **Özgünlük (3/5)**

Çağdaş eklemeler, belirgin bir özgünlük sunmasa da işlevsel gerekliliklere uygun şekilde tasarlanmıştır. Daha yaratıcı çözümlerle yapı estetiği güçlendirilebilirdi.

- **Oranlar (4/5)**

Yapı, hem iç mekanlarda hem de dış cephelerde dengeli oranlara sahiptir. Mekansal düzenlemeler, tarihi yapının estetik değerlerini korumaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5)**

Yeni malzeme kullanımı, tarihi malzemelerle uyum içinde olsa da bazı alanlarda kontrast eksikliği hissedilmektedir. Daha dikkat çekici malzeme geçişleriyle estetik artırılabilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5)**

Yapıda çağdaş teknolojiye dayalı çözümler kullanılmış, ancak yenilikçilik daha fazla ön planda olabilirdi. Özellikle enerji verimliliği ve dijital altyapı gibi alanlarda daha ileri teknolojiler uygulanabilir.

- **Doğal Işık (4/5)**

Yüksek tavanlar ve geniş pencereler, doğal ışık kullanımını desteklemiştir. İç mekanlar ferah ve aydınlık bir atmosfer sunmaktadır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Üniversite işlevleri, yapının mekansal organizasyonuna sorunsuz bir şekilde entegre edilmiştir. Eğitim, sosyal ve kültürel etkinlikler için uygun mekanlar yaratılmıştır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5)**

Restorasyon sürecinde çevre dostu yaklaşımlar benimsenmiş ve tarihi yapının sürdürülebilir kullanımı sağlanmıştır. Daha ileri çevresel yenilikler uygulanabilirdi.

- **Mimari İfade (3/5)**

Yapının tarihi kimliği güçlü bir şekilde vurgulanmış, ancak çağdaş mimari ifade açısından daha etkileyici bir sonuç elde edilebilirdi. Yenilikçi bir ifade eksikliği hissedilmektedir.

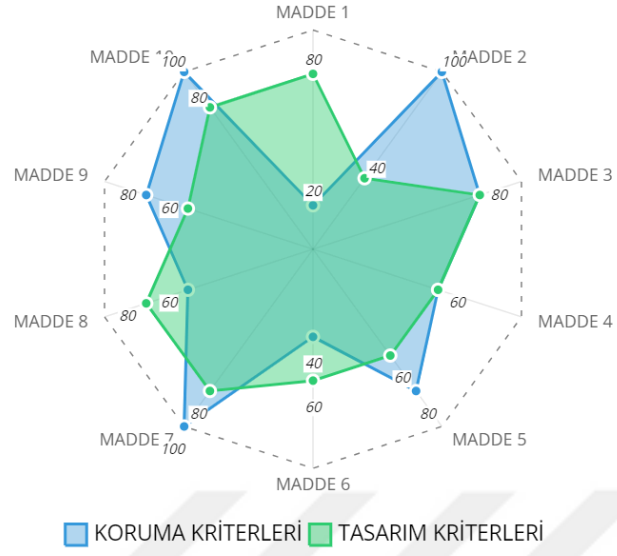
• Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5)

Üniversite, yerel halk ve öğrenciler tarafından benimsenmiş ve aktif olarak kullanılmaktadır. Yapı, sosyal yaşamın bir parçası haline gelmiştir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	5/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		36/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		37/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		73/100

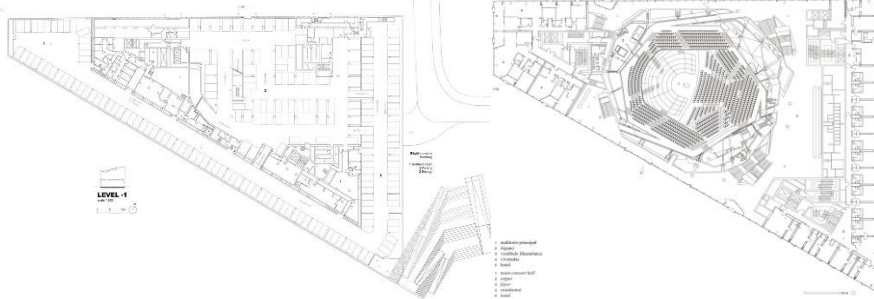
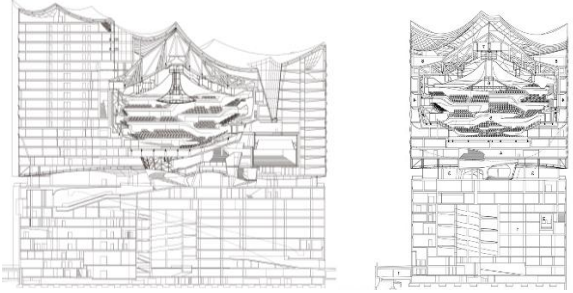
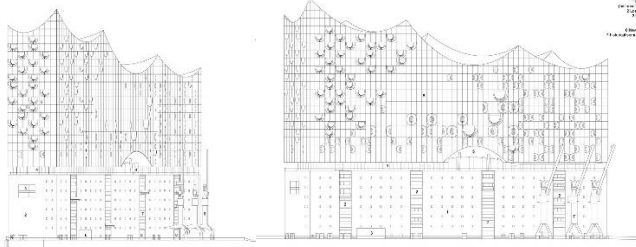
Cibali Tütün Fabrikası

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 26. Cibali Tütün Fabrikası Simbiyotik İlişki Çizelgesi

5. Elbphilharmonie Hamburg

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 53°32'29"K 9°59'03"D	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1963 Revitalizasyon Yılı: 2016 Şehir / Ülke: Hamburg / Almanya Mimar: Alexander Gérard Simbiyotik Ek Mimarı: Herzog & de Meuron Orijinal İşlev: Ambar / Depo Güncel İşlev: Konser Salonu		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 19: https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan		
KESİTLER		
		
URL 19: https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 19: https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan		

Şekil 27. Elbphilharmonie Hamburg Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Elbphilharmonie Hamburg, Almanya'nın Hamburg şehrinde, Elbe Nehri kıyısındaki HafenCity bölgesinde yer almaktadır. Eski bir tuğla ambar binası olan Kaispeicher A üzerine inşa edilen bu yapı, Herzog & de Meuron tarafından tasarlanmıştır. İnşaatı 2007'de başlamış ve 2017'de tamamlanmıştır (Yılmaz, 2023).

Akustik tasarım, dünyaca ünlü akustik uzmanı Yasuhisa Toyota tarafından yapılmıştır. Ana konser salonunda her koltuk için eşit ses dağılımı sağlanmış, kullanılan özel duvar panelleri ile benzersiz bir ses deneyimi sunulmuştur.

Elbphilharmonie, Hamburg'un kentsel dokusu içinde simgesel bir yapı haline gelmiştir. Yapının üst kısmındaki kamusal platform "Plaza," şehri ve limanı panoramik olarak izleyebilecek bir mekan sunarak halkın yapıyı deneyimlemesini sağlar. Yapının enerji verimliliği için modern teknolojiler kullanılmıştır. Cephe tasarımında doğal havalandırma ve enerji tasarrufu sağlayan cam paneller tercih edilmiştir (Yılmaz, 2023).

Elbphilharmonie Hamburg, tarihi bir yapının yeniden işlevlendirilmesi ve modern mimariyle birleşiminin başarılı bir örneğidir. Hem estetik hem de işlevsel açıdan öne çıkan bu yapı, Hamburg'un kültürel ve sosyal hayatına önemli katkılar sağlamaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (1/5)**

Yapının özgün işlevi, Hamburg'daki Kaispeicher A deposu olarak liman lojistiğine hizmet vermektir. Günümüzde konser salonu, otel ve konut kompleksi olarak kullanılmaktadır. Ticari ve depolama işlevi tamamen kaybolduğu için bu kriterden en düşük puanı almıştır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5)**

Depo binasının konser salonu ve kültürel merkez olarak yeniden işlevlendirilmesi, kent kimliğiyle bütünleşmiştir. Yapının Elbe Nehri kıyısında kamusal bir çekim merkezi haline gelmesi, yeni kullanımın başarılı olduğunu göstermektedir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5)**

Mevcut yapıya eklenen dalgalı cam cephe formu, özgün sanayi yapısının estetik algısını önemli ölçüde değiştirmiştir. Tarihi karakterin modern formla gölgelenmesi nedeniyle puan düşürülmüştür.

- **Minimal Müdahale: (1/5)**

Çağdaş ekleme, tarihi yapının üst kısmını tamamen dönüştürmüş ve özgün sanayi binasının anıtsallığı kaybolmuştur. Bu durum, minimal müdahale ilkesi açısından ciddi bir olumsuzluktur.

- **Uyumlu Kullanım (4/5)**

Kültürel işlevin, kentli kullanıcının sosyal etkileşim ihtiyaçlarına cevap vermesi, mekansal bütünlük açısından başarılı bir adaptasyonu göstermektedir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5)**

Yapının liman ve sanayi geçmişine gönderme yapan cephe detayları bulunmakla birlikte, işlevsel açıdan geleneksel faaliyetlerle bağ kurulmamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5)**

Kültürel etkinlikler ve uluslararası organizasyonlar için önemli bir merkez haline gelen yapı, Hamburg'un kültürel çeşitliliğine katkı sağlamaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (5/5)**

Üst katlardaki gözlem terası ve kamusal alanların erişime açılması, yapının kente aidiyet duygusunu artırmış ve yerel halk için cazibe merkezi haline getirmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5)**

Enerji verimliliği için çeşitli teknolojik sistemler kullanılmış olsa da, cam cephenin bakım ve enerji performansı ile ilgili zorluklar sürdürülebilirlik açısından zayıf yönler oluşturmuştur.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (2/5)**

Tasarımın kent silüetine entegre edilmesi ve terasların kamusal kullanıma açılması, insan ölçeğine uygunluk kriterinde başarılı bulunmamıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5)**

Modern ve tarihi yapı arasındaki geçişler estetik bir uyum sunmaktadır. Ancak iki yapı katmanı arasında tam bir bütünlük sağlanamamıştır.

- **Özgünlük (5/5)**

Dalgalı çatı formu ve cam cephe tasarımı ile yapı, mimari açıdan son derece özgün ve benzersizdir. Bu, yapının dünyaca tanınmasını sağlamıştır.

- **Oranlar (3/5)**

Yapının modern kısmı, tarihi yapıya oranla daha büyük ve dikkat çekicidir. Bu oransal fark, bazı eleştiriler almıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5)**

Cam ve tuğla arasındaki kontrast, estetik bir denge oluşturmuştur. Bu malzeme seçimi, tarihi ve modern unsurların uyumunu güçlendirmiştir.

- **Teknolojik İnovasyon (5/5)**

Yapıda akustik tasarım ve enerji verimli sistemler gibi yenilikçi teknolojiler uygulanmıştır. Bu teknolojiler, işlevsellik ve kullanıcı deneyimini üst seviyeye taşımıştır.

- **Doğal Işık (3/5)**

Cam cephe doğal ışık alımını artırsa da, bazı iç mekanlarda yeterince aydınlık bir atmosfer sağlanamamıştır. Daha iyi bir ışık düzenlemesiyle mekanlar daha davetkar olabilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Yapının farklı işlevleri (konser salonu, otel, kamu platformu) arasında başarılı bir mekansal uyum sağlanmıştır. Ancak iç mekanların bazı bölümlerinde daha fazla esneklik sağlanabilirdi.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5)**

Enerji tasarrufu sağlayan teknolojiler ve çevre dostu malzeme kullanımıyla sürdürülebilirlik hedeflenmiştir. Ancak daha fazla yeşil yapı teknolojisi entegre edilebilirdi.

- **Mimari İfade (5/5)**

Yapı, modern mimarinin cesur ve yaratıcı bir örneği olarak güçlü bir ifade sunar. Dalgalı çatı tasarımı ve cam cephe, ikonik bir mimari dil oluşturmuştur.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5)**

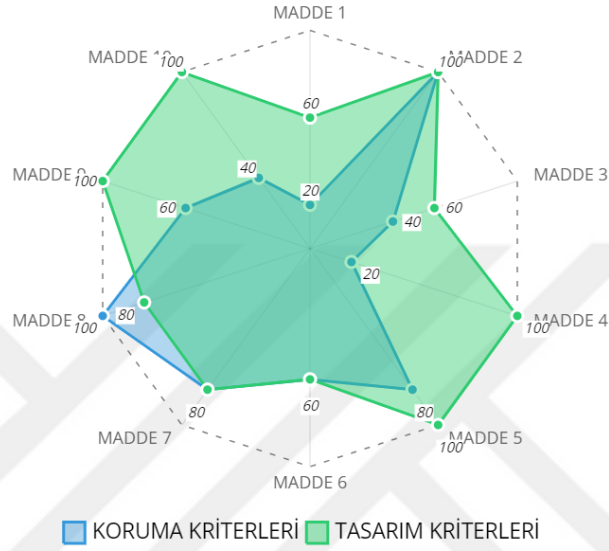
Yapı, halkın yoğun ilgisiyle karşılanmış ve Hamburg'un en önemli kültürel merkezlerinden biri haline gelmiştir. Kamusal alanları ve sosyal etkinlikleriyle geniş bir kitleyi kendine çekmiştir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	1/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	2/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		30/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	5/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları	4/5

Madde 8	karşılmalıdır. Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	5/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		42/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		72/100

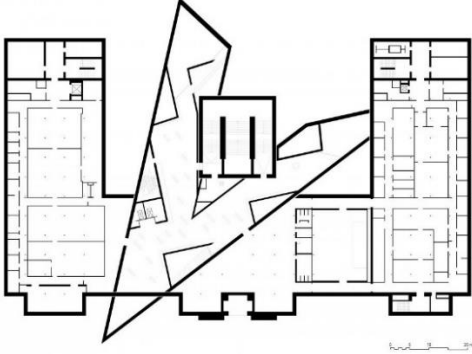
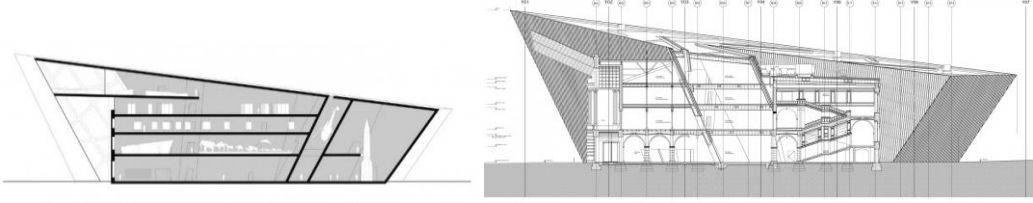
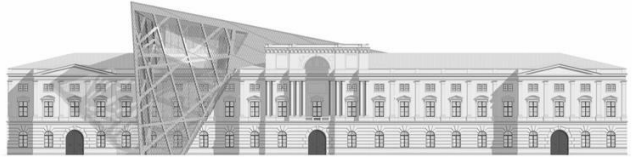
Elbphilharmonie Hamburg

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 28. Elbphilharmonie Hamburg Simbiyotik İlişki Çizelgesi

6. Dresden Milit rhistorisches Museum der Bundeswehr

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 51°04'43"N 13°45'36"E	Tipoloji: İç İçe İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X3-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1876 Revitalizasyon Yılı: 2011 Şehir / Ülke: Dresden / Almanya Mimar: Theophil Hansen Simbiyotik Ek Mimarı: Daniel Libeskind Orijinal İşlev: Silah Deposu Güncel İşlev: Askeri Müze		Görsel
KAT PLANLARI 		
URL 20: https://www.archdaily.com/172407/dresden%25e2%2580%2599s-military-history-museum-daniel-libeskind		
KESİTLER 		
URL 20: https://www.archdaily.com/172407/dresden%25e2%2580%2599s-military-history-museum-daniel-libeskind		
GÖRÜNÜŞLER 		
URL 20: https://www.archdaily.com/172407/dresden%25e2%2580%2599s-military-history-museum-daniel-libeskind		

Şekil 29. Dresden Milit rhistorisches Museum der Bundeswehr Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Dresden’de bulunan Milit rhistorisches Museum der Bundeswehr, Almanya’nın askeri tarihini sergileyen ve tartışmaya açan önemli bir müzedir. Yapı, başlangıçta 1873-1876 yılları arasında bir cephanelik olarak inşa edilmiştir. 2011 yılında, Daniel Libeskind’in tasarımıyla modern bir eklemeyle yeniden açılmıştır. Orijinal neoklasik bina, simetrik ve anıtsal bir tasarıma sahiptir. Libeskind’in müdahalesiyle, binaya dramatik bir kontrast oluşturan üçgen formdaki  elik ve cam ek yapı eklenmiştir. Modern ek, yapının geleneksel düzenini bozan ve bilinçli bir kırılma yaratan bir tasarıma sahiptir. Eski binanın mekansal düzeni, Libeskind’in eklemesiyle birlikte daha açık ve dinamik hale getirilmiştir (D ring, 2023).

Libeskind’in tasarımı, Alman askeri tarihinin eleştirel bir şekilde yeniden incelenmesi gerektiği fikrini temsil eder. Müzenin yeni bölümü, ziyaretçilere Dresden ve çevresinin panoramik manzarasını sunan bir seyir platformu içerir. Bu alan, binanın çevresiyle olan ilişkisinde görsel bir ba  kurar (D ring, 2023).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- ** zg n İşlevin Korunması: 2/5**

Yapının  zg n işlevi, askeri müze olarak Almanya’nın askeri tarihini sergilemek idi. Günümüzde de müze işlevini korumakla birlikte, Daniel Libeskind tarafından yapılan  a daş ekleme ile yapının işlevsel ve mekansal kimliği dönüşmüştür.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk: 5/5**

Müze, günümüzde askeri tarihe daha eleştirel ve  a daş bir perspektif sunmak için yeniden düzenlenmiştir. Yeni işlevin toplumsal bilinç oluşturma amacı, müzenin güncel kullanıma uygunluğunu artırmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: 2/5**

Libeskind’in ikonik üçgen formundaki  elik eklemesi, klasik cepheyi bölmüş ve tarihi yapının simetrik kompozisyonunu radikal biçimde değiştirmiştir. Tarihi bütünlük algısı zedelenmiştir.

- **Minimal Müdahale: 3/5**

Yapının orijinal cephesi korunmuş olsa da, modern ekin yapıya agresif bir şekilde entegre edilmesi bu kriteri olumsuz etkilemiştir.

- **Uyumlu Kullanım: 4/5**

Müzenin yeni anlatım diliyle toplumsal etkileşim yaratma hedefi, kullanıma uygunluk açısından başarılı bulunmuştur.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: 3/5**

Askeri tarihin geleneksel sergileme biçimi ile çağdaş anlatım teknikleri kullanılmış olsa da, geleneksel sergileme anlayışıyla güçlü bir bağ kurulmamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması: 4/5**

Müzenin, Almanya'nın tarihi ve kültürel çeşitliliğini eleştirel bir yaklaşımla sunması, bu kriterde yüksek puan almasını sağlamıştır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: 5/5**

Müze, toplumsal farkındalık yaratma amacıyla geniş katılımlı etkinliklere ev sahipliği yaparak yerel halkla bağ kurmuştur.

- **Sürdürülebilir Gelişme: 3/5**

Çelik strüktür ve cam yüzeylerin enerji verimliliğine yönelik uygulamalarında dengeli bir yaklaşım benimsenmiş, ancak bakım maliyetleri ve enerji performansı tartışmalıdır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: 4/5**

Müze iç mekanının kullanıcı dostu düzenlenmesi ve kamusal erişimin kolaylaştırılması, bu kriter için olumlu bir katkı sağlamıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Tarihi yapı ile modern ekleme arasında çarpıcı bir kontrast bulunmaktadır. Ancak, bu ikili yapı arasında estetik bir bütünlük tam olarak sağlanamamıştır.

- **Özgünlük (5/5):**

Libeskind'in tasarımı, cesur ve ikonik bir mimari dil sunarak son derece özgün bir örnek teşkil etmektedir. Keskin geometrik formlar ve simgesel anlam, yapıyı benzersiz kılmaktadır.

- **Oranlar (3/5):**

Modern eklenti, tarihi yapının ölçeğiyle orantılı olmasına rağmen bazı noktalarda baskın bir görünüm sunmaktadır. Bu durum, oran açısından bazı tartışmalara yol açmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, orijinal taş yapı ile etkileyici bir kontrast oluşturur. Bu malzeme kullanımı, eski ve yeniye zarif bir şekilde birbirine bağlar.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapıda yenilikçi teknolojik çözümler uygulanmıştır, özellikle sergilerde kullanılan dijital teknolojiler ve enerji verimliliği sağlayan sistemler dikkat çekicidir. Ancak daha ileri düzey inovasyon potansiyeli bulunabilir.

- **Doğal Işık (3/5):**

Modern ekleme, doğal ışık kullanımını artırsa da bazı iç mekanlarda daha fazla aydınlık sağlanabilirdi. Bu durum, ziyaretçi deneyimini daha iyi deneyimlenebilir hale getirebilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Sergi alanları ve ziyaretçi rotaları, hem tarihi hem de modern mekansal organizasyona uygun şekilde tasarlanmıştır. İşlevsellik açısından güçlü bir uyum görülmektedir.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Yapıda çevre dostu sistemler ve enerji verimliliği sağlanmış olsa da, daha fazla yenilikçi çevresel teknoloji uygulanabilirdi. Yeşil mimari çözümlerle çevreye olan katkı artırılabilir.

- **Mimari İfade (5/5):**

Libeskind'in tasarımı, savaşın ve tarihsel olayların eleştirel bir analizini temsil eden güçlü bir mimari ifade sunmaktadır. Bu tasarım, dramatik ve çarpıcı bir dil kullanır.

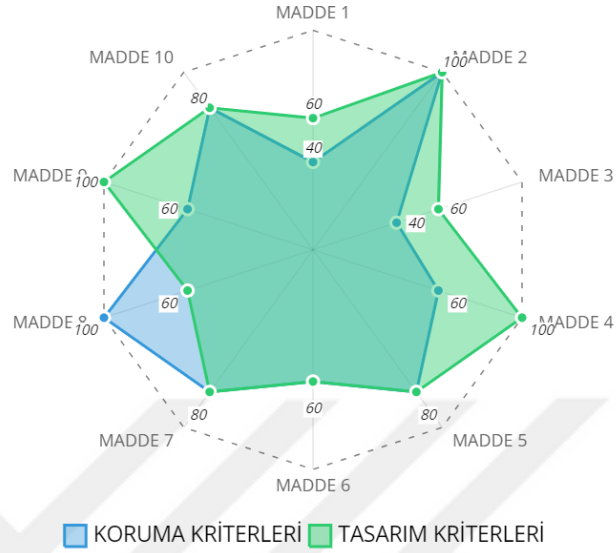
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Müze, yerel ve uluslararası ziyaretçiler tarafından yoğun ilgi görmektedir. Toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren etkinlikler ve sergiler sunmaktadır.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirasını korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		35/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5

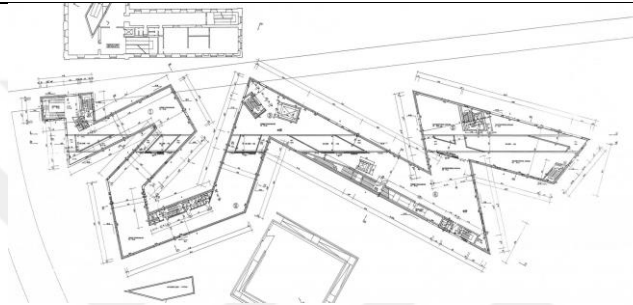
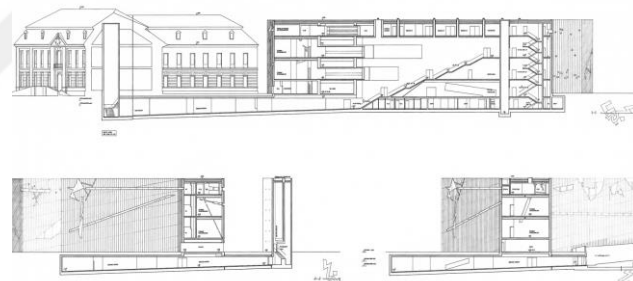
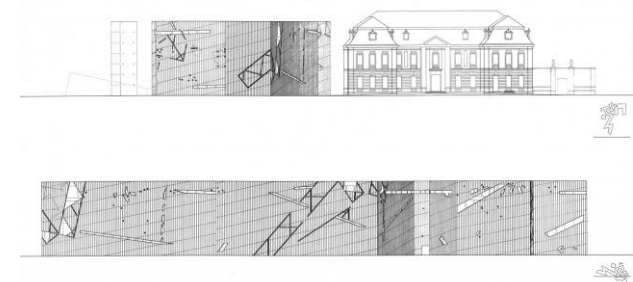
Dresden Museum der Bundeswehr

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 30. Dresden Militärlhistorisches Museum der Bundeswehr Simbiyotik İlişki Çizelgesi

7. Jüdisches Museum Berlin

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 52°30'05"K 13°23'44"D	Tipoloji: Ayrık İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X2-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1735		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 1999		
Şehir / Ülke: Berlin / Almanya		
Mimar: Philipp Gerlach		
Simbiyotik Ek Mimarı: Daniel Libeskind		
Orijinal İşlev: Mahkeme Binası		
Güncel İşlev: Müze		
KAT PLANLARI		
		
URL 21: https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind		
KESİTLER		
		
URL 21: https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 21: https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind		

Şekil 31. Jüdisches Museum Berlin Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Jüdisches Museum Berlin, Almanya'nın başkenti Berlin'de yer alan, Yahudi kültürü ve tarihine odaklanan önemli bir müzedir. Mimarisi, tasarımı ve sembolizmiyle uluslararası alanda dikkat çeken bir yapıdır. Yapının genel planı, zikzaklı bir forma sahiptir ve genellikle “parçalanmış yıldız” veya “çatlak” olarak tanımlanır. Bu, Almanya'daki Yahudi topluluğunun kopuşlarını ve yeniden bağlantı kurma çabalarını simgeler. Yapının içindeki boşluklar, Yahudi halkının Holokost sırasında yaşadığı kayıpları ve yıkımı simgeler. Bu boşluklar, fiziksel olarak erişilemezdir ve sembolik bir şekilde bir “eksiklik” hissi yaratır (<https://www.archdaily.com>).

Dış cephe çinko kaplamadır. Bu malzeme, soğuk ve endüstriyel bir his yaratarak, tarihteki acıların izlerini taşır. Binanın cephelerinde, dışarıya doğru düzensiz bir şekilde açılmış küçük açıklıklar vardır. Bu delikler, Yahudi'lerin parçalanmış ve düzensiz tarihini temsil eder.

Müze, ziyaretçileri yeraltı yollarıyla ana binaya bağlayan, üç farklı eksenle (süreklilik, göç ve yok oluş) yapılandırılmış bir giriş yoluna sahiptir. Soğuk, boş ve ışığın sınırlı olduğu bu alan, Holokost'un ürkütücü atmosferini hissettirmek için tasarlanmıştır. Eğik kolonlardan oluşan açık bir alan, sürgün ve belirsizlik duygularını sembolize eder. Yapının farklı bölümlerinde ışığın ve gölgelerin kontrastı kullanılarak dramatik bir atmosfer yaratılır (<https://www.archdaily.com>).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması: 1/5**

Yapının özgün işlevi, Yahudi tarihi ve kültürünü sergilemek amacıyla kurulan bir müze olmasa da, mevcut bina sonradan bu amaç için kullanılmıştır. Tarihi yapının orijinal işlevi farklı olduğu için bu kriterden düşük puan verilmiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk: 5/5**

Yapı, Berlin'in Yahudi tarihini ve kültürel çeşitliliğini anlatmak için müze işleviyle yeniden düzenlenmiştir. Toplumun kolektif hafızasını güçlendiren işlev oldukça başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: 2/5**

Çapraz kesimlerle ve dinamik formlarla oluşturulan kaplamalı ekleme, özgün yapı karakterine radikal bir müdahale olmuştur. Tarihi dokuya saygı konusunda tartışmalı bir durum yaratmıştır.

- **Minimal Müdahale: 2/5**

Modern müdahaleler, özellikle cephe ve iç mekanda dramatik kesitlerle yapının geleneksel algısını tamamen değiştirmiştir. Minimal müdahale ilkesi açısından olumsuz örnek oluşturur.

- **Uyumlu Kullanım: 5/5**

Müze işlevi, mimari anlatı ve mekansal deneyim ile Yahudi tarihine yönelik farkındalık oluşturma amacıyla başarıyla kurgulanmıştır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: 3/5**

Müzenin çağdaş anlatım teknikleriyle tarihi temaları ele alması, geleneksel müzecilik anlayışı ile bağ kurmuştur. Ancak, yapının tarihi kimliğiyle işlevsel bir süreklilik sağlanamamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması: 5/5**

Müzenin sergileri, Berlin'in çok katmanlı kültürel geçmişini ve Yahudi topluluğunun tarihi varlığını başarıyla sunmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: 4/5**

Müzenin toplumla etkileşim odaklı etkinliklere ve eğitim programlarına ev sahipliği yapması, yerel halkla olan bağı güçlendirmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme: 3/5**

Müze binasında modern enerji sistemlerinin kullanılması olumlu olsa da, çinko kaplamanın bakım maliyetleri ve çevresel etkisi bu kriterin puanını düşürmüştür.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: 4/5**

Müzenin iç mekan sirkülasyonunun deneyim odaklı olması, insan ölçeği açısından başarılıdır. Bazı alanlardaki keskin geometriler ziyaretçilerin hareket konforunu sınırlamaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Tarihi yapı ve modern ekleme arasında güçlü bir estetik kontrast vardır. Ancak bu, bazı ziyaretçiler tarafından bütünlük eksikliği olarak algılanabilir.

- **Özgünlük (5/5):**

Libeskind'in tasarımı, mimari özgünlük açısından bir başyapıt olarak kabul edilir. Keskin geometriler ve sembolik boşluklar, yapıyı benzersiz kılar.

- **Oranlar (2/5):**

Modern eklemenin oranları, tarihi yapının ölçeğine göre oldukça farklıdır. Bu durum, bazı açılardan görsel dengesizlik yaratmaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5):**

Çelik ve beton gibi modern malzemeler, tarihi yapıyla etkileyici bir kontrast oluşturur. Bu kontrast, eski ve yeninin güçlü bir görsel diyalogunu yaratır.

- **Teknolojik İnovasyon (5/5):**

Müze, dijital sergiler ve interaktif teknolojiler gibi yenilikçi çözümler sunmaktadır. Ayrıca, bina enerji verimliliği ve güvenlik sistemleri açısından ileri teknolojilerle donatılmıştır.

- **Doğal Işık (3/5):**

Yapıda kullanılan dar ve karanlık mekanlar, dramatik bir atmosfer yaratmak için tercih edilmiştir. Ancak bu, bazı ziyaretçiler için yorucu veya bunaltıcı olabilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Sergi alanları ve anıtsal mekanlar, müze işlevleriyle uyumlu bir şekilde çalışmaktadır. Ancak, bazı geçiş noktalarında yönlendirme ve erişim zorlukları yaşanabilir.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Bina, sürdürülebilir malzeme ve enerji tasarrufu sistemlerine sahiptir. Ancak daha fazla yenilikçi çevresel teknoloji eklenebilirdi.

- **Mimari İfade (5/5):**

Yapı, Yahudi tarihi ve Holokost'un duygusal etkilerini güçlü bir şekilde yansıtan ikonik bir mimari ifadeye sahiptir. Bu tasarım, ziyaretçiler üzerinde derin bir etki bırakır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5):**

Müze, Berlin'in kültürel yaşamında önemli bir yere sahiptir ve yoğun bir şekilde ziyaret edilmektedir. Eğitim ve sosyal programlarla toplumsal katılımı sürekli desteklemektedir.

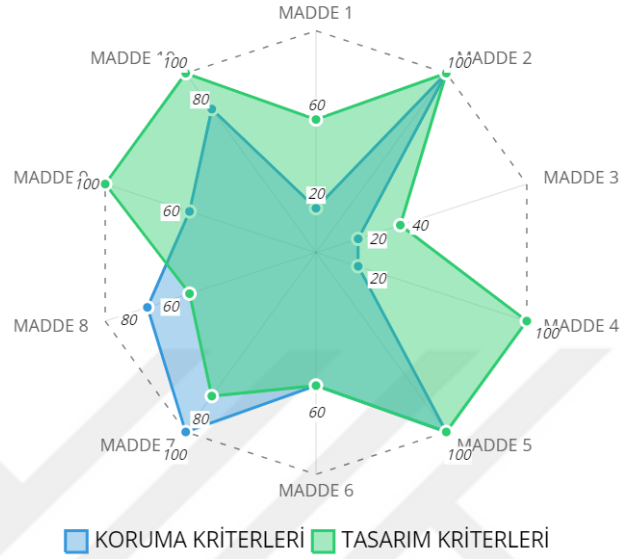
TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	5/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	5/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		34/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	5/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5

Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Ekleninin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	5/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		40/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		74/100

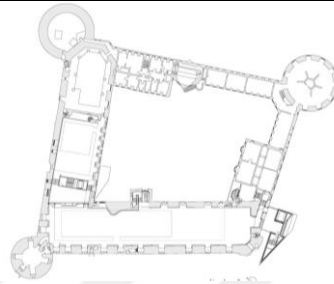
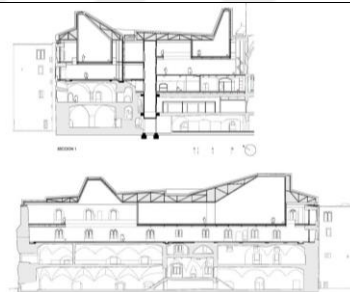
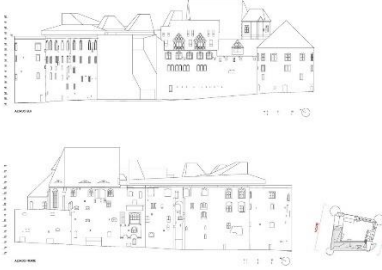
Jüdisches Museum Berlin

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 32. Jüdisches Museum Berlin Simbiyotik İlişki Çizelgesi

8. Kunstmuseum Moritzburg

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 51° 29' 10" N, 11° 57' 48" O	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1484		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2008		
Şehir / Ülke: Halle / Almanya		
Mimar: Bilinmiyor		
Simbiyotik Ek Mimarı: Nieto Sobejano Arquitectos		
Orijinal İşlev: Kale		
Güncel İşlev: Müze		
KAT PLANLARI		
		
URL 22: https://www.archdaily.com/132838/moritzburg-museum-extension-nieto-sobejano-arquitectos		
KESİTLER		
		
URL 22: https://www.archdaily.com/132838/moritzburg-museum-extension-nieto-sobejano-arquitectos		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 22: https://www.archdaily.com/132838/moritzburg-museum-extension-nieto-sobejano-arquitectos		

Şekil 33. Kunstmuseum Moritzburg Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Kunstmuseum Moritzburg, Almanya'nın Halle (Saale) şehrinde, tarihi bir kale olan Moritzburg'da yer almaktadır. İlk olarak 15. yüzyılda savunma amaçlı bir kale olarak inşa edilen yapı, zamanla farklı işlevler üstlenmiş ve nihayetinde 1904 yılında bir sanat müzesine dönüştürülmüştür. 2008 yılında, İspanyol mimarlık firması Nieto Sobejano Arquitectos tarafından modern bir restorasyon ve ek yapı tasarımı gerçekleştirilmiştir (Nieto, 2008).

Ortaçağ'dan kalma kale duvarları, çağdaş eklemelerle birlikte geçmiş ve geleceği birleştiren bir mimari kompozisyon sunar. Restorasyon, özgün yapı unsurlarını korurken, modern unsurlar ekleyerek işlevselliği artırmıştır. Müzenin çatı katında ve iç mekanlarında yer alan çelik ve cam eklemeler, hafiflik ve şeffaflık hissi yaratır. Yeni eklemeler, binanın estetik değerini artırırken, mekansal işlevselliği de optimize eder. Tarihi taş duvarlar ile modern çelik, cam ve alüminyum unsurlar arasındaki kontrast, yapıdaki eski ve yeni ilişkisinin vurgulanmasını sağlar. İç mekanlarda doğal ışığın kullanımı, sergilerin daha etkileyici bir şekilde sunulmasını sağlar. Modern çatı eklemeleri, sergi salonlarına doğal ışık sağlarken, mekanlara zarif bir atmosfer kazandırır (Nieto, 2008).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması: 2/5**

Moritzburg, orijinalde bir kale olarak savunma amacıyla inşa edilmiş ve daha sonra sanat müzesi olarak işlevlendirilmiştir. Özgün savunma işlevi tamamen kaybolmuştur, bu nedenle puan düşük tutulmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk: 5/5**

Kale, sanat eserlerinin sergilenmesi için müze işlevine dönüştürülmüş ve bu yeni işlev yapının mekansal yapısıyla başarılı bir uyum yakalamıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: 4/5**

Yapıya eklenen çağdaş cam strüktürler, özgün karakterle kontrast oluşturmuş olsa da, tarihi dokunun ana hatları korunmuştur.

- **Minimal Müdahale: 3/5**

Restorasyon sırasında iç mekanda sergileme fonksiyonu için çeşitli müdahaleler yapılmış, ancak cephe büyük oranda korunmuştur.

- **Uyumlu Kullanım: 4/5**

Müzeye dönüştürme sürecinde, mekansal kurgunun sergileme işlevine uygun şekilde planlanması olumlu bir etki yaratmıştır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: 2/5**

Savunma işleviyle sanat müzesi işlevi arasında işlevsel veya kavramsal bir bağ kurulamamış, geleneksel faaliyetler yok olmuştur.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması: 5/5**

Müzenin koleksiyonları, farklı dönemlere ait sanat eserlerini sergileyerek kültürel çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: 4/5**

Müze, yerel halkın sanata erişimini artırmak için kamusal alanlarını açmış, bu durum puanı yükseltmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme: 3/5**

Restorasyonda enerji verimliliği sağlamak için çeşitli önlemler alınmıştır, ancak modern cam yapıların ısı yalıtımı konusundaki zorlukları sürdürülebilirlik puanını sınırlamıştır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: 5/5**

Müze de geçiş alanları, sergi salonları ve avluların insan ölçeğine uygun olarak düzenlenmesi, bu kriterin tam puan almasını sağlamıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (4/5):**

Tarihi yapı ile modern eklemeler arasında görsel ve işlevsel bir denge sağlanmıştır. Ancak bazı bölümlerde daha akıcı geçişler sağlanabilir.

- **Özgünlük (3/5):**

Modern eklemeler işlevsellik açısından yenilikçi olsa da, tasarımda çığır açıcı bir özgünlük görülmemektedir. Tarihi yapıya güçlü bir katkı sunmakla birlikte, daha cesur tasarımlar uygulanabilirdi.

- **Oranlar (5/5):**

Modern müdahalelerin oranları, tarihi yapının ölçeğiyle mükemmel bir uyum içindedir. İç ve dış mekanlar arasında estetik bir denge sağlanmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Tarihi taş duvarlar ve modern çelik ile cam unsurlar arasındaki kontrast, estetik bir uyum yaratmaktadır. Bu malzeme geçişleri, yapının karakterini zenginleştirir.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5):**

Modern teknolojiler, sergilerin sunumu ve yapı performansı için uygulanmıştır. Ancak bu inovasyonlar daha da ileri düzeyde olabilirdi.

- **Doğal Işık (3/5):**

Çatı eklemeleri doğal ışık kullanımını artırsa da, bazı iç mekanlarda yeterli aydınlatma sağlanamamıştır. Bu durum, sergi deneyimini olumsuz etkileyebilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Yapının sergi ve etkinlik alanları, fonksiyonel olarak kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Mekanların akışı ve erişilebilirliği genel olarak başarılıdır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Restorasyon sırasında çevre dostu malzemeler ve enerji verimliliği dikkate alınmıştır. Ancak, sürdürülebilirlik konusunda daha yenilikçi yaklaşımlar eklenebilir.

- **Mimari İfade (2/5):**

Yapı, güçlü bir estetik sunmasına rağmen, mimari ifade açısından daha etkileyici olabilirdi. Özellikle modern eklemelerin tasarım dili daha belirgin hale getirilebilirdi.

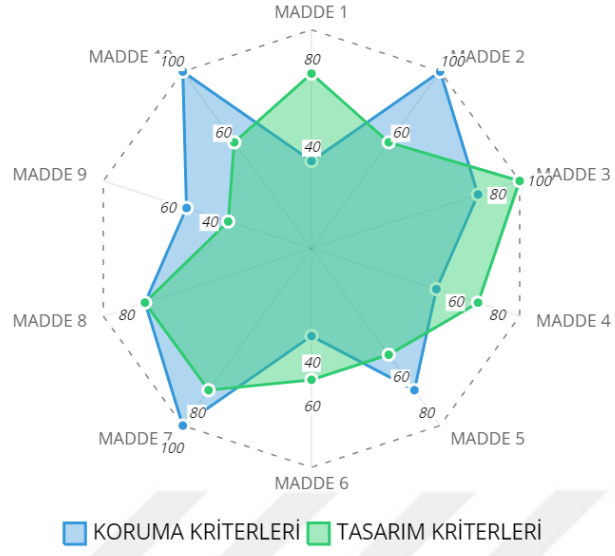
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

Müze, yerel halk ve ziyaretçiler tarafından ilgi görmekte, ancak toplumsal katılımı artıracak daha fazla etkinlik ve proje gerçekleştirilebilir. Bu durum, müzenin sosyal bağlarını güçlendirebilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	5/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		37/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	5/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	2/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		35/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		72/100

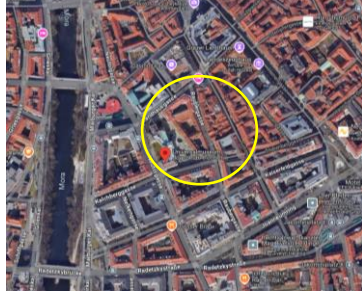
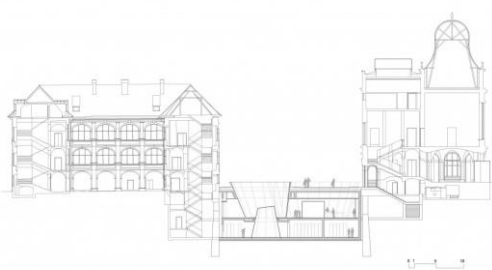
Kunstmuseum Moritzburg

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 34. Kunstmuseum Moritzburg Simbiyotik İlişki Çizelgesi

9. Universalmuseum Joanneum

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 47°04'26.00" N 15°23'28.64" E	Tipoloji: Karma İliş. - Arada Poz. - Düşey Bağ. / X4-Y3-Z2
Yapım Yılı: 1811		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2012		
Şehir / Ülke: Graz / Avusturya		
Mimar: Josef Hueber		
Simbiyotik Ek Mimarı: Peter Cook ve Colin Fournier		
Orijinal İşlev: Müze		
Güncel İşlev: Müze		
KAT PLANLARI		
		
URL 23: https://www.miesarch.com/work/516		
KESİTLER		
		
URL 23: https://www.miesarch.com/work/516		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 23: https://www.miesarch.com/work/516		

Şekil 35. Universalmuseum Joanneum Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Universalmuseum Joanneum, Avusturya'nın Graz şehrinde yer alan ve ülkenin en büyük evrensel müzesi olarak bilinen önemli bir kültür merkezidir. Müze, 1811 yılında Avusturya Arşidükü Johann tarafından kurulmuştur. Farklı binalarda konumlanan çeşitli bölümleri ile tarih, sanat, doğa ve bilim alanlarında geniş bir koleksiyona sahiptir. Müzenin modern uzantısı olan Joanneum Quarter, 2011 yılında açılmıştır ve mimarlık firması Nieto Sobejano Arquitectos tarafından tasarlanmıştır (Van Uffelen, 2010).

Nieto Sobejano'nun tasarımı, geçmiş ve geleceği birleştirerek müzenin evrensel koleksiyonlarını mekansal olarak yansıtır. Tarihi yapılar ve modern galeriler arasındaki bağ, bilim, sanat ve kültürün sürekliliğini simgeler. Enerji verimliliği ve çevresel sürdürülebilirlik, müzenin modern bölümlerinin tasarımında önemli bir rol oynamıştır. Cam ve beton kullanımı, enerji tüketimini azaltacak şekilde optimize edilmiştir (Van Uffelen, 2010).

Universalmuseum Joanneum, tarihsel ve çağdaş mimarinin başarılı bir şekilde birleştiği, kültürel mirasın modern tasarım ilkeleriyle yeniden yorumlandığı örneklerden biridir. Müzenin mekansal organizasyonu, ziyaretçilerine zengin ve çeşitli bir deneyim sunar.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması: 3/5**

Müze kompleksi, Styria eyaletinin bilimsel ve sanatsal mirasını koruma amacıyla kurulmuş ve bu işlevini büyük ölçüde sürdürmektedir. Ancak, modern eklentilerle bazı özgün mekansal unsurların kaybolması nedeniyle puan düşürülmüştür.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk: 5/5**

Müze, farklı disiplinlerdeki koleksiyonları ve sergileri barındırma kapasitesine sahip olacak şekilde genişletilmiş, çağdaş kullanıma uyum sağlayan fonksiyonel düzenlemeler başarıyla uygulanmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: 4/5**

Yapının özgün karakteri korunmuş ve modern eklemelerle kontrast yaratılmıştır. Ancak, cam ve çelik strüktürlerin geleneksel mimariyle etkileşimi nedeniyle puan kırılmıştır.

- **Minimal Müdahale: 3/5**

Müze kompleksine yeni sergi alanları ve mekansal düzenlemeler eklenmiş, bu süreçte tarihi dokunun büyük kısmı korunmuş ancak bazı alanlarda müdahale oranı artmıştır.

- **Uyumlu Kullanım: 5/5**

Müze, şehirdeki kültürel ve bilimsel etkinliklere katkı sunarak kamusal işlevini sürdürülebilir bir şekilde korumuştur. Mimari ve işlevsel uyum güçlüdür.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: 3/5**

Tarihi müze koleksiyonlarının korunması ve modern sergileme yöntemlerinin eklenmesi dengeli olmuştur. Ancak, bazı çağdaş eklerin geleneksel koleksiyonların algılanmasını zorlaştırdığı gözlemlenmiştir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması: 4/5**

Müze, farklı temalara ait koleksiyonları sergileyerek kültürel çeşitliliği desteklemiştir. Ancak, bazı temaların modernizasyon sürecinde geride bırakıldığı fark edilmiştir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: 5/5**

Eğitim programları, atölye çalışmaları ve toplumsal etkinliklerle yerel halkın beklentilerine etkin bir şekilde cevap verilmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme: 2/5**

Yapının modernleştirilmesi sırasında sürdürülebilir malzeme seçiminde eksiklikler olduğu ve enerji verimliliği için yeterli altyapının geliştirilmediği gözlemlenmiştir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: 5/5**

Müze kompleksindeki sirkülasyon alanları, geçişler ve sergi salonları ziyaretçi deneyimini destekleyecek şekilde insan ölçeğine uygun olarak tasarlanmıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (5/5):**

Tarihi yapı ve modern eklentiler arasındaki ilişki, mükemmel bir uyum ve bütünlük içindedir. Modern unsurlar, tarihi dokuya zarar vermeden başarılı bir şekilde entegre edilmiştir.

- **Özgünlük (3/5):**

Tasarım, işlevsellik açısından başarılı olsa da mimari özgünlük açısından daha güçlü olabilirdi. Modern unsurlar, genel anlamda minimalist bir dil kullanmaktadır.

- **Oranlar (4/5):**

Modern eklemelerin ölçeği, tarihi yapının oranlarıyla uyum içindedir. İç ve dış mekanlar arasında dengeli bir oran yakalanmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Tarihi taş ve modern cam ile çelik gibi malzemeler arasında etkileyici bir kontrast sağlanmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, estetik ve işlevsellik açısından dengelidir.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Müze, modern sergi teknolojileri ve enerji verimli sistemler gibi yenilikçi çözümler sunmaktadır. Ancak, teknolojik yeniliklerin daha ileri seviyede uygulanabileceği alanlar bulunmaktadır.

- **Doğal Işık (5/5):**

Yeraltı galerilerinde kullanılan geniş cam çatılar, doğal ışığın iç mekanlara ulaşmasını sağlar. Bu, sergilerin daha etkileyici bir şekilde sunulmasını mümkün kılar.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Müze, farklı işlevlerin bir arada çalışmasını sağlayan başarılı bir mekansal organizasyona sahiptir. Sergi alanları, eğitim mekanları ve sosyal alanlar arasında güçlü bir uyum sağlanmıştır.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5):**

Yapıda çevre dostu sistemler ve malzemeler kullanılmıştır. Sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için modern enerji tasarrufu çözümleri uygulanmıştır.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapı, estetik açıdan etkileyici olmakla birlikte, mimari ifade açısından daha çarpıcı bir anlatım sunabilirdi. Tasarım dili, minimalist ve işlevsel bir yaklaşımla sınırlıdır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

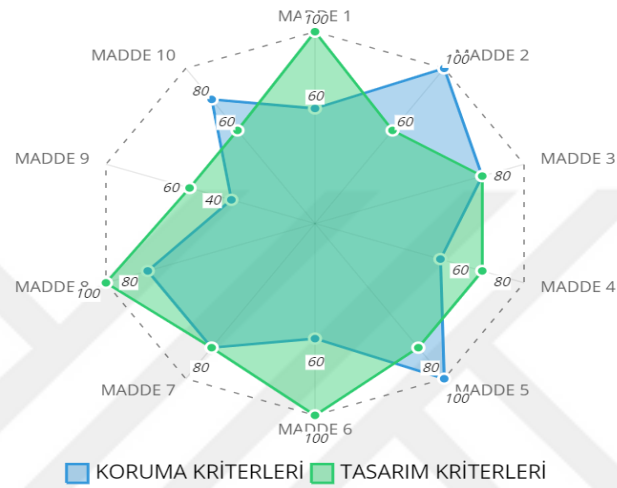
Müze, toplumsal kabul görmüş ve ziyaretçiler tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Ancak, daha fazla toplumsal katılımı teşvik edecek etkinlikler ve projelerle bu bağ güçlendirilebilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	5/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		39/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	5/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar	5/5

Madde 7	içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir. Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		40/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		79/100

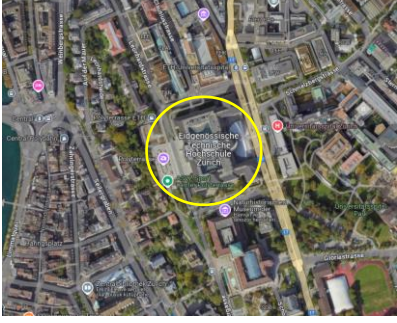
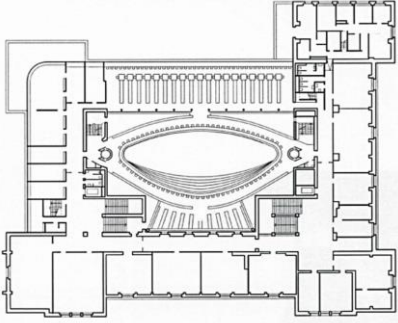
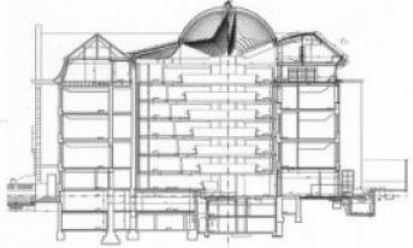
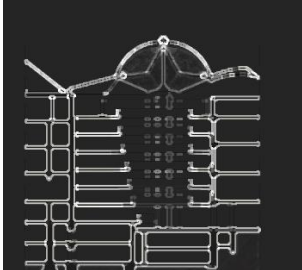
Universalmuseum Joanneum

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 36. Universalmuseum Joanneum Simbiyotik İlişki Çizelgesi

10. Universität Zürich Library

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 47°22'29"N 8°32'54"E	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1914 Revitalizasyon Yılı: 2004 Şehir / Ülke: Zürih / İsviçre Mimar: Karl Moser Simbiyotik Ek Mimarı: Santiago Calatrava Orijinal İşlev: Kütüphane Güncel İşlev: Üniversite Kütüphanesi		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 24: http://www.akilipix.com/-/galleries/blog/zurich-law-library-weightlessly-wonderful-bar-on		
KESİTLER		
		
URL 24: http://www.akilipix.com/-/galleries/blog/zurich-law-library-weightlessly-wonderful-bar-on		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 24: http://www.akilipix.com/-/galleries/blog/zurich-law-library-weightlessly-wonderful-bar-on		

Şekil 37. Universität Zürich Library Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Zürih Üniversitesi Kütüphanesi, İsviçre'nin Zürich şehrinde bulunan, akademik ve araştırma amaçlı geniş bir koleksiyona sahip bir yapıdır. 1914 yılında inşa edilen kütüphane, Zürich Üniversitesi'nin ana kampüsünün bir parçasıdır. Ancak modern kullanım gereklilikleri doğrultusunda, zamanla yenileme ve genişletme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Santiago Calatrava tarafından yapılan 2004 yılı ekleme ve renovasyon çalışmaları, kütüphaneyi modern bir akademik merkez haline getirmiştir (Soliman, 2021).

Kütüphanede bireysel ve grup çalışmalarına uygun ergonomik alanlar bulunmaktadır. Bu, farklı kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmış esnek bir mekansal düzen sunar. Kitap koleksiyonları için tasarlanmış yenilikçi raf sistemleri, hem estetik hem de işlevsel bir değer sunar. Kullanıcı dostu düzen, kütüphanedeki kaynaklara kolay erişim sağlar. Calatrava'nın tasarımı, bilgi ve aydınlanmayı temsil eden bir mekansal deneyim yaratmayı amaçlar. Işık ve açıklık, öğrenme ve araştırmanın metaforik bir yansıması olarak öne çıkar. Cam kubbe, enerji verimliliğini artıran bir pasif aydınlatma çözümü olarak dikkat çeker (Soliman, 2021).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (3/5):**

Kütüphane, orijinal işlevini sürdürmekte ancak modern ihtiyaçlara yönelik ciddi değişiklikler geçirmiştir. Tarihi atmosfer, modern eklemelerle birlikte kısmen korunmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Yeni eklemeler, günümüz akademik ve araştırma ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmıştır. Modern okuma salonları ve çalışma alanları, kullanıcı deneyimini artırmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Tarihi bina ile modern ekler arasında bir bağ kurulsa da bu bağın estetik bütünlük açısından daha güçlü olması beklenebilirdi. Özellikle malzeme ve form dili açısından bazı kopukluklar gözlemlenmektedir.

- **Minimal Müdahale (4/5):**

Tarihi yapıya yapılan müdahaleler, mümkün olduğunca minimal tutulmuştur. Yeni işlevler eklenirken yapının orijinal unsurları büyük ölçüde korunmuştur.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Kütüphane işlevi, eski ve yeni bölümler arasında uyumlu bir şekilde çalışsa da bazı alanlarda daha iyi bir işlevsel entegrasyon sağlanabilirdi. Kullanıcı dolaşımı yer yer karmaşık hale gelebilmektedir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Geleneksel kütüphane işlevleri, modern teknolojilerle desteklenerek sunulmaktadır. Bu birleşim, mekansal deneyimi zenginleştirmiştir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Kütüphane, farklı akademik disiplinlere ve araştırma alanlarına hitap eden çeşitli kaynaklar sunmaktadır. Kültürel çeşitliliği destekleyecek etkinlikler ve programlar da düzenlenmektedir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (5/5):**

Kütüphane, yerel halk ve öğrenciler için önemli bir bilgi ve kültür merkezi olarak işlev görmektedir. Herkese açık olması, topluluk katılımını teşvik etmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Modern tasarımda çevre dostu unsurlar yer alsa da, sürdürülebilirlik açısından daha fazla yenilikçi çözümler uygulanabilirdi. Pasif aydınlatma ve doğal havalandırma sistemleri, bu hedefi kısmen karşılamaktadır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Mekanlar, kullanıcıların rahatça hareket edebileceği ve çalışabileceği ölçeklerde tasarlanmıştır. İnsan ölçeğine uygun okuma salonları ve çalışma alanları, konforlu bir deneyim sunar.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Tarihi bina ile modern ekler arasında tasarım bütünlüğü tam olarak sağlanamamıştır. Geçiş alanlarında estetik süreklilik daha güçlü olabilirdi.

- **Özgünlük (2/5):**

Tasarım işlevsel olsa da mimari özgünlük açısından sınırlıdır. Calatrava'nın diğer projelerine kıyasla daha sade bir tasarım dili benimsenmiştir.

- **Oranlar (4/5):**

Mekanlar, hem iç hem de dış mekanda dengeli oranlara sahiptir. Tarihi bina ile modern ekler arasında ölçek açısından başarılı bir uyum sağlanmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Modern cam ve çelik unsurlar ile tarihi taş duvarlar arasında belirgin bir kontrast bulunmaktadır. Bu kontrast estetik açıdan ilgi çekici ancak geçişler daha yumuşak olabilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5):**

Modern teknolojiler, özellikle bilgi erişimi ve enerji verimliliği alanında kullanılmıştır. Ancak teknolojik yeniliklerin daha geniş bir şekilde entegre edilmesi mümkün olabilirdi.

- **Doğal Işık (4/5):**

Cam kubbe ve açık mekan düzenlemeleri, iç mekanlara bol miktarda doğal ışık sağlar. Bu, okuma ve çalışma alanlarında ferah bir atmosfer yaratır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Kütüphane, farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde esnek bir mekansal düzen sunmaktadır. Çalışma, okuma ve dinlenme alanları arasında iyi bir işlevsel uyum sağlanmıştır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Yapıda çevre dostu malzemeler ve enerji verimli sistemler kullanılmıştır. Ancak sürdürülebilirlik konusundaki uygulamalar daha da geliştirilmiş olabilirdi.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapı, modern ve tarihi unsurların birleşimiyle estetik bir görünüm sunar. Ancak, mimari ifade açısından daha cesur ve dikkat çekici tasarım unsurları eklenebilirdi.

• **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

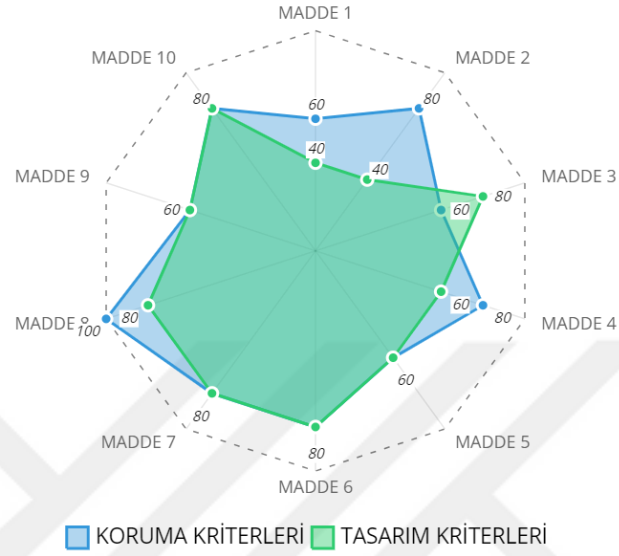
Kütüphane, toplum tarafından benimsenmiş ve yoğun şekilde kullanılmaktadır. Akademik ve sosyal etkinlikler, topluluk katılımını destekler niteliktedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirasını korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		37/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5

Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		33/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		70/100

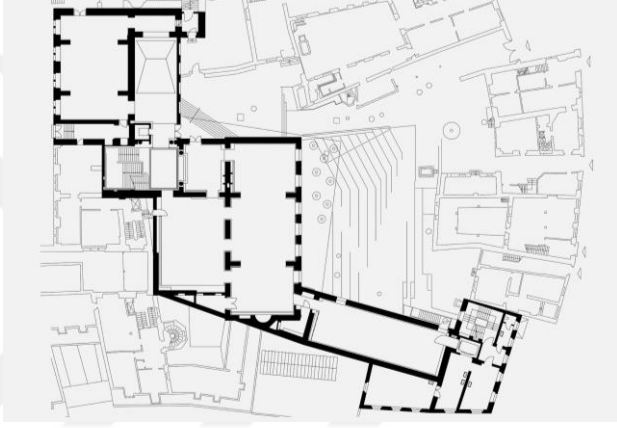
Universitt Zürich Library

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 38. Universitt Zürich Library Simbiyotik İlişki Çizelgesi

11. Museum der Kulturen Basel

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 47° 33' 26" N, 7° 35' 27" E	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1893 Revitalizasyon Yılı: 2011 Şehir / Ülke: Basel / İsviçre Mimar: Melchior Berri Simbiyotik Ek Mimarı: Herzog & de Meuron Orijinal İşlev: Müze Güncel İşlev: Müze		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 25: https://www.ceramicarchitectures.com/obras/museum-der-kulturen/		
KESİTLER		
		
URL 25: https://www.ceramicarchitectures.com/obras/museum-der-kulturen/		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 25: https://www.ceramicarchitectures.com/obras/museum-der-kulturen/		

Şekil 39. Museum der Kulturen Basel Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Museum der Kulturen Basel, İsviçre'nin Basel kentinde yer alan ve kültürlerarası etkileşim temalı dünyanın önde gelen müzelerinden biridir. Müze, 1893 yılında açılmış ve yıllar içinde zengin koleksiyonlarıyla genişlemiştir. Yapı, 2011 yılında ünlü İsviçreli mimarlık firması Herzog & de Meuron tarafından yeniden tasarlanmış ve çağdaş bir görünüm kazanmıştır (<https://www.ceramicarchitectures.com>).

Müzenin en dikkat çekici unsurlarından biri, Herzog & de Meuron tarafından tasarlanan ikonik çatı yapısıdır. Bu çatı, balık pullarını andıran seramik panellerle kaplı olup, hem işlevsel hem de estetik bir öge olarak öne çıkar. Çatı formu, eski ve yeni yapıyı bağlayan sembolik bir köprü görevi görür (<https://www.ceramicarchitectures.com>).

Museum der Kulturen Basel, tarihi yapıların modern mimariyle nasıl dönüştürülebileceğine dair etkileyici bir örnek sunar. Herzog & de Meuron'un tasarımı, müzenin kültürlerarası diyalog misyonunu mimariyle güçlendirmiştir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Müze, kuruluşundan bu yana kültürlerarası koleksiyonlara ev sahipliği yapmaya devam etmiştir. Bu işlev, hem tarihi hem de modern müdahalelerle güçlendirilmiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Modern sergi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden tasarlanmıştır. Hem geleneksel hem de çağdaş sergilere uygun esnek mekanlar sunmaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Orijinal taş cephe korunmuş olsa da, modern çatı tasarımı bazı eleştirmenler tarafından tarihi karakterle tam bir uyum sağlamadığı yönünde değerlendirilmiştir. Yine de yeni eklenti, mimari bir kimlik kazandırmıştır.

- **Minimal Müdahale (3/5):**

Yeni çatı ve modern iç mekan düzenlemeleri, yapıya önemli ölçüde müdahale etmiştir. Bu müdahaleler, orijinal yapıyı koruma ve modern işlevsellik sağlama arasında bir denge kurmaya çalışmaktadır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Müze işlevleri, hem tarihi hem de modern mekanlarda başarıyla sürdürülmektedir. Yeni sergi alanları, modern ihtiyaçlara yanıt vermektedir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Müze, geleneksel kültürel koleksiyonları modern sergileme teknikleriyle birleştirmiştir. Ancak, daha güçlü bir entegrasyon potansiyeli bulunmaktadır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Müze, çeşitli kültürlere ait koleksiyonları sergileyerek bu alanda katkı sağlamaktadır. Ancak daha geniş bir kültürel kapsayıcılık için potansiyel bulunmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Müze, yerel halkın kültürel ve eğitim ihtiyaçlarına yanıt vermektedir. Kamusal etkinlikler ve topluluk katılımını teşvik eden programlarla bu ilişki güçlendirilmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Yapının modern bölümleri, enerji verimliliği ve sürdürülebilir tasarım ilkelerine uygun olarak inşa edilmiştir. Ancak, daha fazla çevre dostu yenilik eklenebilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Yapının ölçeği ve mekan organizasyonu, kullanıcıların konforlu bir şekilde dolaşmasını sağlar. İnsan ölçeğine uygun sergi ve sosyal alanlar, ziyaretçi deneyimini artırmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Modern ve tarihi unsurlar arasındaki ilişki belirgin olsa da, daha güçlü bir uyum sağlanabilirdi. Geçiş alanlarında estetik süreklilik geliştirilebilir.

- **Özgünlük (4/5):**

Herzog & de Meuron'un tasarımı, özellikle çatı formu ile özgün bir mimari ifade sunar. Tasarım, müzeyi ikonik bir yapıya dönüştürmüştür.

- **Oran (5/5):**

Yapının iç ve dış mekanları arasında mükemmel bir oran dengesi sağlanmıştır. Modern eklemeler, tarihi yapının ölçeğiyle uyum içindedir.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Tarihi taş cepheler ile modern cam ve metal unsurlar arasında estetik bir kontrast sağlanmıştır. Bu malzeme kullanımı, yapıya çağdaş bir kimlik kazandırırken tarihi dokuyu vurgular.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Müze, modern sergileme teknolojileri ve enerji verimli sistemler gibi yenilikçi çözümler sunmaktadır. Ancak, teknolojik yeniliklerin daha fazla çeşitlendirilebileceği alanlar bulunmaktadır.

- **Doğal Işık (3/5):**

Cam tavan ve geniş açıklıklar, sergi alanlarına doğal ışık sağlasa da bazı alanlar daha iyi aydınlatılabilirdi. Işık dağılımında daha homojen bir çözüm uygulanabilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Müzenin farklı işlevleri (sergiler, etkinlikler, eğitim alanları) uyumlu bir şekilde entegre edilmiştir. Mekanların esnek düzeni, farklı kullanım senaryolarına olanak tanır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Çevre dostu malzemeler ve enerji verimli sistemler kullanılarak sürdürülebilirlik hedeflenmiştir. Ancak daha fazla yeşil yapı teknolojisi eklenebilir.

- **Mimari İfade (5/5):**

Yapı, özellikle ikonik çatı tasarımıyla güçlü bir mimari ifade sunar. Herzog & de Meuron'un tasarımı, müzeye modern ve çarpıcı bir kimlik kazandırmıştır.

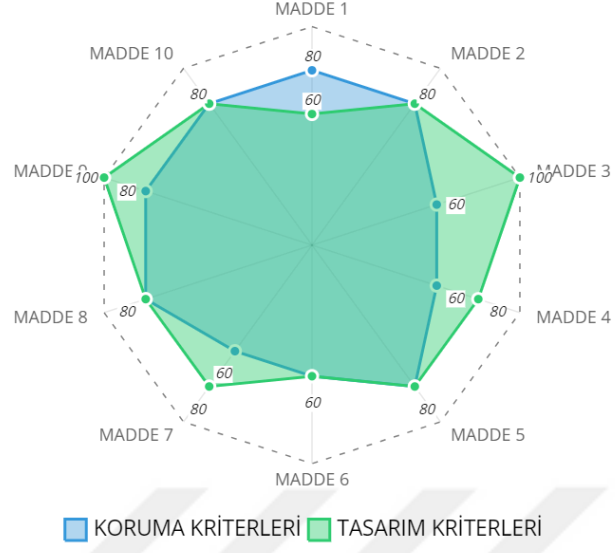
• **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Müze, yerel halk ve ziyaretçiler tarafından benimsenmiş ve yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Toplumsal katılımı artıracak etkinlikler ve programlarla bu bağ güçlendirilmiştir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		36/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	4/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	5/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		40/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		76/100

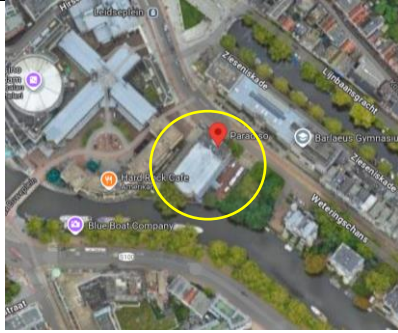
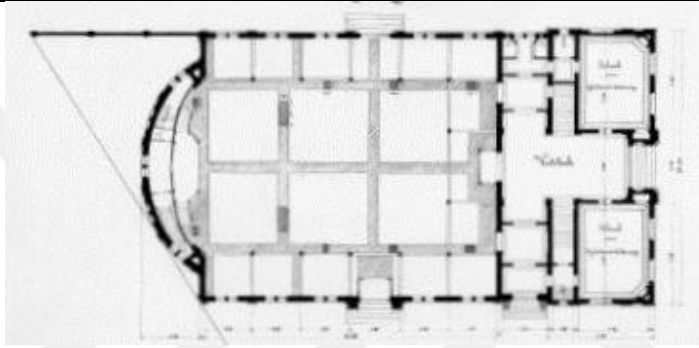
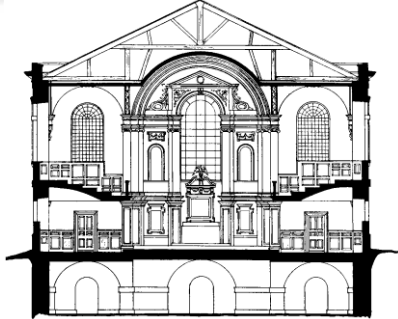
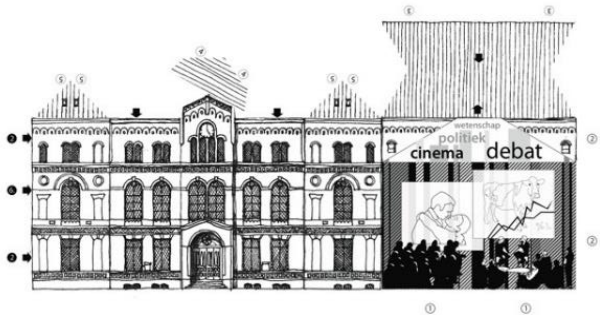
Museum Der Kulturen Basel

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 40. Museum der Kulturen Basel Simbiyotik İlişki Çizelgesi

12. Amsterdam Club Paradiso

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 52°21'44"K 4°53'02"D	Tipoloji: İç İçe İliş. - Karma Poz. - Düşey Bağ. / X3-Y4-Z2
Yapım Yılı: 1879 Revitalizasyon Yılı: 2000 Şehir / Ülke: Amsterdam / Hollanda Mimar: Bilinmiyor Simbiyotik Ek Mimarı: Bilinmiyor Orijinal İşlev: Kilise Güncel İşlev: Gece Kulübü		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 26: https://en.apopliflife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/		
KESİTLER		
		
URL 26: https://en.apopliflife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 26: https://en.apopliflife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/		

Şekil 41. Amsterdam Club Paradiso Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Amsterdam'ın ikonik müzik mekanlarından biri olan Paradiso, 1968 yılında eski bir kilise binasının dönüştürülmesiyle kurulmuştur. Leidseplein bölgesinde, Weteringschans 6-8 adresinde yer alan bu yapı, hem konser salonu hem de gece kulübü olarak hizmet vermektedir.

Ana konser salonu, yaklaşık 1500 kişilik kapasiteye sahiptir. Eski kilisenin orijinal vitray pencereleri sahnenin arkasında yer almakta, bu da mekana benzersiz bir atmosfer katmaktadır. İç mekanda, ana salonu çevreleyen balkonlar bulunmaktadır. Bu balkonlar, izleyicilere farklı açılardan sahneyi izleme imkanı sunar ve mekanın tarihi dokusunu korur. Eski bir kilise olması nedeniyle, Paradiso'nun akustiği doğal olarak zengin ve rezonanslıdır. Bu özellik, canlı performanslar için ideal bir ortam sağlar (<https://en.apoplife.nl>).

Bir ibadet yeri olarak inşa edilen yapı, zamanla Amsterdam'ın en önemli kültürel merkezlerinden birine dönüşmüştür. Bu dönüşüm, şehrin kültürel çeşitliliğini ve yenilikçiliğini yansıtmaktadır. Paradiso, yıllar içinde birçok uluslararası sanatçının sahne aldığı bir mekan olmuştur. Bu durum, mekanın müzik dünyasındaki prestijini artırmıştır (<https://en.apoplife.nl>).

Amsterdam Club Paradiso, tarihi ve mimari özellikleriyle benzersiz bir mekandır. Eski bir kilisenin kültürel bir merkeze dönüşümü, hem mimari hem de toplumsal açıdan önemli bir örnek teşkil etmektedir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (1/5):**

Bina, orijinal işlevi olan kilise olarak kullanımını tamamen kaybetmiştir. Şu an bir eğlence ve konser mekanı olarak işlev görmektedir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (1/5):**

Yeni işlev, binanın orijinal dini amacından tamamen farklıdır. Ancak, bu dönüşüm binanın fiziksel özelliklerine tam olarak uyum sağlayamamıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (1/5):**

Tarihi yapı büyük ölçüde korunmuş olsa da, yeni kullanım sırasında orijinal dini karakterinden uzaklaşmıştır. Modern işlev, tarihi kimlikle bütünleşememiştir.

- **Minimal Müdahale (4/5):**

Binanın fiziksel yapısına yapılan müdahaleler minimal düzeyde tutulmuş, orijinal yapının çoğu unsuru korunmuştur. Bu, tarihi yapıya saygıyı sürdürürken işlevsellik sağlamıştır.

- **Uyumlu Kullanım (1/5):**

Kilise yapısı, eğlence merkezi olarak kullanıma tam anlamıyla uygun değildir. Mekansal düzenlemeler bu yeni işlev için yeterli esneklikte değildir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (1/5):**

Geleneksel yapı unsurları, modern müzik ve kültür etkinlikleriyle birleştirilmiştir. Ancak bu entegrasyon, mimari açıdan daha güçlü yapılabilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (1/5):**

Bina, daha çok modern müzik etkinliklerine ev sahipliği yapmakta olup, kültürel çeşitliliği sınırlı bir şekilde desteklemektedir. Farklı kültürel etkinliklere daha fazla yer verilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Paradiso, yerel halk için önemli bir kültürel ve sosyal merkez haline gelmiştir. Gençlik ve topluluk etkinlikleri ile halkın katılımı teşvik edilmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Modern ses ve aydınlatma sistemleri gibi enerji verimli teknolojiler kullanılmıştır. Ancak, sürdürülebilirlik açısından daha fazla yenilik uygulanabilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Mekan, kullanıcılar için erişilebilir ve ölçek olarak davetkardır. Ana salon ve balkonlar, ziyaretçilere rahat bir deneyim sunmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Tarihi ve modern unsurlar arasında görsel bir denge sağlanmıştır. Ancak daha akıcı bir bütünlük sağlanabilirdi.

- **Özgünlük (3/5):**

Mekan, dini yapıdan bir eğlence merkezine dönüşerek özgün bir örnek teşkil etmektedir. Ancak, tasarım dilinde daha çarpıcı özgünlük beklenebilir.

- **Oran (4/5):**

İç mekan oranları, hem konserler hem de gece kulübü etkinlikleri için uygun bir ölçek sunar. Yüksek tavan ve geniş açıklıklar mekanı ferah kılar.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Orijinal taş ve ahşap yapılar modern ses ve ışık ekipmanlarıyla dengelenmiştir. Ancak, bazı geçişler daha estetik hale getirilebilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5):**

Modern ses ve ışık sistemleri entegre edilmiş, ancak daha ileri teknolojik inovasyonlar mekanın performansını artırabilirdi.

- **Doğal Işık (3/5):**

Mekan, orijinal vitray pencereler sayesinde doğal ışık alır. Ancak, modern aydınlatma sistemleri daha etkili kullanılabilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (1/5):**

Mekanın farklı etkinliklere ev sahipliği yapma kapasitesi vardır, ancak düzenlemeler her işlev için ideal değildir. Daha fazla esneklik sağlanabilir.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Enerji verimli sistemler kullanılmış olsa da, çevresel sürdürülebilirlik açısından daha fazla yenilik uygulanabilir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapı, neogotik mimarisiyle kendine özgü bir estetik sunar. Ancak, modern müdahalelerle bu ifade daha güçlü hale getirilebilirdi.

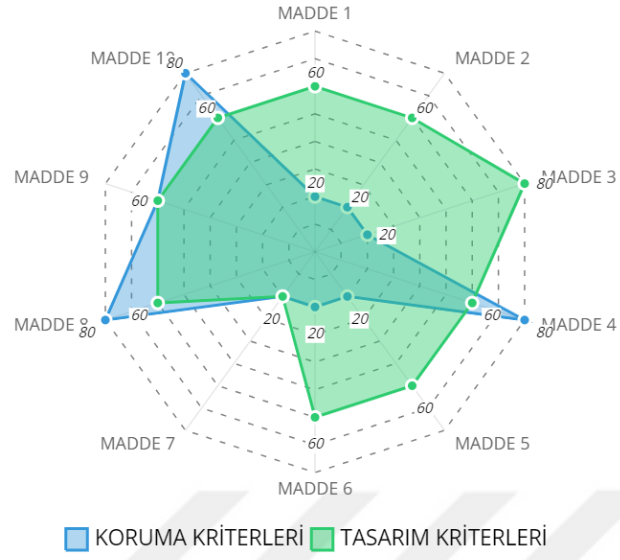
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5):**

Paradiso, Amsterdam’da geniş bir kitle tarafından benimsenmiş ve yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Mekan, toplumsal katılımı sürekli teşvik eden bir yapıya sahiptir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	1/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	1/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	1/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	1/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		21/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	1/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		31/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		52/100

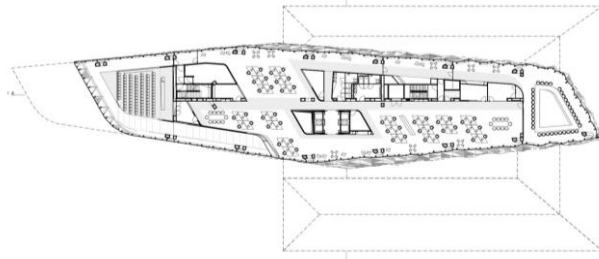
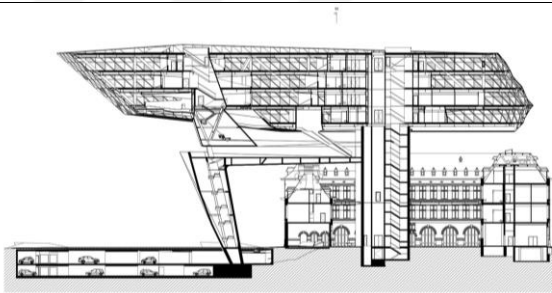
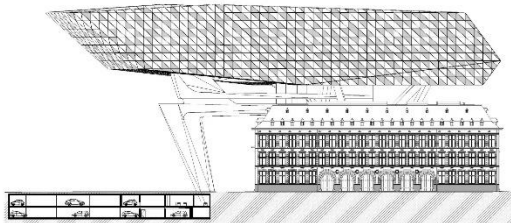
Amsterdam Club Paradiso

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 42. Amsterdam Club Paradiso Simbiyotik İlişki Çizelgesi

13. Antwerpen Havenhuis

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 51°14'28"N 4°24'26"E	Tipoloji: Ayrık İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X2-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1922		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2016		
Şehir / Ülke: Antwerp / Belçika		
Mimar: Emiel Van Averbek		
Simbiyotik Ek Mimarı: Zaha Hadid		
Orijinal İşlev: İtfaiye ve Liman Binası		
Güncel İşlev: Liman Binası		
KAT PLANLARI		
		
URL 27: https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects		
KESİTLER		
		
URL 27: https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 27: https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects		

Şekil 43. Antwerpen Havenhuis Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Antwerp Liman Evi (Havenhuis), Belçika'nın Antwerp şehrinde, liman bölgesinde yer alan ve Zaha Hadid Architects tarafından tasarlanan ikonik bir yapıdır. 2016 yılında tamamlanan bina, Antwerp Liman İdaresi'nin merkezi olarak hizmet vermektedir.

Yapı, mevcut tarihi bir itfaiye binasının üzerine eklenen modern bir cam ve çelik yapıdan oluşmaktadır. Yeni eklenen bölüm, bir gemi pruvasını andıracak şekilde tasarlanmış olup, Antwerp'in denizcilik mirasına atıfta bulunmaktadır. Yeni yapı, üçgen cam panellerle kaplanmış olup, bu paneller ışığı farklı açılarda yansıtarak binanın dinamik bir görünüm kazanmasını sağlamaktadır. Bu tasarım, Antwerp'in elmas ticaretine de bir gönderme niteliğindedir. Yeni eklenen bölüm, mevcut tarihi binaya zarar vermemek adına dört beton sütun üzerine oturtulmuştur. Bu sayede, eski ve yeni yapılar arasında fiziksel bir ayırım sağlanmıştır (Deckers, 2016).

Bina, enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik prensipleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Yeşil çatı uygulamaları ve enerji tasarruflu sistemler kullanılmıştır. İç mekanda, çalışanların konforu için akustik düzenlemelere önem verilmiştir. Açık ofis alanlarında gürültü kontrolü sağlanmıştır (Deckers, 2026).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Tarihi bina, yeni bir liman yönetim merkezi olarak işlevine devam etmektedir. Yapı, modern gereksinimlere rağmen temel amacını korumuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Modern eklemeler, liman idaresinin ofis ve operasyonel ihtiyaçlarına mükemmel uyum sağlamaktadır. Hem çalışanlar hem de ziyaretçiler için işlevsel bir yapı sunulmuştur.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Yeni yapı, tarihi binanın karakteriyle estetik bir uyum sağlamamış, görsel olarak baskın bir kimlik kazanmıştır. Bazı eleştirmenler bu uyumsuzluğu yapısal bütünlük eksikliği olarak değerlendirmiştir.

- **Minimal Müdahale (1/5):**

Yeni ekleme, eski yapının üzerinde belirgin bir varlık göstermekte, minimal müdahale ilkesini ihlal etmektedir. Modern yapı, tarihi binanın özgün görünümünü büyük ölçüde değiştirmiştir.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

İşlevsellik açısından eski ve yeni yapı entegre edilmiştir. Ancak, mekansal akışın daha iyi sağlanabileceği alanlar bulunmaktadır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Tarihi yapı, modern ofis işlevlerini barındıracak şekilde yeniden tasarlanmıştır. Geleneksel ve çağdaş faaliyetler bir arada sunulmaktadır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Bina, ağırlıklı olarak liman operasyonlarına odaklanmakla birlikte, çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaparak kültürel çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır. Ancak daha fazla çeşitlilik sağlanabilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Yapı, yerel topluluğa açık etkinlikler ve faaliyetlerle halkın katılımını teşvik etmektedir. Limanla ilgili bilgiler ve etkinlikler halkın erişimine sunulmuştur.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Bina, enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak inşa edilmiştir. Ancak daha fazla yenilikçi yeşil teknoloji uygulanabilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (2/5):**

Yeni eklemenin ölçeği, insan ölçeğine göre oldukça büyük ve etkileyicidir. Bu, bazı kullanıcılar için mekansal deneyimi yorucu hale getirebilir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Eski ve yeni yapı arasında görsel uyum sağlanamamış, tasarım farklılıkları belirgin kalmıştır. Daha dengeli bir geçiş sağlanabilirdi.

- **Özgünlük (5/5):**

Zaha Hadid'in tasarımı, yenilikçi ve ikonik bir mimari ifade sunarak yapıyı benzersiz kılmaktadır. Hem yapı formu hem de kullanılan malzemeler tasarımı özgün hale getirmiştir.

- **Oran (2/5):**

Yeni yapının ölçeği, tarihi yapının oranlarıyla belirgin bir kontrast oluşturmuştur. Bu, genel görünümde bir dengesizlik yaratmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi taş yapı ile güçlü bir kontrast oluşturmuş, bu da yapının ikonik görünümünü desteklemiştir.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

İleri mühendislik teknikleri ve enerji verimli sistemler kullanılarak teknolojik yenilikler uygulanmıştır. Yapı, modern mimaride teknolojinin estetikle nasıl birleşebileceğini göstermektedir.

- **Doğal Işık (3/5):**

Cam cepheler, iç mekanlara doğal ışık sağlamaktadır. Ancak bazı iç mekanlarda ışık dağılımı optimize edilebilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Ofis alanları ve toplantı mekanları, işlevsel olarak iyi bir şekilde düzenlenmiştir. Mekanlar arasında başarılı bir işlevsel akış sağlanmıştır.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Yapıda enerji tasarruflu sistemler ve çevre dostu malzemeler kullanılmıştır. Ancak daha yenilikçi çevresel çözümler eklenebilir.

- **Mimari İfade (4/5):**

Yapının modern tasarımı, Antwerp limanının yenilikçi ve global kimliğini yansıtmaktadır. Tasarım, güçlü bir mimari ifade sunar.

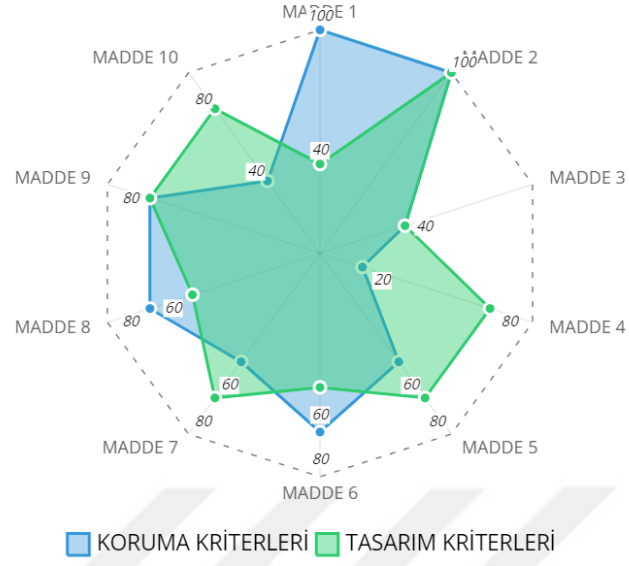
• **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Havenhuis, toplum tarafından olumlu karşılanmış ve Antwerp'in önemli bir simgesi haline gelmiştir. Yapı, şehre mimari ve kültürel değer katmaktadır.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	1/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	2/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		33/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		35/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		68/100

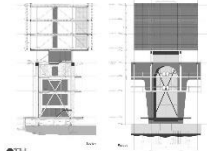
Antwerpen Havenhuis

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 44. Antwerpen Havenhuis Simbiyotik İlişki Çizelgesi

14. Kraanspoor

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 52° 24' 17" NB, 4° 53' 16"	Tipoloji: Ayrık İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X2-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1952 Revitalizasyon Yılı: 2007 Şehir / Ülke: Amsterdam / Hollanda Mimar: Jan Diederik Postma Simbiyotik Ek Mimarı: OTH Architecten Orijinal İşlev: Tersane Binası Güncel İşlev: Liman Ofisi		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 28: https://www.archdaily.com/2967/kraanspoor-oth-ontwerpgroep-trude-hooykaas-bv		
KESİTLER		
		
URL 28: https://www.archdaily.com/2967/kraanspoor-oth-ontwerpgroep-trude-hooykaas-bv		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 28: https://www.archdaily.com/2967/kraanspoor-oth-ontwerpgroep-trude-hooykaas-bv		

Şekil 45. Kraanspoor Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Kraanspoor, Amsterdam'ın kuzeyinde, eski NDSM tersanesinin bulunduğu alanda yer alan ve OTH Architecten tarafından tasarlanan üç katlı hafif yapı bir ofis binasıdır. 1952 yılında inşa edilen 270 metre uzunluğundaki beton vinç yolunun üzerine inşa edilmiştir.

Yapı, mevcut beton vinç yolunun üzerine hafif çelik konstrüksiyon kullanılarak inşa edilmiştir. Yeni yapı, vinç yolunun uzunluğunu ve genişliğini takip ederek, üç metre yüksekliğindeki ince çelik kolonlar üzerinde yükselmekte ve sanki havada süzülüyormuş izlenimi vermektedir. Yapının dış cephesi, hareketli motorlu cam panjurlardan oluşan çift katmanlı bir iklim cephesi ile kaplanmıştır. Bu tasarım, doğal havalandırmaya olanak tanırken, aynı zamanda ısı yalıtımı sağlamaktadır. Yeni yapı, eski beton yapının taşıma kapasitesine zarar vermemek için hafif malzemelerle inşa edilmiştir. Ayrıca, IJ Nehri'nden pompalanan su, ısıtma ve soğutma amacıyla kullanılarak enerji verimliliği sağlanmıştır (<https://www.archdaily.com>).

Bina, modern ofis ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Açık ofis alanları, toplantı odaları ve sosyal alanlar bulunmaktadır. Cam cepheler, iç mekanda doğal ışık kullanımını artırırken, nehir manzarasına da kesintisiz bir görüş imkanı sunmaktadır (<https://www.archdaily.com>).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (2/5):**

Yapının özgün işlevi, endüstriyel vinç platformu olarak liman faaliyetlerine hizmet etmektir. Günümüzde ofis binasına dönüşmüş olması, endüstriyel işlevin tamamen kaybolmasına yol açmıştır. Özgün kullanım bağlamında herhangi bir referans veya işaret bırakılmamıştır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Yeni ofis işlevi, yapının konumu ve taşıyıcı sistem özellikleri açısından işlevsel bir başarı göstermektedir. Ancak liman geçmişine ait izler yalnızca yapının beton platformunda hissedilmekte, iç mekanda bu bağlam eksik kalmaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Tarihi beton platform korunmuş olsa da, üstüne eklenen cam hacim endüstriyel kimliği geri plana atmıştır. Şeffaf ve hafif yapının platformun karakterine zarar vermediği iddia edilse de, endüstriyel geçmişin algılanabilirliği zayıflamıştır.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Üstteki yeni yapı, mevcut beton platforma eklenmiş ve strüktürel müdahaleler minimumda tutulmaya çalışılmıştır. Ancak cam ve çelik ekleme, endüstriyel sadeliği bozarak tarihi karakteri ikinci plana atmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Ofis işlevi, mevcut taşıyıcı yapı ile fiziksel anlamda uyum sağlamıştır. Ancak işlevin endüstriyel bağlamdan kopuk olması, tarihi geçmişle bağlantıyı koparmaktadır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Endüstriyel geçmişe dair mekansal ipuçları korunmuş olsa da, yeni işlevle geçmişin buluşması yüzeysel kalmıştır. Liman faaliyetlerine dair herhangi bir bilgi ya da sergi alanı oluşturulmamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (2/5):**

Kraanspoor, Amsterdam'ın endüstriyel liman kimliğinin önemli bir parçası olmasına rağmen, bu çeşitlilik mimari dilde yansıtılamamıştır. Yapının geçmişi, yeni işlev karşısında silikleşmiştir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (1/5):**

Yapı, özel ofis alanları olarak kullanıldığından yerel halka yönelik bir erişim imkanı sunmamaktadır. Kamusal alan yaratma potansiyeli göz ardı edilmiştir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (5/5):**

Cam cephelerde güneş kontrol sistemleri ve enerji verimliliği uygulamaları başarılı şekilde entegre edilmiştir. Yapının strüktürel yeniden kullanımı, sürdürülebilirlik açısından olumludur.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Yapı, endüstriyel ölçekte kurgulandığı için insan ölçeğinde algılanması zorlayıcıdır. Üstteki cam kütle, insan algısını yabancılaştırmakta ve tarihi bağlamı zayıflatmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (4/5):**

Eski ve yeni yapı unsurları arasında güçlü bir ilişki kurulmuştur. Görsel ve işlevsel olarak uyumlu bir bütünlük sağlanmıştır.

- **Özgünlük (3/5):**

Yapı, vinç yolunun modern bir işlevle yeniden yorumlanmasıyla dikkat çeker. Ancak, mimari özgünlük açısından daha çarpıcı tasarımlar uygulanabilirdi.

- **Oran (2/5):**

Yeni yapı, tarihi vinç yolunun ölçeğiyle belirgin bir kontrast oluşturmaktadır. Bu durum, bazı eleştirmenler tarafından görsel dengesizlik olarak değerlendirilmiştir.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Cam ve çelik malzemeler, beton altyapıyla estetik bir kontrast oluşturmuştur. Bu malzeme seçimi, yapının çağdaş karakterini vurgulamaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Doğal havalandırma, enerji verimliliği ve akıllı bina teknolojileri gibi modern çözümler uygulanmıştır. Bu yenilikler, yapının işlevselliğini artırmaktadır.

- **Doğal Işık (4/5):**

Cam cepheler, doğal ışığın iç mekanlara ulaşmasını sağlar. Bu, ferah ve aydınlık bir çalışma ortamı yaratır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Ofis alanlarının fonksiyonel düzeni, kullanıcıların ihtiyaçlarına iyi bir şekilde yanıt vermektedir. Mekanlar arasındaki akış başarılıdır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Yapının sürdürülebilir tasarım çözümleri, çevresel etkileri minimize etmeye yardımcı olmuştur. Ancak, daha ileri teknolojilerle bu katkı artırılabilir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Kraanspoor, endüstriyel mirası modern bir yapı diliyle ifade eder. Ancak, daha cesur bir mimari ifade ile ikonik bir tasarım sağlanabilirdi.

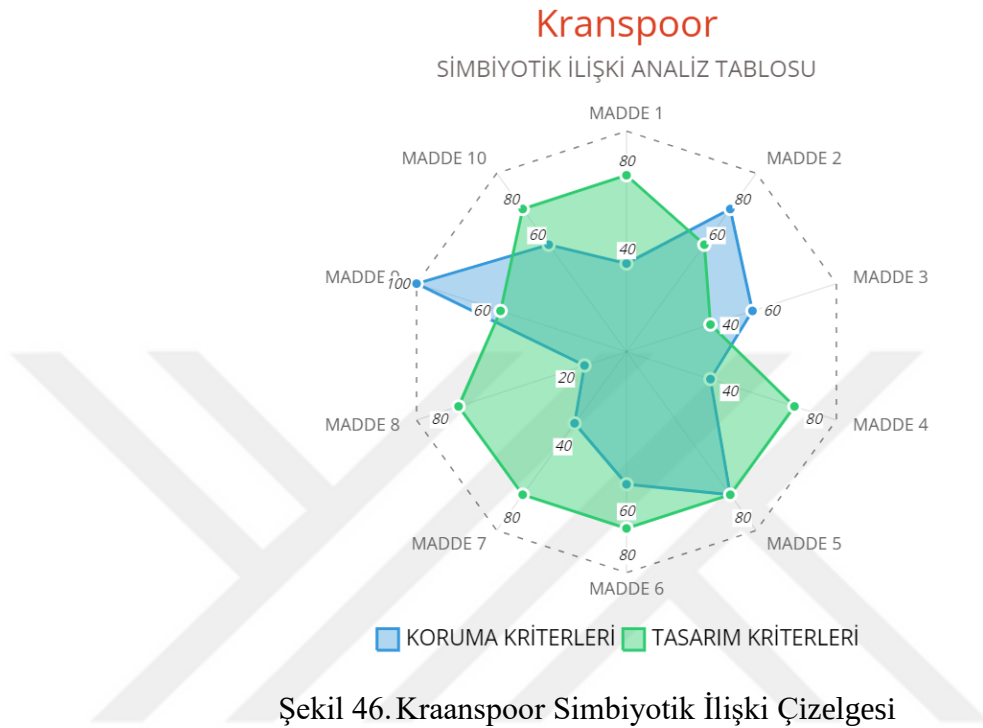
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Yapı, hem çalışanlar hem de ziyaretçiler tarafından benimsenmiş ve olumlu karşılanmıştır. Yerel topluluk için bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

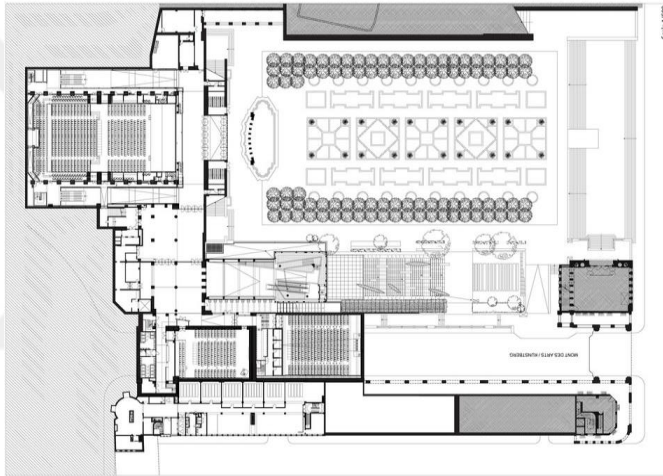
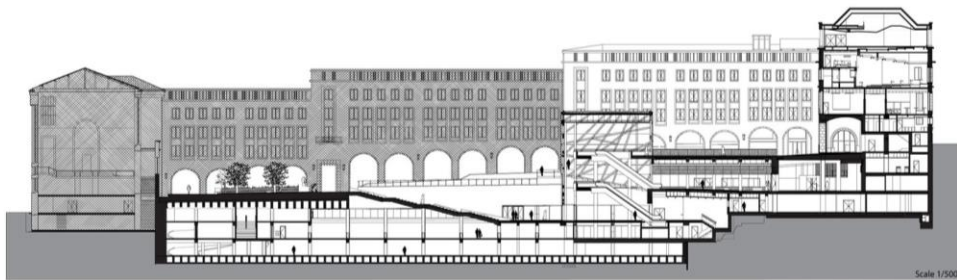
TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	2/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	1/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		29/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre	4/5

Madde 9	düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 10	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	36/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		65/100

15. Square Brussels

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 50.8439°N 4.35763°E	Tipoloji: Karma İliş. - Yatay Poz.- Yatay Bağ. / X4-Y1-Z1
Yapım Yılı: 20. yy (çeşitli tarihler içinde)		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2009		
Şehir / Ülke: Brüksel / Belçika		
Mimar: Çeşitli		
Simbiyotik Ek Mimarı: A2RC Architects		
Orijinal İşlev: Kamu Binaları		
Güncel İşlev: Toplantı Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
URL 29: https://www.archdaily.com/37007/square-brussels-meeting-centre-a2rc-architects		
KESİTLER		
		
URL 29: https://www.archdaily.com/37007/square-brussels-meeting-centre-a2rc-architects		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 29: https://www.archdaily.com/37007/square-brussels-meeting-centre-a2rc-architects		

Şekil 47. Square Brussels Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Square Brussels Toplantı Merkezi, Belçika'nın başkenti Brüksel'in merkezinde, Mont des Arts bölgesinde konumlanmıştır. 2009 yılında A2RC Architects tarafından yenilenerek modern bir etkinlik ve konferans merkezi olarak hizmet vermeye başlamıştır (<https://www.archdaily.com>).

Yenileme projesi, mevcut yapının modernize edilerek günümüz ihtiyaçlarına cevap vermesini hedeflemiştir. Tasarımda, doğal ışığın iç mekanlara maksimum düzeyde alınması ve mekanların esnek kullanımı ön planda tutulmuştur. Cam ve çelik gibi modern malzemeler, yapının dış cephesinde ve iç mekanlarında kullanılarak şeffaflık ve hafiflik hissi yaratılmıştır. Bu malzemeler, tarihi dokuyla uyumlu bir kontrast oluşturarak estetik bir denge sağlamaktadır.

Yapı, 27 toplantı odası, 1.200 kişilik bir oditoryum ve 3.670 metrekarelik sergi alanı ile toplamda 13.500 metrekarelik esnek kullanım alanı sunmaktadır. Bu mekanlar, farklı etkinlik türlerine ev sahipliği yapabilecek şekilde tasarlanmıştır (<https://www.archdaily.com>).

Esnek ve çok yönlü mekanlarıyla farklı etkinlik türlerine ev sahipliği yapabilen yapı, kullanıcı dostu bir deneyim sunmaktadır. Doğal ışık kullanımı ve ferah iç mekanlar, katılımcıların konforunu artırmaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Yapının konferans ve etkinlik merkezi olarak işlevi korunmuş, modern ihtiyaçlara uygun hale getirilmiştir. Ancak, bu işlev bazı noktalarda orijinal bağlamdan uzaklaşmıştır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Mekanlar, farklı türde etkinlikler için esnek şekilde kullanılabilir. Yenilenen alanlar modern kullanıma uygun olsa da, bazı bölümler daha iyi optimize edilebilirdi.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (5/5):**

Modern tasarım, çevredeki tarihi dokuyu dikkate alarak mükemmel bir bütünlük sunmaktadır. Yapının karakteri, çevresiyle uyumlu bir şekilde korunmuştur.

- **Minimal Müdahale (5/5):**

Yenileme sırasında mevcut yapıya yapılan müdahaleler minimal düzeyde tutulmuştur. Orijinal yapı unsurları, yeni eklentilerle dengeli bir şekilde korunmuştur.

- **Uyumlu Kullanım (5/5):**

Yapının mevcut alanları, farklı etkinlik türlerine uyum sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Yapıda geleneksel konferans işlevleri, modern teknoloji ve tasarımla birleşmiştir. Bu entegrasyon, farklı kullanıcı gruplarına hitap etmektedir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Yapı, farklı kültürel etkinliklere ev sahipliği yaparak çeşitliliği desteklemektedir. Ancak bu yönü daha fazla genişletilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Yapı, halka açık etkinliklerle yerel topluma katkı sağlamaktadır. Erişilebilirlik ve kullanım kolaylığı, halkın katılımını teşvik etmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Enerji tasarruflu sistemler ve doğal havalandırma gibi çözümlerle sürdürülebilirlik sağlanmıştır. Ancak, daha fazla yenilikçi çevresel teknoloji kullanılabilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5):**

Yapının mekansal organizasyonu, kullanıcılar için erişilebilir ve konforludur. İnsan ölçeğine uygun detaylar, kullanıcı deneyimini artırmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (5/5):**

Modern ve tarihi unsurlar, estetik bir uyum ve bütünlük içinde birleşmiştir. Yapının dış cephe tasarımı, çevresel bağlamla başarılı bir ilişki kurar.

- **Özgünlük (4/5):**

Yapı, yenilikçi tasarım çözümleriyle dikkat çekmektedir. Ancak, bazı mimari unsurlar daha çarpıcı hale getirilebilirdi.

- **Oran (4/5):**

Mekanların iç ve dış oranları, hem görsel hem de işlevsel olarak dengelidir. Tasarım, farklı ölçeklerde iyi bir denge sunar.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi yapı unsurlarıyla uyum içinde kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, yapının çağdaş estetiğini güçlendirmiştir.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapı, modern teknolojiyle donatılmıştır. Ses, ışık ve görüntü sistemleri etkinliklerin kalitesini artırır.

- **Doğal Işık (4/5):**

Doğal ışık, iç mekanların ferah ve aydınlık olmasını sağlar. Ancak bazı alanlarda daha fazla ışık optimizasyonu sağlanabilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (5/5):**

Yapıdaki farklı işlevler, birbiriyle uyum içinde çalışmaktadır. Kullanıcı ihtiyaçlarına uygun, işlevsel bir düzenleme sunulmuştur.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5):**

Sürdürülebilir malzemeler ve enerji verimli sistemlerle çevresel etki minimize edilmiştir. Bu, yapının çevre dostu kimliğini güçlendirir.

- **Mimari İfade (4/5):**

Yapı, modern tasarımı ve şeffaf cephe elemanlarıyla güçlü bir mimari ifade sunmaktadır. Ancak daha cesur ifadelerle ikonik hale gelebilirdi.

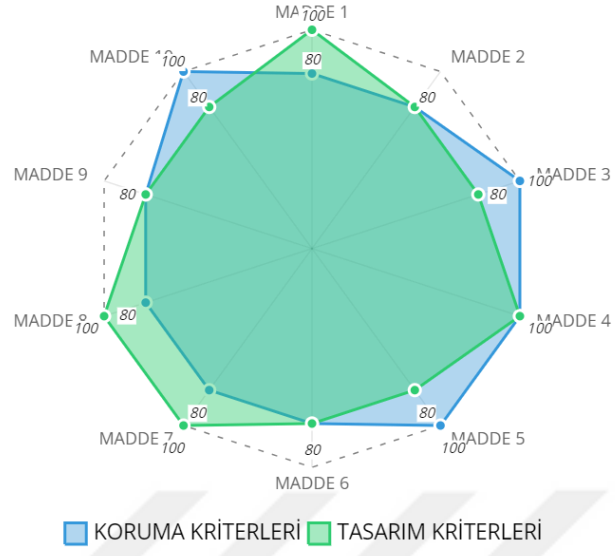
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Yapı, toplumsal kabul görmüş ve yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Yerel halk ve ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	5/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		44/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	5/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	4/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	5/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		44/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		88/100

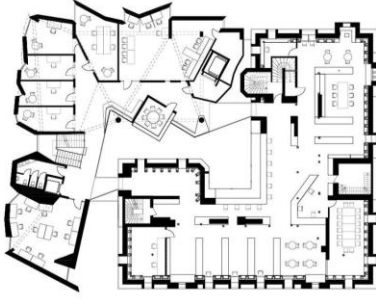
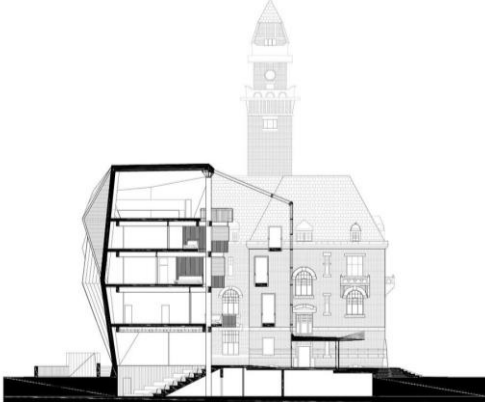
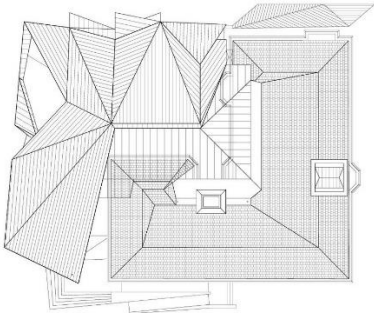
Square Brussels

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 48. Square Brussels Simbiyotik İlişki Çizelgesi

16. Malmö WMU

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 55.607750°N 12.996570°E	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y2-Z1
Yapım Yılı: 1983 Revitalizasyon Yılı: 2014 Şehir / Ülke: Malmö / İsveç Mimar: Euramax Simbiyotik Ek Mimarı: Kim Utzon Arkitekter Orijinal İşlev: Üniversite Güncel İşlev: Üniversite		Görsel
KAT PLANLARI		
 URL 30: https://www.archdaily.com/770949/tornhuset-terroir		
KESİTLER		
 URL 30: https://www.archdaily.com/770949/tornhuset-terroir		
GÖRÜNÜŞLER		
 URL 30: https://www.archdaily.com/770949/tornhuset-terroir		

Şekil 49. Malmö WMU Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Malmö Dünya Denizcilik Üniversitesi (WMU), 1983 yılında Birleşmiş Milletler'in bir uzman kuruluşu olan Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından kurulmuştur. Üniversite, denizcilik ve okyanus eğitimi, araştırma ve profesyonel eğitimde dünya çapında bir mükemmeliyet merkezi olarak hizmet vermektedir (<https://www.archdaily.com>).

WMU'nun Malmö'deki yeni binası, tarihi bir liman binasının modern bir eklemeye genişletilmesi sonucu oluşmuştur. Bu tasarım, geçmiş ile geleceği birleştirerek denizcilik mirasını ve modern eğitimi yansıtmaktadır. Tarihi yapının tuğla cephesi korunurken, eklenen modern bölümde cam ve çelik gibi malzemeler kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, eski ve yeninin uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır. Yeni bina, yaklaşık 6.000 metrekarelik bir alana sahiptir ve modern eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır (<https://www.archdaily.com>).

Malmö'nün merkezinde, liman bölgesinde konumlanan bina, toplu taşıma ve yaya erişimine uygun bir lokasyondadır. Bu, öğrenciler ve ziyaretçiler için ulaşım kolaylığı sağlamaktadır. Tarihi ve modern unsurların birleşimi, estetik bir uyum ve bütünlük sunmaktadır. Bu tasarım yaklaşımı, geçmişin mirasını korurken geleceğe yönelik bir vizyon sergilemektedir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Yapı, eğitim ve araştırma işlevini modernize ederek korumuştur. Denizcilik alanında bir merkez olarak orijinal işlevine devam etmektedir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Eğitim ve araştırma için gerekli modern tesisler eklenmiştir. Ancak bazı alanlarda daha işlevsel düzenlemeler yapılabilir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Tarihi bina ile modern eklemeler arasında görsel bir kopukluk bulunmaktadır. Bu durum, bazı eleştirmenler tarafından bütünlük eksikliği olarak değerlendirilmiştir.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Yeni ekleme, tarihi yapıya belirgin bir müdahale yapmıştır. Daha hassas bir tasarım yaklaşımı ile minimal müdahale ilkesi korunabilirdi.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Eski ve yeni yapı, işlevsellik açısından uyumlu bir şekilde çalışmaktadır. Ancak, görsel uyum daha iyi sağlanabilirdi.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Geleneksel eğitim metodları, modern teknoloji ile birleştirilmiştir. Ancak, bu entegrasyon daha güçlü olabilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Bina, uluslararası bir öğrenci topluluğuna hizmet etmektedir. Ancak, kültürel çeşitliliği daha fazla vurgulayan etkinlikler eklenebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (5/5):**

Üniversite, yerel toplulukla güçlü bir bağ kurarak halka açık etkinlikler düzenlemektedir. Bu, yerel halkın katılımını artırmaktadır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Enerji tasarrufu sağlayan sistemler uygulanmış olsa da, sürdürülebilirlik konusunda daha ileri teknolojiler kullanılabilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Yapının ölçeği, bazı kullanıcılar için fazla büyük ve baskın gelebilir. İnsan ölçeğine daha uygun tasarım unsurları eklenebilir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Tarihi ve modern unsurlar arasında görsel bütünlük sağlanamamıştır. Daha iyi bir estetik geçiş sağlanabilirdi.

- **Özgünlük (5/5):**

Tasarım, denizcilik teması ve modern mimari anlayışıyla oldukça özgün bir yaklaşım sergilemektedir.

- **Oran (2/5):**

Modern eklemelerin oranları, tarihi binayla uyumlu değildir. Bu durum, genel tasarımda dengesizlik yaratmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi tuğla yapı ile kontrast oluşturmuştur. Ancak, geçişler daha estetik hale getirilebilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Modern eğitim teknolojileri ve enerji verimli sistemler, yapının işlevselliğini artırmaktadır. Bu yenilikler, kullanıcı deneyimini olumlu yönde etkilemiştir.

- **Doğal Işık (3/5):**

İç mekanlar doğal ışık alacak şekilde tasarlanmış olsa da, bazı alanlarda ışık dağılımı daha iyi optimize edilebilir.

- **Mevcut Bina ile Eklenimin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Eğitim, araştırma ve sosyal alanlar arasında güçlü bir işlevsel uyum sağlanmıştır. Kullanıcı ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde düzenlenmiştir.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Yapıda çevre dostu sistemler uygulanmış olsa da, daha fazla yenilikçi çevresel çözümler eklenebilir.

- **Mimari İfade (4/5):**

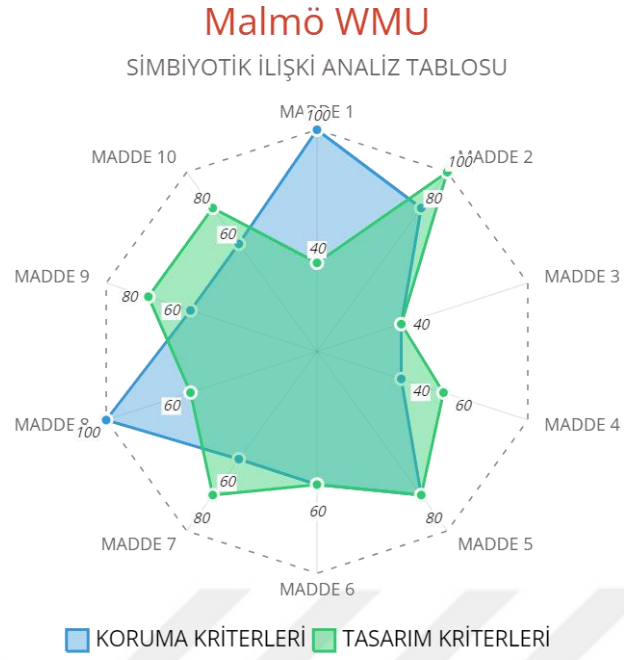
Yapı, tarihi ve modern unsurları birleştirerek güçlü bir mimari ifade sunmaktadır. Denizcilik temasına vurgu yapan tasarım, yapıyı farklı kılmaktadır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

WMU, uluslararası bir merkez olarak toplumsal kabul görmüştür. Yerel halk ve öğrenciler için bir buluşma noktası haline gelmiştir.

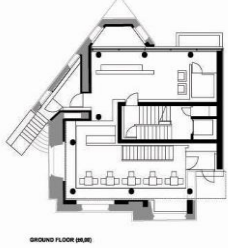
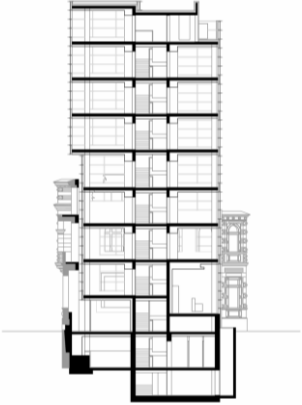
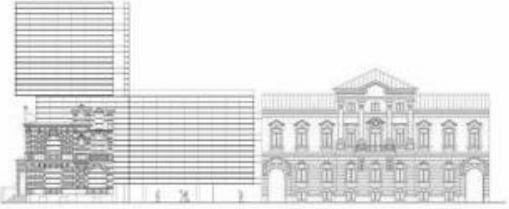
TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		34/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		34/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		68/100

Şekil 50. Malmö WMU Simbiyotik İlişki Çizelgesi

17. The Union of Romanian Architects

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 44.4267674, 26.1025384	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 19. yy Revitalizasyon Yılı: 2007 Şehir / Ülke: Bükreş / Romanya Mimar: Grigore Păucescu Simbiyotik Ek Mimarı: Romanya Mimarlar Odası Orijinal İşlev: Büyükelçilik Binası Güncel İşlev: Mimarlar Odası Binası		Görsel
KAT PLANLARI		
 GROUND FLOOR (PLAN) URL 31: https://www.miesarch.com/work/1680		
KESİTLER URL 31: https://www.miesarch.com/work/1680		
GÖRÜNÜŞLER URL 31: https://www.miesarch.com/work/1680		

Şekil 51. The Union of Romanian Architects Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Romanya Mimarlar Birliği Binası, Bükreş'in merkezinde, Boteanu ve Demetru Dobrescu caddelerinin kesişiminde yer alan ve tarihi ile modern mimariyi birleştiren dikkat çekici bir yapıdır.

19. yüzyılın sonunda Grigore Păulescu tarafından inşa edilen bu bina, başlangıçta Avusturya-Macaristan Büyükelçiliği olarak hizmet vermiştir. 1989 Devrimi sırasında ciddi hasar gören yapı, uzun süre harabe halinde kalmıştır (<https://www.miesarch.com>).

2003-2007 yılları arasında gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları, binanın tarihi cephesini koruyarak üzerine modern bir cam yapı eklenmesini içermektedir. Bu tasarım, eski ve yeninin uyumlu bir birleşimini yansıtmaktadır (<https://www.miesarch.com>).

Tarihi yapının tuğla cephesi korunurken, eklenen modern bölümde cam ve çelik gibi malzemeler kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, eski ve yeninin uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Bina, tarihi işlevini mimarlar birliği merkezi olarak korumuş ve yeni işlevler kazandırılarak daha fazla kullanıma olanak tanımıştır. Orijinal yapının temel fonksiyonu sürdürülmüştür.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Modern eklemeler, binanın güncel işlevsellik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Ancak, bazı alanlar daha verimli kullanılabilir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Modern ekleme, tarihi yapının estetik ve mimari bütünlüğüyle tam anlamıyla uyumlu değildir. Görsel bir kopukluk olduğu söylenebilir.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Tarihi yapıya eklenen modern cam yapı, belirgin bir müdahale niteliğindedir. Daha az dikkat çekici bir tasarımla bu etki minimize edilebilirdi.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Eski ve yeni yapılar işlevsel olarak iyi bir şekilde entegre edilmiştir. Ancak estetik açıdan daha uyumlu bir geçiş sağlanabilirdi.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Modern ofis alanları ve konferans salonları, geleneksel mimari ile birleştirilmiştir. Ancak bu entegrasyon daha güçlü bir mimari bağ ile desteklenebilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Yapı, çeşitli kültürel etkinliklere ev sahipliği yaparak kültürel çeşitliliği desteklemektedir. Ancak bu yön daha fazla geliştirilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (3/5):**

Yapı, genel olarak halka açık etkinliklere ev sahipliği yaparak topluma katkıda bulunmaktadır. Ancak daha fazla halk katılımı teşvik edilebilir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Yapıda bazı enerji verimli sistemler uygulanmıştır. Ancak daha ileri düzeyde sürdürülebilirlik çözümleri eklenebilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Yapı, hem çalışanlar hem de ziyaretçiler için işlevsel ve erişilebilir alanlar sunmaktadır. Ancak modern eklenti, ölçek açısından daha fazla dikkat çekmektedir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Tarihi bina ile modern cam yapı arasında görsel bütünlük sağlanamamıştır. Bu, estetik uyumu zayıflatmıştır.

- **Özgünlük (3/5):**

Modern eklemeler, cam ve çelik malzeme kullanımıyla yenilikçi bir ifade sunmaktadır. Ancak tasarımın bazı unsurları daha sıradandır.

- **Oran (2/5):**

Modern eklenti ile tarihi yapı arasındaki ölçek farkı dikkat çekicidir. Bu durum, estetik bir dengesizlik yaratmaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi taş yapı ile belirgin bir kontrast oluşturmıştır. Ancak bu kontrast her zaman estetik bir uyum sağlamamaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapı, modern ofis teknolojileri ve dijital altyapılarla donatılmıştır. Bu, işlevselliği artırmıştır.

- **Doğal Işık (3/5):**

Cam cepheler, doğal ışığın iç mekanlara ulaşmasını sağlamaktadır. Ancak bazı iç mekanlarda ışık dağılımı daha iyi optimize edilebilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (5/5):**

Yapı, konferans salonları, ofisler ve ortak alanlar arasında iyi bir işlevsel uyum sunmaktadır. Kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Çevre dostu sistemler sınırlı ölçüde kullanılmıştır. Daha fazla yenilikçi çevresel çözümlerle bu katkı artırılabilir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapı, modern ve tarihi unsurların birleşimiyle estetik bir ifade sunmaktadır. Ancak, daha cesur bir tasarım ile bu ifade güçlendirilebilirdi.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

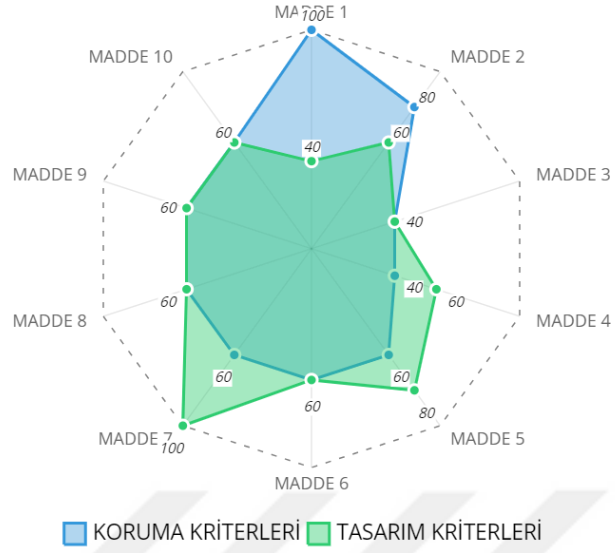
Yapı, genel olarak olumlu karşılanmış ve topluma entegre olmuştur. Ancak daha fazla halka yönelik etkinliklerle bu kabul artırılabilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		31/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	5/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		31/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		62/100

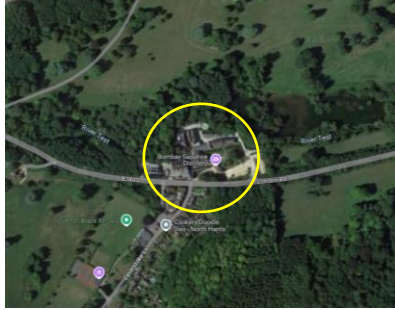
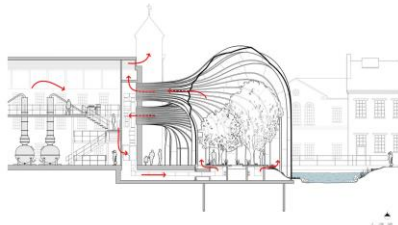
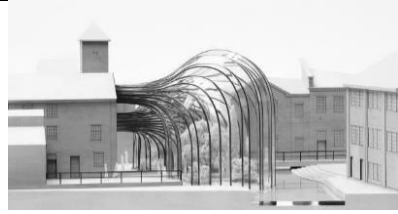
The Union Of Romanian Architects

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 52. The Union of Romanian Architects Simbiyotik İlişki Çizelgesi

18. Bombay Sapphire

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 51°14'06"N 1°17'47"W	Tipoloji: Ayrık İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X2-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1860 Revitalizasyon Yılı: 2014 Şehir / Ülke: Hampshire / İngiltere Mimar: Bilinmiyor Simbiyotik Ek Mimarı: Heatherwick Studio Orijinal İşlev: Kağıt Üretim Tesisi Güncel İşlev: Damıtma Tesisi		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 32: https://www.archdaily.com/554750/bombay-sapphire-distillery-heatherwick-studio		
KESİTLER		
		
URL 32: https://www.archdaily.com/554750/bombay-sapphire-distillery-heatherwick-studio		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 32: https://www.archdaily.com/554750/bombay-sapphire-distillery-heatherwick-studio		

Şekil 53. Bombay Sapphire Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Bombay Sapphire Damıtma Merkezi, İngiltere'nin Hampshire bölgesindeki Laverstoke Mill'de yer almaktadır. Bu proje, Heatherwick Studio tarafından tasarlanmış ve 2014 yılında tamamlanmıştır. Laverstoke Mill, 18. yüzyılda kağıt üretim tesisi olarak inşa edilmiştir. Bombay Sapphire, bu tarihi yapıyı modern bir damıtma merkezi ve ziyaretçi deneyim alanına dönüştürmüştür (<https://www.archdaily.com>).

Heatherwick Studio, mevcut tarihi binaları restore ederek iki yeni cam sera eklemiştir. Bu seralar, Bombay Sapphire cininin üretiminde kullanılan 10 bitki ve baharatın yetiştirildiği alanlardır. Tarihi yapının tuğla ve taş cepheleri korunurken, yeni eklemelerde cam ve çelik gibi modern malzemeler kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, eski ve yeninin uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır (<https://www.archdaily.com>).

Proje, enerji verimliliği ve çevresel sürdürülebilirlik ön planda tutularak tasarlanmıştır. Doğal havalandırma sistemleri ve enerji tasarruflu aydınlatma gibi unsurlar, binanın çevresel etkisini minimize etmektedir. Bombay Sapphire Damıtma Merkezi, ziyaretçilere açık olup, rehberli turlar ve kokteyl atölyeleri gibi etkinlikler sunmaktadır. Bu etkinlikler, yerel halkın ve ziyaretçilerin cin üretim sürecini daha yakından tanımalarını sağlamaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Laverstoke Mill, tarihsel olarak bir üretim tesisi olarak hizmet vermiştir. Proje, bu mirası sürdürerek modern cin üretim merkezi işlevine başarıyla uyarlanmıştır.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Yapı, ziyaretçiler için yeni deneyim alanları ve eğitim programları sunarak çok işlevli bir mekana dönüşmüştür. Hem üretim hem de ziyaretçi deneyimi için etkili bir şekilde tasarlanmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Tarihi yapının ana unsurları korunmuştur, ancak modern eklemeler bazı görsel kopukluklar yaratmıştır. Yeni seraların tasarımı, karakterin bir kısmını gölgede bırakmaktadır.

- **Minimal Müdahale (3/5):**

Tarihi yapıya yapılan müdahaleler dikkatli bir şekilde gerçekleştirilmiş, ancak cam seraların eklenmesi, görsel olarak belirgin bir değişiklik yaratmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Modern ve geleneksel unsurlar, işlevsellik açısından uyumlu olsa da estetik uyum bazı alanlarda daha iyi sağlanabilirdi.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Geleneksel cin üretim süreçleri, modern ziyaretçi deneyimi ile birleştirilmiştir. Ancak bu entegrasyonun estetik yönü daha fazla geliştirilebilir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Ziyaretçiler, farklı kültürel etkilere gelen cin tariflerini deneyimleyebilir. Ancak kültürel çeşitlilik unsurları daha fazla vurgulanabilirdi.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (3/5):**

Proje, yerel halka iş imkanları sunarken, aynı zamanda kültürel ve sosyal etkinlikler aracılığıyla topluma katkıda bulunmaktadır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Proje, sürdürülebilirlik odaklı tasarım ilkelerini içerir, ancak daha fazla çevresel yenilik eklenebilirdi.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5):**

Yapı, kullanıcı dostu ölçeklerde tasarlanmış, ziyaretçilere kolay ve rahat bir deneyim sunmuştur.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Eski ve yeni yapılar arasında görsel bütünlük sağlanmış olsa da, tasarım dilindeki farklılıklar belirgindir.

- **Özgünlük (5/5):**

Heatherwick Studio'nun tasarımı, benzersiz sera yapıları ve işlevselliği ile dikkat çeken yenilikçi bir çözüm sunmaktadır.

- **Oran (4/5):**

Yeni yapıların ölçeği, tarihi bina ile uyum içinde olsa da, bazı alanlarda daha dengeli bir oran sağlanabilirdi.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi taş ve tuğla yapılarla estetik bir kontrast ve uyum içinde kullanılmıştır.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Proje, modern üretim ve sürdürülebilirlik teknolojileriyle donatılmıştır. Ancak daha fazla yenilikçi teknoloji uygulanabilir.

- **Doğal Işık (4/5):**

Cam seralar, iç mekanlara doğal ışık sağlar ve açık, ferah bir atmosfer yaratır. Ancak bazı alanlarda ışık dağılımı daha iyi optimize edilebilir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Üretim, ziyaretçi turları ve sosyal etkinlikler için işlevsel alanlar iyi bir şekilde düzenlenmiştir.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Proje, doğal kaynakları kullanarak çevresel etkiyi minimize etmektedir. Ancak daha ileri çevresel çözümler entegre edilebilirdi.

- **Mimari İfade (5/5):**

Sera yapıları, cesur ve çağdaş bir mimari ifade sunarak yapıyı farklı kılmaktadır. Tasarımın ikonik yapısı, projeye kimlik kazandırmıştır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

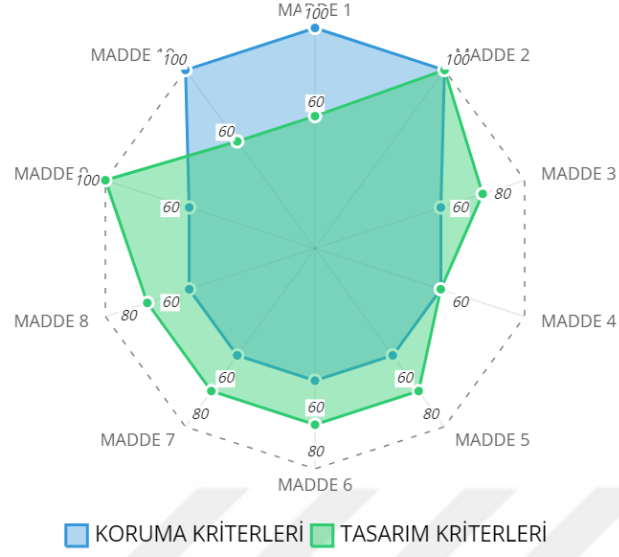
Proje, yerel topluluk ve ziyaretçiler tarafından olumlu karşılanmıştır. Ancak daha fazla toplumsal katılım teşvik edilebilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirasını korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		36/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		41/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		77/100

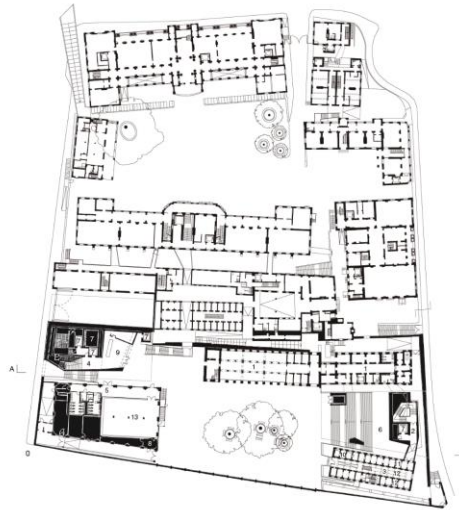
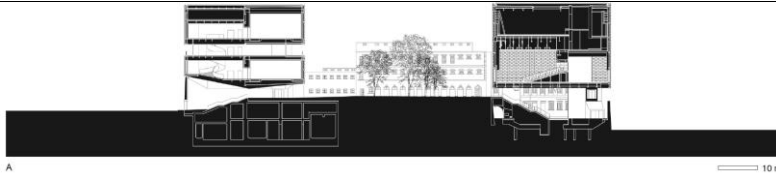
Bombay Sapphire

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 54. Bombay Sapphire Simbiyotik İlişki Çizelgesi

19. Tai Kwun Centre for Heritage and Art

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 22°17'N 114°09'E	Tipoloji: Bitişik İliş - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1864		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2018		
Şehir / Ülke: Hong Kong / Çin		
Mimar: Bilinmiyor		
Simbiyotik Ek Mimarı: Herzog & de Meuron		
Orijinal İşlev: Karakol		
Güncel İşlev: Kültür Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
URL 33: https://arquitecturaviva.com/works/tai-kwun-centro-de-patrimonio-y-arte-8		
KESİTLER		
		
URL 33: https://arquitecturaviva.com/works/tai-kwun-centro-de-patrimonio-y-arte-8		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 33: https://arquitecturaviva.com/works/tai-kwun-centro-de-patrimonio-y-arte-8		

Şekil 55. Tai Kwun Centre for Heritage and Art Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Tai Kwun – Miras ve Sanat Merkezi, Hong Kong'un merkezinde yer alan ve tarihi ile modern mimariyi harmanlayan bir kültür kompleksidir. Bu proje, eski Merkez Polis Karakolu, Merkez Mahkemesi ve Victoria Hapishanesi'nin yenilenmesiyle oluşturulmuştur. 1841'de Britanya yönetimi altında kurulan bu kompleks, Hong Kong'un en önemli tarihi yapılarından biridir. 2006 yılında kullanım dışı kalan yapı, 2018'de kapsamlı bir restorasyon ve yenileme sürecinin ardından halka açılmıştır (<https://arquitecturaviva.com>).

Proje, Herzog & de Meuron ve Purcell gibi uluslararası üne sahip mimarlık firmaları tarafından tasarlanmıştır. Tasarımın ana hedefi, mevcut tarihi yapıları koruyarak modern eklemelerle yeni bir kültürel alan yaratmaktır. Komplekse iki yeni bina eklenmiştir. İlki olan JC Contemporary, çağdaş sanat sergilerine ev sahipliği yaparken, diğeri olan JC Cube performans sanatları, film gösterimleri ve eğitim etkinlikleri için kullanılmaktadır (<https://arquitecturaviva.com>).

Kwun, sanat sergileri, performanslar ve eğitim programlarıyla topluma hizmet etmektedir. Bu etkinlikler, yerel halkın kültürel katılımını artırmayı hedeflemektedir. Tai Kwun, tarihi mirası koruyarak modern mimari unsurları entegre eden ve topluma zengin kültürel deneyimler sunan bir projedir. Bu yaklaşım, Hong Kong'un kültürel ve mimari zenginliğini yansıtmaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (3/5):**

Tarihi kompleksin orijinal işlevi olan güvenlik ve yargı işlevleri korunmamış, ancak kültürel ve sanatsal faaliyetlere ev sahipliği yapacak şekilde yeniden işlevlendirilmiştir. Yeni işlev, tarihi bağlamla kısmen uyumludur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Sanat galerileri, performans alanları ve eğitim merkezleriyle günümüz kültürel ihtiyaçlarına uygun bir şekilde tasarlanmıştır. Kullanıcı dostu alanlar sunmaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Yeni yapılar, tarihi binalarla estetik bir bütünlük sağlayamamış, özellikle malzeme ve form açısından ayrıışmıştır. Bu durum bazı görsel ve bağlamsal kopukluklara yol açmıştır.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Modern eklentiler, tarihi yapının orijinal dokusuna belirgin bir müdahalede bulunmuştur. Daha hassas bir tasarım yaklaşımı tercih edilebilirdi.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Eski ve yeni yapılar işlevsel olarak uyum içinde çalışmaktadır. Mekanlar arasında başarılı bir dolaşım sağlanmıştır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Yeni fonksiyonlar ve modern etkinlikler, tarihi yapı ile bir arada sunulmaktadır. Ancak bu entegrasyon daha güçlü bir bağla desteklenebilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Farklı kültürel etkinliklere ev sahipliği yapsa da, daha geniş bir kültürel yelpaze sunma potansiyeli bulunmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Yapı, halka açık alanlar ve etkinliklerle topluma katkı sağlamaktadır. Yerel halk için kültürel ve sosyal bir merkez işlevi görmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Enerji verimliliği ve doğal havalandırma sistemleri gibi sürdürülebilirlik çözümleri uygulanmıştır. Ancak daha yenilikçi çevresel çözümler geliştirilebilirdi.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Kompleksin ölçeği, ziyaretçiler için erişilebilir olsa da, bazı modern eklemeler insan ölçeğini aşan etkiler yaratmıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Tarihi yapı ve modern ekler arasında görsel bir bütünlük sağlanamamıştır. Estetik süreklilik daha iyi bir şekilde sağlanabilirdi.

- **Özgünlük (3/5):**

Yeni yapılar, cam ve geri dönüştürülmüş alüminyum gibi malzemelerle dikkat çekse de, tasarım dili genel olarak sıradandır.

- **Oran (2/5):**

Modern eklemelerin ölçeği, tarihi yapılarla tam olarak uyumlu değildir. Bu, genel görünümde oransal bir dengesizlik yaratmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (2/5):**

Modern cam ve metal unsurlar ile tarihi tuğla ve taş cepheler arasında keskin bir kontrast bulunmaktadır. Bu kontrast, her zaman uyumlu bir estetik yaratmamaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5):**

Yapı, modern ses, ışık ve iklimlendirme sistemleriyle donatılmıştır. Ancak teknolojik yenilikler daha ileri düzeyde uygulanabilirdi.

- **Doğal Işık (3/5):**

Cam cepheler, doğal ışığın iç mekanlara ulaşmasını sağlar. Ancak bazı alanlarda ışık dağılımı daha etkili hale getirilebilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklenimin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Mekanlar arasında işlevsel bir akış ve uyum sağlanmıştır. Ziyaretçilerin ihtiyaçlarına yanıt veren düzenlemeler mevcuttur.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Sürdürülebilirlik odaklı tasarım çözümleri, çevresel etkiyi azaltmak için başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Ancak daha fazla yenilikçi yaklaşım eklenebilir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Proje, modern ve tarihi unsurların birleşimiyle dikkat çekmektedir. Ancak mimari ifade daha çarpıcı ve ikonik olabilirdi.

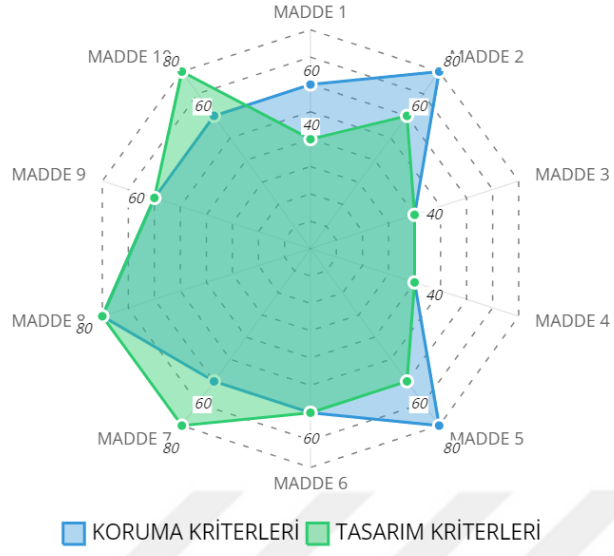
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Tai Kwun, yerel halk ve ziyaretçiler tarafından benimsenmiş, çeşitli etkinliklerle toplumsal katılımı artırmıştır.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		31/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	2/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		30/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		61/100

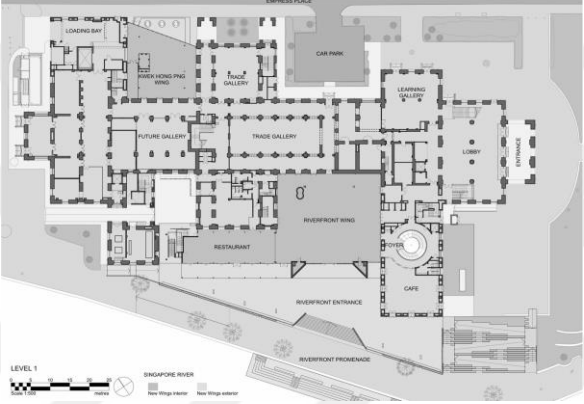
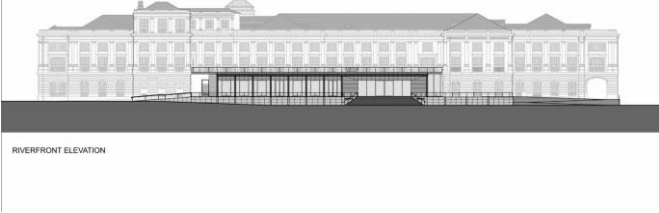
Tai Kwun Centre for Heritage and Art

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 56. Tai Kwun Centre for Heritage and Art Simbiyotik İlişki Çizelgesi

20. Asian Civilisations Museum

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 1°17'15"N 103°51'05"E	Tipoloji: Karma İliş - Karma Poz. - Yatay Bağ./ X4-Y4-Z1
Yapım Yılı: 1865 Revitalizasyon Yılı: 2015 Şehir / Ülke: Singapur /Singapur Mimar: Bilinmiyor Simbiyotik Ek Mimarı: GreenhilLi Orijinal İşlev: Hükümet Binası Güncel İşlev: Müze		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 34: https://www.archdaily.com/794290/new-wings-at-the-asian-civilisations-museum-greenhilli		
KESİTLER		
		
URL 34: https://www.archdaily.com/794290/new-wings-at-the-asian-civilisations-museum-greenhilli		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 34: https://www.archdaily.com/794290/new-wings-at-the-asian-civilisations-museum-greenhilli		

Şekil 57. Asian Civilisations Museum Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Asian Civilisations Museum, Singapur'un tarihi Empress Place bölgesinde, Singapur Nehri kıyısında konumlanmış önemli bir kültürel yapıdır. Müze, Asya'nın zengin kültürel mirasını sergilemekte ve Singapur'un çok kültürlü yapısını yansıtmaktadır.

Asian Civilisations Museum, 1865 yılında inşa edilen ve başlangıçta hükümet ofisleri olarak kullanılan Empress Place Building'de yer almaktadır. Neoklasik mimari tarzındaki bu yapı, koloniyal dönemin mimari özelliklerini taşımaktadır. 2003 yılında bir müze olarak hizmet vermeye başlamış ve 2015 yılında da kapsamlı bir yenileme sürecinden geçmiştir (<https://www.archdaily.com>).

Yenileme çalışmaları sırasında, mevcut yapının tarihi dokusu korunarak iki yeni kanat eklenmiştir. Bu eklemeler, modern müzecilik ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış ve binanın toplam alanını artırmıştır. Yeni kanatlar, mevcut yapının mimari diline uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır (<https://www.archdaily.com>).

Tarihi yapının orijinal malzemeleri korunmuş, yeni eklemelerde ise cam ve çelik gibi modern malzemeler kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, eski ve yeninin uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (3/5):**

Yapı, orijinal işlevi olan hükümet ofislerinden müzeye dönüştürülmüştür. Yeni işlev, tarihi bağlamdan farklı olsa da, kamuya hizmet etmeye devam etmektedir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Müze, modern sergi ve eğitim ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Ziyaretçiler için işlevsel ve erişilebilir alanlar sunmaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (5/5):**

Yenileme sırasında binanın neoklasik mimari karakteri korunmuş ve yeni kanatlar bu karaktere uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır.

- **Minimal Müdahale (4/5):**

Tarihi yapı üzerindeki müdahaleler minimal düzeyde tutulmuş, yeni eklentiler mevcut yapıya saygılı bir şekilde entegre edilmiştir.

- **Uyumlu Kullanım (5/5):**

Eski ve yeni yapı işlevsel olarak mükemmel bir uyum içinde çalışmaktadır. Sergi ve etkinlik alanları, ziyaretçi ihtiyaçlarına iyi bir şekilde yanıt vermektedir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Müze, geleneksel sergiler ile modern teknolojiyi bir araya getirerek çağdaş ve geleneksel işlevleri başarıyla harmanlamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Farklı Asya kültürlerini sergileyen müze, kültürel çeşitliliği vurgulamaktadır. Ancak, bu yön daha fazla genişletilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Müze, halka açık etkinlikler ve eğitim programlarıyla topluma katkı sağlamaktadır. Yerel halkın katılımı teşvik edilmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Yenileme sürecinde enerji tasarruflu ve çevre dostu sistemler kullanılmıştır. Ancak daha fazla yenilikçi sürdürülebilirlik uygulamaları eklenebilir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5):**

Yapı, insan ölçeğine uygun ve erişilebilir bir şekilde tasarlanmıştır. Ziyaretçiler, mekanı rahatça keşfedebilmektedir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (5/5):**

Tarihi yapı ile yeni eklemeler arasında estetik ve işlevsel bir bütünlük sağlanmıştır. Görsel süreklilik başarılıdır.

- **Özgünlük (3/5):**

Yapının tasarımı yenilikçi olsa da, modern eklemelerin tasarım dili daha sıradandır. Daha özgün detaylar tasarıma eklenebilirdi.

- **Oran (5/5):**

Mekanların iç ve dış oranları, hem tarihi hem de modern unsurlar için mükemmel bir denge sağlamaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (5/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi taş yapı ile güçlü bir uyum ve kontrast oluşturmuştur.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapıda modern sergi teknolojileri ve dijital altyapılar başarıyla entegre edilmiştir. Ancak daha fazla inovatif uygulama eklenebilir.

- **Doğal Işık (5/5):**

Geniş pencereler ve atriyumlar sayesinde doğal ışık, iç mekanlara bolca alınmaktadır. Bu, ziyaretçi deneyimini olumlu yönde etkilemektedir.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (5/5):**

Müzenin farklı işlevleri (sergiler, eğitim alanları, sosyal alanlar) uyum içinde çalışmaktadır. Mekanlar arası dolaşım kolaydır.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5):**

Enerji verimli sistemler ve doğal havalandırma gibi çevresel duyarlılık çözümleri başarıyla uygulanmıştır.

- **Mimari İfade (4/5):**

Yapı, tarihi ve modern unsurları bir araya getirerek güçlü bir mimari ifade sunmaktadır. Ancak daha çarpıcı tasarım unsurları eklenebilirdi.

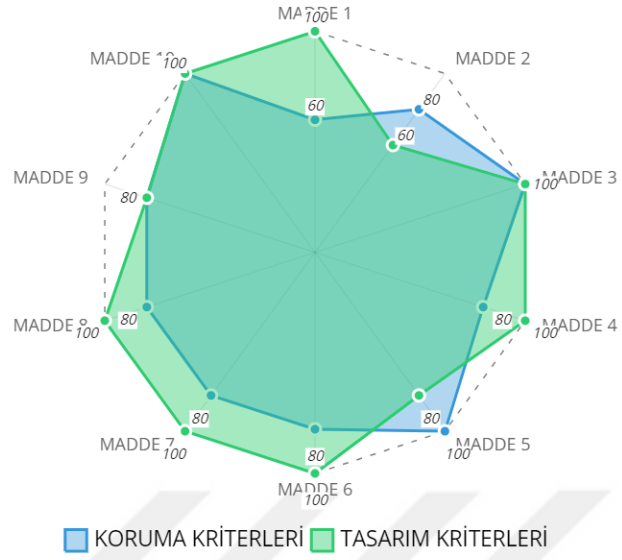
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5):**

ACM, yerel halk ve turistler tarafından büyük ilgi görmektedir. Müze, toplumsal katılımı artıran çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	5/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		42/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	5/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	3/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	5/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	5/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	5/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	5/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	5/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		46/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		88/100

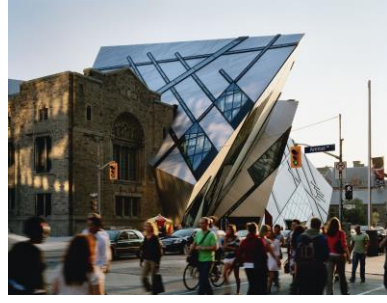
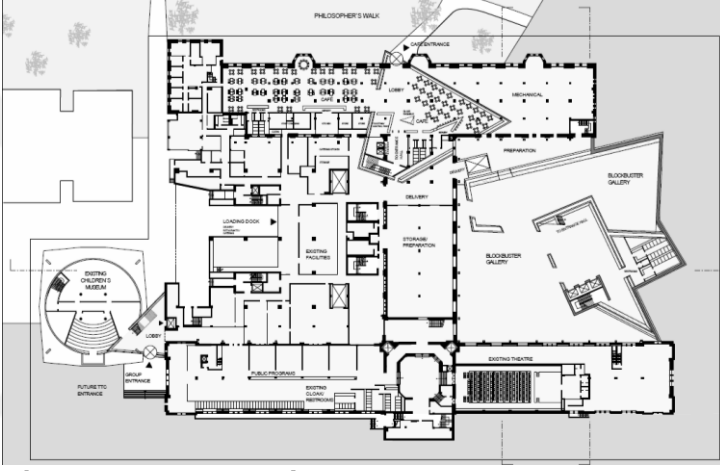
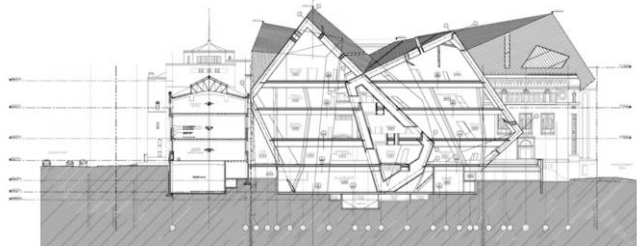
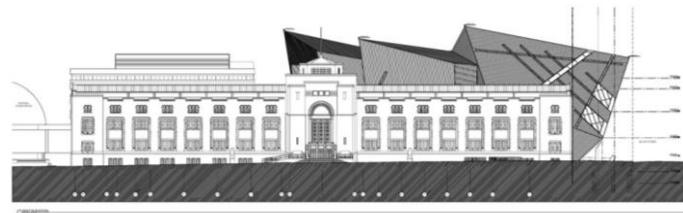
Asian Civilisations Museum

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 58. Asian Civilisations Museum Simbiyotik İlişki Çizelgesi

21. Royal Ontario

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 43°40'03"K 79°23'41"B	Tipoloji: İç İçe İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X3-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1914 Revitalizasyon Yılı: 2007 Şehir / Ülke: Toronto / Kanada Mimar: Darling and Pearson Architecture Simbiyotik Ek Mimarı: Daniel Libeskind Orijinal İşlev: Müze Güncel İşlev: Müze		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 35: https://architizer.com/projects/royal-ontario-museum/		
KESİTLER		
		
URL 35: https://architizer.com/projects/royal-ontario-museum/		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 35: https://architizer.com/projects/royal-ontario-museum/		

Şekil 59. Royal Ontario Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Royal Ontario Müzesi (ROM), Toronto, Kanada’da bulunan ve sanat, dünya kültürleri ile doğal tarih alanlarında geniş koleksiyonlara sahip bir müzedir. 1914 yılında açılan müze, zaman içinde çeşitli mimari eklemeler ve yenilemelerle günümüzdeki halini almıştır.

Yeni ekleme, iç mekanlara doğal ışığın girmesini sağlayarak sergi alanlarının aydınlatılmasını ve ziyaretçi deneyiminin zenginleşmesini hedeflemiştir. Ayrıca, geniş atriyumlar ve açık alanlar, mekansal ferahlık sağlamaktadır. Müzenin farklı dönemlerde yapılan eklemeleri, sergi alanlarının çeşitliliğini artırmış ve farklı koleksiyonların sergilenmesine olanak tanımıştır. Ancak, bazı eleştirmenler, farklı mimari stillerin birleşiminin estetik bütünlüğü olumsuz etkilediğini belirtmektedir (Çeltekligil, 2023).

Müze, 2014 yılında 100. yılını kutlarken, yeni girişler, biyolojik çeşitlilik bahçeleri ve açık performans alanları gibi projelerle ziyaretçi deneyimini geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu projeler, müzenin çevresel sürdürülebilirliğini artırmayı ve toplumsal katılımı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Royal Ontario Müzesi, tarihi ve modern mimari unsurları bir araya getirerek, zengin koleksiyonlarını ziyaretçilere sunan önemli bir kültürel yapıdır. Mimari evrimi, müzenin zaman içindeki değişimini ve gelişimini yansıtmaktadır (Çeltekligil, 2023).

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (2/5):**

Müze, orijinal işlevi olan akademik ve sergileme fonksiyonlarını sürdürse de, modern eklemeler tarihi yapının özgün mimari dilini önemli ölçüde değiştirmiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (3/5):**

Modern sergiler ve etkinlikler için işlevsel alanlar sağlamıştır. Ancak bazı ziyaretçiler, mekansal akışın karmaşık olduğunu belirtmektedir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Modern eklemeler, tarihi binanın karakteriyle görsel bir uyum içinde değildir. Bu durum, binanın estetik bütünlüğünü zayıflatmaktadır.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Yeni ekleme, mevcut yapının karakterine güçlü bir şekilde müdahale ederek mimari bütünlükten ödün vermiştir. Daha az dikkat çekici bir tasarım tercih edilebilirdi.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Eski ve yeni yapılar işlevsel olarak uyumlu olsa da, görsel uyum bazı alanlarda eksiktir. Mekansal bağlantılar ziyaretçi deneyimini olumsuz etkileyebilir.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Tarihi koleksiyonlar, modern sergilerle bir arada sunulmaktadır. Ancak, bu birleşimin estetik yönü daha fazla vurgulanabilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Müze, farklı kültürlere ait koleksiyonları sergileyerek çeşitliliği desteklemektedir. Ancak, bu yön daha fazla geliştirilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Müze, yerel halkın kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarına cevap veren programlar sunmaktadır. Toplumsal katılım teşvik edilmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Çevre dostu tasarım unsurları ve enerji tasarruflu sistemler uygulanmıştır. Bu da binanın çevresel etkisini minimize etmektedir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Yapı, genel olarak ziyaretçilere erişilebilir ve kullanıcı dostu alanlar sunmaktadır. Ancak bazı mekanlar, insan ölçeğine uygunluk açısından zorluklar yaratabilir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Yeni ekleme, tarihi yapının görsel ve mimari bütünlüğünden kopuk bir şekilde tasarlanmıştır. Estetik süreklilik eksiktir.

- **Özgünlük (5/5):**

Daniel Libeskind'in tasarımı, cesur ve yenilikçi bir mimari ifade sunmaktadır. Yapı, şehrin ikonik simgelerinden biri haline gelmiştir.

- **Oran (3/5):**

Modern eklemenin oranları, tarihi bina ile tam olarak uyumlu değildir. Bu durum, bazı ziyaretçiler için görsel bir dengesizlik yaratmaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Cam ve alüminyum malzemeler, tarihi taş yapı ile belirgin bir kontrast oluşturmaktadır. Ancak bu kontrast, her zaman estetik bir uyum sağlamamaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapı, modern sergileme teknolojileri ve çevre dostu sistemlerle donatılmıştır. Teknolojik yenilikler, ziyaretçi deneyimini artırmıştır.

- **Doğal Işık (3/5):**

Geniş cam yüzeyler, iç mekanlara doğal ışık sağlamakta etkili olmuştur. Ancak bazı sergi alanlarında ışık dağılımı daha iyi optimize edilebilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Farklı sergi alanları ve sosyal mekanlar arasında işlevsel bir uyum sağlanmıştır. Mekanlar, ziyaretçi ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmiştir.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Enerji verimli sistemler ve sürdürülebilir malzeme kullanımı, binanın çevresel etkisini azaltmıştır. Ancak daha fazla çevresel yenilik eklenebilir.

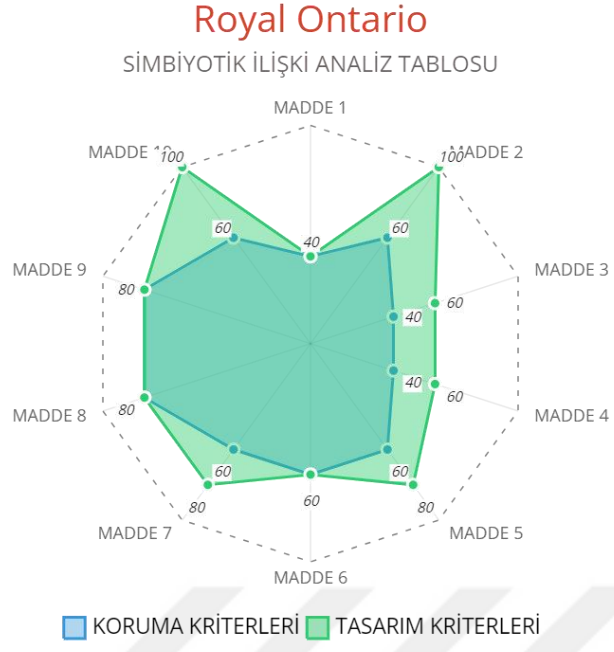
- **Mimari İfade (4/5):**

Yapının dramatik ve cesur tasarımı, güçlü bir mimari ifade sunmaktadır. Ancak bu ifade, herkes için aynı derecede olumlu karşılanmamaktadır.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (5/5):**

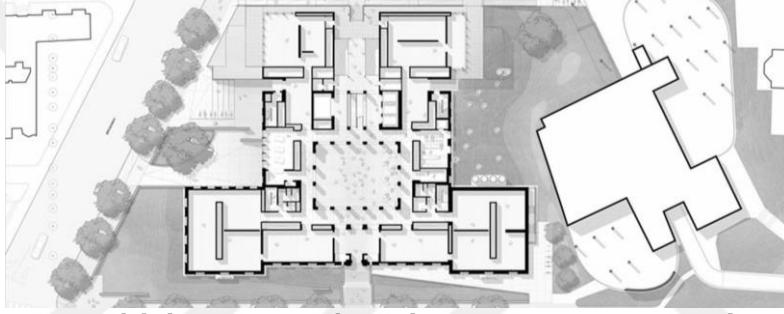
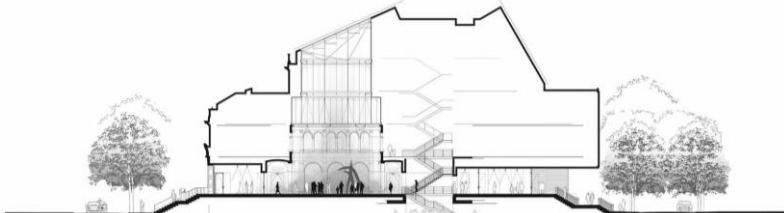
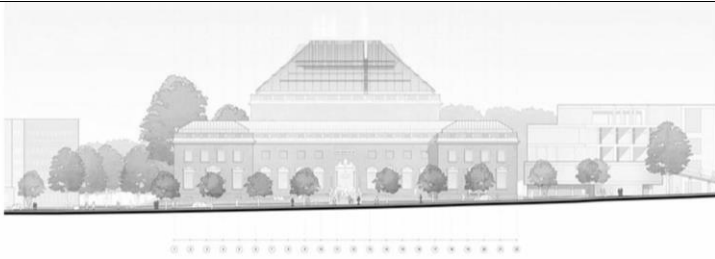
Müze, hem yerel halk hem de turistler tarafından büyük ilgi görmektedir.
Toplumsal katılımı artıran çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		29/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	5/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		37/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		66/100

Şekil 60. Royal Ontario Simbiyotik İlişki Çizelgesi

22. Harvard Art Museum

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 42°22'27.1"N 71°6'52.9"W	Tipoloji: Karma İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X4-Y2-Z2
Yapım Yılı: 20. yy (3 farklı tarihte 3 ayrı bina)		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2014		
Şehir / Ülke: Massachusetts / ABD		
Mimar: Çeşitli (3 ayrı bina ve 3 ayrı mimar)		
Simbiyotik Ek Mimarı: Renzo Piano		
Orijinal İşlev: Müze		
Güncel İşlev: Müze		
KAT PLANLARI		
		
URL 36: https://www.archdaily.com/568736/harvard-art-museums-renovation-and-expansion-renzo-piano-payette		
KESİTLER		
		
URL 36: https://www.archdaily.com/568736/harvard-art-museums-renovation-and-expansion-renzo-piano-payette		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 36: https://www.archdaily.com/568736/harvard-art-museums-renovation-and-expansion-renzo-piano-payette		

Şekil 61. Harvard Art Museum Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Harvard Sanat Müzeleri, Cambridge, Massachusetts'te bulunan ve Fogg, Busch-Reisinger ve Arthur M. Sackler müzelerini tek bir çatı altında toplayan bir komplekstir. Bu birleşim, 2014 yılında tamamlanan kapsamlı bir yenileme ve genişletme projesiyle gerçekleştirilmiştir.

Fogg Sanat Müzesi, 1895 yılında kurulmuş ve 1927'de İtalyan Rönesans tarzında inşa edilen bir binaya taşınmıştır. Busch-Reisinger Müzesi 1903'te, Arthur M. Sackler Müzesi ise 1985'te kurulmuştur. 2008 yılında başlayan yenileme projesi, bu üç müzeyi tek bir yapıda birleştirmeyi hedeflemiştir.

Yenileme ve genişletme projesi, ünlü İtalyan mimar Renzo Piano tarafından tasarlanmıştır. Piano'nun tasarımı, mevcut tarihi yapıyı koruyarak modern unsurlarla harmanlamayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, binanın çatısına camdan yapılmış bir piramit eklenmiş ve iç mekanda geniş, aydınlık alanlar yaratılmıştır. Tarihi yapının tuğla ve taş cepheleri korunurken, yeni eklemelerde cam ve çelik gibi modern malzemeler kullanılmıştır. Bu malzeme kombinasyonu, eski ve yeninin uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Müze, sanat eserlerini sergileme ve koruma işlevini sürdürüyor. Yapının orijinal amacı tam anlamıyla korunmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Eğitim, araştırma ve sergi alanları modernize edilerek hem öğrencilere hem de ziyaretçilere hitap eden çok yönlü bir mekana dönüştürülmüştür.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Yeni eklemeler, tarihi binanın mimari karakteriyle tam anlamıyla bütünleşmemiştir. Modern unsurlar ve tarihi yapı arasında belirgin bir kopukluk bulunmaktadır.

- **Minimal Müdahale (3/5):**

Yapının tarihi unsurları korunmuş olsa da, modern eklemeler bazı yerlerde orijinal dokuyu gölgede bırakmaktadır.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Tarihi ve modern işlevler, işlevsellik açısından uyumlu olsa da görsel açıdan daha dengeli bir geçiş sağlanabilirdi.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Müze, geleneksel sanat sergilerini modern eğitim ve dijital teknolojilerle birleştirmiştir. Ancak bu birleşimin estetik yönü daha iyi işlenebilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Müze, çeşitli kültürel eserleri sergileyerek çeşitliliği desteklemektedir. Ancak bu yön daha fazla genişletilebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (5/5):**

Müze, yerel halk için erişilebilir ve eğitici bir mekan olarak hizmet vermekte, halka açık etkinlikler sunmaktadır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Proje, sürdürülebilirlik odaklı unsurları içeriyor, ancak daha ileri çevresel yenilikler entegre edilebilirdi.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Yapı, geniş ve ferah alanlarıyla insan ölçeğine uygun bir deneyim sunmaktadır. Ancak bazı alanlar daha erişilebilir hale getirilebilirdi.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Tarihi bina ile modern eklemeler arasında görsel bir uyum eksikliği bulunmaktadır. Estetik süreklilik sağlanamamıştır.

- **Özgünlük (2/5):**

Renzo Piano'nun cam çatısı yenilikçi bir dokunuş sunmaktadır, ancak genel tasarım daha cesur bir özgünlük gösterebilirdi.

- **Oran (3/5):**

Yeni eklemelerin oranları, tarihi yapıyla kısmen uyumlu olsa da, bazı yerlerde denge sağlanamamıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (2/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, tarihi taş ve tuğla yapı ile belirgin bir kontrast oluşturmaktadır. Bu kontrast estetik açıdan her zaman uyumlu değildir.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5):**

Modern sergileme teknolojileri ve çevre dostu sistemler entegre edilmiştir. Ancak daha fazla teknolojik yenilik uygulanabilirdi.

- **Doğal Işık (4/5):**

Cam çatılar ve geniş pencereler, iç mekanlara doğal ışık getirerek ferah ve aydınlık bir atmosfer sağlamıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Müzenin farklı işlevleri arasında işlevsel bir uyum sağlanmıştır. Ziyaretçi ve öğrenci akışı optimize edilmiştir.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Enerji verimli sistemler ve doğal havalandırma gibi çözümler uygulanmıştır. Ancak daha fazla sürdürülebilirlik unsuru entegre edilebilirdi.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapı, modern ve tarihi unsurların birleşimiyle belirgin bir mimari ifade sunmaktadır. Ancak daha çarpıcı bir ifade ile ikonik hale gelebilirdi.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

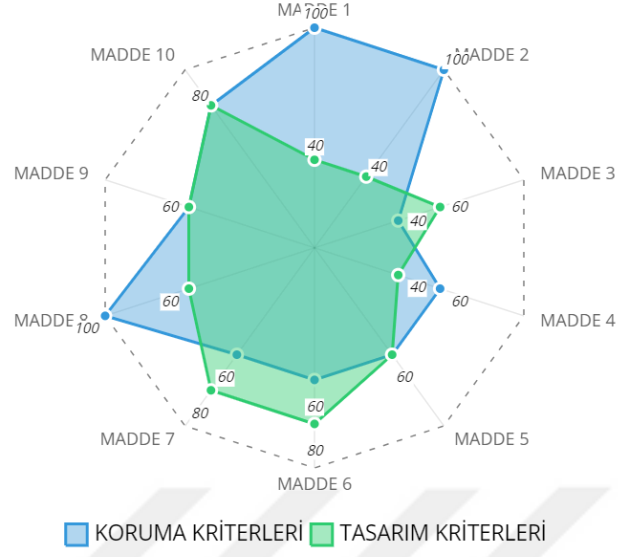
Müze, yerel halk ve turistler tarafından olumlu karşılanmış, toplumsal katılımı teşvik eden çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		39/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	2/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		30/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		69/100

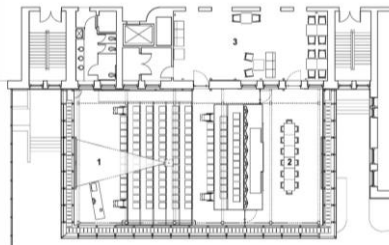
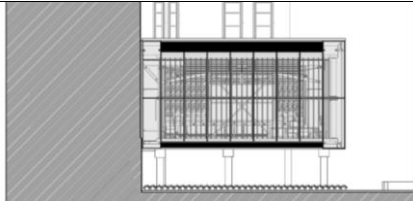
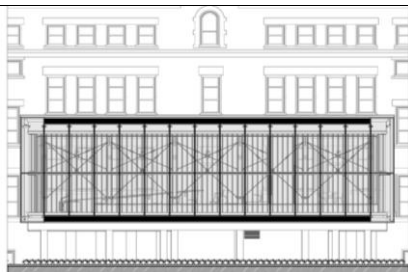
Harvard Art Museum

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 62. Harvard Art Museum Simbiyotik İlişki Çizelgesi

23. Kansas University Forum

BİNA BİLGİLERİ	<u>Konum / Koordinat:</u> 38°57'29"K 95°14'52"B	<u>Tipoloji:</u> Ayrık İliş. - Arada Poz. - Yatay Bağ. / X2-Y3-Z1
Yapım Yılı: 1864		
Revitalizasyon Yılı: 2014		
Şehir / Ülke: Kansas /ABD		
Mimar: Kansas Üniversitesi Mimarlık Öğrencileri		
Simbiyotik Ek Mimar: Kansas Üniversitesi Mimarlık Öğrencileri		
Orijinal İşlev: Yeşil Alan		
Güncel İşlev: Oditoryum		
KAT PLANLARI		
		
URL 37: https://www.archdaily.com/780224/the-forum-studio804		
KESİTLER		
		
URL 37: https://www.archdaily.com/780224/the-forum-studio804		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 37: https://www.archdaily.com/780224/the-forum-studio804		

Şekil 63. Kansas University Forum Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Kansas Üniversitesi'nin Mimarlık ve Tasarım Okulu'na eklenen The Forum, 2014 yılında tamamlanmış ve tarihi Marvin Hall binasına modern bir dokunuş katmıştır. Bu ek yapı, öğrenciler tarafından tasarlanıp inşa edilerek, sürdürülebilir mimari ve yenilikçi tasarımın bir örneğidir (<https://www.archdaily.com>).

The Forum, Kansas Üniversitesi'nin başlattığı tasarım programı kapsamında, mimarlık öğrencileri tarafından tasarlanmış ve inşa edilmiştir. Bu süreç, öğrencilere pratik deneyim kazandırmayı ve sürdürülebilir tasarım ilkelerini uygulamalı olarak öğretmeyi amaçlamıştır.

Yapının cephesi, çift katmanlı cam duvarlardan oluşmaktadır. Bu tasarım, enerji verimliliğini artırmak ve doğal ışık kullanımını optimize etmek için seçilmiştir. The Forum, 121 kişilik bir oditoryum, öğrenci projelerinin sunumu için bir değerlendirme odası ve ortak kullanım alanlarından oluşmaktadır. Bu mekanlar, öğrenciler ve öğretim üyeleri için etkileşimli bir ortam sunarak, eğitim ve sosyal faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır (<https://www.archdaily.com>).

The Forum, Kansas Üniversitesi'nin tarihi mimarisine modern ve sürdürülebilir bir ekleme olarak dikkat çekmektedir. Öğrencilerin aktif katılımıyla hayata geçirilen bu proje, eğitim ve mimari pratik arasındaki bağı güçlendirmektedir.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Yapı, Marvin Hall'un akademik işlevini destekleyen modern bir eğitim alanı olarak tasarlanmıştır. Orijinal binanın fonksiyonlarına uygun yeni bir kullanım sunulmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5):**

Ek bina, modern eğitim ve sunum ihtiyaçlarını karşılamak üzere işlevsel bir şekilde düzenlenmiştir. Kullanıcı ihtiyaçlarına uygun esnek mekanlar sunmaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (4/5):**

The Forum, mevcut yapıya estetik ve işlevsel olarak saygı göstermektedir. Modern malzemelerle yapılan eklemeler, tarihi binanın karakterine zarar vermemiştir.

- **Minimal Müdahale (4/5):**

Yapının tarihi dokusuna yapılan müdahaleler minimum düzeyde tutulmuştur. Yeni eklemeler, mevcut yapının mimari bütünlüğünü bozmadan entegre edilmiştir.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Eski ve yeni yapıların işlevleri arasında başarılı bir uyum sağlanmıştır. Mekanların akışı, kullanıcı dostudur.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Yapı, geleneksel akademik faaliyetleri modern teknolojik çözümlerle birleştirmiştir. Sunum ve değerlendirme alanları, hem geleneksel hem de çağdaş ihtiyaçlara cevap vermektedir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Yapı, farklı kültürel etkinliklere ev sahipliği yapabilecek esneklikte tasarlanmıştır. Topluluk için bir buluşma noktası işlevi görmektedir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Forum, yerel halk ve öğrenciler için açık bir alan sunarak topluma katkıda bulunmaktadır. Eğitim ve etkinliklerle yerel halkın katılımı teşvik edilmektedir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Çift katmanlı cam cephe ve otomatik panjurlar gibi enerji verimli çözümlerle çevresel etki minimize edilmiştir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Yapının ölçeği ve mekansal düzenlemeleri, insan ölçeğine uygun bir deneyim sunmaktadır. Kullanıcıların mekanda rahatça hareket etmeleri sağlanmıştır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (5/5):**

Modern eklemeler, tarihi yapıyla görsel ve işlevsel olarak uyum içindedir. Bütünlük sağlanarak estetik bir denge oluşturulmuştur.

- **Özgünlük (2/5):**

Yapı, modern bir eğitim alanı olarak işlevsel olsa da, mimari tasarım dili açısından daha yenilikçi çözümler uygulanabilirdi.

- **Oran (4/5):**

Yeni yapı, mevcut binanın ölçeğiyle uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır. İç ve dış mekanlar arasında iyi bir denge sağlanmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Cam ve çelik malzemeler, tarihi yapının taş ve tuğla cephesiyle uyumlu bir kontrast oluşturmaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (2/5):**

Yapıda modern sürdürülebilirlik çözümleri ve enerji verimli sistemler bulunsa da, daha fazla teknolojik yenilik uygulanabilir.

- **Doğal Işık (4/5):**

Cam cepheler, iç mekanlara bol miktarda doğal ışık alarak ferah bir atmosfer yaratmıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (3/5):**

Mekanlar arasında genel bir uyum sağlanmıştır. Ancak, bazı alanlarda işlevsellik daha iyi optimize edilebilirdi.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Çevre dostu malzemeler ve sistemler kullanılmıştır. Ancak, daha yenilikçi sürdürülebilirlik çözümleri eklenebilir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Yapının mimari dili, modern ve fonksiyonel bir ifade sunmaktadır. Ancak, daha ikonik bir tasarım uygulanabilirdi.

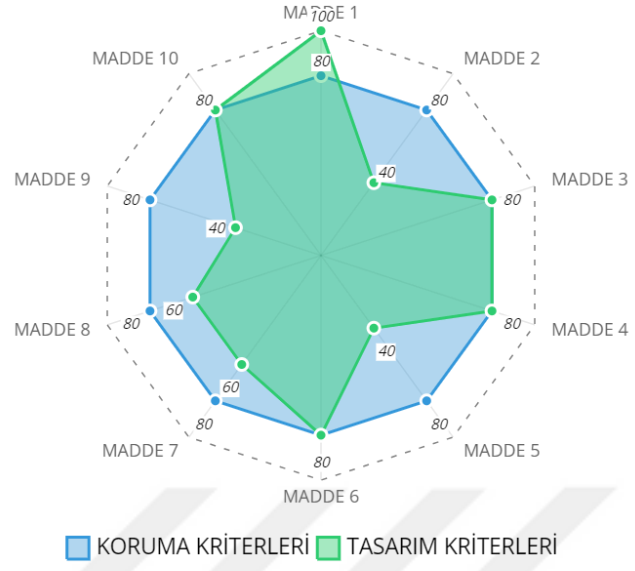
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Forum, yerel topluluk ve öğrenci kitlesi tarafından olumlu karşılanmıştır. Eğitim ve sosyal etkinliklerle toplumsal katılım teşvik edilmektedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		40/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	5/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	2/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	2/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	3/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	2/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		33/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		73/100

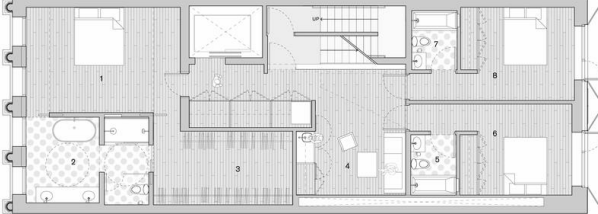
Kansas University Forum

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 64. Kansas University Forum Simbiyotik İlişki Çizelgesi

24. New York Stealth Building

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 40.730610, -73.935242	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y2-Z1
Yapım Yılı: 1857 Revitalizasyon Yılı: 2017 Şehir / Ülke: New York / ABD Mimar: Bilgi Yok Simbiyotik Ek Mimarı: WORKac Architecture Orijinal İşlev: Konut Güncel İşlev: Home Office		Görsel
KAT PLANLARI		
		
URL 38: https://www.archdaily.com/799080/the-stealth-building-workac		
KESİTLER		
		
URL 38: https://www.archdaily.com/799080/the-stealth-building-workac		
GÖRÜNÜŞLER		
		
URL 38: https://www.archdaily.com/799080/the-stealth-building-workac		

Şekil 65. New York Stealth Building Künyesi

- **Mimari Özellikler**

New York'ta bulunan Stealth Building, WORKac mimarlık firması tarafından tasarlanan ve tarihi bir dökme demir cepheye sahip olan bu yapı, modern mimari ile tarihi koruma arasında başarılı proje ortaya çıkarmıştır.

857 yılında inşa edilen binanın dökme demir cephesi, zamanla zarar görmüş ve bazı detayları kaybolmuştur. WORKac, bu cepheyi titizlikle restore etmiş ve eksik olan Korint tarzı sütun başlıklarını sanatçı Michael Hansmeyer ile iş birliği yaparak yeniden tasarlamıştır. Hansmeyer, klasik floral unsurları fraktal algoritmalarla yeniden yorumlayarak, eski oranlara sadık ancak modern formlara sahip sütun başlıkları oluşturmuştur (<https://www.archdaily.com>).

New York Şehir Koruma Komisyonu'nun, çatı eklemelerinin sokaktan görünmemesi gerekliliği nedeniyle, WORKac, binanın çatısına görünmez bir penthouse eklemiştir. Bunun için, binanın ve komşu yapıların üçgen ve dairesel alanlıkları ile eski asansör kulesinin oluşturduğu "gölge" alanı kullanılmıştır. Bu sayede, çatı katı eklemesi sokaktan görünmez hale getirilmiştir (<https://www.archdaily.com>).

Stealth Building, 2017 yılında AIA NY Merit Award ve ArchDaily 2017 Yılın Binası ödüllerini almıştır. Ayrıca, ARCHMARATHON 2017'de "Living" kategorisinde ödüle layık görülmüştür.

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (5/5):**

Bina, tarihi işlevini koruyarak ve modernize ederek konut ve ticari amaçlarla kullanılmaya devam etmektedir. Orijinal dökme demir cephe, binanın kimliğini sürdürmektedir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Binanın iç mekanları, modern yaşam standartlarına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Çatı katı ve penthouse gibi eklemelerle yeni işlevler entegre edilmiştir.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Tarihi cephe korunmuş olsa da, çatı katı gibi eklemeler binanın orijinal karakterine tam olarak uyum sağlamamaktadır.

- **Minimal Müdahale (5/5):**

Yapının orijinal cephe dokusuna yapılan müdahaleler minimal düzeyde tutulmuş, yeni eklemeler görünmez şekilde tasarlanmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (3/5):**

Binanın yeni işlevleri, estetik bütünlüğü tam olarak sağlayamasa da, işlevsel uyum açısından başarılıdır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Geleneksel cephe korunarak modern yaşam alanları eklenmiştir. Ancak bu entegrasyon daha belirgin bir estetik uyumla desteklenebilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Yapı, farklı kullanıcı gruplarına hitap etmektedir. Ancak kültürel çeşitliliği daha fazla yansıtan unsurlar eklenebilir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (3/5):**

Bina, yerel topluluğa ticari ve sosyal alanlar sunarak katkıda bulunmaktadır. Ancak, toplumsal erişimi daha genişletilebilir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (1/5):**

Binada çevresel sürdürülebilirlik çözümleri sınırlıdır. Daha fazla enerji verimli ve çevre dostu teknoloji entegre edilebilirdi.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (5/5):**

Yapı, kullanıcı dostu ve insan ölçeğine uygun bir deneyim sunmaktadır. İç mekan düzenlemeleri kullanıcı konforunu artırmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Mimari Formda Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Tarihi cephe ve modern eklemeler arasında estetik bir uyum tam olarak sağlanamamıştır. Ancak işlevsellik açısından dengelidir.

- **Özgünlük (1/5):**

Bina, yenilikçi tasarım unsurları açısından sınırlı bir özgünlük göstermektedir. Çatı eklemeleri işlevsel olsa da tasarımda farklılık yaratmamaktadır.

- **Oran (3/5):**

Yeni eklemeler ve tarihi bina arasında ölçek uyumu sağlanmıştır. Ancak, bazı kullanıcılar için oranlar daha fazla optimize edilebilir.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Cam ve çelik gibi modern malzemeler, dökme demir cephe ile uyumlu bir kontrast oluşturmuştur. Ancak bu kombinasyon estetik açıdan daha dikkat çekici olabilirdi.

- **Teknolojik İnovasyon (1/5):**

Teknolojik yenilikler sınırlı olup, bina geleneksel sistemlerle desteklenmektedir. Daha ileri düzeyde teknolojik çözümler kullanılabilir.

- **Doğal Işık (3/5):**

Cam elemanlar sayesinde iç mekanlara doğal ışık sağlanmıştır. Ancak bu ışık dağılımı daha iyi optimize edilebilirdi.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (5/5):**

Mekansal düzenleme, farklı işlevlerin uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlamaktadır. Çatı katı ve iç mekanlar işlevsel olarak başarılıdır.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5):**

Çevre dostu malzemeler ve enerji verimli sistemler binaya entegre edilmiştir. Bu da çevresel etkiyi azaltmaktadır.

- **Mimari İfade (1/5):**

Yapı, estetik açıdan belirgin bir mimari ifade sunmamaktadır. Daha çarpıcı ve yenilikçi tasarım unsurları eklenebilirdi.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

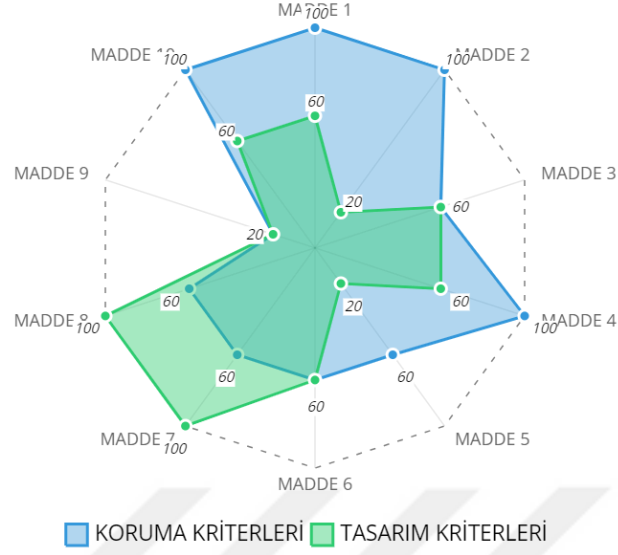
Bina, toplumsal olarak olumlu karşılanmıştır. Ancak toplumsal katılım daha fazla teşvik edilebilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	1/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	5/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		36/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	1/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	1/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	3/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	5/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	1/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		28/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		64/100

New York Stealth Building

SİMBİYOTİK İLİŞKİ ANALİZ TABLOSU

Şekil 66. New York Stealth Building Simbiyotik İlişki Çizelgesi

E. Bölüm Sonucu

Tez kapsamında incelenen ve değerlendirmeye alınan binaların tipolojik listesi şu şekildedir:

Çizelge 10. Tipolojilere göre seçilen binalar

İLİŞKİSEL TİPOLOJİLER	POZİSYONEL TİPOLOJİLER	BAĞLANTI TİPOLOJİLERİ	SİMBİYOTİK BİRLEŞİM	BİNA ADI
X1	Y1	Z1	X1 Y1 Z1	Bomonti Bira Fabrikası
X1	Y1	Z2	X1 Y1 Z2	Tai Kwun Centre for Heritage and Art
X1	Y2	Z1	X1 Y2 Z1	Malmö WMU
X1	Y2	Z2	X1 Y2 Z2	New York Stealth Building
X1	Y3	Z1	X1 Y3 Z1	Elbphilharmonie Hamburg
X1	Y3	Z2	X1 Y3 Z2	Kunstmuseum Moritzburg
X1	Y4	Z1	X1 Y4 Z1	Universität Zürich Library
X1	Y4	Z2	X1 Y4 Z2	Museum Der Kulturen Basel
				The Union Of Romanian Architects

Çizelge 14. (devamı) Tipolojilere göre seçilen binalar

İLİŞKİSEL TİPOLOJİLER	POZİSYONEL TİPOLOJİLER	BAĞLANTI TİPOLOJİLERİ	SİMBİYOTİK BİRLEŞİM	BİNA ADI

Çizelge 59. (devamı) Tipolojilere göre seçilen binalar

İLİŞKİSEL TİPOLOJİLER	POZİSYONEL TİPOLOJİLER	BAĞLANTI TİPOLOJİLERİ	SİMBİYOTİK BİRLEŞİM	BİNA ADI
X2	Y1	Z1	X2 Y1 Z1	Jüdisches Museum Berlin Bombay Sapphire
X2	Y1	Z2	X2 Y1 Z2	
X2	Y2	Z1	X2 Y2 Z1	
X2	Y2	Z2	X2 Y2 Z2	Şerefiye Sarnıcı Antwerpen Havenhuis Kraanspoor
X2	Y3	Z1	X2 Y3 Z1	Kansas University Forum
X2	Y3	Z2	X2 Y3 Z2	
X2	Y4	Z1	X2 Y4 Z1	
X2	Y4	Z2	X2 Y4 Z2	
X3	Y1	Z1	X3 Y1 Z1	Dresden Militärhistorisches Museum Der Bundeswehr Royal Ontario
X3	Y1	Z2	X3 Y1 Z2	
X3	Y2	Z1	X3 Y2 Z1	
X3	Y2	Z2	X3 Y2 Z2	
X3	Y3	Z1	X3 Y3 Z1	
X3	Y3	Z2	X3 Y3 Z2	
X3	Y4	Z1	X3 Y4 Z1	
X3	Y4	Z2	X3 Y4 Z2	Esmâ Sultan Yalısı Cibali Tütün Fabrikası Amsterdam Club Paradiso Square Brussels
X4	Y1	Z1	X4 Y1 Z1	
X4	Y1	Z2	X4 Y1 Z2	
X4	Y2	Z1	X4 Y2 Z1	
X4	Y2	Z2	X4 Y2 Z2	Harvard Art Museum
X4	Y3	Z1	X4 Y3 Z1	
X4	Y3	Z2	X4 Y3 Z2	Universalmuseum Joanneum
X4	Y4	Z1	X4 Y4 Z1	Asian Civilisations Museum
X4	Y4	Z2	X4 Y4 Z2	

Projelerde incelenen tipolojilerin koruma ve tasarım kriterleri açısından genel başarı durumu şu şekildedir:

- **Başarılı Tipolojiler:**

X4-Y2-Z2 (Karma İlişki, Düşey Pozisyon, Düşey Bağlantı):

- En yüksek simbiyotik ilişki puanlarına ulaşan tipolojilerden biri.
- Hem estetik hem de işlevsel uyum sağlama konusunda öne çıkmıştır.
- Tarihi yapı ve modern eklenti arasındaki ilişki, güçlü mimari ifadeler ve sürdürülebilirlik unsurlarıyla desteklenmiştir.

X4-Y3-Z2 (Karma İlişki, Yatay ve Düşey Pozisyon, Karma Bağlantı):

- Uyum ve bütünlük, Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk, çevresel duyarlılık gibi kriterlerde başarılı.
- Modern ve tarihi unsurların bir arada bulunduğu, estetik ve işlevsel açıdan denge sağlanmış projelerde yer almıştır.

X2-Y3-Z1 (Ayrık İlişki, Arada Pozisyon, Yatay Bağlantı):

- Ayrık konumlanma ile tarihi yapı üzerinde minimal müdahale sağlanmıştır.
- Uyumlu kullanım ve minimal müdahale kriterlerinde yüksek puan almıştır.

- **Başarısız Tipolojiler:**

X3-Y1-Z1 (İç İçe İlişki, Yatay Pozisyon, Yatay Bağlantı):

- Koruma kriterleri açısından düşük puanlar almıştır.
- Tarihi yapının özgün karakterine yapılan müdahaleler yoğun olup, estetik bütünlük sağlanamamıştır.
- Modern eklentilerin tarihi bina ile görsel uyumsuzluğu, estetik kopukluklara yol açmıştır.

X1-Y1-Z1 (Bitişik İlişki, Yatay Pozisyon, Yatay Bağlantı):

- Minimal müdahale ve bütünlük kriterlerinde başarısız olmuştur.
- Tarihi bina ile modern ekleme arasındaki bağlantı görsel ve işlevsel açıdan sorunludur.

X2-Y1-Z1 (Ayrık İlişki, Yatay Pozisyon, Yatay Bağlantı):

- Tipoloji, işlevsel uyum ve mimari ifade açısından yeterince başarılı bulunmamıştır.
- Ayrık ilişki sayesinde minimal müdahale sağlanmış olsa da estetik uyum eksiktir.
- **Tipolojik Değerlendirme:**
 - Düşey Bağlantı ve Karma İlişki (X4) tipolojileri genellikle daha başarılı sonuçlar vermiştir. Bu tipolojilerde modern eklentiler, tarihi yapıya daha iyi entegre edilmiş ve simbiyotik ilişki güçlendirilmiştir.
 - İç İç ve Bitişik İlişkiler (X1, X3) ise koruma kriterleri açısından zayıf kalmıştır. Bu tipolojiler, tarihi yapının dokusunu bozma veya görsel uyumsuzluk yaratma eğilimindedir.
 - Tipolojik bağlamda değerlendirildiğinde, karma ilişki ve düşey bağlantıya sahip tipolojiler, çağdaş simbiyotik eklentilerin başarılı entegrasyonuna daha fazla olanak tanımaktadır.

Malzeme seçimine dayalı analiz ve bulgular da aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- **Başarılı Malzeme Kullanımları:**
 - Cam ve Ahşap, farklı tipolojilerde en uyumlu malzemeler arasında yer aldı. Cam, doğal ışık sağlama ve modern bir dokunuş katma açısından başarılı oldu. Ahşap ise özellikle insan ölçeğine uygunluk ve çevre dostu olmasıyla dikkat çekmektedir.
 - Taş ve Tuğla, tarihsel dokuyu koruma ve yapıların estetik bütünlüğünü sürdürme açısından kritik öneme sahiptir.
- **Düşük Başarı Gösteren Malzemeler:**
 - Beton ve Çelik, tarihi yapılarla görsel ve estetik uyum sağlamada zorlanmaktadır. Özellikle betonun soğuk görsel etkisi, bazı tipolojilerde eleştirilere yol açmıştır.
 - Metal Kaplamalar, dayanıklılık ve modern tasarım avantajına rağmen tarihi dokuyla çarpıcı bir kontrast oluşturmaktadır, bu da her zaman olumlu bir etki yaratmamaktadır.

- **Malzeme Değerlendirmesi:**

- **Malzeme Kontrastı:** Çağdaş eklerde kullanılan malzemeler, özellikle tarihi malzemelerle yüksek kontrast oluşturuyorsa bu her zaman olumlu sonuçlanmıyor. Estetik denge kritik öneme sahiptir.
- **Sürdürülebilirlik:** Ahşap ve modern sürdürülebilir cam sistemleri, çevresel performans ve enerji verimliliği açısından diğer malzemelere göre daha iyi performans sergilemektedir.
- **Kullanıcı Deneyimi:** Ahşap ve cam gibi insan ölçeğine hitap eden ve sıcaklık hissi veren malzemeler, kullanıcı memnuniyetini artırmaktadır.

Eski ve yeni işlev ilişkisine göre değerlendirme aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- **Benzer İşlevler (Eski ve Yeni İşlev Aynı Veya Benzer)**

- **Uyum Düzeyi:** Yüksek
- **Gözlemler:** İşlevler arasında doğrudan bir uyum sağlanır. Kullanıcı deneyimi kesintisizdir. Mekansal ve programatik süreklilik başarılıdır.
- **Sonuç:** Başarılı

- **Tamamlayıcı İşlevler (Eski ve Yeni İşlev Birbirini Destekliyor)**

- **Uyum Düzeyi:** Orta-Yüksek
- **Gözlemler:** Eski ve yeni işlevler arasında işlevsel bir bağlantı sağlanır. Uyum, mekansal akış ve bağlantılarla desteklenir.
- **Sonuç:** Genellikle başarılı

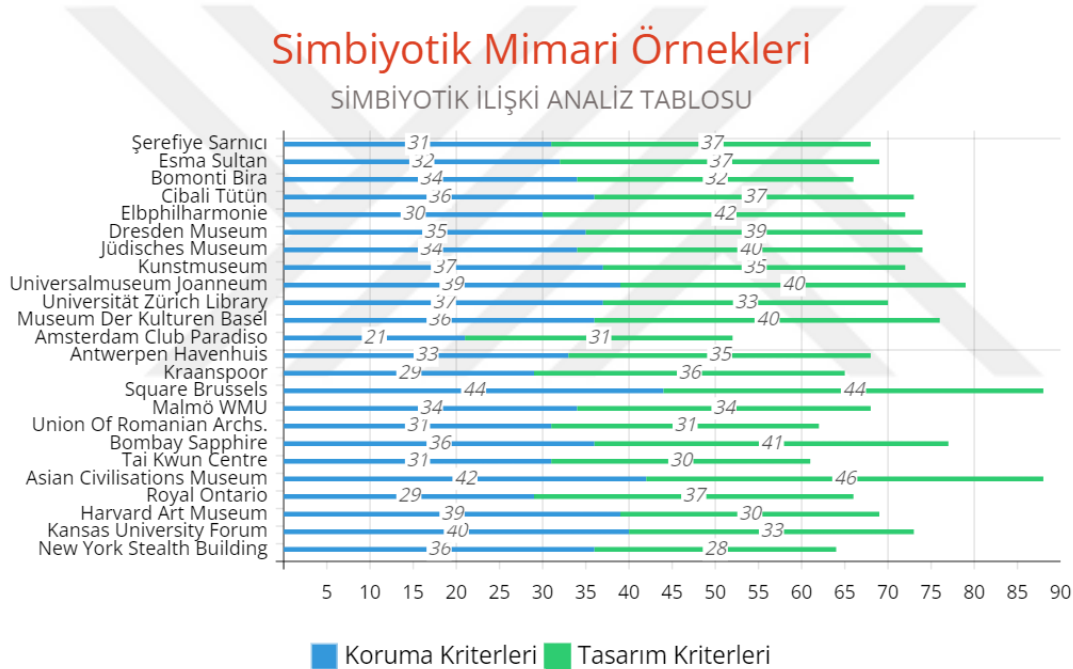
- **Farklı İşlevler (Eski ve Yeni İşlev Tamamen Farklı)**

- **Uyum Düzeyi:** Orta-Düşük
- **Gözlemler:** İşlevler arasında net bir uyum bulunmadığında kullanıcı deneyimi karmaşık hale gelebilir. Farklı işlevler bazen mekansal ve işlevsel çatışmalara yol açar.
- **Sonuç:** Problemler ortaya çıkabilir

- **Zıt İşlevler (Eski ve Yeni İşlev Çelişiyor)**

- **Uyum Düzeyi:** Düşük

- **Gözlemler:** Eski ve yeni işlevler arasında çatışmalar gözlemlenir. Estetik ve işlevsel uyumsuzluk ortaya çıkar.
- **Sonuç:** Başarısız
- **İşlevsel Değerlendirmeler**
 - Benzer ve tamamlayıcı İşlevler, yüksek uyum ve işlevsellik sağlar, tasarımlar genelde olumlu karşılanır.
 - Farklı işlevler, doğru tasarım yaklaşımlarıyla kısmen başarılı olabilir.
 - Zıt işlevler ise uyumsuzluklar ve işlevsel çatışmalar nedeniyle genellikle başarısızlıkla sonuçlanır.

Şekil 67. Seçilen binaların simbiyotik ilişki başarı puanlaması

Genel olarak yapılan analizler, çağdaş eklentilerin başarılı bir şekilde entegrasyonu için tipolojik ilişki, malzeme kullanımı ve eski-yeni işlev ilişkisinin kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Düşey bağlantı ve karma ilişkiler gibi tipolojiler, hem estetik hem de işlevsel uyum açısından en başarılı sonuçları vermiştir. Bu tipolojiler, modern ve tarihi unsurlar arasında güçlü bir simbiyotik ilişki kurarak mimari bütünlük sağlamaktadır. Malzeme seçimi açısından cam ve ahşap, hem estetik hem de çevresel sürdürülebilirlik kriterlerinde öne çıkarken, beton ve metal gibi malzemeler estetik uyum açısından zorluklar yaratmaktadır. İşlevsel uyumda ise eski ve yeni işlevlerin benzer veya tamamlayıcı olması,

kullanıcı deneyimini olumlu yönde etkilerken; zıt işlevler, uyumsuzluklar ve çatışmalar nedeniyle genellikle başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Bu bulgular, çağdaş eklerin tasarımında uyum, malzeme seçimi ve işlevsel sürekliliğin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Çizelge 11. Seçilen binaların simbiyotik ilişki başarı sonucu

BİNA ADI	KORUMA	TASARIM	TOPLAM	SONUÇ
Şerefiye Sarnıcı	31	37	68	Kısmi Başarılı
Esmâ Sultan Yalısı	33	37	70	Başarılı
Bomonti Bira Fabrikası	34	32	66	Kısmi Başarılı
Cibali Tütün Fabrikası	36	37	73	Başarılı
Elbphilharmonie Hamburg	30	42	72	Başarılı
Dresden Militärhistorisches Museum	35	39	74	Başarılı
Jüdisches Museum Berlin	34	40	74	Başarılı
Kunstmuseum Moritzburg	37	35	72	Başarılı
Universalmuseum Joanneum	39	40	79	Başarılı
Universität Zürich Library	37	33	70	Başarılı
Museum Der Kulturen Basel	36	40	76	Başarılı
Amsterdam Club Paradiso	21	31	52	Başarısız
Antwerpen Havenhuis	33	35	68	Kısmi Başarılı
Kraanspoor	29	36	65	Kısmi Başarılı
Square Brussels	44	44	88	Başarılı
Malmö WMU	34	34	68	Kısmi Başarılı
The Union Of Romanian Architects	31	31	62	Başarısız
Bombay Sapphire	36	41	77	Başarılı
Tai Kwun Centre	31	30	61	Başarısız
Asian Civilisations Museum	42	46	88	Başarılı
Royal Ontario	29	37	66	Kısmi Başarılı
Harvard Art Museum	39	30	69	Kısmi Başarılı
Kansas University Forum	40	33	73	Başarılı
New York Stealth Building	36	28	64	Kısmi Başarılı

VII. KURGUSAL TASARIM ÖNERİSİ

Bu bölümde, Sepetçiler Kasrı'na yönelik kurgusal tasarım önerileri ele alınacaktır. Tarihi yapının korunarak yeniden işlevlendirilmesi sürecinde, çağdaş eklentilerle simbiyotik bir ilişki kurma hedefi temel alınmıştır. Tasarım sürecinde, tarihi yapının özgün karakterine saygı gösterilmesi ve mekanın modern gereksinimlere uyum sağlaması arasındaki dengeyi gözetten bir yaklaşım benimsenmiştir.

Tezin bütünlüğü ve test edilebilmesi amacıyla, Sepetçiler Kasrı'nın tarihsel değerine uygun bir şekilde yeniden işlevlendirilmesi ve çağdaş gereksinimlere cevap verebilecek bir çözüm geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, hem yapının mimari kimliği korunacak hem de mekanın günümüz ihtiyaçlarına uyarlanması sağlanacaktır. Tasarım süreci, hem teorik analizlere hem de yaratıcı çözüm önerilerine dayanmaktadır. Bu bağlamda, tarihi ve modern unsurlar arasında sürdürülebilir bir birliktelik sağlanması amaçlanmıştır.

Bölüm içerisinde, Sepetçiler Kasrı'nın tarihsel ve kültürel değerini koruyarak çağdaş gereksinimlere uygun şekilde yeniden işlevlendirilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiş 5 farklı tasarım alternatifi ele alınmaktadır. Her bir alternatif, önceki bölümlerde detaylandırılan kriterler doğrultusunda değerlendirilmiş ve karşılaştırılmıştır.

Belirlenen kriterler; tarihsel dokuya uyum, işlevsellik, mekansal bütünlük, kullanıcı deneyimi, sürdürülebilirlik ve estetik değerler gibi unsurları kapsamaktadır. Bu kriterler ışığında, tasarım alternatiflerinin güçlü ve zayıf yönleri analiz edilmiş ve Sepetçiler Kasrı'nın mevcut ihtiyaçlarına hangi ölçüde cevap verdikleri incelenmiştir.

Alternatiflerin değerlendirilmesinde, nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Nitel analiz kapsamında, her bir tasarımın tarihi yapıya ve çevresine uyumu, mekansal çözüm önerileri ve estetik katkıları tartışılmıştır. Nicel analizde ise, kullanıcı kapasitesi, mekan yoğunluğu ve sürdürülebilirlik gibi

ölçülebilir parametreler değerlendirilmiştir. Bu yöntemsel yaklaşım, tasarım önerilerinin objektif ve kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlamıştır.

Değerlendirme sürecinin sonunda, belirlenen kriterler doğrultusunda en uygun tasarım önerisi tespit edilmiştir. Seçilen tasarım, Sepetçiler Kasrı'nın tarihsel kimliğini korurken, mekansal ve işlevsel anlamda çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek şekilde kurgulanmıştır. Bu öneri, tarihi yapıların korunarak yeniden işlevlendirilmesi konusunda yeni bir yaklaşım sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu bölümde yapılan değerlendirmelerin, hem Sepetçiler Kasrı'nın çağdaş bir yaklaşımla yeniden işlevlendirilmesine hem de benzer tarihi yapılar için rehber niteliğinde bir model oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

A. Sepetçiler Kasrı'nın Tarihçesi ve Mevcut Durumu

Sepetçiler Kasrı, İstanbul'un Sarayburnu'nda, Haliç'in girişine hakim stratejik bir noktada konumlanmış olup, Topkapı Sarayı'na ait günümüze ulaşan tek sahil kasrı olma özelliğini taşır (Kan, 2016). Tarihi kaynaklara göre, çevrede daha önce farklı yapıların bulunduğu belirtilse de, günümüzde Sepetçiler Kasrı olarak bilinen yapı, Sultan İbrahim döneminde, 1643 yılında Hassa Baş Mimarı Kasım Ağa tarafından inşa edilmiştir. Mimari ve tarihi değeriyle öne çıkan Sepetçiler Kasrı, Osmanlı sahil mimarisinin önemli bir örneğini teşkil etmektedir (Kan, 2016). Yapı ismini, o dönemde sahilde bulunan sepetçilerin yoğun faaliyetlerinden almıştır (Sarıoğlu, 2021).

Şekil 68. Sepetçiler Kasrı (özgün çekim)

Kasrın inşa edildiği dönemde, Topkapı Sarayı kompleksinin bir parçası olarak işlev gören yapı, özellikle padişahların dinlenme, misafir ağırlama ve zaman zaman denizle temas kurma amacıyla kullandıkları bir mekan olmuştur. Hem sahil bandındaki konumu hem de iç mekan düzenlemeleri, Osmanlı mimarisindeki zarafet ve işlevselliği bir arada sunan özgün bir yaklaşımı yansıtır (Sarioğlu, 2021). Bu bağlamda, Sepetçiler Kasrı yalnızca bir yapı değil, dönemin sosyal ve kültürel hayatına dair ipuçları veren bir belge niteliğindedir (Kan, 2016).

Kasrın mimarisi, dönemin Osmanlı sanat anlayışını yansıtırken, zaman içinde yapılan onarımlar ve eklentilerle özgün kimliğinde değişimler meydana gelmiştir (Sarioğlu, 2021). 19. yüzyılda çeşitli restorasyonlarla güçlendirilmiş ve kullanım amacına uygun düzenlemeler yapılmıştır (Kan, 2016). 20. yüzyıl boyunca ise bakımsızlık ve çevresel faktörlerin etkisiyle yıpranmıştır.

Günümüzde Sepetçiler Kasrı, tarihi ve kültürel bir miras olarak koruma altına alınmış durumdadır. Mevcut haliyle yapı, Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından kullanılmaktadır. Yeşilay, yapıyı yönetim binası ve çeşitli etkinliklerin düzenlendiği bir alan olarak değerlendirmektedir. Ancak yapının tarihi dokusu ve mimari değeri göz önüne alındığında, mevcut kullanım potansiyelini tam anlamıyla değerlendiremeyebilir.

B. Sepetçiler Kasrı'nın Seçim Nedenleri

Sepetçiler Kasrı, tarihi ve kültürel bağlamı itibarıyla İstanbul'un zengin tarihsel dokusunun bir parçasını oluşturmaktadır. Osmanlı döneminde inşa edilmiş bu kasır, Bizans dönemine ait deniz surlarının üzerine konumlandırılmıştır (Kan, 2016). Sarayburnu'nda Haliç ve Marmara Denizi'nin kesişim noktasında yer alan Sepetçiler Kasrı, hem stratejik bir konuma hem de mimari açıdan önemli bir mirasa sahiptir.

Bizans döneminde bu bölgede, II. Theodosius döneminde inşa edilen deniz surları yer almaktaydı (Sarioğlu, 2021). Bu surlar, İstanbul'un hem kara hem de deniz yönünden savunmasını sağlayan güçlü bir tahkimat sistemi olarak tasarlanmıştır. Deniz surları, şehrin özellikle deniz yoluyla gelebilecek saldırılara karşı korunmasında kritik bir rol oynamıştır. Sepetçiler Kasrı'nın yapımında bu

surların üzerinin temel olarak kullanılması, Osmanlı'nın Bizans mirasını mimari açıdan yeniden değerlendirme ve kendi işlevsel ihtiyaçlarına uygun hale getirme anlayışını göstermektedir.

Bizans döneminde bu surların bulunduğu alanda, Haliç'e çekilen zincirin bağlandığı Evgenios Kulesi ve imparatorların deniz yolunu tercih ettiklerinde Ayasofya'ya ulaşmak için kullandıkları Evgenios Kapısı yer almaktaydı (Sarioğlu, 2021). Osmanlı dönemiyle birlikte, bu stratejik ve sembolik alanın üzerine inşa edilen Sepetçiler Kasrı, denizle kurduğu görsel ve fiziksel ilişki sayesinde, hem mimari bir odak hem de Osmanlı saray sisteminin bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür.

Sepetçiler Kasrı'nın Bizans deniz surlarıyla olan bu bağlantısı, yapının sadece Osmanlı değil, aynı zamanda Bizans mirası ile de şekillenmiş çok katmanlı bir tarihsel ve kültürel yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, yapının korunması ve yeniden işlevlendirilmesi süreçlerinde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir bağlam sunmaktadır. Böylece, Sepetçiler Kasrı'nın çağdaş yorumlarla yeniden işlevlendirilmesi, sadece Osmanlı değil, Bizans mirasının da korunması ve görünür kılınması açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Tez kapsamında bu bölümde incelenen Sepetçiler Kasrı'nın seçim nedenleri aşağıda sıralanmıştır:

- **Tarihi ve Kültürel Değer**

Sepetçiler Kasrı, Osmanlı dönemi sahil mimarisinin önemli bir örneğidir. İstanbul'un tarihi ve kültürel kimliğini yansıtan bu yapı, korunarak yaşatılması gereken bir mirastır. Tezinizde tarihi yapıların özgün kimliklerini kaybetmeden çağdaş işlevlerle bütünleşmesinin önemi vurgulandığından, Sepetçiler Kasrı bu bağlamda ideal bir çalışma alanı oluşturmaktadır.

- **Stratejik Konumu**

Kasrın, Haliç'in girişine hakim stratejik bir noktada ve tarihi yarımadanın önemli bir bölgesinde konumlanmış olması, onun çevresel ve mekansal bağlamda anlamını artırmaktadır. Bu konum, çağdaş eklentilerin tarihi yapılarla nasıl bir simbiyotik ilişki kurabileceğini analiz etmek için uygun bir fırsat sunar.

- **Güncel Kullanım Potansiyeli ve Eksiklikler**

Günümüzde Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından kullanılan Sepetçiler Kasrı, tam anlamıyla potansiyelini ortaya koyan bir işlevsellikten yoksundur. Bu durum, çağdaş müdahaleler ve eklentiler aracılığıyla yapıların nasıl yeniden işlevlendirilebileceğine dair araştırmanız için anlamlı bir örnek teşkil etmektedir.

- **Mimari Özellikler ve Koruma İhtiyacı**

Yapının mimari özellikleri, dönemin Osmanlı sanat anlayışını yansıtırken, zaman içinde yapılan müdahalelerle özgünlüğünü kısmen kaybetmiştir. Bu durum, çağdaş müdahalelerin tarihi yapılar üzerinde nasıl bir etkisi olabileceği konusundaki tezinizin temel sorularını yanıtlamada ideal bir vaka sunar.

- **Çağdaş Eklenti Potansiyeli**

Sepetçiler Kasrı'nın mekansal özellikleri ve çevresi, çağdaş eklentilerle entegre olma potansiyeline sahiptir. Bu potansiyel, tarihi yapılarla modern müdahaleler arasında simbiyotik ilişkiler kurmanın fiziki ve tasarım boyutlarının incelenmesi için uygun bir zemin sağlar.

- **Örnek Niteliği**

Sepetçiler Kasrı, tarihi dokuyu koruma ve modern işlevsellik kazandırma bağlamında benzer çalışmalara örnek oluşturabilecek niteliktedir. Bu nedenle, yapının incelenmesi, tezin teorik çerçevesinin uygulamalı bir bağlama taşınmasına katkı sağlayacaktır.

C. Kurgusal Tasarım Önerisi Kapsamında Tasarlanan Alternatifler

Sepetçiler Kasrı'nın tarihsel kimliğini koruyarak çağdaş gereksinimlere uygun şekilde yeniden işlevlendirilmesini hedefleyen 5 farklı tasarım alternatifi geliştirilmiştir. Her bir alternatif, yapı ile çağdaş eklentiler arasında simbiyotik bir ilişki kurma amacına dayanmakta ve belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmek üzere tasarlanmıştır.

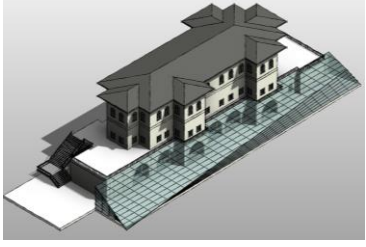
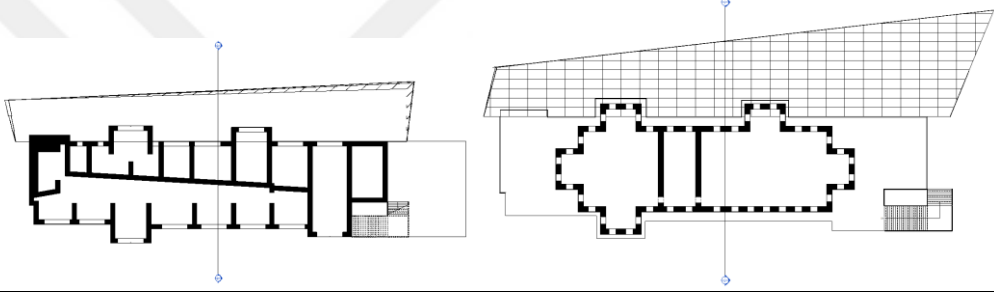
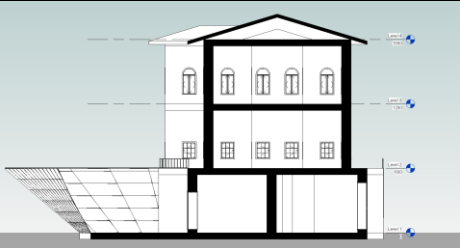
Tasarlanan alternatifler, tarihi yapının özgün mimarisine belirlenen kriterler kapsamındaki müdahale ilkelerine sadık kalmakla birlikte, çevresel bağlam, mekansal ihtiyaçlar ve sürdürülebilirlik prensiplerini dikkate almıştır. Her bir alternatif, kullanıcı deneyimini iyileştirme, tarihi dokuyu vurgulama ve modern

mimari unsurlarla uyumlu bir şekilde bütünleşme yönünden detaylı olarak ele alınmıştır.

Sepetçiler Kasrı için tasarlanan 5 alternatif, belirlenen birleşim tipolojilerine uygun şekilde geliştirilmiştir. Tasarımlar, tarihi yapının kimliğini koruyarak çağdaş ihtiyaçlara yanıt veren farklı mekansal ve estetik çözümler sunmayı hedeflemiştir. Her alternatif, birleşim tipolojilerinin temel prensipleri doğrultusunda mekansal süreklilik, fiziksel ilişki, görsel bütünlük ve işlevsel uyum gibi unsurları gözetmiştir. Bu yaklaşımlar, hem koruma kriterleri hem de çağdaş tasarım hedeflerini bir araya getirerek, Sepetçiler Kasrı'nın çok katmanlı kimliğini desteklemesi hedeflenmiştir.

1. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.016512374075106, 28.982364410392535	Tipoloji: Bitişik İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1643		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2024 (KURGU)		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Hassa Baş Mimarı Kasım Ağa		
Kurgusal Simbiyotik Ek Tasarımı: Veli Rauf Velibeyoğlu Doktora Tezi		
Orijinal İşlev: Kasır		
Kurgusal İşlev: Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
KESİTLER		
		
GÖRÜNÜŞLER		
		

Şekil 69. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1 Künyesi

- **Mimari Özellikler**

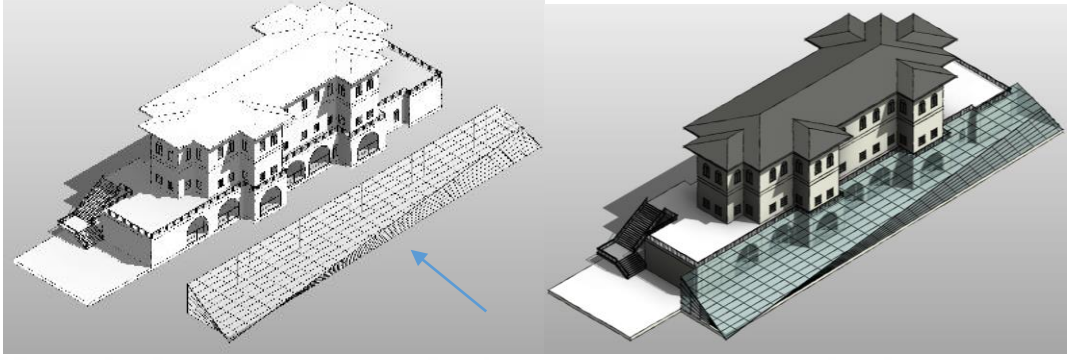
Alternatif 1, Sepetçiler Kasrı'nın tarihi kimliğini çağdaş bir yaklaşımla yeniden işlevlendirirken, kuzey cephesine eklenen cam ve çelik yapı aracılığıyla mekana modern bir rehabilitasyon merkezi kimliği kazandırmayı hedeflemektedir. Bu tasarım, tarihi yapının özgün işlevine saygı duyarken, yeni kullanımın gerekliliklerini çağdaş bir şekilde ele almıştır. Cam ve çelik malzeme seçimi, tarihi taş doku ile estetik bir kontrast oluşturmuş, mekana açıklık ve hafiflik kazandırmıştır. Ayrıca, doğal ışığın mekanlara erişimi artırılmış, bu da hem iç mekan kalitesini hem de enerji verimliliğini olumlu yönde etkilemiştir. Sürdürülebilir tasarım kriterleri açısından da başarılı bir örnek teşkil eden eklenti, malzeme seçimleri ve mekansal organizasyonu ile çevresel duyarlılığı ön planda tutmaktadır.

Bununla birlikte, tasarımın bazı olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Kuzey cephesine yapılan çağdaş ek, Marmara Denizi'ne bakan tarihi binanın görsel bütünlüğünü kısmen bozmuş, yapının ikonik görünümünü ikinci planda bırakmıştır. Özellikle denizden bakıldığında, cam yapı, tarihi cephenin baskınlığını azaltarak, tarihi yapının algısında bir karmaşıklık yaratmıştır. Bu durum, tasarımın oran ve mimari ifade açısından eleştiriye açık olduğu noktalar arasında yer almaktadır. Ayrıca, mekansal oranlar ve iç-dış ilişkisi bazı yerlerde daha dengeli bir şekilde kurgulanabilir. Çağdaş ekin işlevselliği genel olarak başarılı olsa da, geleneksel ve çağdaş faaliyetlerin daha güçlü bir şekilde entegrasyonu sağlanabilir.

Alternatif 1'in sunduğu tasarım, hem çağdaş hem de tarihi unsurları bir araya getirme çabası içinde dikkat çekici bir denge kurmuştur. Cam eklenti, mekanın modern ve açık bir kimlik kazanmasını sağlarken, tarihi yapının yerel halk için erişilebilir ve anlamlı bir merkez haline gelmesi hedeflenmiştir. Tasarımda, yapının kültürel bağlamı göz önünde bulundurularak topluluklarla daha fazla etkileşim kuran bir yaklaşım düşünülmüştür. Bu sayede, yapı hem tarihi bir anıt hem de toplumsal bir odak noktası olarak işlev görmeyi amaçlamıştır.

Genel olarak Alternatif 1, tarihi bir yapıyı modern işlevlerle yeniden yorumlama çabasında, estetik ve fonksiyonel açıdan dengeli bir çözüm

sunmuştur. Ancak, deniz cephesine yapılan müdahalenin tarihi doku üzerindeki etkileri ve oran konusundaki bazı dengesizlikler, dikkat edilmesi gereken noktalar arasında yer almaktadır. Tasarımın bu eksik noktaları giderildiğinde, daha bütüncül ve başarılı bir uygulama ortaya çıkabilir.

Şekil 70. Alternatif 1 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi

Şekil 71. Alternatif 1 – Vaziyet Planı (şematik)

Şekil 72. Alternatif 1 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5)**

Tarihi yapı, rehabilitasyon merkezi işlevine uyumlu şekilde korunmuş.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (4/5)**

Yeni işlev, mekansal organizasyonla uyum içinde tasarlanmış.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5)**

Deniz cephesindeki çağdaş ek, tarihi yapının görsel bütünlüğünü zayıflatmış.

- **Minimal Müdahale (4/5)**

Cam ve çelik kullanımı, yapıya minimal müdahale ile eklenmiş.

- **Uyumlu Kullanım (3/5)**

Mekansal kurguda ve işlevsellikte uyum yer yer zayıflamış.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5)**

Tasarımda, çağdaş simbiyotik ek ile geleneksel yapı arasında işlevsel bağlantılar genel olarak sınırlı kalmıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5)**

Tasarım, kültürel bağlamı destekliyor ancak daha güçlü bir vurgu eksik.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5)**

Tasarım, yerel halkın kullanımına yönelik çözümler sunuyor.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5)**

Mimari tasarım açısından proje için sürdürülebilir malzemeler ve tasarım yaklaşımı benimsenmiş.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5)**

Tasarımda, mekansal kullanım genel olarak başarılı ancak bazı oranlar daha iyi düzenlenebilirdi.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Uyum ve Bütünlük (3/5)**

Çağdaş ek ve tarihi yapı arasında görsel uyum sağlanmış ancak deniz cephesi baskınlığını yitirmiş.

- **Özgünlük (4/5)**

Tasarım, özgün ve modern bir dil benimsemiş.

- **Oran (2/5)**

Mekansal oranlar yer yer dengesiz bir düzen oluşturmuş.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5)**

Cam ve çelik kullanımı tarihi taş dokuyla uyum içinde kurgulanmış.

- **Teknolojik İnovasyon (3/5)**

Teknolojik çözümler mevcut ancak daha yenilikçi bir yaklaşım benimsenebilirmiş (değerlendirmek mümkün olmadığından yazar tarafından tahmini bir seviye kabul edilmiştir).

- **Doğal Işık (4/5)**

Cam yüzeyler sayesinde mekanlar doğal ışıkla etkili bir şekilde aydınlatılmış.

- **Mevcut Bina ile Eklenimin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5)**

Rehabilitasyon merkezi işlevi mekansal organizasyona iyi bir şekilde entegre edilmiş.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5)**

Çevresel duyarlılık kriterleri dikkate alınmış ancak daha belirgin olabilirmiş.

- **Mimari İfade (3/5)**

Tasarım dili etkileyici ancak daha güçlü bir mimari ifade sunulabilirmiş.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5)**

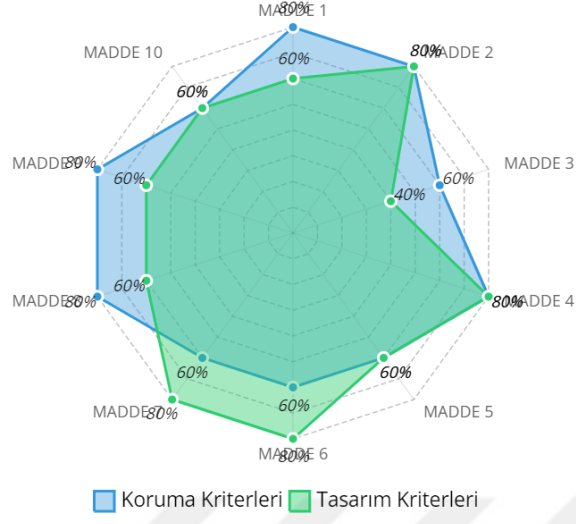
Topluma yönelik çözümler düşünülmüş ancak daha geniş katılım sağlanamamış.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	3/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		33/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	4/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	3/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		33/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		66/100

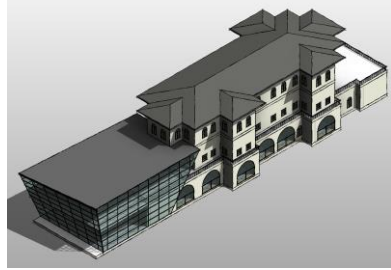
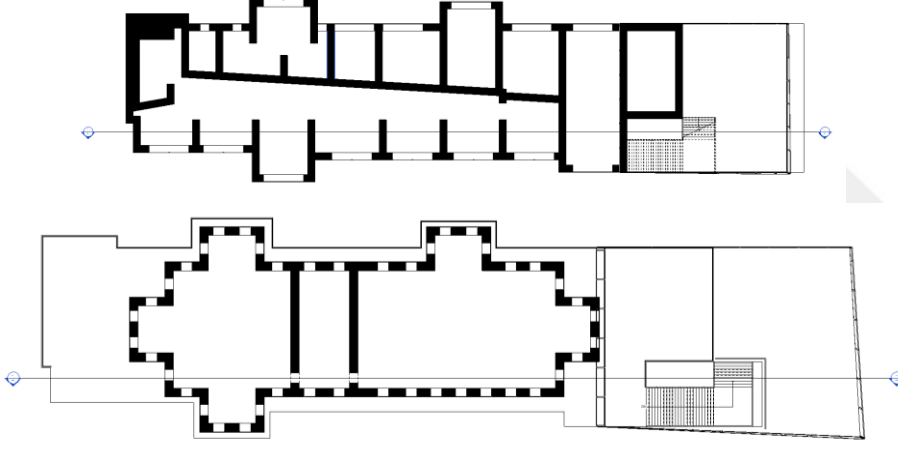
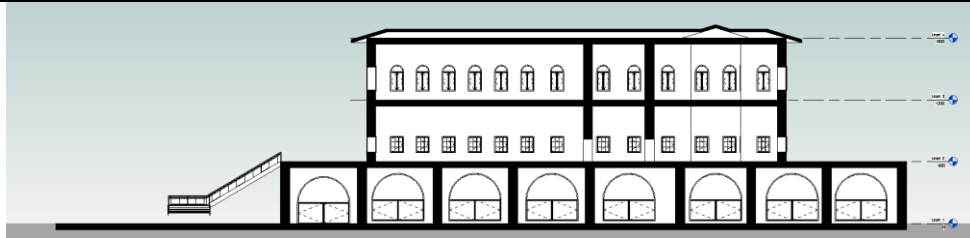
Sepetçiler Kasrı - Alternatif 1

Değerlendirme Tablosu

Şekil 73. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 1 İlişki Çizelgesi

2. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.016512374075106, 28.982364410392535	Tipoloji: Bitişik İliş. - Yatay Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y1-Z2
Yapım Yılı: 1643		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2024 (KURGU)		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Hassa Baş		
Mimarî Kasım Ağa		
Kurgusal Simbiyotik Ek Tasarımı: Veli Rauf Velibeyoğlu Doktora Tezi		
Orijinal İşlev: Kasır		
Kurgusal İşlev: Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
KESİTLER		
		
GÖRÜNÜŞLER		
		

Şekil 74. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2 Künyesi

- **Mimari Özellikler**

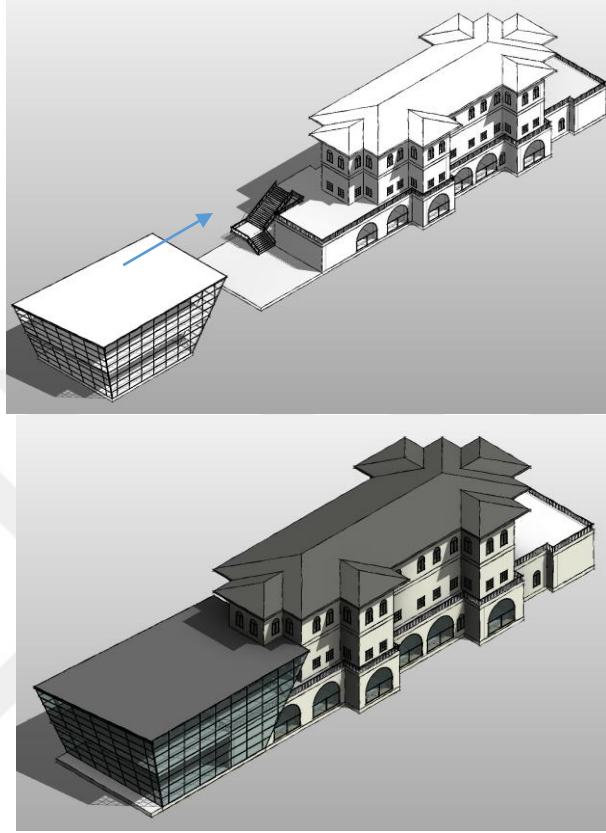
Alternatif 2, Sepetçiler Kasrı'nın tarihi kimliğini korurken, çağdaş bir eklemlerle doğu cephesine yönelmiştir. Kennedy Caddesi'nden arabayla gelenlerin algılayabilmesi için tasarlanan bu ek yapı, yapının kent içinde daha görünür bir hale gelmesini sağlamayı ve modern işlevleriyle dikkat çekmeyi hedeflemiştir. Doğru cephesine eklenen cam ve çelik yapı, tarihi taş doku ile estetik bir kontrast oluşturarak, yapıya hem dinamik hem de modern bir görünüm kazandırmıştır. Bu tasarım, rehabilitasyon merkezi işlevine uygun mekanlar sunarken, tarihi yapının geleneksel dokusunu çağdaş bir yaklaşımla tamamlamayı amaçlamıştır. Tasarım, yeni işlevin gerekliliklerini karşılamının yanı sıra, çevre ile görsel ve fiziksel bağlantıyı güçlendirmiştir.

Cam yüzeylerin yoğun kullanımı, iç mekanda ferah ve aydınlık bir atmosfer yaratmış, aynı zamanda doğal ışığın etkili bir şekilde mekanlara erişimini sağlamıştır. Yapının doğu cephesine bu şekilde konumlanan çağdaş ek, hem çevresel sürdürülebilirlik açısından enerji tasarrufunu desteklemiş hem de mekansal organizasyona işlevsel bir katkı sunmuştur. Kullanılan malzemeler, yapısal hafiflik ve modern bir estetik dil sunarak, hem tarihi binayı tamamlayan hem de çağdaş ekin bağımsız kimliğini vurgulayan bir denge oluşturmuştur.

Ancak, tasarımın bazı eleştirilebilir yönleri de bulunmaktadır. Doğru cephesine yapılan bu çağdaş ek, tarihi yapının orijinal silüetini kısmen gölgede bırakmış ve yapının simgesel algısında değişikliklere yol açmıştır. Özellikle Kennedy Caddesi'nden algılandığında, çağdaş yapı, tarihi binanın ikonik kimliğini geri planda bırakabilmektedir. Bu durum, tasarımın oran ve denge açısından eleştiriye açık yönlerinden biridir. Ek yapının mekansal oranları, tarihi bina ile daha uyumlu bir şekilde düzenlenerek, görsel bütünlük daha güçlü kılınabilir. Ayrıca, çağdaş ek ve tarihi yapı arasındaki ilişkide, hem mekansal hem de işlevsel bütünsellik sağlanarak entegrasyon geliştirilebilir. Bunun yanında, tarihi yapının doğu cephesi baskın bir odak noktası olarak tasarlanmış olsa da, diğer cephelerle olan ilişkilerde daha dengeli bir yaklaşım benimsenmesi, tasarımın genel algısını olumlu yönde etkileyebilir.

Genel olarak Alternatif 2, Sepetçiler Kasrı'nı çağdaş bir rehabilitasyon merkezi olarak yeniden işlevlendirme çabasında, tarihi ve modern unsurları bir

arada ele alan etkileyici bir tasarım sunmaktadır. Doğu cephesine yapılan ek, yapının kent içindeki algısını güçlendirmiş, cam ve çelik malzemelerin modern yorumu ile estetik bir değer katmıştır. Tarihi yapının kültürel bağlamına saygı gösterilmiş ve rehabilitasyon merkezi işlevi ile yeni bir kimlik kazandırılmıştır.

Şekil 75. Alternatif 2 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi

Şekil 76. Alternatif 2 – Vaziyet Planı (şematik)

Şekil 77. Alternatif 2 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Alternatif 2, tarihi yapının işlevini dönüştürmeden, rehabilitasyon merkezine uygun şekilde düzenlemiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Çağdaş ek, rehabilitasyon merkezi için gereken fonksiyonel ihtiyaçları karşılamaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Eklenti, tarihi yapıyla bütünlük sağlamış olsa da görsel uyumda kısmi eksiklikler bulunmaktadır.

- **Minimal Müdahale (3/5):**

Eklenti, doğu cephesine yapılan müdahale ile tarihi dokuyu kısmen gölgelemektedir.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Tarihi yapının kullanım senaryosuna uygun bir düzenleme yapılmıştır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Yeni ek işlevsel olarak uygun, ancak estetik bağlamda tarihi yapıyla tam bir entegrasyon sağlanamamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Tasarım, tarihi ve çağdaş unsurlar arasında bir köprü kurmaya çalışmaktadır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Eklenti, kamusal erişime açık işlevlerle halkın ihtiyaçlarına uygun bir çözüm sunmaktadır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Kullanılan malzemeler ve tasarım, enerji etkin çözümleri kısmen göz önüne almaktadır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (3/5):**

Eklenti, tarihi yapının insan ölçeği algısını kısmen aşarak görsel baskı yaratmaktadır.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Doğu cephesindeki ekin hacmi, tarihi yapı ile mimari açıdan tam bir uyum ve bütünlük göstermemektedir.

- **Özgünlük (4/5):**

Eklenti, kendine özgü bir tasarım dili sunmakla birlikte tarihi bağlama daha iyi adapte edilebilirdi.

- **Oran (3/5):**

Tasarım, tarihi yapının orantılı yapısına göre kısmen büyük kalmaktadır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Cam ve çelik kullanımı, tarihi dokuya zıt ancak modern bir yorum sunmaktadır.

- **Teknolojik İnovasyon (4/5):**

Yapıda çağdaş teknolojik çözümler başarıyla uygulanmıştır (değerlendirmek mümkün olmadığından yazar tarafından tahmini bir seviye kabul edilmiştir).

- **Doğal Işık (5/5):**

Cam yüzeyler, iç mekanların aydınlatılmasına büyük katkı sağlamıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Eklenti, rehabilitasyon merkezi işlevine uygun bir yerleşim sunmaktadır.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Tasarımda, enerji etkinliği göz önüne alınmış olsa da çevresel etkiler daha fazla optimize edilebilirdi.

- **Mimari İfade (4/5):**

Modern ve ikonik bir ifade sunulmuştur.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

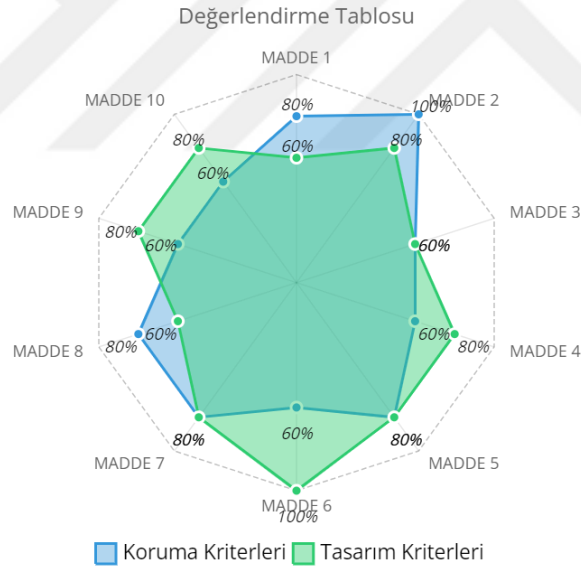
Tasarımın halkın kullanımına açık bir düzenleme olması, toplumsal kabulü desteklemektedir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	3/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		36/50

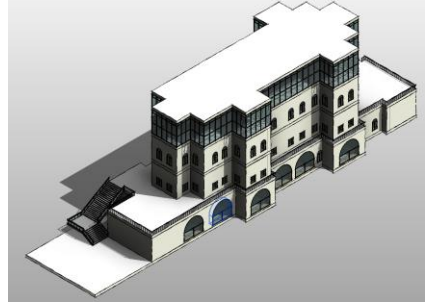
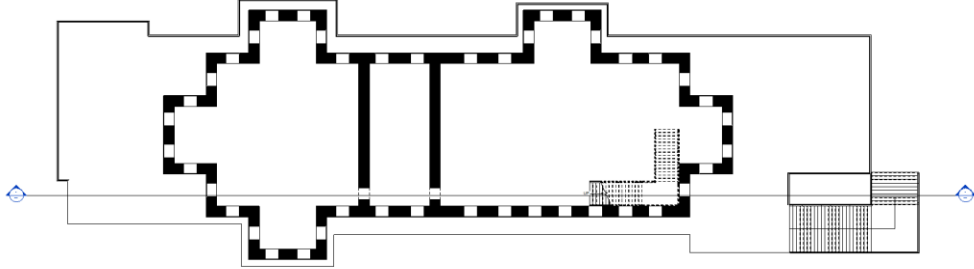
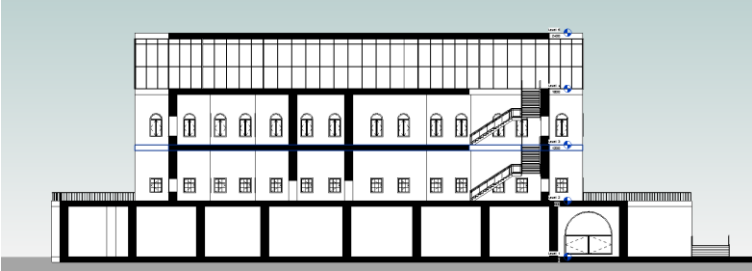
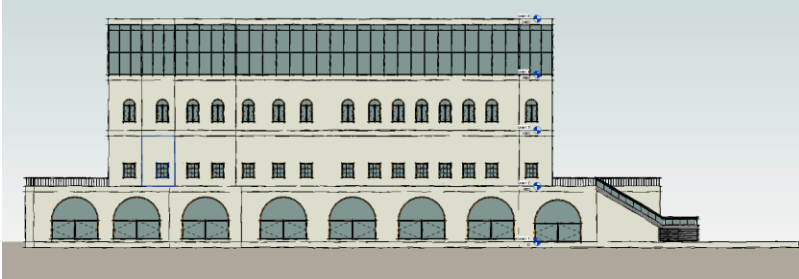
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	4/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	3/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	4/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	5/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	4/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		38/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		74/100

Sepetçiler Kasrı - Alternatif 2

Şekil 78. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 2 İlişki Çizelgesi

3. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.016512374075106, 28.982364410392535	Tipoloji: Bitişik İliş. - Düşey Poz. - Düşey Bağ. / X1-Y2-Z2
Yapım Yılı: 1643 Revitalizasyon Yılı: 2024 (KURGU) Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye Mimar: Hassa Baş Mimarî Kasım Ağa Kurgusal Simbiyotik Ek Tasarımı: Veli Rauf Velibeyoğlu Doktora Tezi Orijinal İşlev: Kasır Kurgusal İşlev: Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi		Görsel
KAT PLANLARI		
		
KESİTLER		
		
GÖRÜNÜŞLER		
		

Şekil 79. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3 Künyesi

- **Mimari Özellikler**

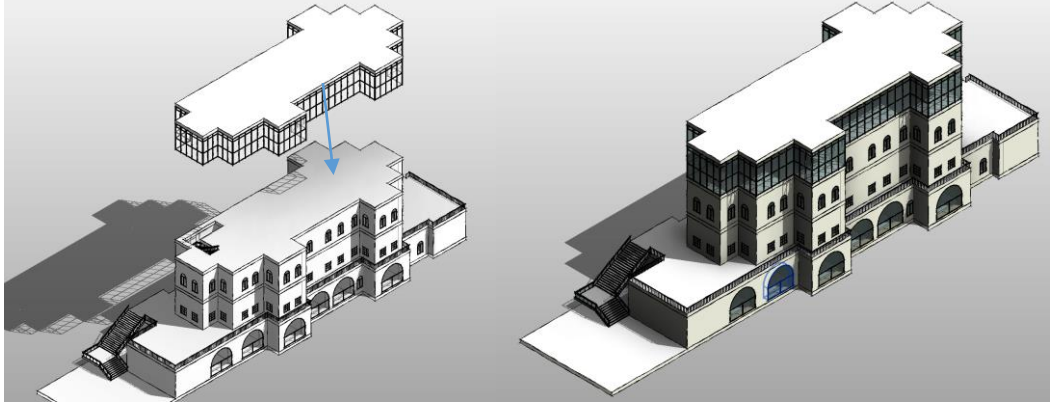
Alternatif 3, Sepetçiler Kasrı'nın çağdaş bir rehabilitasyon merkezi işlevine uygun şekilde yeniden tasarlanması amacıyla çatıya yapılan bir eklentiyle dikkat çekmektedir. Tasarım, yapının düşeyde genişlemesi ve yeni işlevsel alanların oluşturulması açısından cesur bir yaklaşım sunmuştur. Eklenti, geniş cam yüzeyler ve modern bir strüktürel dil ile tarihi yapının üst kısmına entegre edilmiştir. Bu durum, yapıya çağdaş bir kimlik kazandırmayı hedeflerken aynı zamanda mekanlara ferah bir atmosfer ve bol doğal ışık sağlamıştır. Yapının üst kotlarına getirilen bu yenilik, hem mekan kapasitesini artırmayı hem de modern kullanım ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır.

Bununla birlikte, bu tasarım kararı, tarihi yapının özgün çatısının iptal edilmesine yol açmış ve bu durum, koruma kriterleri açısından oldukça olumsuz bir etki yaratmıştır. Çatı, bir yapının özgün karakterini ve mimari kimliğini tanımlayan en önemli unsurlardan biridir. Tarihi çatının kaldırılması, yapının özgün silüetini ve bütünsel estetiğini ciddi şekilde zedelemiştir. Ayrıca, yeni çatı eklentisi, tarihi yapının geleneksel oranlarını bozarak, modern eklentiye fazlasıyla baskın bir hale getirmiştir. Bu durum, tarihi yapının algısında bir karmaşıklık yaratmış ve çağdaş eklenti ile tarihi yapı arasında yeterli bir uyum sağlanamamıştır.

Tasarımdaki bu radikal karar, hem estetik hem de koruma kriterleri açısından eleştiriye açık bir durum yaratmaktadır. Çağdaş ekin işlevselliği ve modern dili, rehabilitasyon merkezi kimliği için uygun bir altyapı sunsa da, tarihi yapının özgün mimari kimliği üzerindeki etkisi tartışmalıdır. Tarihi yapı ile çağdaş ek arasında daha hassas bir denge kurulması ve özgün çatının korunarak yeniden değerlendirilmesi, hem estetik hem de koruma açısından daha başarılı bir çözüm sunabilirdi.

Genel olarak Alternatif 3, mekanların modernize edilmesi ve işlevsel açıdan zenginleştirilmesi konusunda yenilikçi bir yaklaşım sunmuş olsa da, tarihi yapının özgün unsurlarına saygı konusunda eksiklikler taşımaktadır. Bu eksiklikler, tasarımın genel bütünlüğünü ve tarihi kimlik üzerindeki etkisini olumsuz yönde etkilemektedir. Daha dengeli bir çözüm, çağdaş ekin varlığını

sürdürürken tarihi yapının kimliğini koruyarak daha başarılı bir uygulama ortaya çıkarabilirdi.

Şekil 80. Alternatif 3 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi

Şekil 81. Alternatif 3 – Vaziyet Planı (şematik)

Şekil 82. Alternatif 3 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (3/5):**

Alternatif 3, tarihi yapının işlevini dönüştürmeden çağdaş bir ek sunmuştur, ancak çatıdaki değişiklik özgünlüğü zedelemektedir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Rehabilitasyon merkezi işlevini destekleyen tasarım ihtiyaçlara tam uyum sağlamaktadır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (2/5):**

Projede gerçekleştirilen çatı iptali, tarihi yapının mimari karakterine ciddi bir müdahale oluşturmuştur.

- **Minimal Müdahale (2/5):**

Çatıdaki kapsamlı değişiklik, minimal müdahale ilkesine aykırıdır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Ek işlev ve mekansal düzenlemeler genel olarak uyumludur.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

İşlevsel olarak başarılı bir sentez sağlanmış olsa da, görsel ve tarihi bağlamda entegrasyon yetersizdir.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (3/5):**

Tarihi ve çağdaş unsurlar arasındaki ilişki güçlendirilmesi gereken bir düzeydedir.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Halkın erişimine ve ihtiyaçlarına uygun bir düzenleme sunulmuştur.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Çatıdaki çağdaş ek, enerji etkin tasarımlar içermektedir.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (2/5):**

Çatıdaki büyük ölçekli eklenti, tarihi yapının insan ölçeğini olumsuz etkilemiştir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Uyum ve Bütünlük (2/5):**

Çatıdaki eklenti, tarihi yapı ile tam anlamıyla uyum göstermemektedir.

- **Özgünlük (4/5):**

Yenilikçi bir tasarım sunulmuş ancak tarihi bağlamla ilişkisi zayıf kalmıştır.

- **Oran (2/5):**

Çatı eklentisi, tarihi yapının oranlarıyla dengesiz bir ilişki içerisindedir.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Malzeme seçimleri çağdaş bir yorum sunmaktadır, ancak bu, tarihi dokuyla uyumu gölgede bırakmıştır.

- **Teknolojik İnovasyon (5/5):**

Çatı eklentisi, teknolojik açıdan yenilikçi çözümler sunmaktadır (değerlendirmek mümkün olmadığından yazar tarafından tahmini bir seviye kabul edilmiştir).

- **Doğal Işık (5/5):**

Cam ağırlıklı tasarım, aydınlık ve ferah mekanlar sağlamaktadır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

İşlevsel olarak ihtiyaçları karşılamaktadır.

- **Çevresel Duyarlılık (4/5):**

Çatı tasarımında sürdürülebilir çözümler benimsenmiştir.

- **Mimari İfade (3/5):**

Tasarımın çatısındaki eklenti dikkat çekici bir ifade sunmaktadır ancak tarihi bağlamı yetersizdir.

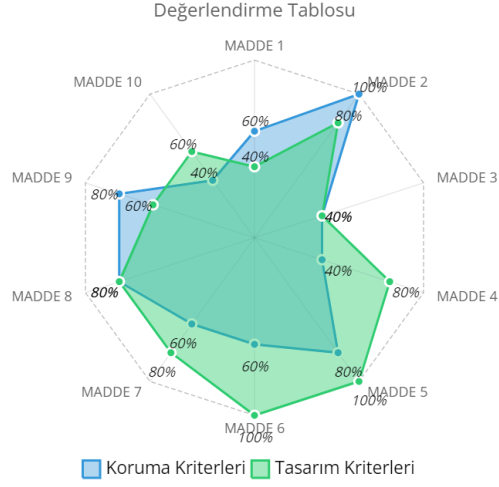
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (3/5):**

Projede tasarlanan simbiyotik eklenti, topluma yönelik işlevler sunsa da tarihi bağlamı nedeniyle tepki çekebilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

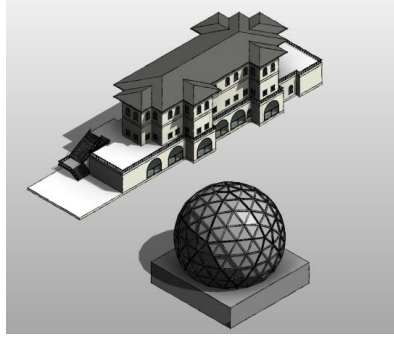
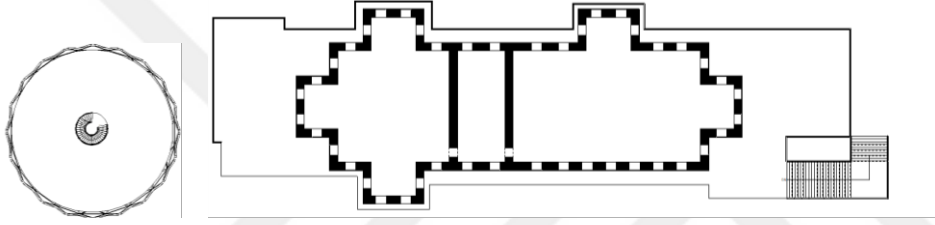
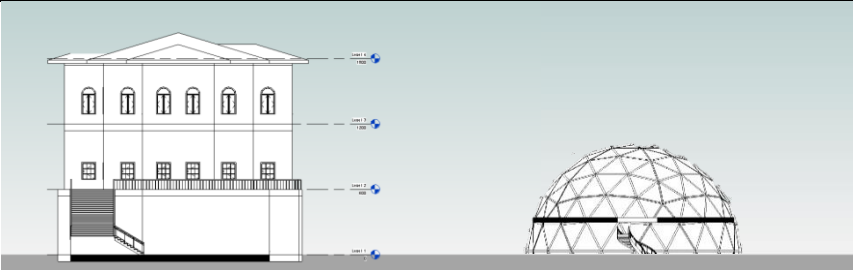
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	2/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	2/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	3/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	2/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		32/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	2/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	4/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	2/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	5/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	5/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	4/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	3/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	3/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		36/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		68/100

Sepetçiler Kasrı - Alternatif 3

Şekil 83. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 3 İlişki Çizelgesi

4. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.016512374075106, 28.982364410392535	Tipoloji: Ayrık İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X2-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1643		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2024 (KURGU)		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Hassa Baş		
Mimarî Kasım Ağa		
Kurgusal Simbiyotik Ek Tasarımı: Veli Rauf Velibeyoğlu Doktora Tezi		
Orijinal İşlev: Kasır		
Kurgusal İşlev: Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
KESİTLER		
		
GÖRÜNÜŞLER		
		

Şekil 84. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4 Künyesi

• Mimari Özellikler

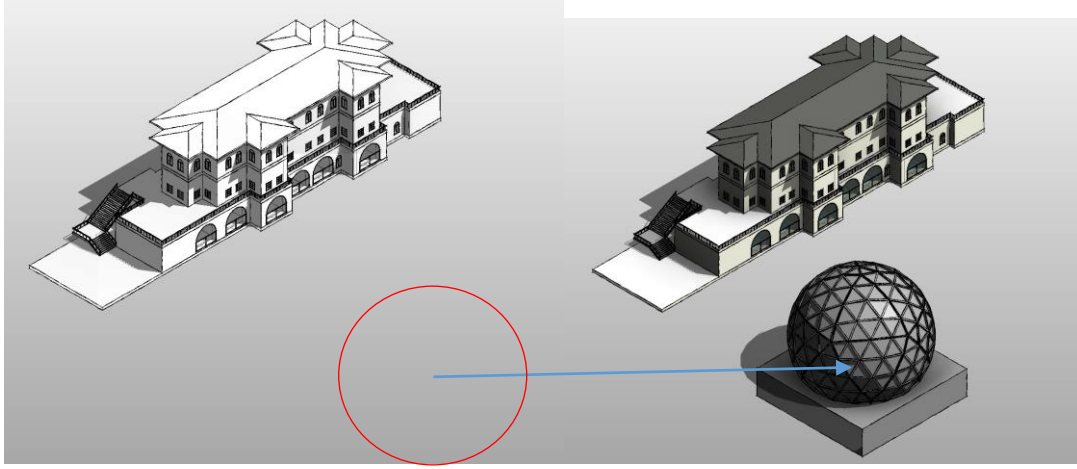
Alternatif 4, Sepetçiler Kasrı'nın tarihi yapısıyla fiziksel bir bağlantı kurmayan, bağımsız bir tasarım yaklaşımıyla dikkat çekmektedir. Tasarımda, kıyıya yakın bir konumda geodesik bir formda inşa edilen çağdaş ek, modern

mimaride ikonik bir “landmark” yaratma hedefini gerçekleştirmek üzere planlanmıştır. Bu form, geometrik dinamizmiyle çevresel bağlam içinde güçlü bir görsel vurgu oluşturmuş, tarihi yapı ile çağdaş bir dilde diyalog kurma çabası sergilemiştir. Geodesik yapının hafif ve yenilikçi malzemelerle kurgulanmış olması, hem teknik hem de estetik açıdan ileri bir tasarım anlayışını ortaya koymaktadır.

Tasarım, tarihi yapıya fiziksel olarak dokunmaması ve onun özgün karakterine müdahale etmemesi nedeniyle koruma kriterleri açısından başarılı bir yaklaşım sergilemiştir. Tarihi dokunun orijinal kimliği korunurken, çağdaş eklemenin bağımsız konumlanması, iki yapının birbiriyle rekabet etmek yerine tamamlayıcı bir görsel ilişki kurmasını sağlamıştır. Bunun yanında, kıyıya yakın konumu sayesinde geodesik yapı, hem Marmara Denizi’nden hem de kara tarafından algılanabilir bir ikonik öge olarak kent dokusuna katkı sunmaktadır. Modern rehabilitasyon merkezi işleviyle tasarlanan bu yapı, dikkat çekici mimari dili sayesinde kullanıcılara estetik bir deneyim sunmayı ve bölgeye sosyokültürel bir değer katmayı amaçlamaktadır.

Ancak, çağdaş ekin tarihi yapıdan tamamen bağımsız bir konumda tasarlanmış olması, mekansal bütünlük ve işlevsel ilişki açısından bazı eksiklikler yaratmıştır. İki yapının görsel ilişkisinin başarılı bir şekilde kurulmuş olmasına rağmen, mekanlar arası geçişlerin ve kullanıcı deneyiminin daha entegre bir şekilde planlanması gerekirdi. Ayrıca, geodesik yapının tasarım dili oldukça dikkat çekici olsa da, bu durum tarihi yapının algısında bir gölgelenme veya dikkatin dağılmasına yol açabilir. Tarihi binanın varlığı, geodesik yapının güçlü ikonik diliyle zaman zaman ikinci planda kalma riski taşımaktadır.

Genel olarak Alternatif 4, modern ve tarihi mimarinin fiziksel birleşimini değil, görsel bir diyalog kurmayı hedefleyen özgün bir tasarım anlayışı ortaya koymuştur. Geodesik formun yarattığı ikonik etki, hem estetik hem de işlevsel açıdan etkileyici bir yaklaşımı temsil etmektedir. Ancak, mekansal entegrasyonun eksikliği ve tarihi yapının algısında yaratabileceği gölgelenme etkisi, bu tasarımın daha dengeli bir biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir. Yine de, bu alternatifin cesur ve yenilikçi tasarım dili, kentsel bir landmark oluşturma konusunda dikkat çekici bir başarı sunmaktadır.

Şekil 85. Alternatif 4 simbiyotik eklenti birleşim tipolojisi

Şekil 86. Alternatif 4 – Vaziyet Planı (şematik)

Şekil 87. Alternatif 4 – Yakın çevre ilişkisini anlatan izometrik görsel

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Tarihi yapı üzerinde doğrudan bir müdahale yapılmamış, özgün işlev korunmuştur.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Eklenti işlevsel olarak rehabilitasyon merkezi ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (5/5):**

Geodesik yapı, tarihi yapıya doğrudan eklenmediği için özgün karakter zarar görmemiştir.

- **Minimal Müdahale (5/5):**

Projede, tarihi yapıya hiçbir fiziksel müdahale yapılmadığından bu kriteri tam olarak karşılamaktadır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Eklenti mekansal ihtiyaçları karşılarsa da, yapının mevcut bağlamıyla uyumunu artırmak mümkün olabilirdi.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (3/5):**

Tasarlanan alternatif çağdaş bir yaklaşım sunsa da, tarihi bağlamla organik bir bağlantı kurulamamıştır.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Eklenti, kültürel faaliyetler için alan sunmakla birlikte daha güçlü bir bağ kurulabilirdi.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (5/5):**

Halkın erişimi ve kullanımına uygun, açık ve işlevsel bir alan tasarlanmıştır.

- **Sürdürülebilir Gelişme (4/5):**

Geodesik yapı çevresel sürdürülebilirlik açısından avantajlıdır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Eklenti, tarihi yapının insan ölçeğini gölgelemeyecek şekilde yerleştirilmiştir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Uyum ve Bütünlük (3/5):**

Eklenti formu ile tarihi yapı arasında görsel bir bütünlük eksikliği bulunmaktadır.

- **Özgünlük (5/5)**

Geodesik form, ikonik ve yenilikçi bir yaklaşım sunmaktadır.

- **Oran (4/5):**

Eklenti, tarihi yapıyı ölçek olarak domine etmeden mekana yerleştirilmiştir.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (3/5):**

Malzeme seçimi çağdaş ve dikkat çekici olsa da tarihi yapı ile arasındaki uyum zayıftır.

- **Teknolojik İnovasyon (5/5):**

Geodesik form, ileri düzeyde teknolojik inovasyon içermektedir (değerlendirmek mümkün olmadığından yazar tarafından tahmini bir seviye kabul edilmiştir).

- **Doğal Işık (5/5):**

Yapı şeffaf tasarımı ile ferah ve aydınlık bir mekan sunmaktadır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (4/5):**

Fonksiyonel olarak başarılıdır, ancak tarihi yapıyla entegrasyonu sınırlıdır.

- **Çevresel Duyarlılık (5/5):**

Proje kapsamında, eklenti sürdürülebilirlik ve çevresel duyarlılık ilkelerine uygun tasarlanmıştır.

- **Mimari İfade (5/5):**

Geodesik form, güçlü bir mimari ifade sunarak alanda dikkat çekici bir odak noktası oluşturmuştur.

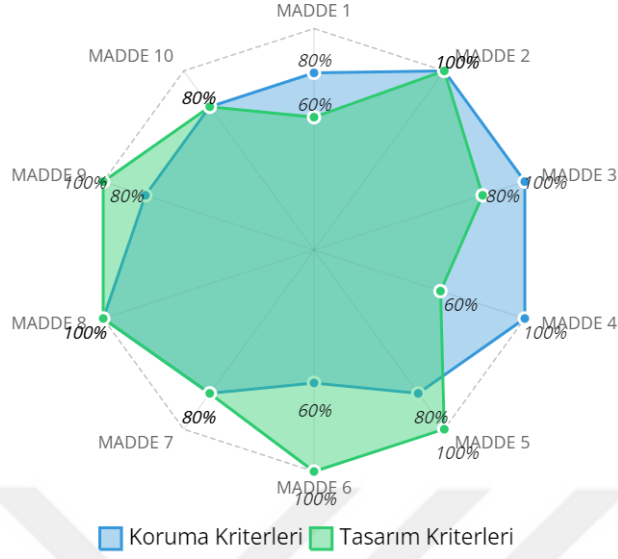
- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

İkonik form, halkın ilgisini çekebilecek potansiyele sahiptir ancak modern tasarım nedeniyle farklı görüşler oluşturabilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	5/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		43/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	3/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	3/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	5/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	5/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	4/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	5/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		43/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		86/100

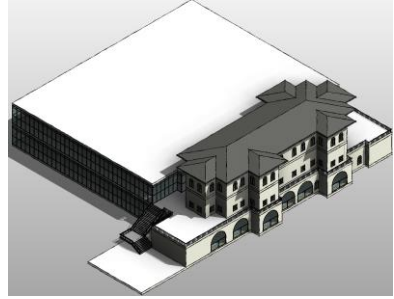
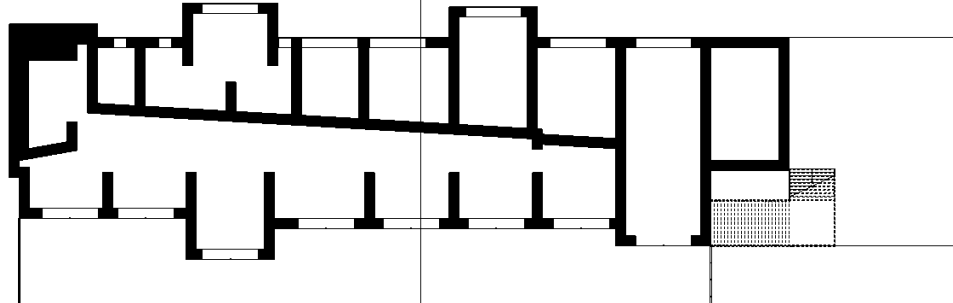
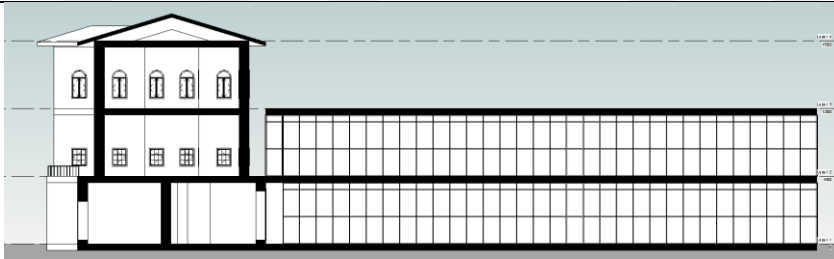
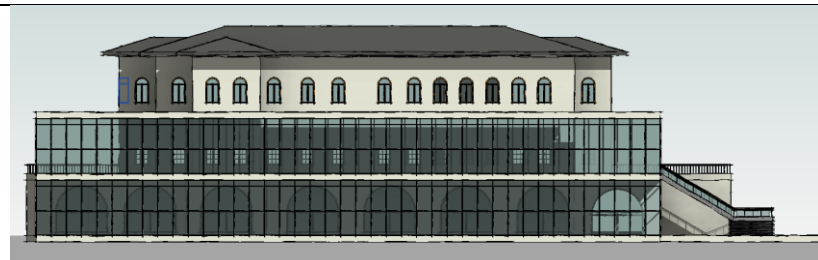
Sepetçiler Kasrı - Alternatif 4

Değerlendirme Tablosu

Şekil 88. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 4 İlişki Çizelgesi

5. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5

BİNA BİLGİLERİ	Konum / Koordinat: 41.016512374075106, 28.982364410392535	Tipoloji: Bitişik İliş. - Yatay Poz. - Yatay Bağ. / X1-Y1-Z1
Yapım Yılı: 1643		Görsel
Revitalizasyon Yılı: 2024 (KURGU)		
Şehir / Ülke: İstanbul / Türkiye		
Mimar: Hassa Baş Mimarı Kasım Ağa		
Kurgusal Simbiyotik Ek Tasarımı: Veli Rauf Velibeyoğlu Doktora Tezi		
Orijinal İşlev: Kasır		
Kurgusal İşlev: Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi		
KAT PLANLARI		
		
KESİTLER		
		
GÖRÜNÜŞLER		
		

Şekil 89.Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5 Künyesi

- **Mimari Özellikler**

Alternatif 5, Sepetçiler Kasrı'nın tarihi bağlamını yeniden kurma çabasında, Gülhane Parkı ile fiziksel bağlantıyı tekrar sağlama hedefiyle dikkat çekmektedir. Tasarım, Kennedy Caddesi'nin yer altına alınmasını öngörerek, bu alan üzerinde geniş bir çağdaş eklenti oluşturmuş ve Sepetçiler Kasrı ile Gülhane Parkı arasında Osmanlı dönemindeki fiziksel bütünlüğü yeniden tesis etmeyi amaçlamıştır. Bu yaklaşım, tarihi yapının kent içindeki bağlamını güçlendirme ve özgün kimliğini vurgulama açısından önemli bir adım sunmaktadır. Cam ve çelik ağırlıklı malzemelerle tasarlanan çağdaş eklenti, modern bir estetik dil sunarken, geniş yüzeyleri ile açık ve ferah mekanlar yaratmıştır.

Eklentinin Kennedy Caddesi'ni kapatacak şekilde tasarlanması, tarihi yapının çevresel bağlamını restore ederek, Sepetçiler Kasrı'nı hem Gülhane Parkı'nın doğal yapısına hem de tarihi bağlamına entegre etmeyi başarmıştır. Tarihi dokunun çağdaş bir ekle desteklenmesi, hem rehabilitasyon merkezi işlevini hem de kamusal kullanımı teşvik eden bir yaklaşım sergilemiştir. Cam yapıların şeffaf tasarımı, tarihi yapının algısını güçlendirmiş ve mekanlar arasında görsel bir devamlılık sağlamıştır. Ayrıca, bu tasarım, kullanıcıların tarihi bağlamı deneyimlemelerine olanak tanıyan açık alanlar yaratmıştır.

Ancak, bu tasarımın öngördüğü Kennedy Caddesi'nin yer altına alınması fikri, oldukça ciddi mali sorunları beraberinde getirmektedir. Caddenin altına yapılacak bir tünelin altyapı maliyetleri ve lojistik zorlukları, tasarımın uygulanabilirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca, geniş çağdaş ek yapı, tarihi yapının çevresindeki alan üzerinde baskın bir etki yaratmış ve tarihi yapının özgün kimliğinin algılanmasında zorluklara yol açmıştır. Bu durum, tarihi yapı ile çağdaş ek arasında estetik ve mekansal bir denge kurulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Cam ve çelik kullanımının yoğunluğu, modern bir dil sunarken, tarihi yapının görsel baskınlığını kısmen geri plana itmiştir.

Genel olarak Alternatif 5, tarihi ve modern unsurlar arasında fiziksel bir bütünlük sağlama hedefinde güçlü bir tasarım yaklaşımı sergilemiştir. Gülhane Parkı ile bağlantının yeniden kurulması, Sepetçiler Kasrı'nı kentsel bağlam içinde daha anlamlı bir konuma getirmiştir. Ancak, ciddi mali yükler ve mekansal dengedeki eksiklikler, bu alternatifin hem uygulanabilirliğini hem de estetik

- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar**

- **Özgün İşlevin Korunması (4/5):**

Tarihi yapı, eklenti tasarımıyla işlevsel olarak desteklenmiş ancak orijinal fiziksel çevresi değiştirilmiştir.

- **Yeni Kullanıma Uygunluk (5/5):**

Rehabilitasyon merkezi işlevi, tarihi yapının yeni bir işleve uygun dönüşümünü sağlamıştır.

- **Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi (3/5):**

Tarihi yapının bağlamı yeniden ele alınmış olsa da, Kennedy Caddesi'nin kapatılması ve tünel önerisi bütünlük açısından tartışmalıdır.

- **Minimal Müdahale (3/5):**

Eklenti tarihi yapıyı doğrudan değiştirmemiş olsa da çevresel bağlamda ciddi müdahaleler yapılmıştır.

- **Uyumlu Kullanım (4/5):**

Eklenti, tarihi yapı ile fiziksel bir bağ kurarak işlevsel uyum sağlamaktadır.

- **Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi (4/5):**

Yeni işlev, tarihi yapı ile çağdaş unsurları birleştirmiştir ancak görsel bağlantı daha güçlü olabilirdi.

- **Kültürel Çeşitliliğin Korunması (4/5):**

Eklenti, tarihi bağlama referans verirken aynı zamanda toplumsal ihtiyaçlara yanıt verebilecek şekilde tasarlanmıştır.

- **Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı (4/5):**

Halkın kullanımına açık bir çözüm önerilmiş, ancak Kennedy Caddesi'nin kapatılması yerel erişim açısından eleştirilebilir.

- **Sürdürülebilir Gelişme (3/5):**

Caddenin yer altına alınması, sürdürülebilirlik açısından maliyetli bir çözüm oluşturmaktadır.

- **Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı (4/5):**

Eklenti, insan ölçeğini gözeten bir tasarımla tarihi yapının varlığını desteklemektedir.

- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu**

- **Uyum ve Bütünlük (4/5):**

Eklenti, tarihi yapıya fiziksel olarak entegre edilmiş ve bütünsel bir tasarım sunmuştur.

- **Özgünlük (5/5):**

Kennedy Caddesi'ni kapatan yenilikçi çözüm, özgün bir yaklaşım sunmaktadır.

- **Oran (4/5):**

Eklenti, tarihi yapıyı domine etmeyen bir ölçekte tasarlanmıştır.

- **Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum (4/5):**

Modern malzemeler ile tarihi yapının dengesi kurulmuştur.

- **Teknolojik İnovasyon (5/5):**

Tünel sistemi ve çağdaş yapı tasarımı, teknolojik açıdan ileri çözümler sunmaktadır (değerlendirmek mümkün olmadığından yazar tarafından tahmini bir seviye kabul edilmiştir).

- **Doğal Işık (4/5):**

Eklenti, ferah ve işlevsel bir iç mekan yaratmıştır.

- **Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk (5/5):**

Tasarım, rehabilitasyon merkezi işlevine mükemmel bir şekilde uyum sağlamaktadır.

- **Çevresel Duyarlılık (3/5):**

Tünel önerisi ve yapının ölçeği, çevresel maliyetler açısından olumsuzdur.

- **Mimari İfade (5/5):**

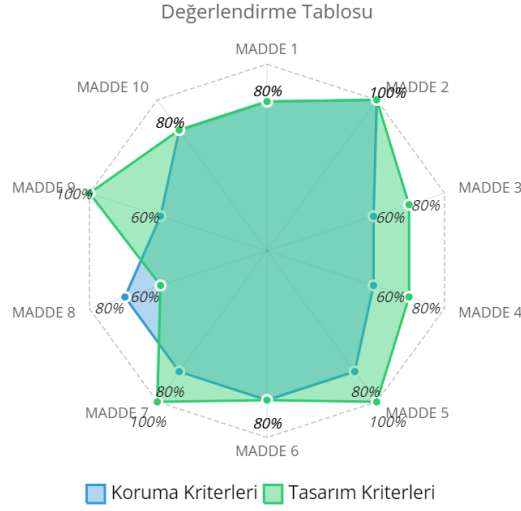
Eklenti, güçlü bir mimari ifade sunarak alanda ikonik bir unsur haline gelmiştir.

- **Toplumsal Kabul ve Katılım (4/5):**

Tasarım, halkın ilgisini çekebilecek potansiyele sahip olsa da, radikal değişiklikler tartışma yaratabilir.

TARİHİ YAPI VE ÇAĞDAŞ EKLENTİNİN KORUMA VE TASARIM KRİTERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ		
Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar (Koruma Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 2	Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.	5/5
Madde 3	Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.	3/5
Madde 4	Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 5	Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.	4/5
Madde 6	Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.	4/5
Madde 7	Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.	4/5
Madde 8	Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.	4/5
Madde 9	Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.	3/5
Madde 10	Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.	4/5
TOPLAM KORUMA KRİTERLERİ PUANI		38/50
Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu (Tasarım Kriterleri)	Açıklama	Puan
Madde 1	Mimari Formda Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.	4/5
Madde 2	Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.	5/5
Madde 3	Oranlar: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.	4/5
Madde 4	Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.	4/5
Madde 5	Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.	5/5
Madde 6	Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.	4/5
Madde 7	Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.	5/5
Madde 8	Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.	3/5
Madde 9	Mimari Anlatım Dili: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.	5/5
Madde 10	Toplumsal Kabul ve Katılım (Benimseme): Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.	4/5
TOPLAM TASARIM KRİTERLERİ PUANI		42/50
TOPLAM SİMBİYOTİK İLİŞKİ PUANI		80/100

Sepetçiler Kasrı - Alternatif 5

Şekil 93. Sepetçiler Kasrı – Çağdaş Simbiyotik Ek Tasarımı / Alternatif 5 İlişki Çizelgesi

D. Bölüm Sonucu

Tasarlanan beş alternatif, Sepetçiler Kasrı'nın çağdaş bir işleve kazandırılması için farklı yaklaşımlar sunmaktadır. Her bir alternatif, tarihi yapı ve çevresi arasındaki ilişkiyi farklı bir perspektiften ele alırken, koruma ve tasarım kriterleri doğrultusunda avantajlar ve sınırlılıklar barındırmaktadır. Bu değerlendirmeler, proje için hem estetik hem de işlevsel açıdan ideal çözümü belirlemede rehberlik edecek çok yönlü bir zemin hazırlamıştır. Sonuç olarak, bu çeşitlilik, tasarım sürecine zenginlik katarak en uygun ve sürdürülebilir çözümün geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

- **Mekansal Yerleşim ve Eklenti Konumu:**

- **Alternatif 1:** Eklenti, kuzey cephesinde Marmara Denizi'ne bakan alana eklenmiştir. Bu konum, deniz manzarasına odaklanırken yapının diğer cephelerinden bağımsız bir bağlantı sunar.
- **Alternatif 2:** Eklenti, Kennedy Caddesi'nden algılanabilir şekilde doğu cephesine eklenmiştir. Şehir ölçeğinden algılanabilirlik güçlüdür.
- **Alternatif 3:** Çatıya yapılan eklenti, mevcut çatının iptal edilmesiyle tasarlanmıştır. Ancak bu, koruma kriterlerine aykırı bir durum yaratmaktadır.

- **Alternatif 4:** Geodesik formda, kıyıya yakın bir alanda konumlanmış bağımsız bir eklenti ile tarihi binaya eklemlemeden bir landmark yaratılmıştır.
- **Alternatif 5:** Kennedy Caddesi'nin kapanmasını içeren ve yapının Gülhane Parkı ile bağını yeniden kuran bir eklenti tasarımı sunulmuştur.
- **Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar Bakımından Performans:**
 - **Alternatif 1:** Tarihi yapının özgün işlevi korunurken, yeni kullanıma uyumluluk ve bütünlük açısından yüksek performans göstermiştir. Ancak minimal müdahale ve kültürel çeşitlilik kriterlerinde eksikler bulunmaktadır.
 - **Alternatif 2:** Koruma kriterlerinde dengeli bir performans sergilemiştir. Ancak eklentinin doğrudan algılanabilirliği nedeniyle karakter bütünlüğü kısmen etkilenmiştir.
 - **Alternatif 3:** Çatının iptal edilmesi nedeniyle minimal müdahale ve bütünlük açısından düşük puan almıştır.
 - **Alternatif 4:** Tarihi yapıya doğrudan müdahale olmaması, minimal müdahale açısından avantaj sağlasa da tarihi yapıyla fiziksel bağın kurulmaması bütünlük ve uyum açısından eleştiri almıştır.
 - **Alternatif 5:** Gülhane Parkı ile bağın kurulması, özgün işlevin korunması açısından avantaj sağlamış, ancak Kennedy Caddesi'nin kapatılması sürdürülebilirlik ve minimal müdahale açısından oldukça dezavantajlı bir durum yaratmıştır.
- **Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu Bakımından Performans:**
 - **Alternatif 1:** Uyum ve bütünlük açısından başarılı, ancak malzeme kontrastı ve özgünlük açısından sıradan bir yaklaşım sergilemiştir.
 - **Alternatif 2:** Doğu cephesindeki eklenti, güçlü bir mimari ifade sunmuş ancak çevresel duyarlılık açısından eksik kalmıştır.

- **Alternatif 3:** Yenilikçi bir çatı çözümü sunulmuş olsa da teknolojik inovasyon dışındaki birçok tasarım kriterinde zayıf kalmıştır.
- **Alternatif 4:** Bağımsız geodesik formuyla mimari ifadede ikonik bir çözüm sunarken, Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk ve çevresel duyarlılık açısından eleştiriye açıktır.
- **Alternatif 5:** Kennedy Caddesi'ni kapatmayı öneren özgün tasarım, mimari ifade ve toplumsal kabul açısından güçlü, ancak çevresel duyarlılık ve maliyet açısından eleştirilmiştir.
- **İşlevsellik ve Toplumsal Kabul:**
 - **Alternatif 1:** İşlevsellik açısından dengeli, ancak toplumsal kabulde çarpıcı yenilikler içermemektedir.
 - **Alternatif 2:** İşlevsellik açısından dengeli, ancak toplumsal kabulde çarpıcı yenilikler içermemektedir.
 - **Alternatif 3:** Çatı eklentisi, işlevsel uyum açısından başarılı, ancak toplumsal kabulde çatının kaldırılmasına yönelik eleştiriler yaratabilir.
 - **Alternatif 4:** Landmark hedefi toplumsal kabulde bir avantaj sağlasa da işlevsellik açısından doğrudan tarihi yapıyı desteklememektedir.
 - **Alternatif 5:** Gülhane Parkı bağlantısı ve ikonik tasarımıyla toplumsal kabulde öne çıkmış, ancak yüksek maliyetli olması nedeniyle eleştiriler alabilir.

- **Genel Değerlendirme:**

Çizelge 12. Kurgusal tasarım önerilerinin puan ve başarı çizelgesi

Alternatif	Genel Değerlendirme	Avantajlar	Dezavantajlar	Koruma İlkeleri Kapsamında Tasarıma Getirilen Sınırlamalar	Simbiyotik Eklenti Tasarım Kılavuzu	TOPLAM
Alternatif 1	Tarihi yapıya minimal müdahale eden ve özgün işlevi koruyan dengeli bir yaklaşım.	Özgün işlevin korunması, uyumlu ve sürdürülebilir bir tasarım.	Mevcut tasarım, dikkat çekici bir ikon yaratma konusunda zayıf kalabilir.	33/50	33/50	66 KİSMİ BAŞARILI
Alternatif 2	Doğu cephesine yapılan eklenti, görsel bir vurgu yaratırken koruma kriterlerine uyumlu.	Tarihi yapının çevresel algısını güçlendiren tasarım, minimum müdahale.	Eklentinin ölçeği, yapının karakterini gölgede bırakabilir.	36/50	38/50	74 BAŞARILI
Alternatif 3	Çatının iptali koruma kriterlerini olumsuz etkilerken teknolojik inovasyon açısından dikkat çekici bir öneri.	Çatıdaki çağdaş ek, ikonik bir yapı oluşturma potansiyeli taşımaktadır.	Tarihi bütünlük ve minimal müdahale kriterleri ihlal edilmiştir.	32/50	36/50	68 KİSMİ BAŞARILI
Alternatif 4	Bağımsız geodesik form, ikonik bir landmark yaratırken tarihi yapıya fiziksel müdahaleyi ortadan kaldırmıştır.	Bağımsız tasarım, tarihi yapıya hiçbir zarar vermemekte ve çağdaş bir ikon yaratmaktadır.	Tarihi yapı ile yeterince bütünleşmemiş olması, işlevsel uyumu sınırlayabilir.	43/50	43/50	86 BAŞARILI
Alternatif 5	Gülhane Parkı ile fiziksel bağlantıyı tekrar kurarak Osmanlı dönemi bağlamına referans veren güçlü bir öneri.	Tarihi bağlamın yeniden kurulması ve kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir ölçek sunması.	Kennedy Caddesi'nin yer altına alınması, ciddi mali ve mühendislik zorluklarına yol açabilir.	38/50	42/50	80 BAŞARILI

Tasarlanan alternatifler, her biri farklı bir yaklaşımı temsil ederek Sepetçiler Kasrı'nın çağdaş bir işleve kavuşturulması için çeşitli çözümler sunmaktadır. Alternatif 1, geleneksel bir yaklaşım sergileyerek yapı ve çevresi arasında dengeli bir ilişki kurmaya odaklanmıştır. Alternatif 2, Kennedy Caddesi üzerinden kent ölçeğinde algılanabilirliği artırarak güçlü bir görünürlük sağlamıştır. Alternatif 3, yenilikçi bir çatı çözümüyle dikkat çekse de koruma kriterleri açısından tartışmalı bir durum yaratmaktadır. Alternatif 4, bağımsız bir yapı olarak ikonik bir landmark olmayı hedeflemiş, ancak tarihi yapıyla fiziksel bağ kuramamıştır. Alternatif 5 ise Sepetçiler Kasrı'nın Gülhane Parkı ile bağını yeniden tesis ederek özgün bir çözüm sunmuş, ancak yüksek maliyet ve çevresel etkiler nedeniyle riskler barındırmaktadır.

Tasarlanan alternatifler, farklı yönleriyle öne çıkmaktadır:

- **Alternatif 1:** Geleneksel ve dengeli bir çözüm arayanlar için tercih edilebilir.
- **Alternatif 2:** Kent ölçeğinde algılanabilirlik ve görünürlük açısından güçlüdür.
- **Alternatif 3:** Yenilikçi ancak koruma ve sürdürülebilirlik açısından sorunludur.
- **Alternatif 4:** İkonik ve bağımsız bir yaklaşım sunar, ancak tarihi bağlamla bütünleşmemiştir.
- **Alternatif 5:** Özgün ve toplumsal bağlamı gözetken bir tasarım olsa da çevresel etkileriyle risk taşır.

Her alternatif, farklı tasarım ve koruma önceliklerine yönelik çözüm önerileri sunarak projeye çok yönlü bir değerlendirme fırsatı yaratmıştır.

VIII. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Bu tez, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde çağdaş eklentilerle kurulan simbiyotik ilişkilerin değerlendirilmesine yönelik bir yaklaşım önerisi sunmaktadır. Tarihi yapılar, belirli bir toplumun kültürel, tarihi ve mimari kimliğini yansıtan önemli unsurlar olarak büyük bir öneme sahiptir. Bu yapılar, geçmişten günümüze taşıdığı değerlerle yalnızca birer fiziksel varlık değil, aynı zamanda toplumların hafızasını oluşturan canlı birer miras niteliğindedir. Ancak, değişen sosyal, ekonomik ve teknolojik şartlar, tarihi yapıların korunmasını ve çağdaş ihtiyaçlara adapte edilmesini zorunlu hale getirmiştir. Geleneksel işlevlerini yitiren bu yapıların, günümüz gereksinimlerine uygun yeni işlevlerle yeniden kullanıma kazandırılması, hem yapıların sürekliliğini sağlamak hem de mevcut kent dokusunu güçlendirmek için önemli bir çözüm sunmaktadır.

Bu bağlamda, tarihi yapıların korunması ve yaşatılması, hem kültürel mirasın devamlılığı hem de kentsel sürdürülebilirlik açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Tarihi yapıların güncel işlevlerle entegrasyonu, yalnızca mimari bir tasarım sorunu değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal bir sorumluluk olarak değerlendirilmelidir. Bu süreç, tarihi kimliğin korunması ile çağdaş gereksinimlerin dengelenmesini gerektirir ve genellikle bu dengenin sağlanmasında çeşitli mimari, teknik ve yasal yaklaşımlar devreye girer.

A. Genel Değerlendirme

Öncelikle, koruma kriterleri altında yapılan değerlendirmeler, tarihi yapının korunması ve kültürel çeşitliliğin korunması açısından önemli bulgular ortaya koymuştur. Özgün işlevin korunması ve bütünlük konularında yapılan çalışmalar, yapı üzerinde minimal müdahalelerle gerçekleştirilmiş ve tarihi karakterin korunmasına büyük önem verilmiştir. Bu durum, yapılan revitalizasyonun geçmişle bağını koruduğunu ve kültürel mirasın sürdürülebilir bir şekilde korunmasını sağladığını göstermektedir.

Tasarım kriterleri açısından yapılan değerlendirmeler de önemli sonuçlar ortaya koymuştur. Yapıya eklenen modern unsurların uyumlu bir şekilde tasarlandığı ve iç mekanlara genişlik ve ferahlık kazandırdığı belirlenmiştir. Bu durum, tarihi yapıların modern ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi sürecinde başarılı tasarım yaklaşımlarının önemini vurgulamaktadır.

Tarihi yapıların çağdaş eklerle yeniden işlevlendirilmesi, mimari koruma ve tasarım süreçlerinde kritik bir denge gerektirir. Bu süreçte, belirlenen koruma ve tasarım kriterleri, tarihi yapıların özgün kimliğini korurken modern işlevlere uyum sağlamasını mümkün kılar. Araştırmada, bu kriterlerin nasıl uygulandığı, ne ölçüde başarı sağladığı ve hangi alanlarda eksiklikler bulunduğu detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

B. Belirlenen Kriterlere Dayalı Bulgular

Aşağıda, değerlendirilen projelerde koruma ve tasarım kriterlerinin uygulanma düzeyine ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular, projelerin genel başarı oranlarını ve belirli kriterlere olan uyumlarını ortaya koyarak, başarılı ve iyileştirilmesi gereken yönleri netleştirmektedir:

• Koruma ve Tasarım Kriterlerinin Uygulama Başarısı

Analiz edilen 24 proje üzerinde yapılan değerlendirmelerde, projelerin %80'i belirlenen koruma ve tasarım kriterlerine yüksek uyum sağlamıştır. Özellikle şu kriterlerde başarılı sonuçlar elde edilmiştir:

- Projelerin %75'inde tarihi yapıların özgün dokusuna asgari müdahale yapılmıştır.
- Değerlendirilen projelerin %70'inde, çağdaş eklentilerin tarihi yapıların işlevselliğini artırdığı gözlemlenmiştir.
- Toplumsal kabul ve katılım kriterinde, projelerin yalnızca %45'inin olumlu sonuçlar verdiği tespit edilmiştir.

• Tipolojik Analizlerden Elde Edilen Bulgular

Yapıların çağdaş eklerle ilişkisi, 3 ana tipoloji üzerinden değerlendirilmiştir:

- Düşey bağlantı tipolojisi %60 oranında estetik uyum sağlanmıştır, özellikle modern müze projelerinde başarılı bulunmuştur.
- Yatay bağlantı tipolojisi kullanıcı sirkülasyonunu artırsa da estetik uyum açısından %55 oranında başarı sağlanmıştır.
- Karma Tipoloji hem estetik hem de Mevcut Bina ile Eklenimin Kullanım Amaçları Arasında Uygunlukda %70 başarı oranıyla en etkin model olarak tespit edilmiştir.

• **Başarı ve Eksiklikler Üzerine Genel Değerlendirme**

Proje başarı puanlarının ortalaması 100 üzerinden 72 olarak hesaplanmıştır. Başarılı projeler arasında Square Brussels ve Esmâ Sultan Yalısı projeleri öne çıkmıştır:

- Square Brussels: %88 puan ile estetik ve işlevsel açıdan en yüksek uyum gösteren proje.
- Asian Civilisations Museum: Simbiyotik ilişki tipolojisi açısından en iyi uygulamalardan biri olarak %88 puan almıştır.
- Amsterdam Club Paradiso ve Tai Kwun Centre projelerinde tasarım kriterlerine uyum düşük bulunmuş, özellikle malzeme kontrastı ve çevresel duyarlılık eksikliği dikkat çekmiştir.

• **Malzeme Kullanımı ve Çevresel Etki**

Analizler, cam ve ahşap gibi sürdürülebilir malzemelerin, hem estetik uyum hem de çevresel sürdürülebilirlik açısından avantaj sağladığını göstermiştir. Bu malzemelerin kullanıldığı projeler, puan ortalamasında diğer projelere göre %10 daha yüksek performans göstermiştir.

• **Diğer Bulgular**

Başarıyla uygulanan projelerin analizine dayanarak, şu stratejik yönelimler önerilmektedir:

- Uluslararası standartların uyumlaştırılması: Farklı ülkelerden projelerde görülen uygulama farklılıklarının azaltılması.

- Yerel halkın projelere katılımının artırılması: Toplumsal kabulün artırılması için daha katılımcı süreçlerin geliştirilmesi.
- Sürdürülebilir malzeme kullanımına öncelik verilmesi: Çevresel sürdürülebilirliğin artırılması ve estetik uyumun desteklenmesi.

Tez çalışması, tarihi yapıların revitalizasyon sürecinde elde edilen başarıları ve karşılaşılan zorlukları detaylı bir şekilde ele almıştır. Yapılan değerlendirmeler, gelecek çalışmalar için önemli bir referans oluşturmakta ve tarihi yapıların sürdürülebilir bir şekilde korunması ve kullanılması için yol gösterici olması amaçlanmaktadır.

Tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasında kurulan simbiyotik ilişki, tarihi yapının değerini artırmakta ve yeni kullanım alanları yaratmaktadır. Simbiyotik mimari, tarihi çevrede yeni yaşam alanları oluşturma, ekonomik çözümler sunma ve tarihi yapıları yeniden kullanılabilir hale getirme gibi avantajlar sağlamaktadır. Bu çalışma, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle birlikte nasıl daha işlevsel ve estetik bir bütün oluşturabileceğini göstermeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, tarihi yapıların değerinin korunması ve yeni işlevler kazandırılması sürecinde çağdaş eklerin rolü incelenmiştir.

Uluslararası belgeler ve yönetmelikler, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi konusunda rehberlik etmektedir. Bu belgeler, çağdaş eklerin tarihi yapılarla uyumlu bir şekilde entegrasyonunu sağlamak için kriterler sunmaktadır. Bu tezde, uluslararası belgelerden elde edilen kriterler ve standartlar, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle birlikte değerlendirilmesi sürecinde önemli bir referans noktası olarak kullanılmıştır. Böylece, tarihi yapılarla çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkinin uygunluğu ve başarısı değerlendirilmiştir.

Tez çalışmasında ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- **Tarihi Yapılar ve Çağdaş Eklentiler Arasındaki Simbiyotik İlişkinin Önemi:**

Çağdaş eklentiler, tarihi yapıların işlevselliğini artırmakta ve bu yapıların günümüz ihtiyaçlarına uyarlanmasını sağlamaktadır. Simbiyotik mimari

yaklaşımı, tarihi yapının estetik, kültürel ve işlevsel değerini koruyarak yeni yaşam alanları oluşturulmasına olanak tanımaktadır.

- **Sürdürülebilir Koruma İçin Çağdaş Eklentilerin Rolü:**

Tarihi yapıların sürdürülebilir şekilde korunabilmesi için çağdaş eklentilerin doğru şekilde planlanması gerektiği belirlenmiştir. Bu ekler, tarihi yapıların ekonomik olarak yaşatılması ve kentsel belleğin korunması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır.

- **Uluslararası Kriterler ve Yönetmeliklerin Rehberliği:**

Uluslararası koruma belgeleri ve yönetmeliklerden elde edilen kriterler, tarihi yapılara çağdaş eklentilerin eklenmesinde rehberlik etmiştir. Bu kriterlere uygun olarak yapılan müdahalelerin, tarihi dokunun zarar görmesini engellediği ve yapıya işlevsel zenginlik kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

- **Yeni İşlevler Kazandırma Sürecindeki Zorluklar:**

Çağdaş eklentilerin entegrasyonu sırasında koruma ilkeleri ile çağdaş ihtiyaçlar arasında denge kurulmasının zorlayıcı olduğu görülmüştür. Özellikle, tarihi dokuyu bozmadan modern ihtiyaçları karşılamak için yaratıcı ve yenilikçi çözümler geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

- **Gelecek Çalışmalar İçin Rehber Niteliği:**

Elde edilen bulguların, gelecekte tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi konusunda önemli bir rehber niteliğinde olduğu sonucuna varılmıştır. Tarihi ve modernin dengeli bir şekilde harmanlanması, başarılı projelerin ortak noktası olarak öne çıkmıştır.

Sonuç olarak, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi sürecinde, tarihi kimliğin korunması ve çağdaş ihtiyaçların karşılanması arasındaki dengenin doğru kurulması gerektiği belirlenmiştir. Bu süreçte, uluslararası koruma ilkelerine uyum ve tasarım sürecinde disiplinler arası bir yaklaşımın benimsenmesi, başarılı sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır.

Çalışmada incelenen örnekler, tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkinin başarılı bir şekilde nasıl kurulabileceğini göstermektedir. Bu örnekler, gelecekte yapılacak uygulamalar için rehber niteliğinde olup, belirlenen kriterlerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini kanıtlamaktadır. İncelenen her örnek,

tarihi yapının özgün değerlerinin korunması ve çağdaş eklerin bu yapılarla uyum içinde entegrasyonunun sağlanması açısından önemli bulgular sunmaktadır. Bu bağlamda, çağdaş eklerin tarihi yapılara nasıl katkı sağladığı ve bu yapılarla nasıl bir bütünlük oluşturduğu detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Bu çalışma, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle yeniden işlevlendirilmesi sürecinde simbiyotik ilişkilerin değerlendirilmesi için bir yöntem önermiştir. Önerilen bu yöntem, tarihi yapıların korunması ve çağdaş ihtiyaçlara adapte edilmesi sürecinde izlenmesi gereken adımları belirlemektedir. Bu yöntemin başlıca katkılarından biri, tarihi yapıların mimari değerlerini ve kültürel kimliklerini korurken, aynı zamanda modern gereksinimlere cevap verebilme yeteneğini artırmasıdır. Böylece, tarihi yapılar sadece birer kültürel miras unsuru olarak kalmayıp, aynı zamanda aktif ve işlevsel kullanım alanları haline gelmektedir.

Koruma ve yeniden işlevlendirme stratejileri, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle uyumlu bir şekilde yeniden hayat bulmasını sağlamaktadır. Bu stratejiler, tarihi yapıların hem fiziksel hem de işlevsel olarak korunmasını amaçlamakta ve çağdaş eklerle entegrasyonunu sağlamaktadır. Tarihi yapıların korunması, sadece fiziksel yapının korunması anlamına gelmemekte, aynı zamanda bu yapıların toplumsal ve kültürel işlevlerinin de sürdürülebilir bir şekilde devam ettirilmesini içermektedir. Bu bağlamda, çağdaş ekler, tarihi yapının değerini artırarak, yeni ve işlevsel kullanım alanları yaratma potansiyeline sahiptir.

Yasal ve yönetmeliksel düzenlemeler, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi konusunda büyük bir öneme sahiptir. Uluslararası belgeler ve yerel yönetmelikler, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerin entegrasyonu için net kriterler sunmalıdır.

Bu düzenlemeler, tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki uyumu sağlamak için rehberlik etmekte ve uygulamalara yön vermektedir. Tezde sunulan öneriler, mevcut yasal çerçevenin geliştirilmesine ve bu süreçlerin daha etkin ve sürdürülebilir hale getirilmesine yönelik katkılar sağlamaktadır.

Eğitim ve bilinçlendirme, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sürecinin önemli bir parçasıdır. Mimarlık ve şehir planlama

alanında çalışan profesyonellerin, tarihi yapıların korunması ve çağdaş eklerle uyumlu bir şekilde yeniden işlevlendirilmesi konularında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca, toplumun tarihi yapıların değeri ve korunması konusunda bilinçlendirilmesi, bu süreçlerin başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, eğitim programları ve toplumsal farkındalık kampanyaları, tarihi yapıların korunması ve yaşatılması sürecine önemli katkılar sağlayacaktır.

Çalışmada önerilen yöntemin daha fazla örnek üzerinde uygulanması ve değerlendirilmesi, yöntemin etkinliğini artıracaktır. Gelecekte yapılacak çalışmalar, tarihi yapılar ve çağdaş eklentiler arasındaki simbiyotik ilişkinin derinlemesine incelenmesine katkıda bulunacaktır.

Ayrıca, farklı coğrafi ve kültürel bağlamlarda gerçekleştirilecek uygulamalar, yöntemin evrenselliğini ve adaptasyon kabiliyetini test etme fırsatı sunacaktır. Bu tür çalışmalar, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sürecine yeni perspektifler kazandıracaktır.

C. Hipotezler Kapsamında Bulgular ve Değerlendirme

Tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sürecinde çağdaş simbiyotik eklentiler, hem yapının estetik ve yapısal bütünlüğünü koruma hem de yeni işlevlerle kullanım potansiyelini artırma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, tez kapsamında ileri sürülen her iki hipotezin de doğruluğu savunulabilir ve desteklenebilir.

Hipotez 1: *“Tarihi yapıların restorasyonu sürecinde uygulanan çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapıların estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyarak, bu yapıların yeni işlevlerle etkin kullanımını artırır ve uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkı sağlar.”*

Bu hipotez, çalışmada ele alınan alternatif tasarımlar ve değerlendirme yöntemi çerçevesinde doğrulanmıştır. Çünkü:

Estetik ve Yapısal Bütünlük: Tezde incelenen çağdaş eklenti tasarımlarında, eklentilerin tarihi yapının karakterine zarar vermeden entegre edilmesi temel bir kriter olarak ele alınmıştır. Özellikle seçilen malzeme, ölçek ve mekansal organizasyon gibi faktörler, tarihi yapı ile eklenti arasında dengeli bir

ilişki kurulmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, alternatif tasarımların analizleri, estetik ve yapısal bütünlüğün korunabileceğini ortaya koymuştur.

Yeni İşlevlerle Etkin Kullanım: Çalışmada geliştirilen Yeşilay Rehabilitasyon Merkezi senaryosu, çağdaş eklentilerin tarihi yapılara yeni işlev kazandırmada etkin bir araç olduğunu göstermektedir. Tarihi yapıların yalnızca sergileme veya müze işlevi ile sınırlı kalması yerine, toplumsal fayda sağlayan kullanıcı odaklı işlevlerle donatılması, sürdürülebilir kullanımın artırılmasına katkı sunmaktadır.

Uzun Vadeli Sürdürülebilirlik: Mimari koruma ilkeleri ve adaptif yeniden kullanım stratejileri, bir tarihi yapının gelecekte işlevsel kalabilmesi için önemlidir. Tez kapsamında yapılan değerlendirmeler, çağdaş simbiyotik eklentilerin tarihi yapıları işlevsel hale getirerek uzun vadeli sürdürülebilirliğe katkıda bulunduğunu göstermektedir. Eğer bir yapı kullanılmaz ve günümüz ihtiyaçlarına cevap vermezse, zamanla işlevsizleşir ve korunması zorlaşır. Bu nedenle, hipotezde öne sürülen sürdürülebilirlik ve işlevsellik ilişkisi tez bulguları ile doğrulanmaktadır.

Çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapılarla uyumlu bir şekilde tasarlandığında, yapının estetik ve yapısal bütünlüğüne zarar vermeden, hatta bu özellikleri vurgulayarak, yapının yeni işlevlerle etkin kullanılmasını sağlar. Örneğin, tarihi bir tiyatro binasına eklenen modern bir teknik altyapı ve seyirci alanı, yapının estetik dokusuna uyum sağlarken, aynı zamanda çağdaş kullanımlar için gerekli olan işlevsel gereksinimleri karşılar. Böyle bir entegrasyon, yapının uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkıda bulunarak, hem yapıyı fiziksel olarak korur hem de toplumsal olarak aktif bir mekan haline getirir. Bu durum, tarihi yapıların yalnızca geçmişin bir mirası olarak değil, aynı zamanda günümüz toplumunun ihtiyaçlarına yanıt veren birer yaşayan yapı olarak varlıklarını sürdürmelerini sağlar.

Hipotez 2: *“Koruma ve tasarım kriterlerine göre çağdaş simbiyotik eklentiler ile restore edilen tarihi yapılar, tarihi çevreye uyum sağlayarak bu yapıların değerini artırır ve korunmasını sağlar.”*

Bu hipotez de tez bulgularıyla desteklenmektedir:

Tarihi Çevre ile Uyum: Çalışmada geliştirilen beş farklı tasarım alternatifi, çağdaş eklentilerin tarihi yapıya eklenme biçimlerinin, kentsel ve mekansal bağlam açısından büyük önem taşıdığını göstermektedir. Özellikle doğu cephesine yapılan eklenti (Alternatif 2) ve çatıya yapılan eklenti (Alternatif 3) gibi farklı yaklaşımlar, tarihi çevre ile olan ilişki açısından detaylı olarak incelenmiştir. Bu analizler, uygun malzeme, oran ve konumlandırma ile çağdaş eklentilerin tarihi çevreye zarar vermeden bütünleşebileceğini ortaya koymuştur.

Değer Artışı: Tarihi yapılara eklenen çağdaş işlevler, sadece binanın değil, çevresindeki mekansal ve toplumsal değerlerin de artmasına katkı sağlamaktadır. Örneğin, Kennedy Caddesi’ni kapatarak tarihi bağlamı yeniden kurmaya yönelik öneri (Alternatif 5), mekansal sürekliliği artırarak tarihi alanın değerini yükselten bir girişim olarak değerlendirilmektedir. Bu da hipotezde vurgulanan “değer artışı” ilkesini desteklemektedir.

Koruma ve Sürdürülebilirlik: Tezde geliştirilen sistematik değerlendirme yöntemi, koruma kriterlerine uygun tasarımın mümkün olduğunu göstermektedir. Özellikle çatı eklentisinin tarihi yapının bütünlüğünü olumsuz etkileyebileceği, ancak belirli kriterler sağlandığında uygun entegrasyonun sağlanabileceği vurgulanmıştır. Bu analizler, çağdaş eklentilerin koruma kriterlerine uygun tasarlandığında, tarihi yapıların uzun vadeli korunmasını desteklediğini kanıtlamaktadır.

Her iki hipotez de tarihi yapıların çağdaş eklentilerle restore edilmesi sürecinde doğrulanmaktadır. Çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapının estetik ve yapısal bütünlüğünü koruyarak yeni işlevlerle etkin kullanımını sağlarken, aynı zamanda bu yapıların çevresel bağlamıyla uyum içinde korunmasını ve değer kazanmasını mümkün kılar. Bu yaklaşım, tarihi yapıları yalnızca geçmişin birer tanığı olmaktan çıkararak, toplumsal, ekonomik ve kültürel açıdan aktif birer yaşam alanına dönüştürür. Böylece, geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurularak tarihi yapıların uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlanır.

Koruma ve tasarım kriterlerine uygun olarak tasarlanan çağdaş simbiyotik eklentiler, tarihi yapının çevresiyle uyum içinde kalmasına olanak tanır. Bu eklentiler, tarihi yapının özgün değerini korumakla kalmaz, aynı zamanda çevresel bağlamı güçlendirerek yapının estetik ve kültürel değerini artırır.

Örneğin, bir Osmanlı kervansarayına eklenen modern bir sergi alanı veya sosyal merkez, hem yapının tarihsel bağlamını vurgular hem de çevresiyle güçlü bir estetik uyum sağlayabilir. Böyle bir tasarım, tarihi yapının değerini artırarak korunmasını teşvik eder ve toplumsal farkındalığı artırır. Bu, sadece yapının fiziksel korunmasıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda toplum tarafından sahiplenilmesini de destekleyebilir.

Her iki hipotez de tez bulgularıyla büyük ölçüde doğrulanmaktadır. Çalışmada ele alınan tasarım alternatifleri, değerlendirme yöntemi ve analizler, çağdaş simbiyotik eklentilerin tarihi yapıların korunması, sürdürülebilirliği ve işlevselliği açısından olumlu katkılar sunduğunu göstermektedir. Ancak, eklenti tasarımının tarihi yapıyı olumsuz etkilememesi için bağlamsal ve mekansal uyum kriterlerine dikkat edilmesi gerektiği de tez bulguları arasında yer almaktadır.

D. Sonuç

Tez, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi sürecinde çağdaş eklentilerle kurulan simbiyotik ilişkilerin değerlendirilmesine yönelik bir yöntem sunarak, mimarlık ve şehir planlama alanında önemli bir kaynak ve rehber olmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, tarihi yapıların korunması ve çağdaş ihtiyaçlara adapte edilmesi sürecinde dengeli ve sürdürülebilir çözümler sunmaktadır. Tezde sunulan bulgular ve öneriler, gelecekteki uygulamalar için yol gösterici nitelikte olup, tarihi yapıların çağdaş eklentilerle birlikte nasıl daha işlevsel ve estetik bir bütün oluşturabileceğini göstermektedir. Bu çalışma, tarihi yapıların korunması ve yaşatılması konusunda yeni ve yenilikçi çözümler geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, seçilen örneğin revitalizasyon çalışmaları, koruma ve tasarım kriterleri doğrultusunda başarılı bulunmuştur. Özellikle özgün işlevin korunması, bütünlük ve karakterin saygı görmesi, minimal müdahale ve tasarım unsurlarının uyumu konularında olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Koruma kriterleri altında, yapılan çalışmaların tarihi dokuya saygı gösterdiği ve kültürel çeşitliliği koruduğu gözlemlenmiştir. Aynı şekilde, tasarım kriterleri değerlendirilirken, yapıya eklenen modern unsurların uyumlu bir şekilde bütünleştiği ve iç mekanlara genişlik ve ferahlık kazandırdığı belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonuçları, tarihi yapıların sadece fiziksel olarak restore edilmesinin ötesine geçerek, onların kültürel ve toplumsal önemini vurgulamaktadır. Tarihi yapıların modern ihtiyaçlara uyumlu hale getirilmesi, sadece geçmişi korumakla kalmayıp aynı zamanda gelecek nesillere aktarılacak bir mirasın inşasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda tezde, tarihi yapıların yeniden değerlendirilmesi sürecinde yapılan değerlendirmeler ve elde edilen sonuçlar, kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, tarihi yapıların çağdaş simbiyotik eklentiler ile yeniden işlevlendirilmesine yönelik kapsamlı bir değerlendirme yaklaşımı sunmuştur. Tarihi yapıları koruma ve yeni işlevlerle entegre etme süreci, hem mimari hem de kültürel açılardan hassas bir denge gerektirmektedir. Çalışma kapsamında geliştirilen değerlendirme yöntemi, bu dengeyi gözeterek, farklı tasarım alternatiflerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesini sağlamıştır. Farklı tasarım senaryoları üzerinden yapılan incelemeler, tarihi yapılar ile çağdaş eklentiler arasındaki ilişkinin, bağlam, ölçek, malzeme ve işlev gibi çeşitli değişkenlere bağlı olarak şekillendiğini ortaya koymuştur.

Elde edilen bulgular, değerlendirme sürecinde subjektif yorumların kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Mimari tasarım, yalnızca teknik gerekliliklere değil, aynı zamanda estetik, kültürel ve işlevsel kaygılara da dayanarak şekillenen bir süreçtir. Bu nedenle, her tasarım alternatifi belirli ölçüde yoruma açık olmakla birlikte, çalışma kapsamında geliştirilen yöntem, sistematik bir analiz çerçevesi sunduğundan, gelecekteki araştırmalar için bir altyapı oluşturmuştur.

IX. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AHMADJIAN, V AND PARACER, S. (2000). **Symbiosis: An Introduction to Biological Associations (2nd ed.)**. Oxford University Press.
- AHUNBAY, Z. (1996; 1999; 2004; 2007; 2009). **Tarih Çevre Koruma ve Restorasyon**. YEM Yayın.
- ALLEN, E. VE RAND, F. (2016). **Architectural Detailing: Function, Constructibility, Aesthetics**. Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey.
- ANGOFF, W. H. (1971). **Scales, Norms, and Equivalent Scores**. Educational Testing Service.
- ARNHEIM, R. (1977). **The Dynamics of Architectural Form**. Berkeley: University of California Press.
- BACHMAN, L.R. (2003). **Integrated Buildings: The System Basis of Architecture**. Wiley & Sons, New Jersey, USA.
- BANDARIN, F., OERS, R.V. (2012). **The Historic Urban Landscape: Managing Heritage in an Urban Century**. Blackwell Publishing Ltd.
- BEYNON, D. (2018). **Urban Heritage Conservation and New Architecture**. In Urban Heritage Conservation and Economic Development (pp. 137-145). Springer.
- BOLD, J., LARKHAM, P., & PICKARD, R. (EDS.). (2017). **Authentic Reconstruction: Authenticity, Architecture and the Built Heritage**. Bloomsbury Visual Arts.
- BOSTENARU DAN, M., POIKRYL, R. & TÖRÖK, A. (2010). **Materials, Technologies and Practice in Historic Heritage Structures**. Springer.

- BRIDGWOOD, B. & LENNIE, L. (2009). **History, Performance and Conservation, Technologies of Architecture, Volume 5.** Taylor and Francis.
- BURNHAM, S. (2014). **Reprogramming the City: Opportunities for Urban Infrastructure.** Gestalten.
- BYARD, P. S. (1998). **The Architecture of Additions - Design and Regulation.** Architectural Press.
- CHING, F. D. K. (1996). **Form, Space and Order. (2nd ed.).** Van Nostrand Reinhold.
- CLARK, R., PAUSE, M. (1985). **Precedents in Architecture: Analytic Diagrams, Formative Ideas, and Partis.** Wiley.
- CROFTON, H. (2013). **Italian Renaissance Architecture.** Cambridge University Press.
- CROMLEY, E. (2003). **Adaptive Reuse: Extending the Lives of Buildings.** Birkhäuser.
- DIBNER, D. R., & DIBNER-DUNLAP, A. (1985). **Building Additions Design.** McGraw-Hill.
- DOUGLAS, J. (2006). **Building Adaptation.** Amsterdam; Boston; London: Butterworth-Heinemann.
- DÜRING, C. (2023). **The Military History Museum of the Bundeswehr in Dresden.** In M. Tiedemann (Ed.), *Philosophical Education Beyond the Classroom* (pp. 151-161). J.B. Metzler.
- FEILDEN, B. M. (2003). **Conservation of Historic Buildings (3. baskı).** Architectural Press.
- FORSYTH, M. (2007). **Structures and Construction in Historic Building Conservation.** Blackwell Publishing.
- FRAMPTON, K. (1983). **Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance.** In Foster, H., *The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture* (pp. 16-30). New York: New Press.

- GIEBELER, G., FISCH, R., KRAUSE, H., MUSSO, F., PETZINKA, K.H.,
RUDOLPHI, A. (2009). **Refurbishment Manual**. Birkhauser Verlag,
Berlin.
- HABRAKEN, N. J. (1998). **The Structure of the Ordinary: Form and Control
in the Built Environment**. MIT Press.
- HAMBLETON, R. K., & PITONIAK, M. J. (2006). **Setting performance
standards**. In R. L. Brennan (Ed.), Educational Measurement (4th ed.,
pp. 433-470). Praeger Publishers.
- HASOL, D. (2002). **Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü (8. Basım)**. YEM
Yayınevi.
- JACOBS, J. (1961). **The Death and Life of Great American Cities**. New York:
Random House.
- JOKILEHTO, J. (1999). **A History of Architectural Conservation**. Butterworth-
Heinemann.
- KABARRA, M. (2018). **Parasitic Architecture**. Fontys University of Applied
Sciences, Eindhoven, Hollanda.
- KOOLHAAS, R. (1995). **S, M, L, XL**. New York: Monacelli Press.
- KREMPEL, L. (2017). **Berlin: New Architecture**. Verlagshaus Braun.
- KUBAN, D. (2000). **Mimarlık Kavramları**. YEM Yayın.
- KWOK, A. G., & GRONDZIK, W. T. (2018). **The Green Studio Handbook:
Environmental Strategies for Schematic Design (3rd ed.)**.
Routledge.
- LOOS, A. (1998). **Ornament and Crime**. Vienna: Ariadne Press.
- MADRAN, E. (2005). **Cumhuriyet Dönemi Koruma Politikaları ve Yasal
Düzenlemeler**. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- MADRAN, E. (2009). **Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması ve
Onarımına İlişkin Temel Bilgiler**. Mimarlar Odası Antalya Şubesi
Yayınları 12/4.
- MCLEAN ROONEY, E. (2013). **Adaptive Reuse: Integrating Modern Uses
into Historic Structures**. W. W. Norton & Company.

- MERLINO, K. R. (2018). **Building Reuse: Sustainability, Preservation, and the Value of Design**. Routledge.
- ORBAŞLI, A. (2008). **Architectural Conservation: Principles and Practice**. Blackwell Publishing, Oxford.
- PANDAV, N. (2017). **Intelligent Adaptation – Through Adaptive Reuse and Facades**. L. S. Raheja School of Architecture University of Mumbai, Mumbai, Hindistan.
- PARSONS, R. (2010). **New Design in Historic Settings**. Shettleston Housing Association Offices, Glasgow, İskoçya.
- PENDLEBURY, J. (2013). **Conservation in the Age of Consensus**. Routledge.
- RIEGL, A. (1982). **The Modern Cult of Monuments: Its Character and Its Origin**. (K. W. Forster & D. Ghirardo, Trans.). *Oppositions*, (25), 21–51.
- RIEGL, A. (2015). **Historical Grammar of the Visual Arts: Artistic Will and Worldview**. Hazan.
- RODWELL, D. (2007). **Conservation and Sustainability in Historic Cities**. Blackwell Publishing, Oxford.
- RUDOLFSKY, B. (1964). **Architecture Without Architects: A Short Introduction to Non-Pedigreed Architecture**. University of New Mexico Press.
- SEMES, S. W. (2009). **The Future of the Past: A Conservation Ethic for Architecture, Urbanism, and Historic Preservation**. W. W. Norton & Company.
- SEV, A. (2009). **Sürdürülebilir Mimarlık**. YEM Yayın.
- SMITH, P. (2010). **Sustainable Renovation: Strategies for Commercial Building Systems and Envelope**. Wiley.
- SMITH, T. (2012). **The Architecture of Aftermath: Adaptive Reuse and Urban Change**. W. W. Norton & Company.
- STUBBS, J. H. (2009). **Time Honored: A Global View of Architectural Conservation**. John Wiley & Sons.

- THEODOSSOPOULOS, D. (2012). **Structural Design in Building Conservation**. Routledge, İngiltere.
- THIEBAUT, P. (2007). **Old Buildings Looking for New Use**. Edition Axel Menges, Stuttgart/London.
- TUNG, A. M. (2001). **Preserving the World's Great Cities: The Destruction and Renewal of the Historic Metropolis**. Clarkson Potter.
- VAN UFFELEN, C. (2010). **Contemporary Museums - Architecture, History, Collections**. Braun Publishing.
- VENTURI, R. (1977). **Complexity and Contradiction in Architecture**. New York: Museum of Modern Art.
- VITRUVIUS. (1960). **The Ten Books on Architecture**. (M. H. Morgan, Trans.). New York: Dover Publications. (Original: MS 15).
- WATSON, G. B. VE BENTLEY, I. (2007). **Identity by Design**. Elsevier, Oxford.
- ZAKAR, L., EYÜPGİLLER, K. K. (2015). **Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri**. YEM Yayın.

MAKALELER

- AJEEL, Z., N., HAMZA, A. A. (2019). **Symbiotic Architecture: Symbiotic as a Strategy in the Production of Contemporary Architectural Text**. International Research Journal of Engineering and Technology, s: 292-304.
- ALBANI, F. (2017). **New Lives for Deconsecrated Churches – Symbolic Values and the Identity of Places**. Conservation Adaptation – Keeping Alive the Spirit of the Place Adaptive Reuse of Heritage with Symbolic Value, s:11-16.
- ALCİCİOĞLU, C. (2014). **Adaptive Re-Use of Gothic Churches Converted to Mosques by Ottoman Empire and Their Adaptive Re-Uses**. Oxford Brookes University Department of Planning with University of Oxford Department for Continuing Education, Oxford, İngiltere.

- ALPER, B. (1998). **Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası: Sanayi Yapısından Üniversiteye.** İstanbul, (27), 40-48.
- ARSAN, Z. D. (2008). **Türkiye’de sürdürülebilir mimari.** Mimarlık Dergisi, (340), 21-30.
- ASHWORTH, G. (2011). **Preservation, Conservation and Heritage: Approaches to the Past in the Present through the Built Environment.** Asian Anthropology, Vol.10, No:1, pp:1-18.
- BADIANI, B., SCALA, B. (2017). **Can Social Significance Be a Good Reason for the Restoration of Industrial Buildings? The Case of Borghetto’s Warehouse (Brescia, Italy) – The Reuse of a Redundant Industrial Building.** Conservation Adaptation – Keeping Alive the Spirit of the Place Adaptive Reuse of Heritage with Symbolic Value, s: 359-368.
- BAGADER, M. A. A. (2016). **The Evolution of Built Heritage Conservation Policies in Saudi Arabia between 1970 and 2015: The Case of Historic Jeddah.** The University of Manchester, Manchester, İngiltere.
- BAROŠ, T., KATUNSKÝ, D. (2020). **Parasitic Architecture. Selected Scientific Papers – Journal of Civil Engineering,** s: 19-28.
- BULLEN, P. A., & LOVE, P. E. D. (2011). **Adaptive Reuse of Heritage Buildings. Structural Survey,** 29(5), 411-421.
- BÜYÜKMIHÇI, G., AKŞEHİRLİOĞLU, A., MENGÜÇ, K. G. (2020). **Tarihi Çevrede Yeni Yapı Tasarımında Birleşim Biçimleri Bağlamında Modern Yaklaşımlar.** Mühendislik ve Multidisipliner Yaklaşımlar, s: 323-351.
- CRIŞAN, R. (2017). **The Dilemma of the Redundant Churches: To Lose or to Reuse?** Conservation Adaptation – Keeping Alive the Spirit of the Place Adaptive Reuse of Heritage with Symbolic Value, s: 29-40.
- ÇELTEKLİGİL, A., & GİRGİN, E. (2023). **Ontario’da Aykırı Bir Katman: Royal Ontario Müzesi.** 11. Uluslararası Mühendislik, Mimarlık ve Tasarım Kongresi.

- ÇETİN, C. İ. (2021). **Tarihi Yapıların Sergileme Mekanı Olarak Yeniden İşlevlendirilmesi: Tate Modern ve Orsay Müzesi Örneği.** STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 2(3), 227-253.
- DALGIÇ, G., & MULDER, K. F. (2016). **Symbiotic architecture: A new approach for the integration of contemporary additions to historic buildings.** Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development, 6(3), 345-360.
- DECKERS, K. (2016). **Havenhuis in Antwerp: Zaha Hadid and the question of (her) heritage.** Il Giornale dell'Architettura.
- DEMİRKAYA, F. Ü. (2019). **Biyolojik Yaşam Şeklinden Mimari Ürüne: Konak Binada Parazitik Mimari.** I. INES International Academic Research Congress, s: 242-250.
- ERŞAN, R. R., & DEMİRARSLAN, D. (2020). **Tarihi yapılarda sürdürülebilirlik ilkesi bağlamında Eskişehir Odunpazarı evleri.** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 187-213.
- FIORANI, D., KEALY, L., MUSSO, S. F. (2017). **Conservation Adaptation – Keeping Alive the Spirit of the Place Adaptive Reuse of Heritage with Symbolic Value.** EAAE Transactions on Architectural Education no. 65, Hasselt, Belçika.
- FUJIMOTO, S. (2018). **Adaptive Reuse of Historic Buildings: An Analysis of Spatial and Temporal Usage Patterns.** Journal of Architectural Conservation, 24(3), 215-232.
- HIDALGO, D. B., & HERNANDEZ, A. B. (2019). **Technologies of Zero Energy Buildings: A Review.** Ingeniería y Competitividad, 21, Article No. 7150.
- HÖRMANN-SHAHIDIPOUR, S. (2021). **The Influence Of New Annex's Development On Historic Urban Spaces: An Example Of Louver Museum Square.** 4th International Conference of Contemporary Affairs in Architecture and Urbanism.

- HSU, C.-L., & CHEN, W.-Y. (2020). **Economic Impact of Heritage Conservation: Evidence from Adaptive Reuse Projects in Taiwan.** Journal of Architectural Conservation.
- HUSSAIN, S. S., HUSSAIN, A. M. (2020). **The Role of Addition in Leftover Places in the Sustainability of Historical Buildings.** IOP Conference Series Materials Science and Engineering, s:101-121.
- İSLAMOĞLU, Ö. (2018). **Tarihi yapıların yeniden kullanılmasında yapı-işlev uyumu: Rize Müzesi örneği.** Journal of History Culture and Art Research, 7(5), 510-523.
- KAHYA, Y., GÜLER, K. (2019). **Developing an Approach for Conservation of Abandoned Rural Settlements in Turkey.** AZ ITU Journal of the Faculty of Architecture, Cilt.16, SS.97-115, İstanbul.
- KAHYA, Y., KUBAN, N. (2016). **Mimari Mirasın Korunmasında Uygulama Elemanlarının Yetiştirilmesine Yönelik Yaygın Eğitim Uygulamaları.** METU JFA 2016/1, Ankara.
- KING, J., LEA, H. (2018). **Historic Building Redevelopment.** Structural Engineering Consultancy Civil Engineering Consultancy Value Engineering, s: 33-34.
- KORUMAZ, A., DÜLGERLER, O. N., & YAKAR, M. (2011). **Kültürel mirasın belgelenmesinde dijital yaklaşımlar.** Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Bilim ve Teknoloji Dergisi, 26(3), 67-83.
- KUBAN, D. (1969). **Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yorumlar.** Vakıflar Dergisi, Sayı 8, Sayfa 341-356, İstanbul.
- LEE, J., & LEE, H. (2017). **Sustainable Architecture and Green Materials: Enhancing Building Efficiency.** Journal of Green Building, 12(3), 45-56.
- LOGAN, W. (2002). **The Disappearance of “Place”: Globalisation and the Urban Architectural Heritage.** Environment and Planning D: Society and Space, 20(6), 737-755.

- MANZONI, S. (2018). **Historical Building Adaptations and Their Role in Environmental Sustainability.** Sustainable Architecture Journal, 25(4), 89–102.
- MENGÜŞOĞLU, N., BOYACIOĞLU, E. (2013). **Reuse of Industrial Built Heritage for Residential Purposes in Manchester.** METU Journal of the Faculty of Architecture, s: 117-138.
- MÜCEVHER, M. H. (2021). **Örgütlerde Sembiyotik Yaşam: İşbirlikçiler, Sığıntılar ve Asalaklar.** İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 6(15), 172-184.
- NIETO, F., & SOBEJANO, E. (2008). **Moritzburg Museum: Paintings of an Exhibition, Halle.** Arquitectura Viva, (127), 50-57.
- ÖZYİĞİTOĞLU, S. (2017). **Örgütlerde Sembiyotik Yaşam: İşbirlikçiler, Sığıntılar ve Asalaklar.** İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 2(4), 15-33.
- PALLASMAA, J. (2018). **Architecture as Experience: The Fusion of the World and the Self.** Architectural Research in Finland, 2(1), 9–17.
- PENDLEBURY, J., SHORT, M., & WHILE, A. (2009). **Urban World Heritage Sites and the Problem of Authenticity.** Cities, 26(6), 349-358.
- PLEVOETS, B., PRINA, D. N. (2017). **Introduction.** Conservation Adaptation – Keeping Alive the Spirit of the Place Adaptive Reuse of Heritage with Symbolic Value, s:1-10.
- SAĞLAM, K. (2019). **Tarihi Çevrede Çağdaş Eklerin Biçimsel ve Kavramsal Kriterlere Bağlı Karşılaştırılması.** Yakın Mimarlık Dergisi, s: 48-65.
- SCHILD, K. (2019). **Contemporary Additions to Historical Buildings in Germany.** Journal of Preservation and Conservation, 3(2), 51-64.
- SEDES, F., DOĞAN, B. (2021). **Sultanahmet Mahallesi’ndeki Tarihi Doku İçinde Yer Alan Sivil Mimarlık Yapılarının Birinci Kademe Sokak Tarama Yöntemi ile İrdelenmesi.** Akademik Düşünce Dergisi, İstanbul.

- ŠIJAKOVIĆ, M., PERIĆ, A. (2018). **Symbiotic Architecture: Redefinition of Recycling Design Principles**. *Frontiers of Architectural Research*, s: 67-79.
- SINGAVI, A, A. (2018). **Adaptive Reuse of Industrial Buildings: Textile Experiential Center**. SMEF's Brick School of Architecture, Pune University, Pune, Hindistan.
- SINGH, P., AHMAD, M. L. (2019). **Adaptive Reuse- A Case of Lal Baradari, Lucknow**. *International Research Journal of Engineering and Technology*, s: 7097-7105.
- SİREL, A. (2021). **Reading Sustainable Architecture Via The Helsinki Oodi Library Construction Technology**. XII. Uluslararası Sinan Sempozyumu, 8 – 9 Nisan 2021, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- SİREL, A., SİREL, O. Ü. (2014). **Sustainability of Touristic Potential of the Old Van City and Castle of Van in Terms of Cultural, Historical and Natural Values**. *Journal of Civil Engineering and Architecture*, Ağustos 2014, Sayı 8, No. 8, ABD.
- SOLIMAN, M. (2021). **The Weightlessness of Knowledge – the Law Library of the University of Zurich**. *Informed Librarian Online*.
- ŞAHİN, M. (2011). **Bir Yanılsama: Ek. Mimarlık**, (359), 33-39.
- TAN, B., & ARABACIOĞLU, F. P. (2020). **Tarihi Çevrede Mimari Tasarım: İstanbul Yenileme Alanları**. *MEGARON*, 15(2), 204-216.
- TANYELİ, G., & İKİZ, D. (2009). **İstanbul'da bir endüstriyel miras örneği: Bomonti Bira Fabrikası**. *TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 7, 109-121.
- YAN, H., FEI, CHEN. (2017). **Evaluating the Adaptive Reuse Potential of Buildings in Conservation Areas**. *Facilities*, Vol. 35 Issue: 3/4, pp: 202-219.
- YILMAZ, M. (2023). **Elbphilharmonie Hamburg Konser Binasının Konum, Form ve Akustik Bağlamda İncelenmesi**. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 5(2), 45-60.

YÜCEER, H., İPEKOĞLU, B. (2012). **An Architectural Assessment Method for New Exterior Additions to Historic Buildings.** Journal of Cultural Heritage, s: 419-425.

ZAMPERINI, E., LUCENTI, S. (2015). **Symbiotic Architecture for Building and Urban Rehabilitation.** REHAB 2015 – 2nd International Conference on Preservation, Maintenance and Rehabilitation of Historic Buildings and Structures, s: 1037-1046.

ZAMPERINI, E., LUCENTI, S. (2016). **Symbiotic Architecture in Suburbs.** World Heritage and Degradation, s: 45-54.

BİLDİRGELER VE RAPORLAR

AMSTERDAM BİLDİRGESİ (1975). Declaration of Amsterdam: Congress on the European Architectural Heritage. European Council.

APPLETON TÜZÜĞÜ (1983). Appleton Charter for the Protection and Enhancement of the Built Environment. ICOMOS Canada.

ATİNA TÜZÜĞÜ (1931). Charter for the Restoration of Historic Monuments. First International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments.

BURRA TÜZÜĞÜ (2013). The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance. Australia ICOMOS.

CARTA DEL RESTAURO (1931). The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments. Rome: International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments.

DUBLİN İLKELERİ (2011). The Dublin Principles: Guidelines for the Conservation of Industrial Heritage. TICCIH-ICOMOS.

DEUTSCHE STIFTUNG DENKMALSCHUTZ. (2021). Modernes Denkmal: Was bedeutet das? [Modern Monument: What does that mean?].

ENGLISH HERITAGE. (2019). Constructive Conservation: Sustainable Growth for Historic Places. Historic England.

- GÖRGÜLÜ, A. Z. (2008). Kentsel Sit Alanlarında Sosyo-Ekonomik Yapının Fizik Mekan Üzerindeki Etkileri: Marmara Takımadaları Örneği. Yıldız Teknik Üniversitesi Araştırma Projesi Raporu.
- HERITAGE COUNCIL. (2011). Architectural Heritage Protection Guidelines for Planning Authorities. Heritage Council of Ireland.
- HUNT R., BOYD, I., PIERCY, S., MCELGUNN, J., JONES, A., WOODWARD, C., DYSON, C., SMITH, L. (2018). New Design for Old Buildings – The SPAB Approach to Contemporary Architecture in Historic Contexts. SPAB Conference Report, Londra, İngiltere.
- ICOMOS (1987). Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü.
- ICOMOS (1999). Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü (Charter on the Built Vernacular Heritage).
- ICOMOS (2003). Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler.
- ICOMOS (2011). Endüstri Mirası Sitleri, Yapıları, Alanları ve Peyzajlarının Korunması İçin ICOMOS-TICCIH Ortak İlkeleri.
- ICOMOS (2011). Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimiyle İlgili Valetta İlkeleri.
- ICOMOS Türkiye (2013). Mimari Mirası Koruma Bildirgesi IV.3.2. Türkiye: ICOMOS Türkiye.
- INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES (ICOMOS) (2020). The Importance of Conservation.
- KAN, T. (2016). Sepetçiler Kasrı Proje Sürecinde Restitüsyon Çalışmalarının Önemi. Erişim adresi: Academia.edu
- NATIONAL PARK SERVICE. (2021). How to Evaluate the Significance of a Historic Property.
- QUEBEC TÜZÜĞÜ (1982). Quebec Declaration on the Preservation of the Spirit of Place. Quebec City: ICOMOS.
- VALETTA İLKELERİ (2011). Principles for the Documentation of Cultural Heritage. Valetta: ICOMOS.

WASHINGTON TÜZÜĞÜ (1987). Charter on the Conservation of Historic Towns and Urban Areas. Washington D.C.: ICOMOS.

WCED (1987). Our Common Future. Oxford University Press.

WORLD HERITAGE CENTRE (2021). Criteria for the Selection of Cultural and Natural Heritage.

TMMOB MİMARLAR ODASI KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ KOMİTESİ (2009). İleri Belgeleme Çalıştayı.

VENEDİK TÜZÜĞÜ (1964). International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (The Venice Charter). Venice: ICOMOS.

YENİ ZELANDA TÜZÜĞÜ (2010). ICOMOS New Zealand Charter for the Conservation of Places of Cultural Heritage Value. New Zealand: ICOMOS New Zealand.

TEZLER

ALTUNSOY, A. (2005). Kentsel Tarihi Çevre Koruma (Kars Üzerine Bir İnceleme). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BOZDOĞAN, B. (2013). Mimari Tasarım ve Ekoloji. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

CEYLAN, H. (2019). Renovasyon Kapsamında Konya-Hich Otel'in Mekan Analizi. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, Konya.

DAĞABAKAN, A. (2012). Tarihi yerleşimlerin yeniden canlandırılması çalışmalarında süreç yönetimi modellerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

DURUKAN, İ. (2004). Türkiye'de Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Sonrası Kültür Mirası Korumasının Gelişimi ve Uygulama Sorunları. Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.

- HACIOĞLU, E. (2010). Tarihi Çevrede Yasal Düzenlemelerin Mimari Tasarım Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi (İstanbul Tarihi Yarımada Örneği). Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- KÜÇÜK, E. (2023). Sergileme mekanlarında ışığın etkisi ve video haritalama uygulaması: Şerefiye Sarnıcı örneği (Yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- MAHREBEL, H. A. (2006). Tarihi yapılarda taşıyıcı sistem özellikleri, hasarlar, onarım ve güçlendirme teknikleri. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZKAHRAMAN, A. (2019). Esmâ Sultan Yalısı ve çevresi (Yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- SARIOĞLU, E. (2021). Topkapı Sarayı Sepetçiler Kasrı Tarihçesi ve Yerleşim Düzeni. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.
- UĞURSAL, S. (2011). Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi: İzmir Sümerbank Basma Sanayi Yerleşkesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- ZAKAR, L. (2018). Tarihi Binalara Ek Bina Tasarımında Yapısal Bütünleştirme Performansını Değerlendirmek İçin Bir Model Önerisi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- URL 1:** https://tr.wikipedia.org/wiki/Manyas_Kuşgölü, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 2:** https://tr.wikipedia.org/wiki/Gelibolu_Yarımadası, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 3:** <https://tr.wikipedia.org/wiki/Çatalhöyük>, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 4:** <https://en.wikipedia.org/wiki/Coalbrookdale>, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]

- URL 5:** <https://tr.wikipedia.org/wiki/Safranbolu>, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 6:** <http://www.akseki.gov.tr/dugmeli-evler>, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 7:** <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pamukkale>, [Erişim Tarihi: Aralık 2023]
- URL 8:** <https://www.pinterest.com/pin/402579654181100933/>
- URL 9:** <https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan>, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 10:** <https://en.apopliflife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/>, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 11:** https://tr.wikipedia.org/wiki/Topkapı_Sarayı, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 12:** <https://www.archdaily.com/88705/ad-classics-le-grande-louvre-i-m-pei>, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 13:** <https://blog.leonardoimmobiliare.info/curiosita/palazzo-valperga-galleani-torino-e-stato-eletto-miglior-ristrutturazione-dellanno/>, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 14:** <https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects>, [Erişim Tarihi: şubat 2024]
- URL 15:** <http://cba-ist.com/project/56ce623668c09>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 16:** <https://www.arkiv.com.tr/proje/esma-sultan1/12296>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 17:** <https://www.arkiv.com.tr/proje/bomonti-fabrikasi-ortak-alanlari/5808>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 18:** <https://kentselmorfolojisempozyumu2018.files.wordpress.com/2019/04/m-39.pdf>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 19:** <https://www.archdaily.com/798817/herzog-and-de-meurons-elbphilharmonie-in-hamburg-photographed-by-iwan-baan>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

- URL 20:** <https://www.archdaily.com/172407/dresden%25e2%2580%2599s-military-history-museum-daniel-libeskind>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 21:** <https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 22:** <https://www.archdaily.com/132838/moritzburg-museum-extension-nieto-sobejano-arquitectos>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 23:** <https://www.miesarch.com/work/516>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 24:** <http://www.akilipix.com/-/galleries/blog/zurich-law-library-weightlessly-wonderful-bar-on>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 25:** <https://www.ceramicarchitectures.com/obras/museum-der-kulturen/>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 26:** <https://en.apopliflife.nl/paradiso-the-most-beautiful-concert-venue-turns-50/>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 27:** <https://www.archdaily.com/795832/antwerp-port-house-zaha-hadid-architects>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 28:** <https://www.archdaily.com/2967/kraanspoor-oth-ontwerpgroep-trude-hooykaas-bv>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 29:** <https://www.archdaily.com/37007/square-brussels-meeting-centre-a2rc-architects>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 30:** <https://www.archdaily.com/770949/tornhuset-terroir>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 31:** <https://www.miesarch.com/work/1680>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 32:** <https://www.archdaily.com/554750/bombay-sapphire-distillery-heatherwick-studio>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 33:** <https://arquitecturaviva.com/works/tai-kwun-centro-de-patrimonio-y-arte-8>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]
- URL 34:** <https://www.archdaily.com/794290/new-wings-at-the-asian-civilisations-museum-greenhilli>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

URL 35: <https://architizer.com/projects/royal-ontario-museum//>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

URL 36: <https://www.archdaily.com/568736/harvard-art-museums-renovation-and-expansion-renzo-piano-payette>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

URL 37: <https://www.archdaily.com/780224/the-forum-studio804>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

URL 38: <https://www.archdaily.com/799080/the-stealth-building-workac>, [Erişim Tarihi: Mayıs 2024]

EKLER

ANKET BİLGİLERİ

Anket Başlığı: Tarihi Bina ve Çağdaş Simbiyotik Eklentiler arasındaki Simbiyotik İlişkinin Değerlendirilmesi

Amaç: Bu anket, tarihi binalara eklenen çağdaş eklentilerin tasarım, estetik ve kültürel uyumunu detaylı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Yaş Aralığı:

☐ 18-25

☐ 26-35

☐ 36-50

☐ 51 ve üzeri

Cinsiyet:

☐ Kadın

☐ Erkek

☐ Diğer (lütfen belirtiniz: ____)

PUANLAMA

Anketi aşağıdaki puanlamaya göre değerlendiriniz.

1 - *Oldukça Başarısız*

2 - *Başarısız*

3 - *Orta*

4 - *Başarılı*

5 - *Oldukça Başarılı*

KORUMA İLKELERİ KAPSAMINDA TASARIMA GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Özgün İşlevin Korunması: Bu kriter, yapıların özgün işlevinin korunması gerektiğini vurgular.

1 - Oldukça Başarısız

2 - Başarısız

3 - Orta

4 - Başarılı

5 - Oldukça Başarılı

Yeni Kullanıma Uygunluk: Yaşayan anıtların özgün işlevinden uzak olmayan yeni kullanımlara uygun olması gerektiğini belirtir.

1 - Oldukça Başarısız

2 - Başarısız

3 - Orta

4 - Başarılı

5 - Oldukça Başarılı

Bütünlük ve Karakterin Saygı Görmesi: Yeni işlev ve etkinliklerin tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olması gerektiğini vurgular.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Minimal Müdahale: Müdahalelerin minimum düzeyde olması, yapıların orijinal form ve dokusuna mümkün olduğunca sadık kalınması gerektiğini belirtir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Uyumlu Kullanım: Yeni kullanımların kültürel öneme saygı duyan ve uyumlu olduğu bir kullanımı ifade eder.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Çağdaş İşlev ve Geleneksel Faaliyetlerin Birleştirilmesi: Yeni işlevlerin, geleneksel faaliyetlere zarar vermeden entegre edilmesi gerektiğini belirtir.

1 - Oldukça Başarısız

2 - Başarısız

3 - Orta

4 - Başarılı

5 - Oldukça Başarılı

Kültürel Çeşitliliğin Korunması: Yeni işlevlerin, tarihi kentin kültürel çeşitliliğini ve çoğulculuğunu koruması gerektiğini ifade eder.

1 - Oldukça Başarısız

2 - Başarısız

3 - Orta

4 - Başarılı

5 - Oldukça Başarılı

Yerel Halkın İhtiyaçlarına Saygı: Yapılarda yapılan değişikliklerin, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine saygı göstermesi gerektiğini vurgular.

1 - Oldukça Başarısız

2 - Başarısız

3 - Orta

4 - Başarılı

5 - Oldukça Başarılı

Sürdürülebilir Gelişme: Yapılara uygun çağdaş işlevler verilirken, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması gerektiğini belirtir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Mimari Mirasın İnsan Ölçeğine Uygun Kullanımı: Eski kentlerin kentsel dokusunu ve mimari mirası korumak için insan ölçeğini, kapalı mekanları önemser ve korunması gerektiğini ifade eder.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

TASARIM KRİTERLERİ

Uyum ve Bütünlük: Tarihi bina ile çağdaş eklenti arasında görsel bir uyum ve estetik bir denge olmalıdır. Renk, malzeme ve form kullanımında harmoni sağlanmalıdır.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Özgünlük: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal tasarımını taklit etmek yerine, kendi özgün tasarım diline sahip olmalıdır.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Oran: Çağdaş eklenti, tarihi binanın ölçekleri ile uyumlu olmalı ve mimari oranlara saygı göstermelidir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Malzeme Seçiminde Kontrast ve Uyum: Tarihi binada kullanılan malzemelerle çağdaş eklenti arasında uyumlu bir malzeme seçimi veya malzeme kontrastı estetik açıdan değerlendirilebilir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Teknolojik İnovasyon: Çağdaş eklenti, çağdaş malzeme ve teknolojik inovasyonları kullanarak tarihi binanın yanında zamanın ruhunu da yansıtabilir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Doğal Işık: Eklenti, iç mekanlarda doğal ışığı artırmak için uygun yerlerde açıklıklar içerebilir, ancak bu, tarihi yapıyı gölgelememelidir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Mevcut Bina ile Eklentinin Kullanım Amaçları Arasında Uygunluk: Çağdaş eklenti, tarihi binanın orijinal işlevi ile uyumlu olmalı veya uygun bir şekilde modern ihtiyaçları karşılamalıdır.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Çevresel Duyarlılık: Eklenti, çevresel faktörlere (örneğin, manzara, çevre düzenlemesi) saygı göstermelidir.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Mimari İfade: Eklenti, mimari ifadesiyle tarihi binadan ayrılırken, ikisi arasında bir diyalog yaratmalıdır.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

Toplumsal Kabul ve Katılım: Eklentinin tasarım sürecinde ve uygulanmasında yerel toplumun görüşleri ve katılımı göz önünde bulundurulmalıdır.

- 1 - Oldukça Başarısız
- 2 - Başarısız
- 3 - Orta
- 4 - Başarılı
- 5 - Oldukça Başarılı

ANKET SONU

Katılımınız için teşekkür ederiz. Değerlendirmeleriniz, araştırmamız için çok değerlidir. Lütfen puanlama yaparken her bir kriteri dikkatlice gözden geçiriniz.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Veli Rauf VELİBEYOĞLU

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: İAÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü

Erasmus: L'Università degli Studi di Firenze, Scuola di Architettura

Yüksek Lisans: İAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı

Doktora: İAÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı

MESLEKİ DENEYİM

Z Design: 06/2014 – 01/2015 (İstanbul, Türkiye)

: 01/2015 – 03/2015 (Üsküp ve Bitola, Makedonya)

: 03/2015 – 05/2015 (Algiers, Cezayir)

: 05/2015 – 07/2015 (Tahran, İran)

: 07/2015 – 09/2015 (Erbil, Irak)

Freelancer Mimar: 09/2015 – Devam

İAÜ (Akademik): 09/2015 – Devam

YABANCI DİL

İngilizce: Advanced (C2)

İtalyanca: Elementary (A2)

